CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

IBH

ಟಿ.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ

ಕಲಿಕೆಗಳು

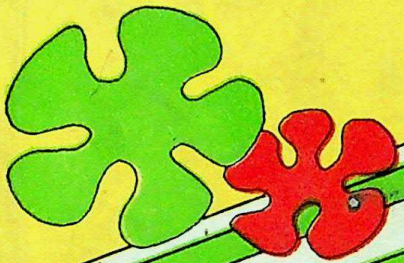

ಸಂಪಾದಕ

ಡಾ. ಟಿ.ಟಿ. ಪೊಂಕಣಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕವಿತೆಗಳು

(ಕವಿಚರಿತ್ರೆ, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಅನುಬಂಧಗಳೊಂದಿಗೆ)

ಸಂಪಾದಕ
ಡಾ. ಟಿ. ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ

ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ
ಗಾಂಧಿನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು 560 009

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

S. G. NARASIMHACHARYARA KAVITHEGALU : The Complete Poetical Works of S. G. Narasimhacharya (1862-1907) with a biographical sketch, notes and appendices by Dr. T.V Venkatachala Sastry, Professor of Kannada, Institute of Kannada Studies, Manasa Gangotri, Mysore-6. Published by G. K. Ananthram for IBH Prakashana, Fifth Main Road, Gandhinagar, Bangalore 560 009. Pp. xlviii+219; Price Paper-back Rs. 30.00, Calico Edition Rs. 50.00

© Reserved/1986

ಬೆಲೆ : ಸಾದಾ ಪ್ರತಿ ರೂ
ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ ರೂ

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : 1986
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಇವರ ಪರವಾಗಿ ಜಿ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮ್
ಐದನೆಯ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು 560 009
ಮುದ್ರಕರು : ಶ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು 570 014

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಗೋವಿಂದರಾಜ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ
(ಸಪಾದ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ವರ್ಷ : ೧೮೬೨-೧೯೮೭)
ಇವರ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದ
ಡಾ. ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ
ನಲ್ಮೆಯ ನೆನಹುಗಾಣಿಕೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

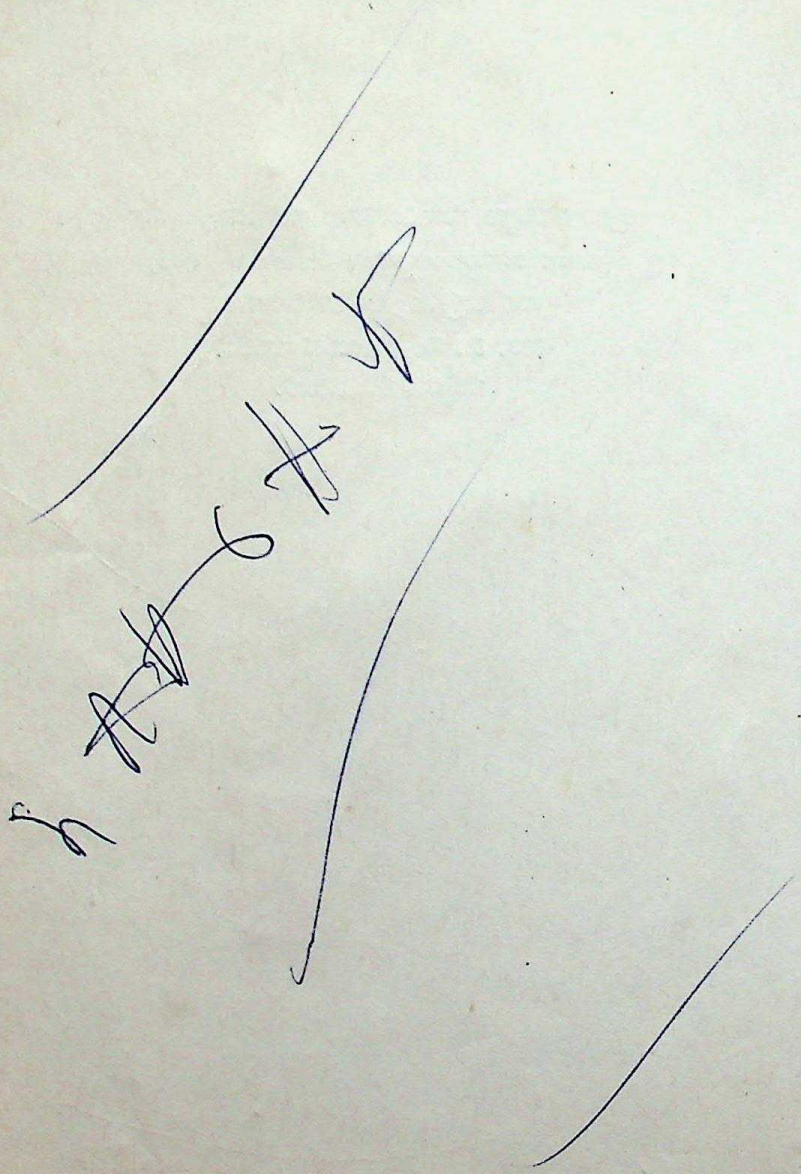

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅರಿಕೆ

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು (೧೮೭೨-೧೯೦೭) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆಂದೂ ಕಣ್ಮಣಿಗಳೆಂದೂ ಖ್ಯಾತರಾದವರು. ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಳ ಸಂಭಾವಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ, ಘನವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದು ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು. ಇವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಪಾದನೆ, ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆ ಈ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಅರುಣೋದಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ಅವರನ್ನು ನಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಮಧುರ ಮೋಹಕವಾದ ಒಡಿಗವಿತೆಗಳು, ಮುದ್ದಾದ ಕಾವ್ಯಾನುವಾದಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಆದರೂ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಪೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ್ನು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಓದುವುದೂ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದಲೂ ಓದಿಸುವುದೂ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕಾವ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ ರುಚಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ, ಅವರ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಡೆ ಕಾಣುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇದು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲು ಕೆಲವು ತೊಡಕುಗಳಿದ್ದುವು. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಚೆದರಿದಂತಿದ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದೇ ಒಂದು ಕಷ್ಟವಾದರೆ, ಆ ಕಾಲದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅವರ ಎಷ್ಟೋ ಕವಿತೆಗಳು ಅವರ ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಕರ್ತೃತ್ವವೇ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದುದು ಇನ್ನೊಂದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಈ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಂಕಲಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ಒಂದು ಛಲ ಈಗ ಹಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ಎಂದರೆ, ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು — ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಉಪನ್ಯಾಸ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಬಳಗದವರಿಗೆ ಮೊದಲು ನಾನು ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಶ್ರಮದಾಯಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಅವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈಗ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಶೀರ ಸ್ವಲ್ಪ. ಆ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೇ ನಾನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು, ಓದಲು ತೊಡಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಈ ಕೆಲವು: ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಮೊದಲಾಗಿ ಕೆಲವರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಮಕಾಲೀನರ ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಕವಿತೆಗಳು ; ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ಅವರ 'ಜ್ಞಾಪಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ'ಯೊಳಗಿನ ಎರಡು ನೆನಪುಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು; ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರ 'ಸಮಾಲೋಕನ' ಮತ್ತು ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣ ಅವರ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ' ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧಿತ ಭಾಗಗಳು ; ಹಾಗೂ, ಹಾ. ತಿ. ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡರು ಐಬಿಎಚ್., ಸಂಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ 'ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಿಕೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ (ಇದು ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ). ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ನಡುನಡುವೆ ಎಷ್ಟೋ ಅರೆಕೊರೆಗಳು ಕಣ್ಣೊಣ್ಣತ್ತತೊಡಗಿದುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದಾದ ವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾನೇ ಹೊಸದಾಗಿ ನಡಸಿದ ಶೋಧನೆಗಳ ಲಾಭವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಒಂದು ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇನೋ ಬರೆವದ್ದಾಯಿತು. ಈ ಸಂಕಲನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಭಾಗದಿಂದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸರಚನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕವಿಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲವು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ: (೧) ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜನನ ಮರಣಗಳ ತೇದಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಬಂಧುಮಿತ್ರರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. (೨) ಅವರ ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. (೩)ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯ ಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. (೪) ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. (೫) 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ'ಯ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯಭಾರ ಏನು, ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. (೬) ಸಹಕರ್ತೃವಾಗಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ, ಅನುವಾದಿಸಿದ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಚಾರ ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರದ ಒಂದೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇನ್ನೂ ಇವೆ ; ವಿಶದ ಪಡಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಇವೆ. (೭) ನಷ್ಟಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಸಂದಿದ್ದ ಅವರ 'ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತಂ' ನಾಟಕಾನುವಾದವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ ; ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಕೈಕೊಂಡಿದೆ. (೮) ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿದೆ. (೯) ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಾಧನೆಗಳ ಒಟ್ಟುನೋಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಭಾಗ ನೇರವಾಗಿ ಪದ್ಯಸಂಕಲನದ ಭಾಗ, ಮುಖ್ಯಭಾಗ. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಾನುವಾದಗಳನ್ನು, ಅವು ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾದ ವರ್ಷವನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುಸರಿಸಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಸಮಗ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಬಳಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಿತ ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಅಕಾರಾದಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳು ರಚಿತವಾದ ವರ್ಷವನ್ನು ಅಥವಾ ತೇದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳಿವೆ : (೧) ಈವರೆಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಅವರವೆಂದು ರೂಢಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ, ದೊರೆತಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹಳೆಯವಾದ ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದೆಡೆ ಪಾಠಭೇದಗಳನ್ನು ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಕಾವ್ಯಾನುವಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನ ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದ ಮುದ್ರಣದ ದೋಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಸರಿಪಡಿಸಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಹೊರತು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೂಚನೆಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. (೨) ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಹಿಂದೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾರೂ ಗಮನಿಸದಿದ್ದ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಸರು ಸೂಚಿತವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರ ರಚನೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ; ಅವನ್ನು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ. (೩) ಸಂಕಲಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕವಿತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದೆ ; ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರ ಪೀಠಿಕೆಯ ಮಾತು ಸೇರಿಸಿದೆ. ಆಕರ, ಕರ್ತೃತ್ವ, ಛಂದಸ್ಸು ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಿಂದಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿನಾಮಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಕಟನಸಂಸ್ಥೆ, ವರ್ಷ ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅದು ಒಳಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ನೋಡಿದೆ. ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಇನ್ನೂ ಇರಬಹುದು, ಇಲ್ಲಿ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ ಕುರಿತ ಹಾಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಮಕಾಲೀನವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳು, ಅವರ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ, ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಇವನ್ನು ಚರಿತ್ರವಸ್ತುಕೋಶದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗಿಯೂ ಈ ಕವಿತೆಗಳ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರೌಢವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯವಾದಾಗ ಈ ಲೋಪದೋಷಗಳ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಿಗೆ ದೊರೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಮೂಲಕ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾದುದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಕಲನದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ತುಂಬ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉಗ್ಗಡಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಪಿತಾಮಹರಾಗಿದ್ದ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ ಯವರ ನೆನಪುಗಳಿಂದ ಎರಡು ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ:

(೧) "ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈಗ ಓದುಗರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಸುಮಾರು ೩೦೦-೪೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟಾಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದರೆ ಅದು ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯರತ್ನವೆಂದು ಅಂಗೀಕೃತವಾಗುವುದೆಂದು ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು."

('ಜ್ಞಾಪಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ', ಸಂಪುಟ ೧, ೧೯೮೨, ಪು. ೫೨)

(೨) "ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವವರು ಕನ್ನಡ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸರಸತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದು ಅನೇಕ ಸಂಪುಟಗಳಾಗುವಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಆದದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಂಕಲನವು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ, ಅದು ಭಾಷಾತತ್ತ್ವಜ್ಞರೂ ರಸವಿವೇಕವುಳ್ಳವರೂ ಮಾತ್ರವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುವ ಕೆಲಸ. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾವ ಸರಕಾರವಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ನನಗೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಅದು ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಕಾಶನಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಿದ್ವದ್ರಸಿಕರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ದೇಶದ ಯೋಗ ಹೇಗಿದೆಯೋ !"

('ಜ್ಞಾಪಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ', ಸಂಪುಟ ೩, ೧೯೭೦, ಪು. ೪೬)

ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ, ನಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಈ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವಂತಾಗಿದ್ದರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಹಾಗೆ ಅವರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವವಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಆ ಯೋಗ ನನಗಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಕಲವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಿನಯದ ಸ್ಮಾರಕವಾಗುವಂತೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಹಿರಿಯರು, ಮಿತ್ರರು ಹಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಸಹಾಯಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸದಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ನೆರವೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿದ್ದ ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಸಮೀಪಬಂಧುಗಳಾಗಿರುವ ಎಂ. ಎ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೂ ಅವರ ಸೋದರಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಂ. ಎ. ಸಿಂಗಮ್ಮನವರೂ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ 'ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಸಮಾಗಮ'ದ ಒಂದು ದ್ವಿತೀಯಮುದ್ರಣದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರಾದ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಮೊಮ್ಮಗ ಆರ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆ, ಖ್ಯಾತಲೇಖಕಿ ವಿಜಯಾ ಅವರು ನಡಸಿದ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಒದಗಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಮನೆಯವರ ಪರಿಚಯಲಾಭವಾಗಿ ಅವರಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬವಿವರಗಳು ತಿಳಿದುವು. ನನ್ನ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗ, ದಿವಂಗತ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಪತ್ನಿ ಜಾನಕೀದೇವಿಯವರೂ ಅವರ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಾದ ಎಸ್. ಜಿ. ಲೀಲಾವತೀದೇವಿ, ಎಸ್. ಜಿ. ಶ್ರೀಧರ, ಎಸ್. ಜಿ. ಇಂದಿರಾದೇವಿ ಅವರೂ ಅಳಿಯಂದಿರು ಪಿ. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅವರೂ ನನಗೆ ಅಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಪ್ರಪೌತ್ರರಾದ ಎಸ್. ಜಿ. ಶ್ರೀಧರ ಅವರ ಸೌಜನ್ಯವೂ ಔದಾರ್ಯವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸತಕ್ಕವು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕೆ. ಜಿ. ನಾರಾಯಣಪ್ರಸಾದ್ ಅವರೂ ಜೀವನವೃತ್ತಾಂತದ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹಾ. ತಿ. ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡರೂ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪುರಾಭಿಲೇಖಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜನ್ಮದಿನಾಂಕವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೃತ್ತಿವಿವರಗಳನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡರು, ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಸಣ್ಣಸಂಜೇಗೌಡರ ಮತ್ತು ಬಿ. ರಾಜಪ್ಪನವರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಡಿ. ಆರ್. ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ ಅವರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹಲವು ಅಮೂಲ್ಯವೂ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಂಶೋಧನವಿಭಾಗದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿರುವ ಎ. ಅಮರನಾಥ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನನಗಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತಂ' ನಾಟಕವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರತಿ ತೆಗೆಸಿ ಕೊಟ್ಟವರು, ಎ. ಅಮರನಾಥ್ ಅವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದ ಒಂದು ಮಕ್ಕಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಅವರು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್. ಶಿವಣ್ಣನವರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕ 'ಬಾಲಭೂವಿವರಣೆ'ಯನ್ನು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ ; ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಬಾಲಬೋಧೆಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ತಮ್ಮ ವಿದೇಶಪ್ರವಾಸಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಕೆಲವು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕೆ. ವಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಸಹ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ಪತ್ರಿಕಾಭಂಡಾರದ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಡಾ. ಎಸ್. ಪಿ. ಪಾಟೀಲರು ಎಸ್. ಜಿ.ನ. ಅವರ ಅಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಸಲುವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೂಡದಿದ್ದರೂ ಅಗಾಧವಾಗಿ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ವರದರಾಜ ಹುಯಿಲಗೋಳ, ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಿತ್ತಿ, ಕೆ. ಎಸ್. ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಹೇಮಾ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಈ ಕೆಲವರ ಶ್ರಮವೂ ಮಿಗಿಲಾದುದು ; ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಮನೆಯವರಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ದೆಹಲಿಯ ಫೋಟೋ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಗೈರುವಿಲೆಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಎಸ್. ಜಿ. ರಾಮು, ಆರ್. ಎಲ್. ಆನಂತರಾಮಯ್ಯ, ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ, ಎಂ. ಎನ್. ವಿ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಡಾ. ಎಚ್. ಎಸ್. ಸುಜಾತಾ, ಎಂ. ವಿ. ವರದರಾಜನ್, ಎನ್. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ ಈ ಕೆಲವರೂ ನಾನಾವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರಿನ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಗುಲ್ಬರ್ಗ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿರುವ ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರೂ ಈಗ ಮೈಸೂರಿನ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರೂ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಕಲನಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಒಂದೆರಡಂ ವರ್ಷಗಳೇ ಉರುಳಿ ಹೋದುವು. ನಾನಾಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆ ತಡೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ತಡೆಯುಂಟಾಗಿ ನಾನು ಖಿನ್ನನಾದ್ದಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಐ. ಬಿ. ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನದ ಜಿ. ಕೆ. ಆನಂತರಾಮು ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ತಡೆಗೊಂಡಿದ್ದುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಈ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿ ಹೀಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಂತಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಹೋಪಕಾರವೆಸಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಇತರ ಸ್ವತಂತ್ರಕೃತಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಉದಾರವಾದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು, ಮೈಸೂರಿನ ಖ್ಯಾತ ಮುದ್ರಣಾಲಯವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್ ಒಡೆಯರಾದ ರಾ. ಪೆಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿಯವರೂ ಅವರ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಾದ ಆರ್. ಎಸ್. ಮೋಹನ ಮೂರ್ತಿಯವರೂ ಆರ್. ಎಸ್ ಆನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪುಸ್ತಕದ ಕರಡಚ್ಚುಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಚಿ॥ ಟಿ. ವಿ. ಹರಿಪ್ರಿಯಾ, ಚಿ॥ ಟಿ. ವಿ. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಸಹಕಾರ, ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಆದರ, ಅಭಿಮಾನಗಳಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಮೈಸೂರು
ದಿನಾಂಕ ೧೮-೧೦-೧೯೬೬

ಟಿ. ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪರಿವಿಡಿ

ಅರಿಕೆ ... v

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು : ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ... xv

ಕಾವ್ಯಾನುವಾದಗಳು

೧. ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಸಮಾಗಮಂ ... 1

೨. ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ ... 7

೩. ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ ... 58

ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಿಡಿಗನಿತೆಗಳು

೧. ಆಕಳು ... 124

೨. 'ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ' ... 124

೩. ಕಾಮದಹನದ ಹಾಡು ... 126

೪. ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ... 126

೫. ಕಾಲದ ಬೆಲೆ ... 127

೬. ಕಾವೇರಿ ... 128

೭. ಗೋವಿನ ಚರಿತ್ರೆ/ಗೋವಿನ ಬಾಳು ... 129

೮. ಚಂದ್ರ ... 130

೯. ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಮರಣವಾರ್ತೆ ... 131

೧೦. ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವ ... 133

೧೧. ನೇಗಿಲು ... 134

೧೨. ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲವೇ ಬಲ ... 135

೧೩. 'ಭಗವದ್ಗೀತಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕ ಕೀರ್ತನಂ' ಆರಂಭಪದ್ಯ ... 137

೧೪. ಮಳೆಗಾಲ ... 137

೧೫. ಶರಣು ವಿಮಲೆಯ ಚರಣಕೆ ... 138

೧೬. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಿಜಯಂ ... 139

೧೭. ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿ ... 139

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುವಾದಿತ ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳು

೧. ಆರ್ಯಮಹಿಮಾದರ್ಶ ... 140

೨. ಉತ್ತಮರಾಜ್ಯ ... 140

೩. ಕುರುಡ ಹುಡುಗ ... 141

೪. ಕೋಗಿಲೆ ... 142

೫. 'ಚಂಡಮಾರುತ'ದ ಪದ್ಯಗಳು ... 144

೬. ನಕ್ಷತ್ರ ... 145

೭. ಬಿಡುವು ... 145

೮. ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತು ... 146

೯. ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು ... 147

೧೦. ಸಭಾಪರ್ವದ ನಾಂದಿ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳು ... 148

೧೧. ಸೂರ್ಯಕಿರಣ ... 148

ಅನುಬಂಧಗಳು

೧. 'ಉತ್ತರರಾಮಂ ಚರಿತಂ' (ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ) ... 153

೨. ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ... 184

೩. ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳು ... 198

೪. ಚರಿತ್ರ ವಸ್ತುಕೋಶ ... 201

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು : ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ

೧

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ''ಪಂಡಿತವರ್ಯರಾಗಿ ಸ್ವನಾಮಾಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯ''ರೆಂಬುದಾಗಿ ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಯಾದ 'ದುರ್ಗೇಶ ನಂದಿನಿ'ಯ ೧೯೧೦ರ ಪರಿಷ್ಕರಣದ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬ ಆಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಆಪೇಕ್ಷೆಯೇನೋ ಸಾಧುವಾದ್ದು ; ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾತ್ರ ತೊಡಕಿನದು. ಇಂದಿಗೆ ೭೮ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಗತಿಸಿ ಹೋದರು ; ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಕೃತಿಗಳೂ ತೆರೆಮರೆಗೆ ಸಂದುವು ; ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲ ಹಿರಿಯರು ತೀರ ವಿರಳವಾದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನದ ಪೂರ್ವವಿವರಗಳನ್ನು ಎಂದರೆ ಬಾಲ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ತಕ್ಕ ಸಾಮಗ್ರಿ, ದಾಖಲೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ದಾಖಲೆಗಳು ಇರಬಹುದಾದರೂ, ಅವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಶೋಧಿಸಿ, ಉಪಯುಕ್ತವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ತುಂಬ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಅದು ಗಂಭೀರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಬರೆಹಗಳು, ಲಭ್ಯವಾದ ಕೆಲವು, ಸ್ವಲ್ಪ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವಂತಿವೆಯಾದರೂ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತಿವಿವರಗಳು, ಸಾಧನೆಯ ವಿವರಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆಯೇ. ಇದು ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಚಿತ್ರ ಆ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಡುವಂತಿರುವುದು ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಅಂತಹ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂ.ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಬರೆದ ಒಂದು ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಲೇಖನವೂ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಎರಡು ಚಾಪ್ಲಿಪಕಚಿತ್ರಗಳೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸತಕ್ಕುವಾಗಿವೆ. ಇವು ತಮ್ಮ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕಾರ್ಯ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿದುರು ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾದವು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದವು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ಹಲವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಹಕರ್ತೃಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೆಲವಷ್ಟೇ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೆ ನೋಡಲು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉಳಿದವು ಅಭುಕ್ತಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತಿದೆ ; ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೂ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಗ್ರಂಥಭಾಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಿಕ್ಷೇಪಗೊಂಡಿದ್ದು, ಪುನರ್ಮುದ್ರಣಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗದಿದ್ದರೂ, ನೋಡಲು ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ವಿಷಯ. ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮ. ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾತ್ರ, ಒಂದೆರಡರ ಹೊರತಾಗಿ. ಉಳಿದವು ದೊರೆಯುವುದು ತೀರ ದುರ್ಲಭ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾಲಪುರುಷನ ಕೈವಾಡಕ್ಕಿಂತ ಕನ್ನಡಿಗರ ಭಾಷಾಭಿಮಾನದ ಕೊರತೆಯೇ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಕವಿಗಳೆಂದೂ ಪಂಡಿತರೆಂದೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರು ಕವಿಗಳಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರೆನ್ನುವುದು ಈಗ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಸಂಕಲನ ಅವರ 'ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ','ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ' 'ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಸಮಾಗಮಂ' ಈ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಾನುವಾದಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ೧೭ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಿಡಿಗವಿತೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ೧೧ ಅನುವಾದಿತ ಬಿಡಿಗವಿತೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಹಾಡುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಪಾಠಭೇದಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಜಟಿಲವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ ತುಂಬ ಕಷ್ಟಕರವಾದುದು. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ರೂಢಿಯಂತೆ ಕರ್ತೃವಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವಿರಳವಾಗಿ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಕವಿತೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಹೆಸರು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತು, ಅವರ ಕಿರಿಯ ಸಮಕಾಲೀನರು ಅವರವು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವವನ್ನು ಹಾಗೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಆಧಾರಗಳೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಯಾವುವು ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಕವಿತೆಗಳ ಕರ್ತೃತ್ವ ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕವೇ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಈಚೆಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ ಮಹನೀಯರೆಂದರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ಎಚ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು. ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಎಸ್.ಜಿ.ನ. ಕವಿತೆಗಳ ಪಾಠಭೇದಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಹ ಹೀಗೆಯೇ ಜಟಿಲವಾದುದು. ಬಾಲಬೋಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರತಕ್ಕವು, ಮಕ್ಕಳ ಅರ್ಥಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂದು ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಠಭೇದಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠನಿರ್ಣಯ ತೊಡಕಿನದು. ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಳೆಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ವಿರಳವಾಗಿ ಪಾಠಭೇದಗಳನ್ನು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ತಿಳಿದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿರಳವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮುದ್ರಣದೋಷಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕಾದುದರ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಕರ್ತೃತ್ವ ತಿಳಿದಿರುವ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ಎಷ್ಟು ಕವಿತೆಗಳು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಾವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪತ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ,ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿವೆಯೋ ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿವೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಸು. ೧೮೮೦-೧೯೧೦ ರ ನಡುವಣ ಹಳೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಆರಂಭಕಾಲವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಂಶೋಧಕರ, ವಿಮರ್ಶಕರ ಕೆಲಸ; ತಾಳ್ಮೆ ಆಸಕ್ತಿ ಶ್ರಮಗಳ ವಿನಿಯೋಗದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದ, ಗಣಿಯ ಕೆಲಸಗಾರನ ದುಡಿಮೆಯಂತೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ.

೨

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ೧೧-೯-೧೮೮೨ ರಂದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದರು. ಅವರ ತಂದೆ ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯರು, ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮನವರು. ಗೌತಮಗೋತ್ರಜರೂ ಪೂಂಜಾಳಂ ಮನೆತನದವರೂ ಆಗಿದ್ದ ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯರು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರು ವೈದ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ; ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರು ; ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ವನಭೋಜನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿರ್ಮಲಹೃದಯರು. ಅತಿಥಿಗಳ ಸೇವೆಗೆ ಅವರ ಮನೆಯೊಂದು ಛತ್ರ. ಗೌತಮಗೋತ್ರದವರು ಬೂದಿಹಾಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದುದು ೧೬೧೪ ರ ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ತಾಮ್ರಶಾಸನವೊಂದರಿಂದ(ಎಕ., iii-i, ೧೫೭) ತಿಳಿಯುವುದಾದರೂ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ವಂಶದವರ ಸಂಬಂಧವೇನೂ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಅನಂತರ ಅವರ ಬಾಲ್ಯದ ವಿವರಗಳೇನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದು, ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಭಾಗಶಃ ಮುಗಿಸಿ, ಅವರು ಭಾಷಾವಿಭಾಗಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿ. ಎ. ಪದವೀಧರರಾದರು (ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಆ ಕಾಲದ ಸಿವಿಲ್ ಲಿಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಗೆ ಬಿ. ಎ. ಎಂದೇ ತೋರಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು). ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರರ ಸ್ನೇಹ ಸಾಹಚರ್ಯಗಳು ದೊರೆತು, ಅವರು ಸಹಪಾಠಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ನಡಸಿದ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸೇವೆ ಸುವಿದಿತವೇ ಇದೆ. ಇದು ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ (x) ಕಾಲ. ಆಗ ದಿವಾನರು ಸರ್ ಕೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್‌ಅವರು. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್, ಎಚ್. ಜೆ. ಭಾಭಾ ಅವರಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರು ಪ್ರಗತಿಪರಧೋರಣೆಯನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಪರಿಸರ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡರೆಂದೂ ಕನ್ನಡನುಡಿಯ ಸೇವೆಗೆ ದೀಕ್ಷಿತಳೆದರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರದು ಗಣ್ಯ ಬಂಧುಪರಿವಾರ. 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ'ಯ ಕರ್ತೃಗಳಾಗಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ 'ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರ'ರೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಬಂಧುತ್ವ ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಂತೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಭಾಷಾಂತರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕವಿಗಳಾಗಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ, 'ತಾಮಸಪ್ರಭು ಚರಿತ', 'ಪ್ರಿಂರೋಜ ವಿಜಯ' ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಎಸ್. ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರು. ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೂ ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೂ ಸೋದರಿಯರು. ಈ ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಪತ್ನೀ ಮಾತುಲರೇ 'ರಾಜಾ ಮಲಯಸಿಂಹ' ಕೃತಿಕರ್ತರಾದ ಎಂ. ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು; ಭಾವಮೈದುನರೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮೇಲ್ಕೈಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಎಂ. ಎ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗವೂ ದೊಡ್ಡದೇ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೊಂಚಕಾಲ ದೇಶಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ ಜಿ.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ನಾಟಕಶಿರೋಮಣಿ ವರದಾಚಾರ್ಯರು, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು, ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು, ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿಯೂ ಹಿಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಎಂ. ಶಾಮರಾಯರು, 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾವ್ಯಾಕರಣೋಪನ್ಯಾಸ ಮಂಜರಿ' ಕರ್ತೃಗಳಾದ ರಾ. ರಘುನಾಥರಾಯರು ಮುಂತಾದವರ ನಿಕಟಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಂದಿನ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅಭಿನವ ಕಾಳಿದಾಸ ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿ, ನಂಜನಗೂಡು ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿ, ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ನಂ. ಅನಂತನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಪಿ. ಆರ್. ಕರಿಬಸವ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎನ್. ಆರ್. ಕರಿಬಸವ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ, ಎಂ. ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ, ಎಂ. ಎಲ್. ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ ಗೌಡ, ಗರಣಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ, ರಾ. ಹ. ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾವ್, ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾವ್, ಎಂ. ಡಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸೀತಾರಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಹಲವರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಅವರಿಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಲು ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳುಂಟು. ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡ ಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಕಂಠೇಶಗೌಡರು ತಾವು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ 'ಸುರಭಿ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಎಸ್.ಜಿ.ನ. ಅವರಿಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಮೂರು ಅನುವಾದಿತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ತಾವು ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ 'ವಿದ್ಯಾ ದಾಯಿನಿ'ಯಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಾವೇ ಬರೆದುದೂ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕಟನೆಯೂ ಆಗಿರುವ 'ಚಂಡಮಾರುತ' (೧೮೯೨) ದಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ 'ಟೆಂಪೆಸ್ಟ್' ನಾಟಕದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಿಂದ ಭಾಷಾಂತರಮಾಡಿಸಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂಜನಗೂಡು ಅನಂತನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ನಾಗಾ ನಂದ ನಾಟಕಂ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು (೧೮೯೪) ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವವರಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಮೈಸೂರು ಸೀತಾರಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಗಳು ತಮ್ಮ 'ಸೂಕ್ತಿಮಂಜರಿ'ಯ (೧೮೯೪) ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಈ ನನ್ನ ಸೂಕ್ತಿಮಂಜರಿ ಯನ್ನು ನಿರ್ಮತ್ಸರತೆಯಿಂದ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿ ದಯವಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ'ಯೆಡಿಟರಾದ ಮಾ॥ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲೇಜು ಮುನಷಿಯವರಾದ ಮಾ॥ರಾ॥ ಕರಿಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ....ಮುಂತಾದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞ ನಾಗಿರುವೆನು" ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂ. ಡಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ 'ವಿಷೂಚಿ (ಕಾಲರಾ)' ಎಂಬ (೧೮೯೪) ಹಾಗೂ 'ಗರ್ಭಿಣೀಶಿಶುಸಂರಕ್ಷಣ' ಎಂಬ (೧೮೯೬) ಕೃತಿಗಳ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಅವುಗಳ ಕರಡಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ "ಮೈಸೂರು ಸವಾರ್ ಇಲಾಖಾ ಒಂದನೇ ರಿಜಮೆಂಟ್ ವೆಟರ್‌ನೆರಿ ಸರ್ಜಿಯನ್‌ರಾದ" ಎನ್. ನರಸಿಂಹೈಯಂಗಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಪಶುವೈದ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ' ಎಂಬ (೧೮೯೫) ಪುಸ್ತಕದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಅದರ ಕರ್ತೃ ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಾದ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕರಡಚ್ಚುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದು ವಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾಯ ಪಡೆದರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರ 'ಶಬ್ದಾದರ್ಶ'ವೆಂಬ ಹೊಸಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವು' (೧೮೯೭; ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ೨೭ನೆಯ ಮುದ್ರಣ) ಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಟಿಕ್ಸ್‌ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿ ಎಂಬ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಮಾ॥ ಭಾಭಾ, ಎಂ.ಎ. ಅವರು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಸಭಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಾಮಾಜಿಕರಾದ ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು, ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಮೂವರೂ ಒಂದು ಉಪಸಭೆ ಸೇರಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಿದ್ದಿದರು'' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ತಮಗೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ೧೬-೧೭ ವರ್ಷ ಕಿರಿಯರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಗೌರವಗಳನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದ ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ 'ಭರತಖಂಡದ ಪೂರ್ವವೃತ್ತ (೧ನೆಯ ಭಾಗ)' ಎಂಬುದರ (೧೯೦೧) ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ : ''ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಪಡಿಸಿ, ಬರೆದ ಅನಂತರ ಪುನರವಲೋಕನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ, ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿಯೂ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪಂಡಿತಪ್ರಂಗವ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ನಾನು ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.'' ಅವರ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಅವಕಾಶ ತೋಷಿಣಿ'ಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಕರ್ತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಕೈವಾಡವುಂಟೇ ಎನ್ನುವುದು ವಿಚಾರಾರ್ಹ. ಎಸ್. ಟಿ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ 'ಪ್ರಬಂಧಮಂಜರಿ'ಯಲ್ಲಿ (೧೯೦೪) ''ಈ ಗ್ರಂಥದ ತಿದ್ದುಪಾಡಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್ ಮ॥ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೂ ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ಆ ಕಾಲದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತುಂಬ ಬೆಲೆಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೆನೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ :

ರಾ ರಘುನಾಥರಾಯರು ತಮ್ಮ 'ಕರ್ಣಾಟ ಭಾಷಾವ್ಯಾಕರಣೋಪನ್ಯಾಸಮಂಜರಿ' (೧೮೯೪)ಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಮತ್ತು ಮಂ. ಆ. ರಾ. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ "ಸಂಪೂರ್ಣ ದಯವಿಟ್ಟು" ಅದನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಓದಿನೋಡಿ ''ಕೆಲವಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಿತೈಷಿಗಳ ತೆರವಲ್ಲಿ'' ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆಂದೂ ಮ ॥ ಯಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ನೃಪತುಂಗನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ''ತಮಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮೆ॥ ರೈಸ್ ಸಾಹೇಬರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ಏಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಹೋದ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವೆಂಬುವೊಂದು ಭೇದವು ಇತ್ತೆಂದು ಈ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೊ ಯೋಚಿಸುವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು'' ಸೂಚಿಸಿರುವರೆಂದೂ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಎಂದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ''ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ವಿಷಯವಾದ ನೆಲಸಿವ ಕಾವ್ಯಂ...'' "ಪೊಡವಿಪತಿ ಗೊರವನೆನೆ ...." "ವಿರಸಂ ಕರಮವು...." ಎಂಬುವೇ ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ, "ಮ ॥ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ತಮಗೆ ಪದ್ಯವು ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಬರೆದಿರುವರು" ಎಂದೂ ರಾಯರೇ ಮುಂದುವರಿದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಜೀರಿಕೆ, ಪು. ೫–೭).

ಎಸ್.ಜಿ.ನ. ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ನಟರ, ನಾಟಕಕರ್ತರ ಪರಿಚಯವಿದ್ದಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ನಂ. ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮುಂತಾದವರು ನಾಟಕಕರ್ತರಿದ್ದರೆ, ವರದಾಚಾರ್ಯರಂತಹ ನಟಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಇದ್ದರು. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ನಾಟಕಕಂಪೆನಿಗಾಗಿ 'ಶಾಕುಂತಲ', 'ಚಂದ್ರಹಾಸ', 'ಕಾಮಪಾಲ ಚರಿತ್ರೆ'ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾತು ಇದ್ದರೂ (ಮಂಡ್ಯದ ರಂಗಾಚಾರ್ಯ, ಕನ್ನಡ ರಂಗದ ಆಚಾರ್ಯ, 'ಬಣ್ಣ-ಬೆಳಕು', ಪು.೭)ಇದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೊನೆಯದು ಎ. ವಿ. ವರದಾಚಾರ್ಯಕೃತವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ (ಎಂ. ಜಿ. ಮರಿರಾವ್, 'ನಾಟಕ ಶಿರೋಮಣಿ ಎ. ವಿ. ವರದಾಚಾರ್ಯ,' ಪು. ೧೬). ವರದಾಚಾರ್ಯರ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೂ ಕಂದಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ, ಗುಲೇಬಕಾವಲಿಯ ರಾಜಕಿರೀಟಿಯೆಂಬ ಪಾತ್ರ ಹಾಡುವ ಉದ್ಯಾನವನದ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಹಾಡು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಬರೆದುದೆಂದೂ ಬಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ವಿಶದವಾಗಿಯೇ ನೆನೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ (ಎ. ವಿ. ವರದಾಚಾರ್ಯರ ಪರಿಚಯ, 'ನಾಟಕ ಶಿರೋಮಣಿ ಎ. ವಿ. ವರದಾಚಾರ್ಯರು,' ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸನ್ಮಾನ ಸಮಿತಿ ಪ್ರಕಟನೆ, ೧೯೭೦, ಪು. ೧೭-೨೦). ಇಂತಹ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ತಮ್ಮ 'ಜ್ಞಾಪಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ'ಯ ಒಂದು ಬರೆಹದಲ್ಲಿಯೂ(ಭಾಗ ೨, ಪು. ೧೫೧-೫೨) ಸಿ.ಕೆ ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರು 'ನಾಟಕಶಿರೋಮಣಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ವಿ. ವರದಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಬರೆಹದಲ್ಲಿಯೂ (ಶತಮಾನೋತ್ಸವಗ್ರಂಥ, ಪು. ೬೪) ನಿವೇದಿಸಿವ್ವಾರೆ.

ಇನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆಗೆ ಆದ್ಯಕೃಷಿಕರಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಎನ್. ಜಯರಾಯಾಚಾರ್ಯರು, ಎಂ. ರಾಮಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಸೋಸಲೆ ಅಯ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಈ ಕೆಲವರ ಸ್ನೇಹಸಂಪರ್ಕಗಳೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಿಗಿದ್ದುದು ಸಂಭವನೀಯವೇ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಓರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೂ ಇವರ ಪರಿಚಯವಿದ್ದುದು, ಅವರ ನೆನಪಿನ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ತಮ್ಮ ೨೫ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ೧೮೮೭ ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧ ರಂದು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು, ಸು. ೧೮೯೦ ರ ವೇಳೆಗೆ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮೈಸೂರನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆನಿಂತರು. ಜುಲೈ ೧೮೯೦ ರಲ್ಲಿ, ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಾಗಿದ್ದ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವಿದ್ಯಾಪಕ್ಷಪಾತದ ಫಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಕ್ಯೂರೇಟರ್ ಆಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿ ಮಹದೇವಶಾಸ್ತ್ರಿ ಬಿ. ಎ. ಅವರು ಜುಲೈ ೧೦, ೧೮೯೧ರಲ್ಲಿ ೧೨೫ರೂ. ಗಳ ಮಾಹೆಯಾನ ತಲಬಿನ ಮೇಲೆ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಪಂಡಿತರಾಗಿ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಸಂಚಾರಿಪಂಡಿತರಾಗಿ, ತಿಂಗಳಿಗೆ ೫೦ ರೂ. ತಲಬಿನ ಮೇಲೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ನೇಮಕವಾದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದವರು ಲೈಬ್ರೇರಿಯನ್ ಹುದ್ದೆಗೆ ಬಡ್ತಿ ಪಡೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲವಕಾಶವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಉಪಲಬ್ಧಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಪಂಪಕವಿಯ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ವನ್ನು ತಾವೇ ಪರಿಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿ ೧೯೦೦ ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನಾಗಿ ಹೊರತಂದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಖ್ಯಾತಿಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಇದೇ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನಿಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಈಗಿನ ಪ್ರಸಾರಾಂಗದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಿಗೆ ಪಿತಾಮಹರೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ, ೧೯೦೪ ರಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ 'ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ' ವನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಹೊರತಂದರು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಸು. ೧೮೯೧ ರಿಂದ ೧೯೦೨ ರ ವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರೇರಿಯನ್ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ಅನುವಾದಿತಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುವಾದಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನೂ ಕೌಶಲವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಇದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆದು, ಮೇಲಿನ ಹುದ್ದೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಗಾಗ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಹ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೦೧ ರಿಂದ ೧ ತಿಂಗಳು, ೨೩ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಆಗಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿದ್ದ ಎಂ. ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ ಎಂ. ಎ. ಅವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಕೆಲಸಮಾಡಿದರು. ೧೯೦೨ ರ ಜನವರಿ ೨೨ ರಿಂದ ೨ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಕ್ಯೂರೇಟರ್ ಅವರು ರಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ಯೂರೇಟರ್ ಅವರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೦೨ ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ಅವರು ನೇಮಕವಾದರು. ಆಗ್ಗೆ ಅವರ ಸಂಬಳ ಮಾಹೆಯಾನಾ ೧೨೦ ರೂ. ೧೨೦-೧೦/೨-೧೫೦ ರೂ. ಗ್ರೇಡಿನ ಮೇಲೆ ಅವರ ನೇಮಕವಾಯಿತು. ಆವರ ಮೊವಲಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ, ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡನೆಯ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ಆರ್. ಶಾಮಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಬಿ. ಎ. ಅವರು, ತಮಗೆ ಆಗಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ೭೦ ರೂ. ಸಂಬಳದ ಮೇಲೆ ಲೈಬ್ರೇರಿಯನ್ ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡರು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೨, ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ, ಭಾನುವಾರದ ರಾತ್ರಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಕ್ಟೋರಿಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಘಣೆ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಆಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಶೀರಿಕೊಂಡರು. ಆ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧, ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ೫೦ ರೂ.ಗಳ ವಿಶೇಷ ಭತ್ಯ ಸೇರಿ ೧೪೦ರೂ. ಸಂಬಳ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಈ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯಲು ೧-೨-೧೯೦೬ ರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬಡ್ತಿ ದೊರೆಯಿತೆಂದೂ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಯಿಂದ (೧೯೦೬ರ ಸಿವಿಲ್ ಲಿಸ್ಟ್) ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಭಾಷಾಂತರಕಾರ ಹುದ್ದೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವೇನು, ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೈಕೊಂಡ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಭಾಷಾಂತರಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಶೋಧಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ'ಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರತರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ ನಡೆದೇ ಇದ್ದಿತು ಎನ್ನುವುದಂತೂ ನಿಶ್ಚಯ. ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಅವರ ನಿಧನದಿಂದ ತೆರವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕಾರ ಹುದ್ದೆ ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಗೆ, ಅವರ ಪತ್ನೀಮಾತುಲರಾದ ಎಂ.ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು, ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಹಾಗೂ ವಾಸುದೇವಯ್ಯನರು ಭಾಭಾ ಸಾಹೇಬರಲ್ಲಿ ಮನವಿಮಾಡಿದ ಫಲವಾಗಿ ದೊರೆಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಠ್ಯನಿಯಾಮಕ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟದ ಪರೀಕ್ಷಾಮಂಡಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲುಗೊಂಡರು. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವರದಿಗಳೂ ವಾರ್ತೆಗಳೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಸೂಚನೆಗಳೂ 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ'ಯಂತಹ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ :

ಎಂ. ಶಾಮರಾಯರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ೨೨-೧೦-೧೯೮೨ ರಂದು ಸಮಾವೇಶವಾಗಿದ್ದ ಪಠ್ಯನಿಯಾಮಕ ಸಮಿತಿಯ ಒಂದು ಸಭೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕಾದುದು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು, ಎಂ. ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು, ಆರ್. ರಘುನಾಥರಾಯರು, ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಪದಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ೧೯೩೩ ರ ಮೇ ೨೦, ೨೧ ಮತ್ತು ೨೨ ರಂದು ಸೇರಿದ ಉಪಸಮಿತಿಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ಎಂ. ಶಾಮರಾಯರೇ ವಹಿಸಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದ್ದರು. ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗೆಂದು 'ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ವನ್ನು ೧೮೫೫ರಲ್ಲಿ (೪ನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೦೬) ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ, ಎಂ. ಶಾಮರಾಯರು ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ತಾವೂ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಮಿತಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ನೆರವಾದರು. ೧೯೦೦ ರ ಜನವರಿ ೧೫ರಂದು ಪಠ್ಯನಿಯಾಮಕ ಸಮಿತಿಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳ 'ಪದ್ಯಸಾರ'ವನ್ನು ಸಂಕಲಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ, ಈ ಸಂಕಲನದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ ಬರೆದರೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಸಂಕಲನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ಎಂದರೆ, ಎಂ. ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ಆರ್.ರಘುನಾಥರಾಯರು ಮತ್ತು ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು. ಮದ್ರಾಸು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಾಗಿ ಶಾಲಾ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಇ. ಮಾರ್ಸ್ಡೆನ್ ಬಿ. ಎ. ಅವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ೧೮೯೭ರಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ವನ್ನೂ ೧೯೦೨ರಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಆರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ವನ್ನೂ ಮೆಕ್ ಮಿಲನ್ ಕಂಪೆನಿಗಾಗಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಸ್ವತಃ ರಚಿಸಿದರು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ತಾವು ಮೈಸೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರೇರಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದಾಗಲೇ, ಸು. ೧೮೯೨ ರಿಂದ ೧೯೦೨ ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಇಲಾಖೆಯ ಪಂಡಿತಪರೀಕ್ಷೆ, ದೇಶೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಶಾಲಾಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಉಕ್ತಲೇಖನ, ವಾಕ್ಯರಚನೆ, ಭಾಷಾಂತರ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಶ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ನೇಮಕವಾದಮೇಲೆಯೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಅವರು ಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದರು. ೧೮೮೭ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೋಜ್ಜೀವಿನೀಪಾಠ ಶಾಲೆಯು ನಡಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಂಡಿತಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ೧೮೯೩ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಸಹ ಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಇದ್ದವರು ಎಂದರೆ, ಪಂಡಿತರತ್ನಂ ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಆರಮನೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಜಯರಾಯಾಚಾರ್ಯರು, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಸದ್ವಿದ್ಯಾಶಾಲಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪೆರಿಸ್ವಾಮಿ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯರು, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ನಂಜನಗೂಡು ಸುಬ್ಬಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಪುಟ್ಟಪರ್ತಿ ಶೇಷಾಚಾರ್ಯರು, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು, ವೆಂಕಟರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳು. ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈಗಲೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ನೆನೆಯತಕ್ಕ ಖ್ಯಾತವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ.

ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಕನ್ನಡದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಆ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಹುಮಾನದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಲು ಸರ್ಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂತಹ 'ಇನಾಮಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ' ಗೆ ೧೯೦೧ ಮೇ ೨೫ರಿಂದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ, ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರೆರಿಯ ಲೈಬ್ರೇರಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದ ಎಸ್ ಜಿ. ನ. ಹೊರಟಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಭತ್ಯವನ್ನೂ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ೧೫ ರೂ. ಗಳನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿತ್ತು. ಜೂನ್ ೧೯೦೧ ರ 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ' ಯಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆ ಕನ್ನಡ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ''ಪರೀಕ್ಷಕರು ಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ'' ಹಾಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಕನ್ನಡದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು "ಅತ್ಯಂತೋತ್ತೇಜಕವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢವಾದ ಒಂದು ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಭಿಕರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದರು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಹ ತಿಳಿಯುವುದು. ೧೯೦೨ ರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದುದನ್ನು 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಪತ್ರಿಕೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ. ೨೩-೫-೧೯೦೩ ರ ಇನ್ನೊಂದು ಭೇಟಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತೆರಳಿದ್ದ ಪಂಡಿತ ಪಿ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಭೇಟಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜೊತೆಗಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಪ್ರವಾಸಗಳಿಂದ ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಯ ಕನ್ನಡ ಧುರೀಣರಿಗೆ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರೆನ್ನಬೇಕು. ಅಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ೧೯೦೭ ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ಪ್ರಥಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದುದು, ಅವರು ಕವಿಗಳೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿ, ವಾಗ್ಮಿಗಳೂ ಉತ್ಕಟ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಆಗಿ ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದುದರ ಫಲವೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಗ್ಗೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಮಾಗಡಿಯ ಕೆ. ರಾಮಸ್ವಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು, ಕ್ಲೋಸ್‌ಪೇಟೆಯ ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು ಮುಖ್ಯರು. ಇವರು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತಂದಿದ್ದರು. ಕೆರೋಡಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಉಡುಪಿಯಿಂದಲೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೈಸೂರಿನಿಂದಲೂ, ಎಚ್. ವೆಂಕಟರಾಯರು ಹೊನ್ನಾಡಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡ ಬರೆವಣಿಗೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಸಭೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಯಿತು. ಈ ಉಪಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಕರಿಗುದರಿ, ವಿನಾಯಕರಾವ್ ಜೋಶಿ, ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಕೆ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಗದಿಗೆಯ್ಯ ಹುಚ್ಚಯ್ಯ ಹೊನ್ನಾಪೂರಮಠ, ರಾಮರಾವ್ ನರಗುಂದಕರ ಇವರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಂಘದ ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ವರದಿಯಲ್ಲಿ (ಪು. ೧೯) ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು (೧೯೪೧).

೩

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿವರ ವಿಶದವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೈಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿಯನ್ನು ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ, ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳ ಭಾಷಾಂತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಗಾಗಿಯೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಗಾಗಿಯೂ ರಚಿಸಿದ ಕವಿತೆ, ಪಾಠ ಮೊದಲಾದವು, ಇತರ ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಬರೆಹಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಷಣಗಳು ಎಂಬ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ : ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕಾರ್ಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾರ್ಯ ಗುಣ ಗಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬಹುದು.

ನವೋದಯವೆಂಬ ಭಾಷೋಜ್ಜೀವನದ ಹೊಂಬೆಳಗು ಮೂಡಿ, ಹೊಸಗನ್ನಡದ ದಿಗಂತ ಚಿನ್ನದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಯ್ಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕಾಲ, ೧೮೫೦-೧೯೫೦ರ ನಡುವಣ ಪರ್ವಕಾಲ.ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಾಡುನುಡಿಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಗೆಂದು ಶ್ರಮಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್-ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ ಒಂದು ವ್ಯಾಕಿಯ ಜೋಡಿ. ಇಬ್ಬರೂ ತಮಿಳು ಮನೆತನದ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಪಂಥೀಯರು; ಒಂದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷವೂ ಒಂದೇ—೧೮೬೨. ಇಬ್ಬರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೂ ಅವರ ಹುಟ್ಟುಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಸಿದವರು ಒಬ್ಬರೇ ಗುರುಗಳು; ಅವರು ಸದ್ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪಕರೂ ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದ ಪೆರಿಯಸ್ವಾಮಿ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯರು. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹಿಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಶಾಖೆಯಾದ ಭಾಷಾಂತರ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿದವರು ; ಅಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮದಂಡಿಯಾದ ಪರಿಚಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಗೆ ತೊಡಗಿದವರು. ಈ ಉಭಯರ ಸ್ನೇಹ ಸಾಹಚರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟವಾಗಲು, ಇವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮ್ಯಗಳು ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ? ಎಫ್. ಕಿಟ್ಟೆಲ್, ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್‌ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದ ಈ ಧುರೀಣರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕಟನೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸ ಅನನ್ಯವಾದುದು, ಅದ್ಭುತವಾದುದು. "ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದನೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ತೊಳಗುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಪ್ರಥಮವರ್ಗದ ತಾರೆಗಳು ಎಂದರೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು....ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಾಗಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಉತ್ಸಾಹವಾಗಲಿ ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಈಚಿನವರಾದ ನಾವು ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಲಾಲಸೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾಷಾಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಗಳಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬಹುದು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮೆಚ್ಚುನುಡಿಯಾಡಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೇನಿಲ್ಲ.

ಸು. ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾದ ಆಸೂರಿ ಆನಂದಾಳ್ವಾರರೂ ಕೊಮಾರಸ್ವಾಮಿ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯರೂ 'ಆರ್ಯಮತ ಸಂಜೀವಿನಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿ ನಿಂದ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಒಂದೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳು ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ, ೧೮೯೨ ರಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ' ಎಂಬ ತಮ್ಮದೇ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡಸಿದರು. ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಪುಣ್ಯಮುಹೂರ್ತ. ಈಗಾಗಲೇ ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ ೧೮೯೧ ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೈಸ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದ್ದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಭಂಡಾರವೂ ತಾವೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ರಾಶಿಯೂ ಅವರು ಸದಾ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದುವೆನ್ನಬೇಕು.

'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ' ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಗ್ರಂಥ ಗಳನ್ನು ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಗೂ ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸ ಬಿದ್ದಿತೆನ್ನಬೇಕು. 'ಗದಾಯುದ್ಧ', 'ಮಲ್ಲಿನಾಥಪುರಾಣ'. 'ಲೀಲಾವತೀ ಪ್ರಬಂಧ','ಕರ್ಣಾಟಕ ಪಂಚತಂತ್ರ', 'ಮಿತ್ರವಿಂದಾ ಗೋವಿಂದ', 'ಜಯನೃಪಕಾವ್ಯ' ಈ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಆಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ಮಹನೀಯರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಮಗೆ ಅಪಾರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಹೀಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತಾದರೂ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳೊದಗಿ, ಅದರ ಪ್ರಕಟನೆ ನಿಂತಿತು. ಆದರೆ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಕರು ಎದೆಗುಂದಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದಿಂದೊಳಗೆ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ' ಎಂಬ ಹೊಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ೧೮೯೯ ರಿಂದ ೧೯೧೬ರ ವರೆಗೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಾಗಿತು. ನಡುವೆ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ಲೇಶವುಂಟಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈಯೆರಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಕುಕಂಡ ಒಟ್ಟು ಸು. ೭೫ ಗ್ರಂಥ ಗಳಲ್ಲಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ೧೫ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದವು ಪ್ರಾಯಶಃ ೪೦ ರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುಟ್ಟಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ನಿಧನದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ ಒಬ್ಬರೇ ಈ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡಸಿ ದರು. ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಚಂಪು, ನಾಟಕ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಕೃತಿಗಳಿವೆ ; ಕಾವ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯರಾಶಿಯು ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ನಾಡಿನ ಉದಾಸೀನರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು. ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು, ಜಾತಿಪಂಥಗಳ ಒಲವರವನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆಯ ಪ್ರವರ್ತಕರು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ, ಇವಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ; ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ವರ್ಷಾಶನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯ ಧನವೂ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಒತ್ತಾಸೆಯೂ ದೊರೆತವು. ಸರ್ಕಾರದ ಧನಸಹಾಯ ದೊರೆ ಯಲು ಕಾರಣ, ಮಂ. ಆ. ರಾ. ಅವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಅಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಭಾಭಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಎಸ್.ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಸೂರಿಚರಿತಂ' ಜೀವನ ಚರಿತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಿಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾ ಚಾರ್ಯ, ಎಂ.ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯ ಇವರು ಸಂಪಾದಕದ್ವಯರು. ಈ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕಾರ್ಯಭಾಗವೇನು, ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾದ ಸಂಪಾದನವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಚಾರದ ಪೀಠಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಸಾಕಷ್ಟು ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಅವ ರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಅನುಭವವೂ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿ ಚರಿತೆ'ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಪಡೆದ ಪರಿಶ್ರಮವೂ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ'ಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಕ ಟನೆಗಳ ಪೀಠಿಕೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕೃತಿಯ ಪೀಠಿಕೆಯ ಭಾಗವಾದ ಕವಿಕಾವ್ಯ ವೃತ್ತಾಂತವು ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಅವರು ಸೇರಿ ಬರೆದ 'ಕವಿಕಥಾಮೃತ ಶರಧಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ (ಮುಂದೆ ಇದೇ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಗೊಂಡು 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತೆಂದು ತೋರು ತ್ತದೆ) ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟಸೂಚನೆಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹು ದಾಗಿದೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೀಗೆ ಈ ಸಂಪಾದಕದ್ವಯರು ಸು. ೧೫ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಸು. ೪೦ ಚಿಕ್ಕವೂ ದೊಡ್ಡವೂ ಆದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಶಸ್ತಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಮೂಲೆ ಮುಡುಕಿನ ಖಾಸಗಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಭಂಡಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು, ಆಧಾರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ವಿಚಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಪಾಠಸಂಕಲನ ಮಾಡಿ, ಹೊಸಕಾಲದ ಮುದ್ರಣರೀತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕವಿಪಾಠವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬರೆದು, ಆಗಾಗ ಪಾಠಭೇದ ಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ, ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರವಾದ ಪೀಠಿಕೆ, ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ, ಅವರು ಹಗಲಿರುಳೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಶ್ರಮಿಸಿರ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಳಕಳಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆ ಅಸೂಯೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಗ್ಗೂಡಿ ದುಡಿಯುವ ಸ್ನೇಹ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಒಂದು ಉದಾರ ದೃಷ್ಟಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಿಟಕ್ಕೆ ಇವರು ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದ ಕವಿ ಯಮಳರಾಗಿದ್ದ ತಿರುಮಲಾರ್ಯ–ಚಿಕುಪಾಧ್ಯಾಯರ ಪುನರವತಾರ ; ಅವರ ದೇಶ ಭಾಷೋಜ್ಜೀವನಕಾರ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸೇವೆಯ ಪುನಸ್ಸೃಷ್ಟಿ.

ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಧನೆಯೂ ಗಣ್ಯ ವಾದ್ದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ. ಆ ಮೊದಲೇ ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸ್ ಅವರು ಬಿಬ್ಲಿಯಾಥೆಕಾ ಕರ್ನಾಟಿಕಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ (೧೮೮೪), 'ಕವಿ ರಾಜಮಾರ್ಗ' (೧೮೮೮), 'ಪಂಪಭಾರತ' (೧೮೮೮) ಈ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಆ ಮಾಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ 'ಪಂಪರಾಮಾಯಣ', 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ', 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ'ಗಳನ್ನು, ತಾವು ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಅವರು ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಾಸೆಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ' 'ಛಂದೋಂಬುಧಿ'ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳು ಅವರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿದ್ದುದು ಸಹಜವೇ. ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿ (೧೯೦೦) ಪಂಪಕವಿಯ 'ಆದಿ ಪುರಾಣ'ವೂ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿ (೧೯೦೪) ರುದ್ರಭಟ್ಟನ 'ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ'ವೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿ ಹೊರಬಂದುವು. ಈ ಪ್ರಕಟನೆಗಳ ವೇಳೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎಂದು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದವರು ಬಹುಶಃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಒಬ್ಬರೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪಂಪಕವಿಯ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಆಧಾರಪ್ರತಿ ಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಸಂಪಾದನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡಸಿದ್ದರೂ, ಅಶುದ್ಧ ವಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ಪಾಠಭೇದ ಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಚಾರವೂ ಕೃತಿವಿಮರ್ಶೆಯೂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇರುವ ಹಾಗೆ ಉಪೋದ್ಘಾತವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ತೌಲನಿಕವಿಮರ್ಶೆಯ ಆರಂಭದ ಹಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ರೈಸ್ ಅವರು ಪುರಾತತ್ತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ತಮ್ಮ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಪಂಪಕವಿಯ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ವನ್ನು ಹೊರತಂದ ಮೇಲೆ ಆ ಕವಿಯ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದ ಪ್ರಕಟನೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಕೈಗೂಡಿಸಿದ ಯಶಸ್ಸು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರದಾಯಿತು.

ರುದ್ರಭಟ್ಟನ 'ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ' ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಳವಾಗಿ ಪಾಠಭೇದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಚಾರ ಕೃತಿವಿಮರ್ಶೆಗಳ ಉಪೋದ್ಘಾತವನ್ನೂ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕವಿಪಾಠ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗುವಂತೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮುದ್ರಣಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೊರತೆಗಳು ಉಳಿದಿರಬಹುದಾದರೂ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆಯೆನ್ನಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಈಚಿನ ಎಲ್ಲ ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಆಧಾರವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಮರುಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಥಮ ಪರಿಷ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಬರೆದ ಉಪೋದ್ಘಾತವನ್ನು ಆವರ್ತಿಸಿಯೂ ಇದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೋಷಕರೆಂದೂ ಗಣ್ಯರಾದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದಕರೆಂದೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸತಕ್ಕವರು ಎನ್ನುವುದು ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕಾಲಮರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲಕಾಲ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದ ಭಾಗ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಹಲೇಖಕರಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ'ಯ ಸಂಪುಟಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರು ದುಡಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಗುಣಮೌಲ್ಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೆರುಗು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ನಾವು ವಂಚಿತರಾದೆವು.

೪

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಬಂಧುಗಳು. ಆಪ್ತರು. ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಹಜವೇ. ಈ ನೆರವಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಗಣ್ಯವಾದುದು ಎಂದರೆ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ'ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದುದು. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟ ಈ ಇಬ್ಬರ ಸಹಕರ್ತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ೧೯೦೭ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೊಬ್ಬರೇ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟವನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೧೯೧೯ರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರನೆಯ ಸಂಪುಟವನ್ನು ೧೯೨೯ರಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ೧೯೨೪ ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಹೊರತಂದರು.

ಕವಿಚರಿತೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವೇನು, ಕಾರ್ಯಭಾಗವೆಷ್ಟು ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಶಾಸನತಜ್ಞರೂ ಸಂಶೋಧಕರೂ ಆಗಿ ನೈಪುಣ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲದೇಶ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ರಸಜ್ಞರೂ ಕವಿಗಳೂ ಆಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೃತಿವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಕವಿಚರಿತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ'ಯಲ್ಲಿ ೧೯೦೭ ರ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾಚೀನವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಆದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಸಂಪಾದನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಪಾತ್ರವಿದ್ದುದು ವಿದಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮೈಸೂರಿನ ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ಈ ವೇಳೆಗೆ ಎರಡು ಹಳಗನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ, ಕೆಲಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಕವಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಚಾರದ ಸಣ್ಣ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಉದಾಹರಣ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು, ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿರುವುದು ಅಸಂಭವವೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಸರಿ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ.

ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕವಿಚರಿತೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಹೊರತಂದಾಗ ಅವರ ಸಹಲೇಖಕರಾದ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟುದು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಆರ್. ನ. ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನೊಂದುಕೊಂಡರು. ಈ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ತಮಗೆ ಉಚಿತವೆಂದು ತೋರಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದು, ಕವಿಚರಿತೆಯ ಮೂರನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಆವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ ಆರೋಪಣೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹಲವು ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಾವೊಬ್ಬರೇ ಉತ್ತರವಾದಿಯೆಂಬಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಬರೆದು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕವಿಚರಿತೆಯ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಆವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೆನೆದಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರು. ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಕಾರ್ಯಭಾಗವೇನೂ ವಿಭಜಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಮಾಡಿರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವುದಾಗಿಯೂ ಈ ಕೆಲಸವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಗವೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವು ದರಿಂದ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ವೈದುಷ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯದ ಮಹತ್ತ್ವಕ್ಕಾಗಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ವರ್ತನೆ ಸಮರ್ಥನೆಗಳ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದುದು ಕವಿ ಚರಿತೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವೂ ಆಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ.

ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕವಿಚರಿತೆಯ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ತಮಗೆ ಹಿಂದೆ ಸಹಾಯವಾದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೀಗೆ ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ: "...ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಮಾ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವೈಕುಂಠಪಾಸಿಯಾದ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿದಿತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇವರಿಗಿದ್ದ ಕೂಲಂಕಷವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ ಮನೋಹರವಾದ ಕವಿತಾ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಂಥ ವೈದುಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾದ ವಿನಯಸಂಪತ್ತಿಯೂ ಎಲ್ಲರ ಮನ ಸ್ಸನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇವರ ಅಕಾಲಮರಣದಿಂದ ಮೈಸೂರುದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ ನಷ್ಟವುಂಟಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ನನಗಂತೂ ಇವರ ಮರಣದಿಂದ ಬಲದ ಭುಜವೇ ಹೋದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಮುಂದಣ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವು ತಗ್ಗಿತು..." ಈ ಮಾತುಗಳು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರ ಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಸಲಹೆ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಇವರು ಯಾವಾ ಗಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕು. ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡಿ 'ಕವಿಕಥಾಮೃತಶರಧಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟನೆಗಳ ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಚಾರವಿರುವ ಪೀಠಿಕೆಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನಾಗಚಂದ್ರನ 'ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣ' ದ (೧೮೯೫) ಪೀಠಿಕೆಯ ಭಾಗದ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ "ಈ ಪೀಠಿಕೆಯು ಮಾ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಮಾ॥ ರಾ॥ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಎಂ. ಎ. ಇವರುಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ 'ಕವಿಕಥಾಮೃತ ಶರಧಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ."—ಎಂಬುದಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ರನ್ನನ 'ಗದಾಯುದ್ಧ'ದ (೧೮೯೫) ಹಾಗೂ ಮಂಗರಸನ 'ಜಯನೃಪಕಾವ್ಯ'ದ (೧೮೯೭) ಪೀಠಿಕೆಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಹುದಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಸೂಚನೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟನೆಗಳಲ್ಲಿರಬಹುದು. 'ಕವಿ ಕಥಾಮೃತ ಶರಧಿ' ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಿತೇ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಿತೇ? ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವ ಯಾವ ಸಾಕ್ಷ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಈ ಹಸ್ತಪ್ರತಿರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ರಚನೆ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡು, ಇದೇ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ' ಎಂದಾಯಿತೇ ? ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ,ಪರಿಹರನ 'ಪಂಪಾಶತಕ'ದ (೧೮೯೯) ಪೀಠಿಕೆಯ ಭಾಗ ದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಹೆಸರಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಇದೇ ಹೆಸರು ಸೂಕ್ತವಾದುದು ಎಂದು ಅನಂತರ ದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿ, ಅವರು ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ 'ಕರ್ಣಾ ಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ'ಯ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪೀಠಿಕಾಭಾಗದ ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಚಾರಗಳ ಹಾಗೂ ಕವಿಚರಿತೆಯಲ್ಲಿಯ ಅವೇ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಚಾರಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತಹ ಹೋಲಿಕೆಗಳೇನೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಕವಿಚರಿತೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ನಡೆದಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ೧೬ ನೆಯ ಶ.ದ ಕವಿ ಮಂಗರಸನ 'ಜಯನೃಪಕಾವ್ಯ'ದ ಪೀಠಿಕೆಯ ಕೊನೆಗೆ ''ಈ ಕವಿಚರಿತ್ರವು ಮ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಮ॥ ರಾ॥ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಎಂ. ಏ., ಇವರುಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ 'ಕವಿಕಥಾಮೃತ ಶರಧಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ'' ಎಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಸು. ೧೯೦೦ರಿಂದೊಳಗೇ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ'ಯ ರಚನೆಯ ಕೆಲಸ ಸಾಕಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆದಿದ್ದಿತೆಂದೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣ, ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕೈವಾಡವೂ ಅಗೋಚರವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದೂ ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಯೂ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾ ಚಾರ್ಯರ ಕಾರ್ಯಭಾಗದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ನಾವು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಪುರಾತತ್ತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕೈಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿದ್ದ ಸಂಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಸಂಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಿತಗ್ರಂಥಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕವಿ ಕಾವ್ಯವಿಚಾ ರದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲಗಳಿದ್ದುವು. ತಮ್ಮ ಸಂಪಾದಿತಕೃತಿಯಾದ 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ'ದ (೧೯೦೨) ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ, ತಾವು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಾರದ ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕಾಗಿ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ' ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರಲ್ಲದೆ, ತಮಗೆ 'ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾಭೂಷಣ'ದ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿರುವ ಎರಡು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅವರ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯಿತೆಂಬುದನ್ನೂ ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಸಹಕರ್ತೃಗಳಾಗಿ ರಚಿಸಿದ, ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕೆಲವು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳ, ಗದ್ಯಪದ್ಯಸಂಕಲನಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೀಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು:

೧. 'ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ (ಸಭಾಪರ್ವ)' : ಇದು ಎಸ್. ಜಿ. ನ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅವರು ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥ. ಮೂಲ ಭಾರತದ ಸಭಾಪರ್ವದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸರಳವೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಆಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರೂ ಮಕ್ಕಳೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ೧೦ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೨೨ ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತು ; ೨೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಯಿತು.

೨. 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' : ಇದು "ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್, ಬಿ. ಎ., ಶಾಲಾಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸರ್ಕಲ್ ಮತ್ತು ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಲೈಬ್ರೇರಿಯನ್, ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರೇರಿ, ಮೈಸೂರು ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ್ದು." ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೆಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂಪೆನಿಗಾಗಿ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಬೇಸಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಲಿಬಾಳುವ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಅತಿಶಯ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಈ ಪಠ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ೪೬ ಗದ್ಯಪಾಠಗಳೂ ೧೧ ಪದ್ಯಪಾಠಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಗಟ್ಟಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಓದಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳೆನ್ನಬೇಕು. ಗದ್ಯಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹವು, ತೆಂಗು, ಹುಲಿ, ತೋಳನೂ ಕೊಕ್ಕರೆಯೂ ಸಿಂಹವೂ ಇಲಿಯೂ ಮೊದಲೈದು ಪಾಠಗಳು; ಭಗವತ್ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಸುಗುಣವೇ ಭೂಷಣ, ವಿದ್ಯೆಯ ಮೇಲ್ಮೆ, ನೀತಿ, ಸಾಯಂಕಾಲ ವರ್ಣನೆ ಇವು ಮೊದಲೈದು ಪದ್ಯಪಾಠಗಳು. ಸರಳವೂ ಸರಸವೂ ಆದ ಗದ್ಯಪಾಠಗಳ ಭಾಷಾಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಸ್ವತಃ ಇವನ್ನು ಬರೆದವಾಗಿರಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಎತ್ತಿದವು ; ಆದರೂ ಸುಗುಣವೇ ಭೂಷಣ, ನೀತಿಯ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಸ್ವತಃ ಕಟ್ಟಿದವಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಂದು ಅವನ್ನು ಈ ಸಂಕಲನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತಕ'ವನ್ನೂ (A Companion to the Canarese Fourth Reader) ಬರೆದಿದ್ದರೆಂದು (೧೯೦೮) ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ ಅವರ ಮಾಹಿತಿಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು.

೩. 'ಕನ್ನಡ ಆರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' : ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿ ಸಂಕಲಿಸಿರುವ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಹ (೧೯೦೨) ಮೆಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂಪೆನಿಯ ಪ್ರಕಟನೆಯೇ. ಇಲ್ಲಿ ೧೧೫ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗದ್ಯಗಳು ಸಂಕಲಿತಗೊಂಡಿವೆ('ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ' ಸಂ. ೬, ಪು. ೨೪೧ ; ಎಸ್. ಶಿವಣ್ಣ, 'ಕವಿಚರಿತೆಯ ಅನುಕ್ತ ಕೃತಿಸೂಚಿ', ಪು. ೧೪).

೪. 'ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ನಾಗರಿಕ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ' : ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರ ಸಹಕರ್ತೃತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ರಚಿಸಿದ ಈ ಕೃತಿ ೨ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. '೨ನೆಯ ಭಾಗ : ೭, ೮ ಮತ್ತು ೯ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ' (೧೯೦೨) ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ಇವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೫. 'ಬಾಲಭೂವಿವರಣೆ' : ಇದು ಮೂಲತಃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ರಚನೆ. ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಕೃತಿ ಎಚ್. ಜೆ. ಭಾಭಾ ಅವರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಬಂದಾಗ, ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾಮಕ್ಕಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ೩೦ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಸರಳವೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂವಿವರಣೆಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ, ನಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಭೂಪಟಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೧೧ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತು ; ಹದಿಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣ (ಬಹುಶಃ 'ಮೂರನೆಯ ಮುನ್ರಣ' ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿರಬೇಕು) ೧೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತು ; ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಆದಾಗ ೨೫೦೦೦ ಪ್ರತಿ ಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪೀಠಿಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಭೂವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಅನುಸರಿಸ ಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆ.

೬. ಈ ಮೇಲಿನವು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪೌಢ ಶಾಲೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯತಕ್ಕವರ ಸಲುವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯ ಪಠ್ಯ ನಿಯಾಮಕ ಸಮಿತಿಯ ಉಪಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಸಂಕಲಿಸಿದ 'ಪದ್ಯಸಾರ–ಪ್ರಥಮಭಾಗ' (೧೯೦೨; ೧೯೧೮), ಒಂದು ಕಾಲದ ಜನಪ್ರಿಯ ಪದ್ಯಸಂಕಲನ ಗ್ರಂಥ ವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಈ ಸಂಕಲನದ ಕೊನೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು, ಇವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಈ 'ಪದ್ಯಸಾರ' ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಕಲನ ದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಾನಾ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ, ವಿವಿಧ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ೪೦ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ಛಂದೋನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

೬

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಿ ಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ನೋಡಲು ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗಿಂತ ದೊರೆಯದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಎಂದರೆ : ೧. 'ಪ್ರೌಢಪ್ರಿಯಸಮಾ ಗಮಂ' (೧೯೩೩/೧೯೧೧) ; ೨. 'ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ' (೧೯೪೭) ; ೩. 'ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತದೀಪ' (೧೯೪೯) ; ೪. 'ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ' (೧೯೦೮) ; ೫. 'ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತಂ' (೧೯೦೦-೦೧); ೬. 'ಭಾರತವೀರಚರಿತೆ' (೨ನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೨೬ ; ೩ನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೩೬). ದೊರೆಯದಿರುವವು ಎಂದರೆ ೧. 'ಗಲಿವರನ ದೇಶ ಸಂಚಾರ'; ೨. 'ಈಸೋಪನ ನೀತಿಕಥೆಗಳು'; ೩ 'ಗಯ್ಯಾಳಿಯನ್ನು ಸಾಧುಮಾಡುವಿಕೆ'; ೪. 'ಭಾರವಿ' ; ೫. 'ಮುಕುಂದಮಾಲೆ'.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೊದಲು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಉಪಲಬ್ಧಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡಬಹುದು :

೧. 'ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಸಮಾಗಮಂ' : ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಕವಿಯ The Hermit ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಕಂದಪದ್ಯರೂಪವಾದ ಅನುವಾದ. ಮೂಲವು ೪೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿತವಾಗಿದ್ದು, ೪೧ ನೆಯದು ಫಲಶ್ರುತಿ ರೀತಿಯದು. ಈ ಕೃತಿ ಮೊದಲು 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ'ಯ ಮೂಲಕ ೧೮೯೩ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು : ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ೧೯೧೧ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

೨. 'ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ' : ಕಾಳಿದಾಸನ 'ರಘುವಂಶ'ದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಸರ್ಗಗಳ ಕುಸುಮಷಟ್ಪದೀರೂಪವಾದ ಅನುವಾದವಿದು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ೮೫, ೭೪, ಮತ್ತು ೭೦ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ೧೩ನೆಯ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ೧೮೯೭ರಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದೇ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ನವೆಂಬರ್ ೧೮೯೬ ರಿಂದ (೪-೫) ಮುಂದಕ್ಕೆ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು.

೩. 'ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ದೀಪ' : ಇದು 'ಬುಕ್ಸ್ ಫಾರ್ ದಿ ಬೆಯನ್ಗ್ಸ್' ಮಾಲೆಯ 'ಸ್ಟೋರಿ ಆಫ್ ಅಲಾದೀನ್ ಆಂಡ್ ದಿ ವಂಡರ್‌ಫುಲ್ ಲ್ಯಾಂಪ್' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ. ೯೦ ಪುಟಗಳ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಥಾಭಾಗವು ಸೂಚನೆಯಾಗುವಂತೆ ೪೮ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಸರಸವೂ ಸುಷ್ಠುವೂ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಮುದ್ರಣ ಮೈಸೂರಿನ ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮರು ಮುದ್ರಣ 'ಅಲ್ಲಾವುದೀನ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ (ನನಗೆ ನೋಡಲು ದೊರೆತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಯ ವರ್ಷವಿಲ್ಲ).

೪. 'ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ' : 'ರಘುವಂಶ'ದ ೪ನೆಯ ಸರ್ಗದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಿಂದ ೭ನೆಯ ಸರ್ಗದ ಕಡೆಯ ವರೆಗೆ ಕಾವ್ಯಭಾಗವು ಇಲ್ಲಿ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿರೂಪವಾಗಿ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ೧೨೮, ೭೧, ೯೬ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ೨೫ನೆಯ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ೧೯೦೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಮಾರ್ಚ್ ೧೮೯೯ ರಿಂದ (೬-೯) ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಮೊದಲು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು.

ಒಂದು ಕಾಲದ ಶಾಲೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ, ಪದ್ಯಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ 'ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ' 'ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ' ಈ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಖಂಡಗಳಿಂದ ಕೆಲಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಪಠ್ಯವಾಗಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೂಢಿಯಿದ್ದಿತು. ಇನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯೇ ಇವು ಪಠ್ಯವಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಮಗೆ ಇವೆರಡೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಾಗಿದ್ದುದನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಸಂಸ್ಕೃತಮೂಲಸಹಿತ ಇವನ್ನು ಕಲಿಸಿದುದನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ (ಭಾವ, ೧, ಪು. ೫೩-೫೪). ಈ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳೂ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ, ಜನಪ್ರಿಯತೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗಳಿಸಿದ್ದುದು ಕಾರಣವಾಗಿ, ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ದೊರೆಯತ್ತವೆ.

೫. 'ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತಂ': 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪುಟ ೮ -ಸಂಚಿಕೆ ೪ (ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೦೦)ರ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು, ೮-೫, ೮-೬, ೮-೭, ೮-೧೧, ೯-೧, ೯-೩ (ಪು. ೧-೪, ೫-೮, ೯-೧೨, ೧೩-೨೦, ೨೭-೩೨, ೩೩-೪೦) ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿ ತೃತೀಯಾಂಕದ ಆರಂಭ ಭಾಗದ ವರೆಗೆ (ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ೧೯೦೧) ಭಾಗಶಃ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವಷ್ಟು ಭಾಗ ವೃತ್ತ, ಕಂದ ಮತ್ತು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳ ಮೊದಮೊದಲ ಅನುವಾದಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಸರಸತೆ ಗಳು ಸಮ್ಮಿಶ್ರಗೊಂಡಿದ್ದು, ಗದ್ಯಭಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಲಿತವೂ ಸರಸವೂ ಆಗಿ ಅನುವಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕ ಏಕೆ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಗಿದಿದೆಯೋ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ, ಈ ಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹಾಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿವೆ. 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೦೧ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಸಂಪುಟ ೧, ಸಂಚಿಕೆ ೧೦; ಪು. ೧೯೨) "ರಾ॥ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತ್ರ' ನಾಟಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವರು" ಎಂದೂ 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ'ಯ ಜನವರಿ ೧೯೦೪ ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಭಾಗ ೧೬, ಸಂಚಿಕೆ ೧; ಪು. ೧-೬) "ಅಜನೃಪಚರಿತೆಯೂ, ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆಯೂ, ಮುಕುಂದಮಾಲೆಯೂ, ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತೆಯೂ, ಭಾರವಿಯೂ ಇರುವಾಗ ಆ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ..." ಎಂದೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭವಭೂತಿಯ ಈ ನಾಟಕದ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಧೋಂಡೋ ನರಸಿಂಹ ಮುಳಬಾಗಿಲ, ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಹಾಗೂ ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅನುವಾದಗಳು ಸಮೀಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದವು. ಇವುಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಭಾಷಾಂತರಕೌಶಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದುದು.

೬. 'ಭಾರತವೀರ ಚರಿತೆ' : ಭಾರತ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ವೀರಪುರುಷರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ನಿರರ್ಗಳವೂ ಚೊಕ್ಕವೂ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಗದ್ಯಪಠ್ಯವಾಗಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಈಗಲೂ ಪಠ್ಯವಾಗಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮೌಲಿಕ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ೨ ನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೨೬ ರಲ್ಲಿಯೂ ೩ನೆಯದು ೧೯೩೬ ರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪಾಠಗಳು ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಮಕ್ಕಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದುಂಟು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಸು. ೧೯೨೪ ೨೫ ರ 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ದಲ್ಲಿ 'ಪದ್ಮಿನಿ' ಎಂದು ಎರಡು ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ).

ಈಗ ಹೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. 'ಗಲಿವರನ ದೇಶಸಂಚಾರ' : 'ಗಲಿವರ್ಸ್ ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್' ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯಾಣದ ಭಾಗ ಅನುವಾದಿತವಾಗಿರುವ ಕೃತಿಯಿದು. ೭೦ ಪುಟಗಳ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಟದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಗಾಗಿ ಸರಸಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೦೦ ; ಪುಸ್ತಕ ೧-ಅಂಕ ೩. ಪು. ೪೮) ಇದರ ಕಿರುವಿಮರ್ಶೆಯುಂಟು. ಮೊದಲ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಯದೇ (ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೦೦ ; ೧-೨, ಪು. ೧೮). "ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮೊದಲು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಜಾಹಿರಾತಿನಲ್ಲಿದೆ (ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ೯- ೬, ೮ ; ಡಿ. ೧೯೦೧). ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮೊದಲೇ, ಸುವಾಸಿನಿಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ "ಇತ್ತಲಾಗಿನವರೆಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪುಸ್ತಕಗಳಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬೀ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೋಗಗೊಳಿಸ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ರಾ. ರಾ। ಎಲ್. ಜಯರಾವ್ ಬಿ. ಏ. ಇವರ ಈ ಉದ್ಯೋಗವು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ" ಎಂಬ ಅಂಥ ಮಾತು ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

೨. 'ಈಸೋಪನ ನೀತಿಕಥೆಗಳು' : 'ನೀತಿಕಥಾಸಾರ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವ ಈ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃತಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯು ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೦೧ರ ಸಂಚಿಕೆಯ (೯-೬) ಕೊನೆಯ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ೨ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿದೆ. ೧೨೦ ಪುಟಗಳ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಪುಟದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ರವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

೩. 'ಗಯ್ಯಾಳಿಯನ್ನು ಸಾಧು ಮಾಡುವಿಕೆ' : ಇದು ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಕವಿಯ 'ಟೇಮಿಂಗ್ ಆಫ್ ದಿ ಷ್ರೂ'ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸರಳಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಕಥಾಪುಸ್ತಕವಿರಬಹುದು.

೪. 'ಭಾರವಿ' : ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದ ಕರ್ತೃವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯೋ ಆತನ ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯವೋ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಷಯವಾಗಿರಬಹುದು. ಎಂ. ಏ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ (ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ, ಜನವರಿ ೧೯೦೮) ಹೇಳಿರುವುದರ ಹೊರತು, ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

೫. 'ಮುಕುಂದ ಮಾಲೆ' : ಕುಲಶೇಖರಾಳ್ವಾರರು ರಚಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಗಳಿಸಿರುವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಲೇಖನದೊಳಗಿನದೇ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಅಭಿನವ ಕಾಳಿದಾಸ ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ (೧೮೪೩-೯೧) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದು. ಬಿ. ರಾಮರಾವ್ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ 'ಸುವಾಸಿನಿ'ಯ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ೧೯೦೦ ರ ಸಂಚಿಕೆ (ಪುಸ್ತಕ ೧-ಅಂಕ ೩; ಪು. ೪೮) ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ: "...ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ರಾ. ರಾ. ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಕವಿಶಿರೋಮಣಿಗಳೆಂದು ಕೀರ್ತಿಗೊಂಡು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗತಿಸಿದ ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರ ಜೀವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು 'ಸುವಾಸಿನಿ'ಗಾಗಿ ಬರೆಯು ಕೈಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಪಾಠಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇವೆ." ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವರು ಬರೆದರೇ, ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತೇ, ಆ ಮುಂದಿನ ವಿವರಗಳಾವುವೂ ತಿಳಿಯವು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾದಂತೆ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆದು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿರಲಾರದೋ ಏನೋ ? ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆದು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ,ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದು ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರ 'ಕುಣಿಗಲ ರಾಮು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆ' (೧೯೧೦) ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರಕಾರರಾಗುವ ಯೋಗ ಎಸ್. ಜಿ, ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರದಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೭

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವ ಸಲಂವಾಗಿ ತಳೆದ ಅಕ್ಕರೆ ಆಸ್ಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಒಂದು ಉಜ್ಜ್ವಲ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆದ್ಯಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, ಗಣ್ಯರು. ಅವರೂ ಮದರಾಸು ಸರ್ಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಸ್ಟೆಡ್ ಎಂಬವರು ರಚಿಸಿದ್ದರೆನ್ನಲಾದ ಕೆಲವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ('Books for the Bairns') ಅನುವಾದಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಬಾಲಬೋಧೆಗಳು, ಪದ್ಯಸಾರ ಇವುಗಳ ಪಠ್ಯನಿಯಾಮಕಮಂಡಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಇತರ ಗಣ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದುದು ಅವರು ಮಕ್ಕಳಸಾಹಿತ್ಯಪೋಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮಿಸಲು ಅವಕಾಶಮಾಡಿತೆನ್ನಬೇಕು. ಈ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ, ಆಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಬಾಲಬೋಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ್ಯಾನುವಾದಗಳೆಲ್ಲ ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಮಾಡಿದವೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಂಭವನೀಯವೇ. ಅಲ್ಲದೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅವರು ಸ್ವತಃ ಸರಳ ಶೈಲಿ ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಸುಂದರಕವಿತೆಗಳೂ ಆ ಬಾಲ ಬೋಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಕವಿತೆಗಳು ಆಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ. 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ' ಯಂತಹ ಹಿಂದಿನ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಬಳಿಕ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಪರಿಷ್ಕೃತವೂ ಆದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿರುವಂತೆಯೂ ತೋರುವುದು. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳು 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ', 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ', 'ಸುರಭಿ' ಈ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಶಾಲಾವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಪಾಠಗಳನ್ನು ಸಹ 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ'ಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಈಗ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ; SGNಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಉದಾ.ಗೆ ೧೯೦೪ ರ ಜುಲೈ, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮತ್ತು ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಕವಿತೆಗಳಾಗಲಿ, ಈ ಪಾಠಗಳಾಗಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎಟುಕುವಂತಹುವೇ ಆಗಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳೇನುಂಟೋ ಅವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಅವರದು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದ ತೀರ ಮೊದಲಿನ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಲ್ಲಿ ಅವರದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು. ಅವರು ಸರ್ಕಾರದ ಭಾಷಾಂತರ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸ ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯವೂ ಆಗಿ ತೋರಿದ್ದರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಛೇರಿಯ ಭಾಷಾಂತರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೋ, ಅವುಗಳ ವಸ್ತು, ಗುಣ, ಗಾತ್ರ, ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯವೋ ಇವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಅದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗ ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ. ಭಾಷಾಂತರವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಇದರಿಂದ ತುಂಬ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಬಹುದು.

ಲ

ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈಗ ಗಮನಿಸಬಹುದು : ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಸ್ವಭಾವಾತಿಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೋ, ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇದ್ದರೋ, ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಮಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾಹಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರವೇ ಇನ್ನೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ ; ಹೋಗಲಿ, ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವೂ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ''ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಾಳಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯಗಾತ್ರ. ತೆಳುವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ನೋಡಿದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕೊಡಲೇ ಘಟ್ಟನೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲ ರೂಪಪ್ರಭಾವ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ''-ಎಂಬುದಾಗಿ ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಅವರು ಬಳೆಪೇಟೆ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಗುಡಿಯಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಪೇಟೆಯನ್ನು ಸೇರುವ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್ ಲೇನ್ ಎಂಬ ಬೀದಿಯ ಉತ್ತರಪಾರ್ಶ್ವಶ್ರೇಣಿಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರೇ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿವರಗಳು ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಲ್ಲವರು ಈಗ ತೀರ ದುರ್ಲಭ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದ ಎಸ್. ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ೧೯೪೬ ರವರೆಗೆ ಬದುಕಿದ್ದರು ; ಆ ಮೊದಲು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಈಗ ಕಾಲ ಮಿಂಚಿತು. ಬಾಲ್ಯದ ಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮನವರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರೆಂದೂ ಆಕೆ ಆಯುರ್ವೇದದ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕುರುಡಾಗಿದ್ದರೂ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಎಲೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಇದ್ದರೆಂದು ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಸಂತತಿಯವರು ಒದಗಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ : ಎಸ್. ಜಿ. ನ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಸಿಂಗಮ್ಮನವರು. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಎಸ್.ಜಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಎಸ್. ಜಿ. ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯ ಇವರು ಮಕ್ಕಳು. (ಸಿಂಗಮ್ಮನವರ ನಿಧನದ ತರುವಾಯ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಮರುಮದುವೆಯಾದರು. ಈ ಸಂಬಂಧದ ವಿವರಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದು ; ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.) ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ನಿಧನರಾದ ನಂತರ, ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಮಗ ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ಲೇಗ್‌ವ್ಯಾಧಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ, ತಮ್ಮ ೧೨ನೆಯ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಉಪಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಅಣ್ಣ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಗೂ ಪ್ಲೇಗ್‌ಸೋಂಕು ತಗುಲಿ ೨೮-೧೦-೧೯೧೦ರಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ೨೮ನೆಯ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾವೇ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿ ಅಲಮೇಲಮ್ಮನವರಲ್ಲಿ(೧೮೯೩-೧೯೫೫) ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮಗನಿದ್ದನು. ಆ ಮಗನಿಗೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಾತನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಜಾನಕೀದೇವಿ; ಮಕ್ಕಳು ಎಸ್. ಜಿ. ಲೀಲಾವತೀದೇವಿ, ಎಸ್. ಜಿ. ಶ್ರೀಧರ (ಪತ್ನಿ ಚಂಪಾ). ಎಸ್. ಜಿ. ಇಂದಿರಾದೇವಿ (ಪತಿ ಪಿ. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್). ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಮಗ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ೭೬ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ೧೪-೫-೧೯೮೩ ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಜಾನಕಿದೇವಿಯವರೆ ಈಗ ಈ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಮಗ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಬಿ.ಎ. ಪದವೀ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಧರರಾಗಿದ್ದು, ಸೆಕ್ರೆಟೇರಿಯಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದೂ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಸೌಮ್ಯಸ್ವಭಾವದವರೂ ಸರಸಕಾವ್ಯಪ್ರಿಯರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂದೂ ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ; ಮೊಮ್ಮಗ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಜೈವಿಕ ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಎಂ.ಎಸ್‌ಸಿ. ಪದವೀಧರರಾಗಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರದ ಕೃಷಿಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರೂ ತಮ್ಮ ತಾತನವರಂತೆಯೇ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಾಗಿದ್ದು, ಕೆಲವು ವಿಜ್ಞಾನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ನಿತ್ಯವಾಸದ ಸ್ಥಳ ವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಇವರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಗೋವಿಂದರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಎಂಬವರಾಗಿ ದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಇವರ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ 'ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಗೋವಿಂದರಾಜ' ಎಂದು ಸೇರಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ (ಮಂಡಯಂ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಮುದಾಯದ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ವಂಶಪರಂಪರೆ ಕುರಿತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗ್ರಂಥ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೧).

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು (೧೮೬೨-೧೯೦೭) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವರ್ತಕಾಗ್ರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದು, ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅವಿಶ್ರಾಂತ ವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೃತರಾಗದೆ ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ನುಡಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪೋಷಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಇದನ್ನು ಆ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ, ಅವರ ನಿಧನಕ್ಕೆ ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರೆಲ್ಲ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡಕವಿ ಗಳೆಂದೂ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮದೊಂದಿಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿ ಉದಾತ್ತವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕದೃಷ್ಟಿಯೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದ ತೃಷೆಯೂ ಇದ್ದಿತೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಾದ ಜಿ. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ಗೆ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಾರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಲವಾದರೂ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೆಲವು ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮದ ನಿಕಟಸಂಬಂಧವೇ ಇದ್ದಿತು. ಆಶ್ರಮದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀವಾಸಾನಂದರು, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಸೋದರ ಎಸ್.ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಭಾವಮೈದುನರು. ಶ್ರೀವಾಸಾನಂದರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಬಂಗಾಳಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛಿಷ್ಯರಾದ ಮಹೇಂದ್ರಗುಪ್ತರ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನಾಮೃತ'ದ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರೇರಣೆ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಸಾಕಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳು ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ಸರಸವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಈ ಗುಣಗಳು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೊಮ್ಮಿ ತೋರುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನರ ಕವಿತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪುಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಅವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ನಾನಾ ವಿಧದ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳು ವಸ್ತುಪಾಠಗಳು ಚೊಕ್ಕವಾಗಿಯೂ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುವು. ಈಗಲೂ ಅವು ವಾಚನೀಯಗಳೇ. ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಗೆ, ವ್ಯಾಕರಣಶುದ್ಧವಾದ, ಸಹಜವಾದ ಕನ್ನಡ ಶೈಲಿಯ ವಾಕ್ಯರಚನೆಗೆ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಕನ್ನಡದ ಇಂಪು ಸೊಂಪುಗಳು ಎದ್ದುತೋರುವಹಾಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳ ಈ ಸಹಜತೆ ನಿರರ್ಗಳತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆರನ ಪ್ರಾಸಾದಿಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಅನನ್ಯಗುಣವಿಶೇಷದಿಂದಾಗಿಯೇ ಅಂದಿನ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅವರಿಂದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ತಮ್ಮ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಟರೂ ನಾಟಕಕಾರರೂ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಕಾಶನಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಪತ್ಯನಿಯಾಮಕ ಮಂಡಲಿಗಳು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಗಳ ರಚನೆ, ಆಯ್ಕೆ, ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳಿಗೆ ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ತುಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕವಿತ್ವಶಕ್ತಿ, ರಸೈಕದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಮರ್ಶನಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಅಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ವಿಶ್ವಾಸಗೌರವಗಳಿದ್ದುದೇ ಇದರ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಆ ಕಾಲದ ವಿಮರ್ಶಕರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರು ಎಸ್. ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ 'ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಸೂರಿ ಚರಿತಂ' ಎಂಬ ಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು "ಕುಶಾಗ್ರಮತಿಯುಂ ಕರ್ಣಾಟಗದ್ಯಪದ್ಯನಿರ್ಮಾಣಧುರೀಣನುಂ ಸರಸಕವಿತಾರಸಾಸ್ವಾದಲೋಲುಪನುಂ" ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿರುವುದರ, ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದರ, ಕರಡಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗಾಗಿ ತಿದ್ದಿರುವುದರ ಹಲವು ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿವೆ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ, ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದುದು ಸುವಿದಿತ. ನಟಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವರದಾಚಾರ್ಯರು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಕೈವಾಡವಿರುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಅವರಿಗಾಗಿ ಇವರು ಕೆಲವು ಕಂದಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರೆಂದೂ ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ತಿಳಿಸಿರುವರಾದರೂ ಇದನ್ನು ಈಗಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೋಧನೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಮನೋಧರ್ಮವಿದ್ದ ವರಾದುದರಿಂದ, ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಹದ, ಹೃದಯಂಗಮತೆ ಗೋಚರಿಸುವುದು ಸಹಜವೇ. ಅವರ ಕಥಾಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅವರು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ'ಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಅವರ ಸಹಾಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೊರೆತಿದ್ದರೆ, ಕೃತಿಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿಧಿ ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸದೆ ಹೋದುದು ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವ. ಆದರೆ ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಳಿಯಗೊಡದೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದಾಗಿರುವ ಸೇವೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇನಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಬಹುವಾಗಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಸು. ೧೪ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸು. ೪೦ ಎಂದರೆ, ಇವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನೂ ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರ ನಡುವೆಯೇ ಅವರು ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತ, ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೂ ಸಹಕರ್ತೃವಾಗಿಯೂ ರಚಿಸಿದ, ಅನುವಾದಿಸಿದ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇವೆ. ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾಗಿ ಕಛೇರಿಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೆಲಸ, ಸಾಧನೆಗಳು ಏನೆಂದು ಈಗ ನಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಿಳಿಯದು. ಆ ಕಾಲದ ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ಏನಾದರೂ ಹೊರತುಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಅಲ್ಪಾಯುಷ್ಯದ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದೊಂದು ಮಹಾಚೇತನವೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಭಾಷಾಪ್ರೇಮ ಉಜ್ಜ್ವಲವಾದುದು, ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾದುದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅವರು ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಪ್ರಥಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈಗಲೂ ಮನನಮಾಡಲು, ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಮುನ್ನಡೆಗಾಗಿ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಆ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಆಗಾಗ ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡದ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳ ವರದಿಗಳು ಇಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ದಾಖಲೆಯಾಗದೆಯೂ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಒಂದು ವಾರ್ಷಿಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸವೊಂದರ ವರದಿ 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ೧೯೦೧ರ ಜೂನ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ (ಅನುಬಂಧ ನೋಡಿ), ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಬಯಸಿದ್ದರೆಂಬುದರ ಸುಳಿವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತಪರೀಕ್ಷೆಯ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು, ಮೈಸೂರಿನವರು ತೆಲುಗು ತಮಿಳು ಬಂಗಾಳಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಧಾರವಾಡದವರು ಮರಾಟಿ ಗುಜರಾತಿ ಉರ್ದು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಲು ತೊಡಗಬೇಕು, ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು, ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಊರ್ಜಿತಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲು ವೀರಶೈವರು ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕು—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆಯ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆನ್ನಬೇಕು.

ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ನೀಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಅನೇಕದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು (ನೋಡಿ : ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿ, ೧-೮, ಜೂನ್ ೧೯೦೭; ಕಸ್ತೂರಿ, ೨೭-೫, ಜನವರಿ ೧೯೮೩). ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಹಿರಿಮೆ, ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ ಮುಂತಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಿಷಯಗಳ ನಿರೂಪಣೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಷಾಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜನ ಹಂಚಿಹೋಗಿರುವುದು, ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ಭಾಷೆ ವಿವಿಧವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವುದು, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆ-ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಯೋಗಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆ, ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಈ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಚಲಿತವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ, ಆ ಸಂಬಂಧದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ, ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ರಚನೆ, ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆಯ ನಿರ್ಣಯ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಹೊಸದಾಗಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ, ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಭಾಷಾಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಗ್ಗೂಡುವುದರ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಂತೀಯಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯ ಸಾಧನೆ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಬ್ದಕೋಶವೊಂದರ ರಚನೆಯ ಅಗತ್ಯ-ಇವೆಲ್ಲ ಅವರು ಕಂಡ ಕನಸುಗಳೇ. 'ಕನ್ನಡ ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ' ಹೇಗೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಧಾರವಾಡದ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕಸಂಘದ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೧೧ರ ವಾರ್ಷಿಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಇಂತಹ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ತಮ್ಮ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಕೊನೆಗೆ, ಮೂರಾವರ್ತಿ "ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಗೆಲ್ಗೆ" ಎಂಬುದಾಗಿ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುವಂತೆ ನೆರೆದ ಸಭಾಸದರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರಂತೆ. ಈ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಮೊದಲ ಸಲ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಪುಣ್ಯವಂತರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಾರೇ ಇರಲಿ, ಇದು ಒಂದು ಜೀವಸಾರವಾದ, ಪ್ರಾಣಧಾತುವಾದ ಘೋಷವಾಕ್ಯ ವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡಸುತ್ತಿದೆ, ಭಾಷಾಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಉತ್ಸಾಹಗಳ ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮುಕ್ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆಯೇ ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ತಮ್ಮ ಒಂದು ಬರೆಹವನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿಯ 'ಆಧುನಿಕ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಆ ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ 'ಈಚೀಚಿನ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಮಾತನ್ನೇ ಬಳಸಿದರಾಗದೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ., ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರಂತೆ. ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅರಿವು ಅವರಿಗೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಭಾಷಾ ಪೋಷಕರು, ಭಾಷಾಸಹಾಯಕರು ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಕರು ಕರೆದಿರುವುದು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನ್ವರ್ಥವಾದುದು ಎನ್ನಬೇಕು.

ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸೌಜನ್ಯ ಮೈತ್ರಿಗಳಿಂದ ಮಿತ್ರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣ, ಕವಿಕಥೆ, ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ, ಮತತತ್ತ್ವ, ಸಮಾಜಶುದ್ಧಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸರೂ ಕುಶಲಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಪ್ರಾಣದಯೆ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ರಾಜಭಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದುವು. ಕಾಲದ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಚಚ್ಚರವಿದ್ದಿತು. ಕೀಳುವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ, ದ್ಯೂತ ಮದ್ಯಪಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯದೆ, ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತೆರೆದಿಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕದಂತಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿ ನಲಿಯುಲೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇದು ಕಷ್ಟವಾದರೆ ಮಿತ್ರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ವನಭೋಜನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರೂ ಸಾಕು—ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ಅವರೊಂದಿಗಿನ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಅವರ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹುದುಗಿವೆ. 'ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ', 'ಕಾಲದ ಬೆಲೆ', 'ಗೋವಿನ ಚರಿತ್ರೆ', 'ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಮರಣವಾರ್ತೆ', 'ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವ', 'ಬಿಡುವು' ಇಂತಹ ಕೆಲವೇ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಮನೋಧರ್ಮದ ಲಹರಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಸಂಪ್ರದಾಯ-ಆಧುನಿಕತೆ, ಸರಸತೆ-ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳು ; ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಣ್ಮಣಿಗಳು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Lives of great men all remind us
We can make our lives sublime,
And, departing, leave behind us
Footprints on the sands of time.

H. W. Longfellow :
A Psalm of Life

ಅನಿಬರುಮಾತ್ಮಜೀವಿತಮನುತ್ತಮಮೆಂದೆನಿಸಲ್ಕಮಕ್ಕುಮೀ
ತನುವಿನ ಪೋದ ಪಿಂಬಡಿನೊಳೊಡ್ಡುವ ಕಾಲಮೆನಿಪ್ಪ ಸೈಕತಾ
ವನಿಯೊಳಗೊತ್ತಿ ಪಜ್ಜೆಗುರುಪಂ ನೆಲೆಗೆಯ್ಕಲುಮಕ್ಕುಮೆಂಬಿದಂ
ನೆನೆಯಿಪುದಲ್ತೆ ಪುಣ್ಯಚರಿತಂ ಭುವನಸ್ತುತಮಾರ್ಯವರ್ಯರಾ ॥

ಅನುವಾದ : ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

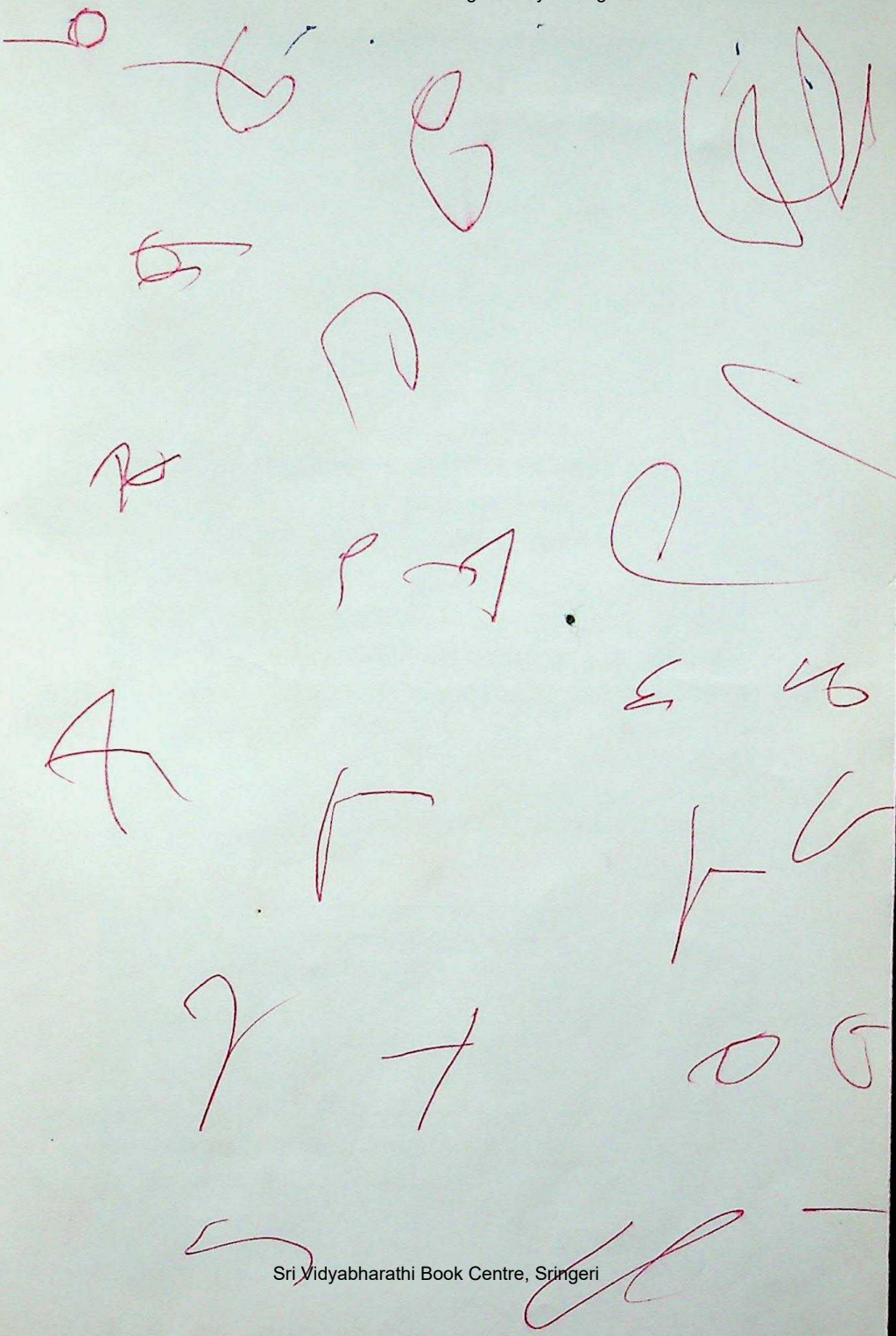

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

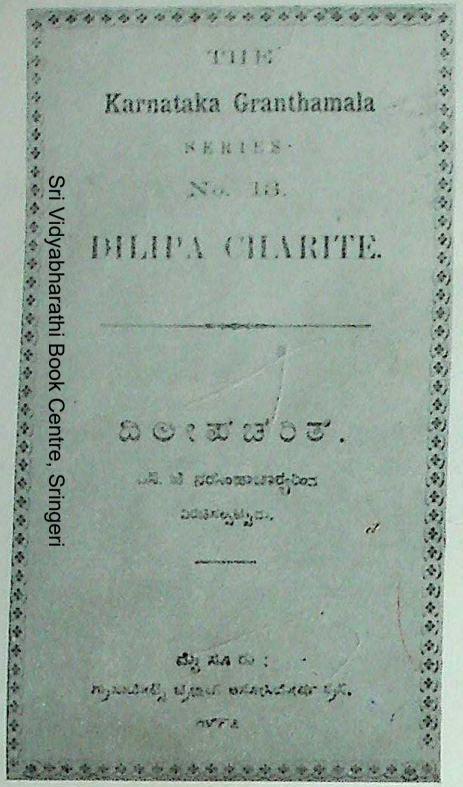
THE
Karnataka Granthamala
SERIES
No. 13.
DILIPA CHARITE.

ದಿಲೀಪಚರಿತೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು.

ಮೈಸೂರು :
ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ.

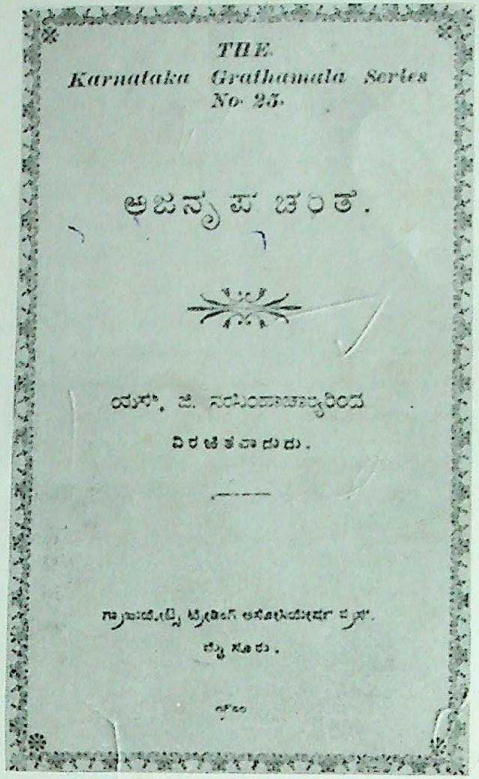
THE
Karnataka Grathamala Series
No. 23.

ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ವಿರಚಿತವಾದುದು.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ.
ಮೈಸೂರು.

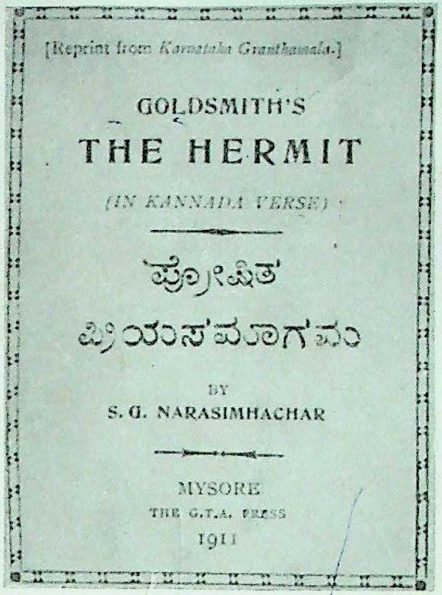
[Reprint from *Karnataka Granthamala.*]

GOLDSMITH'S

THE HERMIT

(IN KANNADA VERSE)

ಪ್ರೋಷಿತ

ಬ್ರಿಯುಸ್ಮಾಗಮಂ

BY

S. G. NARASIMHACHAR

MYSORE
THE G.T.A. PRESS
1911

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಸಮಾಗಮಂ

ಕರುಣಾಳೂ ವನವಾಸೀ
ತಿರುಗೈ ಯಮಿ ತಿರಿವೆನೊರ್ವನೆನ್ನಂ ಕೊಂಡಾ
ಕಿರಣದೆ ಬನಮಂ ಬೆಳಗುತೆ
ಪರಹಿತಕೆನೆ ಮಿರುಪ ಸೊಡರ ಬಳಿಗೊಡವೋಗೈ ೧

ಆರುಮೊಡನಿಲ್ಲವಕ್ಕಟ
ದಾರಿಯನರಿಯೆಂ ಬಳಲ್ದು ಮೆಲ್ಲನದೆನಿತಂ
ದೂರಮನೈದುವೆನನಿತುಮ
ಪಾರಮೆನಿಪ್ಪಡವಿ ಬಳಿವ ತೆರದಿಂ ತೋರ್ಕುಂ ೨

ಎನೆ ಮುನಿ ನುಡಿಗುಂ ಮಾಣಲೆ
ತನಯಾ ಕಳ್ತಲೆಯಪಾಯಕರಮೈದದಿರೈ
ಮಿನುಗುವ ಟಕ್ಕಿನ ಸೊಡರದು
ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲೆಂದು ನಿನ್ನನಿಂತೆಳೆದೊಯ್ದುಂ ೩

ಮನೆಯಿಲ್ಲದಲೆವ ಜನಕದೆ
ಮನೆಯದರ ಕವಾಟಮಾಗಳುಂ ತೆರೆದಿರ್ಕುಂ
ಎನಗಿರ್ಪ ವಸ್ತು ಕಡುಕಿರಿ
ದೆನಿಸಿದೊಡಂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಮಾನದನೀವೆಂ ೪

ಆದರಿಂದೆ ತಿರುಗು, ರಾತ್ರಿಯ
ನದರೊಳ್ಕಳಿ ನನ್ನ ಕುಟಿಯೊಳಿರ್ಪುದನೆನ್ನೊಳ್
ಪುದುವನೆ ಕೊಳ್ ಪಣ್ಣುಣಿಸಂ
ಮೊದವಾಸಂ ನಿದ್ರೆಯಂ ಮದೀಯಾಶಿಷಮಂ ೫

ಮನಮೊಸೆದಂತಿರೆ ತಪ್ಪಲ
ಬನದೊಳ್ಸಂಚರಿಪ ಮೃಗಮನೆಂದುಂ ಕೊಲ್ಲೆಂ
ಎನಗೆ ದಯೆದೋರ್ವ ಜಗದೀ
ಶನೊಳಾಂ ಕಲ್ತವರೊಳಿಂತು ಕರುಣಮನಾಂಪೆಂ ೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗಿರಿತಟವನದಿಂ ತರ್ಪಂ
ಪರಿಪೂತಂ ಪಾಪದೂರಮೆನಿಪೊಳ್ಕೃಣಿಸಂ
ಪರಿಪಕ್ವಫಲದೆ ಕಂದದೆ
ತುರುಗಿದ ಕರಡಿಗೆಯನಮಳಜಲಮಂ ಝರದಿಂ ೭

ತಿರುಗದರಿಂದಲೆ ಚಿತ್ತದ
ಮರುಕಮನುಳಿಯಿಹದ ಚಿಂತೆಯೇ ದೋಷಕರಂ
ನರನಿಲ್ಲಿ ಬಯಸುವುದೆ ಕಡು
ಕಿರಿದಾ ಕಿರಿದುಮನನಲ್ಪಕಾಲಂ ಬಯಸಂ ೮

ಎನೆ ನುಡಿದ ಮುನಿಯ ನುಡಿ ಮಂ
ಜಿನ ಪನಿ ಪನಿವಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೊಳವುಗೆ ಕಿವಿಯಂ
ವಿನಮಿತಶಿರನಾ ಪಾಂಥಂ
ಮುನಿಪನ ಬೆಂಬಳಿಯೊಳವನ ಕುಟಿಗೊಡಪೋದಂ ೯

ದೂರದೊಳಾರುಂ ಕಾಣದ
ಹೇರಡವಿಯೊಳಿರ್ಕುಮೊಂದೆ ಕುಟಿಯುದು ನೆರೆಯಾ
ಊರ ಬಡವರ್ಗೆ ಗೇಹಂ
ದಾರಿಯನರಿಯದೆ ತೊಳಲ್ವ ಪಥಿಕರ ಶರಣಂ ೧೦

ಕಳದಂತೆ ಕಾಪಿಡಲ್ತ
ನ್ನೊಳಗೊಂದುಂ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲಮೆನಿಪಾ ಕುಟಿಯಂ
ತೊಲಗಿಸಿ ಬಾಗಿಲ್ದಟ್ಟಿಯ
ನೊಳಪೊಕ್ಕರ್ ಸಾಧುವೃತ್ತರಿರ್ವರುಮಾಗಳ್ ೧೧

ಕೆಲಸಂಗಳನುಳಿದು ಜನಂ
ನಿಲಯಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆಂದು ಬರ್ಪಿರುಳೊಳವಂ
ಜ್ವಲಿಯಿಸುತೆ ಹಸಂತಿಕೆಯಂ
ನಲವಡಿಸಿದನತಿಥಿಯಂ ವಿಷಣ್ಣನನಾಗಳ್ ೧೨

ಪಳಮನುಣಲಿಕ್ಕಿದಂ ನಗೆ
ಕೆಳೆಗೊಳೆ ಸವಿನೋಡೆನುತ್ತುಮಡಿಗಡಿಗೊರೆದಂ
ಪಳೆಯ ಕತೆಗಳನೆ ಪೇಳುತೆ
ಕಳೆದಂ ನಿಡುವೊತ್ತನಾ ಕಥಾಗಮನಿಪುಣಂ ೧೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಲವಂ ತಾನುಂ ತಳೆದಂ
ತೆಳವಕ್ಕೆಸಗುಗುಮನೇಕ ವಿಧಚೇಷ್ಟೆಗಳಂ
ಉಲಿಗುಂ ರಿಂಖಿಲ್ಲಿಗಳೊಲೆಂಬೊಳ್
ಜ್ವಲಿಕುಂ ಚಟಚಟನೆ ಪುಳ್ಕಿಗಳ್ಬಾರುತ್ತುಂ ೧೪

ಇನಿತರೊಳೊಂದುಂ ಪಾಂಥನ
ಮನದಳಲಂ ಕಳೆದು ನಲವನೆಸಗಿದುದಿಲ್ಲಂ
ಘನಶೋಕಭರದೊಳಾತನ
ಕೊನೆಗಣ್ಣಿಂದಶ್ರುಧಾರೆ ಸುರಿದತ್ತಾಗಳ್ ೧೫

ಅಂತುರ್ಬುವಳಲನೀಕ್ಷಿಸಿ
ಚಿಂತಿಸಿ ಬಗೆಗರಗಿ ಮುನಿಪನವನಂ ಕೇಳ್ದುಂ
ಎಂತೆಲೆ ಚಿಂತಾಕುಲ ನಿನ
ಗೆಂತೆತ್ತಣಿನಾಯ್ತು ಬಗೆಯೊಳಿನಿತುಂ ದುಗುಡಂ ? ೧೬

ಕರುಮಾಡದಿಂದೆ ತೊಲಗಿಸೆ
ಮರುಕದೆ ಬಗೆಗೊಳ್ಳದಿಲ್ಲಿ ತಿರಿವೆಯೊ ಮಿತ್ರರ್
ನೆರೆ ವಿಮುಖಿರಾಗಲಳ್ವಿಯೊ
ತರುಣೀಜನಮೊಲಿಯದಿರ್ಪೊಡೇಂ ಶೋಕಿಪೆಯೋ ? ೧೭

ಸಿರಿಗಳ್ವಿಯಪ್ಪೊಡಕ್ಕಟ
ಸಿರಿಯುಂ ದೊರೆಕೊಳ್ವ ಸೌಖ್ಯಮಲ್ಪಂ ಕ್ಷಯಿಕುಂ
ದೊರೆಕೊಳ್ವೀಯಲ್ಪ ಮುಮಂ
ಪಿರಿದೆಂದೆನೆ ಬಗೆವರಲ್ಪತರರದರಿಂದಂ ೧೮

ಪರಿಕಿಸೆ ಕೆಳೆತನಮಾವುದೊ
ಪುರುಳಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಮುಡಿಪಿಗೊಳಿಪ ಕುಮಂತ್ರಂ
ಸಿರಿಯುಂ ಜಸಮಂ ಬಿಡದನು
ಸರಿಪ ನೆಳಲ್ ಶೋಕಬೀಜಮುಡುಗಿದ ಪದದೊಳ್ ೧೯

ಒಲವುಂ ಬರಿನುಡಿ ಕೆಳೆಯಿಂ
ದೆ ಲಘುತರಂ ಸತಿಯರೀಗಡಿನ ಪರಿಹಾಸಂ
ನೆಲದೊಳದೆತ್ತಂ ದೊರೆಯದು
ಪಲವೇಂ ? ದೊರೆದಂದು ದೊರೆಗುಮೆಣೆವಕ್ಕಿಗಳೊಳ್ ೨೦

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಲೆ ಮರುಳೆ ಲಜ್ಜೆಯಾಗದೊ
ತೊಲಗಿಸು ನಿನ್ನಳಲನೊದೆದು ಕಳೆ ಪೆಂಡಿರನೆಂ
ದುಲಿಯೆ ಮುನಿ ಪಥಿಕವದನದೆ
ತಲೆದೋರಿದ ಕೆಂಪು ವಿರಹಮಂ ಸೂಚಿಸುಗುಂ ೧೧

ಪಿರಿದುಂ ವಿಸ್ಮಯದಿಂ ಮುನಿ
ನಿರುಕಿಸಿದಂ ನವನವೋನ್ಮಿಷತ್ಸುಭಗತೆಯಂ
ಅರುಣೋದಯದಾಕಾಶದ
ಸಿರಿವೊಲ್ಪೊಳೆದಪುದನಂತೆ ಮೆಯ್ಗೆರೆದಪುದಂ ೧೨

ಮುರಿದಿಟ್ಟಿಯೊರ್ವೆ ಮೋಣು
ಬ್ಬರಿಪೆರ್ದೆಯುಮಂದೊರ್ಮೆ ಮನದ ಭಯಮಂ ತಾಂ ಬಿ
ತ್ತರಿಸೆ ಸೊಬಗಾಂತ ಪಾಂಥಂ
ತರುಣಿಯ ಕಡುಚೆಲ್ವುವೆತ್ತ ರೂಪಂ ಮೆರೆಗುಂ ೧೩

ಬಳಿಕೊರೆಗುಂ ಕ್ಷಮಿಸೈ ಧೃ
ಷ್ಟಳನಶರಣೆಯಂ ಜಗತ್ಪಿತಂಗಂ ನಿನಗಂ
ನಿಳಯಮೆನಿಪ್ಪೀಯಾಶ್ರಮ
ದೊಳವೊಕ್ಕನುವಳಿಯಲಿಂತು ಪೊಲೆಗಲಸಿದಳೆಂ ೧೪

ಕರುಣಂದಳೆ ಕನ್ಯಕೆಯೊಳ್
ಪಿರಿದಪ್ಪನುರಾಗದಿಂ ತೊಳಲ್ವಳೊಳೆತ್ತಂ
ಅರಸಿದೊಡಂ ಸುಖಮೊಂದದೆ
ನಿರಾಶೆಯೊಳ್ಮುಡಿ ಬಟ್ಟೆನಡೆವಳೊಳೆನ್ನೊಳ್ ೧೫

ಸಿಂಧುವ ತೀರದೊಳೆಮ್ಮಯ
ತಂದೆವಿರಿರ್ದರ್ ಮಹಾಧನಾಢ್ಯರ್ ಪ್ರಭುಗಳ್
ತಂದೆಗಳ ಬಸಿರೊಳೊರ್ವಳೆ
ಬಂದುದರಿಂದೆನ್ನದಾದುದಾ ಸಿರಿಯನಿತುಂ ೧೬

ನಡೆಪಿದ ತಂದೆಯಿನೆನ್ನಂ
ಪಡೆಯಲ್ವಂದರ್ ಪಲಂಬರವರೊಳ್ಕೆಲರಾಂ
ಪಡೆಯದ ಚೆಲ್ವಂ ಪೊಗಳ್ದರ್
ಬಿಡದೊಲ್ದರ್ ಪಲವರರೆಬರೊಲ್ದವೊಲಿರ್ದರ್ ೧೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಿರಿದುಂ ಧನಮಿತ್ತೆನ್ನಂ
ವರಿಸಲ್ಕೆನೆ ಗಳಿಗೆಗೊರ್ವರೈದಿದರವರೊಳ್
ತರುಣಂ ಬರ್ಕುಮದೊರ್ವಂ
ಶಿರಮುಂ ಬಾಗಿಸುಗುಮೊಲ್ದುಮೆರೆಯದೆ ನಿಲ್ಕುಂ ೧೮

ಸಿರಿಯುಂ ಪ್ರಭುತೆಯುಮಿಲ್ಲದೆ
ಬರಿದಂ ಬೆಳ್ಕುಡೆಯನಾಂತನಾದೊಡಮವನೊಳ್
ನೆರೆದತ್ತರಿವುಂ ತಕ್ಕುಮ
ವೆರಡಂ ಸರ್ವಸ್ವಮೆಂದು ನಾಂ ಬಗೆದಿರ್ದೆಂ ೧೯

ಉಪವನದೆಡೆಗಳೊಳವನೆ
ನ್ನ ಪಕ್ಕದೊಳಗೊಲ್ಮೈವಾಡುಪಾಡುವ ಪದದೊಳ್
ಉಪವನದೆಲರಾತನ ಸು
ಯ್ಯ ಪರಿಮಳಂಬಡೆಗುಮಡವಿ ನುಣ್ಗೊರಲಿಂಪಂ ೩೦

ರವಿಯುದಯದಲರ್ವ ಸುಮಮುಂ
ಪ್ರವಿಮಳಮೆನೆ ಗಗನದಿಂದೆ ಸೂಸುವ ಹಿಮಮುಂ
ಆವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ದೊರೆಯೆನಿ
ಸುವನಿತು ವಿಮಲತೆಯನೆಂದುಮೇಂ ತೋರುಗುಮೇ ೩೧

ಹಿಮಮುಂ ತರುವೊಳ್ ವಿಕಸಿಪ
ಸುಮಮುಂ ಚಿರಶೋಭೆಯಾಗವವರಂತಪನೊಳ್
ಸುಮನಿಸಿದುದು ಸೊಬಗೆನ್ನೊಳ್
ಸಮನಿಸಿತವರೊಂದು ಚಂಚಲತೆಯೆಂಬ ಗುಣಂ ೩೨

ಅರಿದುಮುಮಂ ಕಣ್ಸೋಲ್ತುದ
ನುರುಗರ್ವದೆ ಬೀಗಿಯುಕಟ ಪಲವುಂ ಪರಿಯಿಂ
ಮರುಗಿಸಿದೆಂ ಮೇಣಾತನ
ಮರುಕದೊಳೆರ್ದೆಗರಗದೈದೆ ನಲವಾಂತಿರ್ದೆಂ ೩೩

ಕಡುನೊಂದು ತನ್ನ ಗರ್ವದ
ಬಿಡುನುಡಿಯಿಂ ತೊರೆದು ನನ್ನನವನೊರ್ವನೆ ಕಾ
ಡಿಡೆಗೆ ನಡೆದಾರುಮಡಿಯಿಡ
ದೆಡೆಯೊಳ್ತನ್ನೊಡಲನಕಟ ನೀಗಿದನಕ್ಕುಂ ೩೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎನತೆ ಅಳಲೆನತೆ ದೋಷಂ
ತನುವಿರ್ಪಿನಮಿದರ ಕೈಪೆಯಂ ನಾನುಣ್ಪೆಂ
ಮನದಿನಿಯನೊಡಲ ನೀಗಿದ
ವನದೆಯಂ ಪೊರ್ದಿ ನೀಗಿದಪೆನೀ ತನುವಂ ೩೫

ಪರಿಜನಮನುಳಿದುಮಳಪಂ
ತೊರೆದುಂ ಮೈಗರೆದುಮಲ್ಲಿ ನೀಗುವೆನೊಡಲಂ
ಪೆರತೇಂ ಮದರ್ಥಮವನಂ
ತಿರೆಗೈದಂ ನಾಂ ತದರ್ಥಮಂತುಟೆ ಗೈವೆಂ ೩೬

ಅಂತಾಗದಿರ್ಕೆನುತ್ತುಂ
ಕಾಂತೆಯ ನುಣ್ಗೊರಲನಪ್ಪಿದಂ ಮುನಿ ಸತಿಯುಂ
ಅಂತನುಚಿತಮಂ ಗೈದವ
ನಂ ತಿಟ್ಟಲ್ ತಿರುಗಿ ಕಂಡಳಿನಿಯನನವನಂ ೩೭

ತಿರುಗು ಮನಃಪ್ರಿಯೆ ಮನ್ನೇ
ತ್ರರಸಾಯನೆ ನಿರುಕಿಸೆಲಗೆ ನಿನ್ನವನಂ ಮುಂ
ಪಿರಿದಿರ್ದನನಿನ್ನೆವರಂ
ಮರಳ್ದುಂ ನಿನ್ನೊಲ್ಮೆಗಿಂದು ಸಂದನನೆನ್ನಂ ೩೮

ಎನ್ನಯ ಸರ್ವಸ್ವಮೆ ಎಲೆ
ಎನ್ನಯ ಜೀವಿತಮು ಪಿರಿಯದೆಂದುಂ ನಿಲ್ವಂ
ತೆನ್ನೆರ್ದೆಯೊಳ್ ತಳ್ಕೃಸುತೆ
ನಿನ್ನಂ ನಾಂ ದುಃಖಮೆಲ್ಲಮಂ ಮರೆದಪ್ಪೆಂ ೩೯

ಇನ್ನೀ ಗಳಿಗೆಯೆ ಮೊದಲೆನೆ
ಮುನ್ನೆಂದುಂ ಪಿರಿಯದೊಲ್ದು ನಾಮೊಡವಾಳ್ವಂ
ನಿನ್ನೆರ್ದೆಯನೊಡೆವ ಸುಯ್ಗಳ್
ನಿನ್ನಯ ಮನದನ್ನನೆರ್ದೆಯುಮಂ ಭೇದಿಸುಗುಂ ೪೦

ಇಂತಿರಲಾ ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಕವಿ
ಮುಂತೊರೆದಿರ್ದೊಂದು ಕಿರಿಯ ಕೃತಿಗಿದು ನೆಳಲೆಂ
ಬಂತಿರೆ ರಚಿಸಿದೆನೀ ಕೃತಿ
ಸಂತಸಮಂ ಕುಡುವುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಗರ್ಗಂ ೪೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ

ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿ

ಕೋವಿದವ್ರಜಕೆ ಸಂ
ಭಾವನೀಯನೆನಿಪ್ಪ
ವೈವಸ್ವತಾಖ್ಯಮನುವವನೀಶರ
ಆವಳಿಗೆ ಮೊದಲಾವ
ನಾ ವಿಶ್ರುತಪ್ರಣವ
ಮೇ ವೇದಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ತೆರದಿ ೧

ಅವನ ಶುದ್ಧಾನ್ನಯದೊ
ಳವತರಿಸಿ ಶುದ್ಧತರ
ನಿವನೆನಿಸಿದನು ದಿಲೀಪಾವನಿಪನು
ಛವಿವಡೆದ ಸವಿಗಡಲ
ಕುವರನಾ ಹಿವಕರಂ
ಧವಳತರನೆಂದೆನಿಸಿ ಸಂದ ತೆರದಿ ೨

ಅಗಲಿತಾದೆದೆಯಿಂದ
ಮಿಗೆ ಬಳೆದ ಹೆಗಲಿಂದ
ಮಿಗುವ ತೋಳಿಂದ ನಿಡಿಯೊಡಲಿನಿಂದ
ಸೊಗಯಿಸಿದನಾತ್ಮಕ
ರ್ಮಗಳನೆಲ್ಲವ ಗೈವ
ಬಗೆಯೊಳೊಡಲಾಂತ ನೃಪಧರ್ಮದಂತೆ ೩

ಮೇರುವಂತುಳಿದವರ
ಸಾರಪಂ ವೀರಿರ್ಪ
ಸಾರಮಂ ತಳೆದುಳಿದವರ ತೇಜಮಂ
ಬಾರಿಸುವ ತೇಜಮಂ
ಬೀರಿಯುನ್ನತಿವೆತ್ತು
ಧಾರಿಣಿಯನಾತನಾಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂದಂ ೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಒಡಲಿಗಿದು ತಕ್ಕುದೆನೆ
ಪಡೆದನುರೆ ಜಾಣನಾ
ಪಡೆದ ಜಾಣ್ಗೆಣೆಯೆನಿಸುವೋದುವಪೆದಂ
ಪಡೆದೋದಿಗುಚಿತವೆನೆ
ಪಿಡಿವನೊಳ್ಗಜ್ಜವಂ
ಪಿಡಿದ ಕಜ್ಜಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವ ಪಡೆದಂ ೫

ಎಂತು ರನ್ನಗಳಿಂದ
ಕಾಂತವೆಂದೆನಿಸಿ ಜಲ
ಜಂತುಗಳಿನಬ್ಧಿ ಭೀಕರವೆನಿಪ್ಪುದು
ಅಂತು ಪರಿಜನಕವಂ
ಕಾಂತಗುಣದಿಂ ಸೇವ್ಯ
ನಂತಧೃಷ್ಯನುಮವಂ ಭೀಮಗುಣದಿ ೬

ಮನುವ ದಿನವಿಡಿದೀಗ
ಳಿನ ವರೆಗಮೆಡೆಯಾಡಿ
ಕುನಿದ ಮಾರ್ಗದಿ ಗೆರೆಯನಿತನರಸನ
ಜನವಗಲದೈದಿದುದು
ಸುನಿಯಂತ್ಯವೆಸಪ ತೇ
ರಿನ ಗಾಲಿಗಳ ನೇಮಿಗಳ ಪರಿಯಲಿ ೭

ಜನರೇಳ್ಗೆಯನೆ ಪಡವ
ಮನದಿಂದೆ ತೆರಿಗೆಯನು
ಜನರಿಂದ ಕೊಂಡನಾ ಜನಪಾಲನು
ಕೊನೆಗೆ ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಯ
ನನುಗೊಳಿಸಿ ಕುಡಲೆಂದು
ದಿನನಾಥನುದಕಮಂ ಕೊಳ್ವ ತೆರದಿ ೮

ಕೊಡೆಯಂತೆ ಪಡೆಯುಮಾ
ಪೊಡವಿಯೊಡೆಯಂಗೊಂದು
ತೊಡವಾದುದಖಿಳಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತೊಡರರಿಯದರಿವುಮಾ
ಪಿಡಿದೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲು
ಮೊಡನಾತನರ್ಥಸಾಧನವಾದುವು ೯

ಮರಸುತ್ತ ಮಂತ್ರಮಂ
ಮರಸುತಾಕಾರಮಂ
ಮರಸುತಿಂಗಿತವನವನೆಸಪೆಸಕವಂ
ಅರಿಯಲಪ್ಪುದು ಫಲದಿ
ನರಿವಂತೆ ಫಲದಿನಾ
ದೊರೆವೆತ್ತ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತ ಪುಣ್ಯವಂ ೧೦

ಭೀತನಲ್ಲದೆ ತನ್ನ
ನಾತನೋವಿದನಂತು
ಟಾತುರನುಮಲ್ಲದಿತ್ತನು ಚಾಗವ
ಪ್ರೀತಿಗೆದೆಗುಡದರ್ಥ
ಜಾತವನು ಗಳಿಸಿದನು
ಸೋತು ಸಿಲುಕದೆ ಸುಖಿವ ಸೇವಿಸಿದನು ೧೧

ತಿಳಿದೊಡಂ ಮೌನಮಂ
ಬಲವಿರ್ದೊಡಂ ಕ್ಷಮೆಯ
ನೆಳಸಿ ಕೊಟ್ಟಂ ಸ್ತೋತ್ರವಿಮುಖತೆಯನು
ತಳಿಯಲೊಡಮೀ ಗುಣಾ
ವಳಿಯೆಲ್ಲಪೊಡವುಟ್ಟಿ
ಬಳೆದುವೆನೆ ಕೆಳೆಗೊಂಡುವಾ ನೃಪನೊಳು ೧೨

ಬಲಿದ ವಿಷಯಾವಳಿಗೆ
ಸಿಲುಕದಿರ್ದುದರಿಂದ
ಕಲೆಗಳನಿತಂ ಕಲ್ತ ಬಾಣ್ಮೆಯಿಂದ
ನಲವಿಂದ ಧರ್ಮದೊಳು
ನೆಲೆಗೊಂಡ ಕತದಿಂದ
ನೆಲಸಿತವನೊಳು ಜರೆಯನುಳಿದ ಮುಪ್ಪು ೧೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೀತಿಯಂ ಕಲಿಸುತಂ
ಭೀತಿಯಂ ಕಳೆಯುತಂ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಪೊರೆದುದರಿನವನು ಜನರ್ಗೆ
ತಾತನೆನಿಸಿದನವರ
ತಾತಂದಿರವರ್ಗೆ ಪೆ
ತ್ತಾತಂಗಳಲ್ಲದಿನ್ನೇನಪ್ಪರು ೧೪

ನಾಡ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ
ಕೇಡಿಗರನಿಕ್ಕಿದಂ
ನಾಡೆ ಸುತರಂ ಪಡೆಯೆ ಮದುವೆನಿಂದಂ
ನಾಡೆರೆಯನರ್ಥದೊಡ
ಗೂಡಿದಾ ಕಾಮಪೊಡ
ನಾಡಿಯಾಯ್ತಾ ಮನೀಷಿಯ ಧರ್ಮಕೆ ೧೫

ಕರೆದನಿಳೆಯಂ ಯಜ್ಞ
ವಿರಚನೆಗೆ ನೃಪವರಂ
ಸುರಪನುಂ ಬೆಳೆಗಾಗಿ ಮಳೆಗರೆದನು
ಸುರಪತಿಯ ಸಿರಿಯಿಂದ
ನರಪನಿಳೆಯಂ ನೃಪನ
ಸಿರಿಯಿಂದ ಸುರಪನುಂ ದಿವವ ಪೊರೆದಂ ೧೬

ಧರೆಯನೀ ಪರಿ ಪೊರೆವ
ನರಪಯಶಮುಂ ಮತ್ತಿ
ನರಸರನುಕರಿಸರೆನಲವನಿಳೆಯೊಳು
ಪರರ ವಸ್ತುವ ಕಳ್ವ
ತೆರನುಳಿದು ಚೌರ್ಯಮುಪ
ಹರಿಸಿದುದು ತನ್ನ ಹೆಸರಕ್ಕರವನು ೧೭

ಇಷ್ಟನೆಂದೆನಿಸದೊಡ
ಮಿಷ್ಟನಹನರಸಂಗೆ
ಶಿಷ್ಟನೌಷಧಮೆಂತು ರೋಗಿಗಂತು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇಷ್ಟನೆಂ(ದೆ)ನಿಸಿದೊಡ
ಮಿಷ್ಟನಾಗಂ ಪ್ರಭುಗೆ
ದುಷ್ಟಸುರಗಂ ಕೊಂಡ ಬೆರಲಿನಂತೆ ೧೮

ಆವನನಂಬುರುಹಸಂ
ಭವನಾ ಮಹಾಭೂತ
ನಿವಹದಿಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನಲ್ಲದಿರಲು
ಆವನೀಶನುದ್ಭಗುಣ
ನಿವಹಮೆಲ್ಲಮುಮಿಂತು
ಸವನಿಸಲು ನೆರೆವವೇ ಪರರರ್ಥವ ೧೯

ಕಡಲ ತಡಿಯೇ ಕೋಟೆ
ಕಡಲು ಹೇರಗಳೆನಿಸೆ
ಪೊಡವಿಯೆಲ್ಲವನೊಂದೆ ಪೊಳಲಿನಂತೆ
ಪೊಡವಿಪತಿ ಸಲಹಿದನು
ಬಡರಾಯರುಳಿದವರು
ಪಡೆವರೇ ಪೊರೆವರೇ ನೆಲನನಿಂತು ೨೦

ಮಗಧಭೂಪಾಲಕನ
ಮಗಳು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂ
ನೆಗಳ್ದಾ ಸುದಕ್ಷಿಣಾದೇವಿವೆಸರ
ಮೃಗವಿಲೋಚನೆ ಭೂಪ
ತಿಗೆ ಪತ್ನಿಯೆನಿಸಿದಳು
ನೆಗಳ್ದಧ್ವರವನೊಲ್ದ ದಕ್ಷಿಣೆಪೊಲು ೨೧

ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಲಬ
ರರಸಿತಿಯರಿರ್ದೊಡಂ
ಸ್ಥಿರಮತಿ ಸುದಕ್ಷಿಣಾದೇವಿಯಿಂದ
ಎರವಿಲ್ಲದೊಂದಿರ್ಪ
ಸಿರಿಯಿಂದಮಾ ನೃಪತಿ
ಯರಸಿವಂತನೆನುತ್ತೆ ತನ್ನನರಿದಂ ೨೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತನಗೆ ದೊರೆಯೆನಿಸಿದಾ
ಮನದನ್ನಳುದರದಲಿ
ತನಯರುದಿಸುವರೆಂಬ ಬಯಕೆಯಿಂದ
ದಿನಗಳನು ನೂಕಿದನು
ಮನದ ಬಯಕೆಯು ಬಳ್ಳಿ
ನನಿವೋಗಿ ಫಲಿಸದುರೆ ಬರಡಾಗಲು ೨೩

ಸುತಸಂಪದವನೀವ
ವ್ರತಗಳನು ವಿರಚಿಸುವ
ಮತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಭುಜದಿಂದಮಿಳಿಸಿ
ಕ್ಷಿತಿಭರವನತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ
ಮತಿವಡೆದ ನಿಜಸಚಿವ
ತತಿಯೊಳಗೆ ಧರಣಿಪತಿ ನಿರಿಸಿ ಬಳಿಕ ೨೪

ಕಿರುಳರಂ ಪಡೆಯೆ ಭೂ
ವರನುಮವನರಸಿಯುಂ
ಪರಮೇಷ್ಠಿಯಂ ಪೂಜೆಗೈದು ತಮ್ಮ
ಗುರುಗಳೆನಿಸಿದ ವಸಿ
ಷ್ಠರ ತಪೋವನದೆಡೆಗೆ
ತೆರಳಲಾ ದಂಪತಿಗಳನುವಾದರು ೨೫

ಕಾರ ಮುಗಿಲೊಂದನೊಲಿ
ದೇರಿದವು ಸೆಳೆಮಿಂಚು
ಮೈರಾವತಮುಮೆನಿಸಿ ದಂಪತಿಗಳು
ಏರಿದರು ಸಾಂದ್ರಗಂ
ಭೀರರವದಿಂ ಮೆರೆವ
ತೇರನೊಂದನು ಪಯಣದುಜ್ಜಗದಲಿ ೨೬

ಸೇನೆಯೊಡವೋದೊಡೆ
ತ್ತಾನುಮೆಪ್ಪುದು ಜೀಡೆ
ಮೌನಿಜನಕೆನುತೆ ಕೆಲಮಂದಿಯೊಡನೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆ ನೃಪತಿ ನಡೆದೊಡಂ
ಸೇನೆಯೊಡನಿರ್ದಂತೆ
ತಾನೊಪ್ಪಿದನು ರಾಜತೇಜದಿಂದ ೨೭

ಇನಿಸಿನಿಸು ತರುಶಿರವ
ತೊನೆಯಿಸುತುಮಂರೆವಿರಿದ
ನನೆಗಳ ಪರಾಗವನು ಕೆದರಿ ಸಾಲಾ
ವನಿಜನಿರ್ಯಾಸಗಳ
ತನಿಗಂಪನಾಂತೆಲರು
ಜನಪರನು ಸೇವಿಸಿತು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ೨೮

ಗಾಲಿಗಳ ಬಲ್ಲುಲಿಯ
ನಾಲಿಸುತ ನಿಡುಗೊರಲ
ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೀಡುತುಂ ಸೋಗೆನವಿಲು
ಸೀಳಿ ಷಡ್ಜವನೆರಡು
ಪೊಳುಗೈದಂತುಲಿಯೆ
ಕೇಳುತುಂ ಸಾರ್ದರಾ ದಂಪತಿಗಳು ೨೯

ದಾರಿಯಿಂದಿನಿಸಗಲಿ
ತೇರೊಳಗೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು
ಸಾರೆ ನಿಂದೆರಲಿಗಳ ಕಣ್ಗಳಲ್ಲಿ
ಓರೊರ್ವರಕ್ಷಿಗಳಿ
ಗೋರಗೆಯನೀಕ್ಷಿಸುತೆ
ಸಾರಿದರು ಮಾರ್ಗದೊಳು ದಂಪತಿಗಳು ೩೦

ಪಿಡಿಗೋಲುಗಳನುಳಿದ
ನಡೆದೋರಣಗಳಂತೆ
ಜಡದಮಾರ್ಗದಿ ಪೋಪ ಸಾರಸಗಳ
ಕಡುಪೆಲ್ಲುಲಿಗಳವರ
ಕೊಡಕೆಯನು ಪುಗೆ ಪೋಗೆ
ನಡೆ ನೋಡುತುಂ ಮುಂದೆ ಪೋದರವರು ೩೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುಕೂಲಮಾಗಿ ಸುಳಿ
ವನಿಲನರುಹಿದೊಡವರ
ಮನದಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯನು ತಳೆರ್ದರವರು
ಜನಪತಿಯ ಸೀಸಕಮು
ಮಿನಿಯಳಳಕಾವಳಿಯು
ಮನುಗೆಡವು ತುರಗೋತ್ಥರಜದಿನೆನಿಸಿ ೩೨

ಸರಸಿಯೊಳು ಕಿರುದೆರೆಯ
ತುರುಗಲೊಳು ತಂಪಾದ
ಸರಸಿರುಹಸಂಕುಲದ ಸವಿಗಂಪನು
ಪರಿಮಳದಿ ತಮ್ಮ ಸು
ಯ್ಗೊರೆಯೆನಿಸುವದನವರು
ಹರಿಸದಲಿ ಸೇವಿಸುತೆ ಸಾರೆ ಮುಂದೆ ೩೩

ನಟ್ಟ ಯೂಪಂಗಳಿಂ
ದಿಟ್ಟಣಿಪ ತಮ್ಮ ಮುಂ
ಬಿಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಯಜ್ವರೈದಿ
ಕೊಟ್ಟರ್ಘ್ಯದೊಡನೆ ಬಳಿ
ಯಿಟ್ಟ ಪರಕೆಯ ತಳೆದು
ಬಟ್ಟೆಯೊಳು ಸಾರಿದರು ಸಂತಸದಲಿ ೩೪

ತಳೆದು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹರವಿ
ಗಳನು ಮಾರ್ಗದಿ ಬಂದ
ಕೆಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮುದುಗೋವರಿಂದ
ತಿಳಿಯುತ್ತೆ ಪಕ್ಕದೊಳು
ಬೆಳೆದಿರ್ದ ಕಾಡ ಮರ
ಗಳ ಹೆಸರನಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪಥದಿ ೩೫

ಪರಿಶುದ್ಧವೇಷದಿಂ
ದರಸಿಯುಂ ನರಪನುಂ
ತೆರಳುತೊಪ್ಪಿದರೊಂದು ಕಾಂತಿಯಾಂತು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತುರುಗಿದ ಹಿಮಂ ಕಳಿಯೆ
ಸುರಭಿಯೊಳು ಚಿತ್ರೆಯುಂ
ಪರಿಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನುಂ ಕೂಡಿದಂತೆ ೩೬

ಇನಿಯಳಾಲೋಕಿಸುವೊ
ಡಿನಿದೆನಿಪ ವಸ್ತುವನು
ಮನಸಿಜಾಕಾರನೊಲ್ದಾಯ್ದು ತೋರಿ
ಮನದನ್ನೆಗೆ ಮುದವ
ನನುಗೊಳಿಸುತಾ ಮಾರ್ಗ
ವನಿತುವನು ದಾಟಿದೊಡಮರಿದನಿಲ್ಲ ೩೭

ಪೊಡವಿಯರಸೀ ತೆರದಿ
ಮಡದಿಯೊಡನಾ ಹಾದಿ
ಯೆಡೆಯ ಕಳಿದಾ ತಪೋಧನನ ಬನಕೆ
ಪಡುನೇಸರೊಳಗೈದಿ
ನಡೆತಂದನಶ್ವಗಳು
ನಡೆನಡೆದು ನೆರೆ ಬಾಡಿ ಬಸವಳಿದಿರೆ ೩೮

ಕೆಲಬಲದ ಹಳುವದೊಳು
ತೊಳತೊಳಲಿ ಕುಶಗಳನು
ಫಲಗಳನು ಸಮಿಧೆಗಳನಾಂತು ಬಂದು
ತಲೆಗರೆದ ವಹ್ನಿಯಿದಿ
ರ್ಗೊಳೆ ಬನವ ಪುಗುವ ಮುನಿ
ಕುಲಪನವಲೋಕಿಸಿದನವನೀಶನು ೩೯

ಒಲವರದಿ ನೀವಾರ
ಗಳ ಹಿಡಿಯನಿತ್ತು ಮು
ಕ್ಕಳಿನಲ್ಕೆ ಕಾಪಿಟ್ಟ ಹುಲ್ಲೆವಿಂಡು
ಎಲೆವನೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳು
ನೆಲೆ ನಿಂದುದನು ನೋಡು
ತೊಳಪೊಕ್ಕನಾಶ್ರಮವನಿಳೆಯರಸನಂ ೪೦

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಮುನಿಕನ್ಯೆ
ಪಾತೆಗಂಬುವನೆರೆಯ
ಲಾತುರದಿ ಪಕ್ಕಿಗಳು ಪಾರಿ ಬಂದು
ಭೀತಿಯೆಳ್ಳನಿತಿಲ್ಲ
ದಾ ತೋಯಮಂ ಕುಡಿವ
ರೀತಿಯನು ನೋಡಿದನು ನಾಡೆರೆಯನು ೪೧

ಬಿಸಿಲಿಳಿಯಲೊಡನೆ ಪುಂ
ಜಿಸಿದ ನೀವಾರಗಳ
ಹಸರದಿಂ ಕಂಗೊಳಿಸುವಂಗಳದಲಿ
ಒಸೆದು ಮೆಲ್ಕನು ಮಾಡು
ತೆಸೆದಿರ್ದ ಹುಲ್ಲೆಗಳ
ವಿಸರವನು ಧರಣಿಪತಿ ನಿರುಕಿಸಿದನು ೪೨

ಉರಿವ ವಹ್ನಿಗಳಿಂದ
ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಯಾಹುತಿಯ
ಪರಿಮಳವ ತಳಿದ ಹೊಗೆ ಮರುತನಿಂದ
ಮುರಿವೋಗಿ ಬನದೆಡೆಗೆ
ತೆರಳಿ ಬರ್ಪತಿಥಿಗಳ
ಪರಿಪೂತವೆಂದೆನಿಸಿ ಸುದುದಂದು ೪೩

ವಾರುವಂಗಳ ನಿಲಿಸೆ
ಸಾರಥಿಗೆ ಬೆಸನಿತ್ತು
ನೀರೆಯನು ತೇರಿಂದವಿಳಿಸಿ ಬಳಿಕ
ತೇರಿಂದ ತಾನಿಳಿದು
ಭೂರಮಣನೊಲವಿಂದ
ಸಾರಿದನು ರಾಣಿಯೊಡನಾಶ್ರಮವನು ೪೪

ಸತಿಯೊಡನೆ ಬಂದ ಭೂ
ಪತಿಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ವಿನಿ
ರ್ಜಿತವಿಷಯರಪ್ಪ ಮುನಿವರ್ಯರೈದಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅತಿಶಯಾದರದಿ ಸ
ತ್ಕೃತಿಗಳನು ಮಾಡಿದರು
ಕೃತಮತಿಗೆ ಪೂಜ್ಯಂಗೆ ನಯವಿದಂಗೆ ೪೫

ತೆರಳಿ ಮುಂದಕೆ ನಡೆದು
ವರ ಸಾಂಧ್ಯಕರ್ಮವನು
ವಿರಚಿಸಿ ಸುಖಾಸನದಿ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ
ಬೆರಸಾತ್ಮಸತಿಯೊಡನೆ
ಮೆರೆವಗ್ನಿಯಂತಿರ್ದ
ಗುರುವೆಡೆಗೆ ನಡೆತಂದು ದಂಪತಿಗಳು ೪೬

ಗುರುವ ಮೇಣ್ಗುರುಸತಿಯ
ಚರಣಂಗಳನು ಪಿಡಿದು
ಪರಮಭಕ್ತಿಯೊಳಿರದೆ ಪ್ರೊಡಮಟ್ಟರು
ಗುರುಗಳುಂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ಪರಸಿ ನಲ್ಕರಕೆಯನು
ಹರಿಸವನು ಹೊಮ್ಮಿಸಿದರವರೆದೆಯೊಳು ೪೭

ಬಳಿಕತಿಥಿಸತ್ಕಾರ
ಗಳನೆಸಗಿ ಪಥಖೇದ
ವಳಿವಂತೆ ಮಾಡಿ ಋಷಿ ರಾಜಋಷಿಯಂ
ಎಳನಗೆಯ ಮೊಗದಿಂದ
ವೆಲೆ ನೃಪತಿ ನಿನ್ನ ಭೂ
ತಳದಿ ಕುಶಲವೆಯೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡನು ೪೮

ಕೇಳಲೊಡನೆದ್ದು ಭೂ
ಪಾಲಕನು ರಿಪುಮದನ
ಕಾಲಕಂತನು ವಚನವಿದರೆರೆಯನು
ಹೇಳಿದನು ಸಕಲಮುನಿ
ಪಾಲಂಗಧರ್ವವಿ
ದ್ಯಾಲಯಂಗುಚಿತವಚನಂಗಳಿಂದ ೪೯

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಂಗಳಿಸಿದತ್ತು ಸ
ಪ್ತಾಂಗದೊಳಗೆಲ್ಲಿಯುಂ
ಪಿಂಗದಿಹ ಕುಶಲಸಂತತಿಯೆನ್ನೊಳು
ಪೊಂಗಿ ಬರುವಖಿಳವಿಪ
ದಂಗಳನು ನಿಮ್ಮಡಿಯೆ
ಭಂಗಿಸುತ ಕಾಪಿಡುವ ಕತದಿನೀಗ ೫೦

ಶೂರನಹ ವೈರಿಯನು
ದೂರದೊಳೆ ತಾರಿಸುವ
ಸಾರವಹ ನಿಮ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳ ಕಂಡು
ಸಾರೆಯಿಹ ವೈರಿಯನೆ
ಗೋರುವೀ ಕೂರಂಬು
ಸಾರವಳಿದಿಹುದಿಂತು ನಾಣ್ಚಿದಂತೆ ೫೧

ಕಾಲಕಾಲಕೆ ನೀವು
ಬೇಳುವೀ ಕಾರಣದಿ
ಕಾಲಕಾಲಕೆ ಮಳೆಗಳಿಳೆಗೆ ಸುರಿದು
ಶಾಲಿ ಮೊದಲಾದುವನು
ಪಾಲಿಸುವ ಕತದಿಂದ
ಕಾಲಿಡದು ಬರಪೆಂಬುದೀ ನಾಡೊಳು ೫೨

ಈತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೃತ್ಯು
ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಿರಿದು
ಮಾತಂಕವಿಲ್ಲದೀ ಪ್ರಜೆಗಳಿರುವ
ಈ ತೆರದ ಸಿರಿಗೆ ಜೀ
ವಾತುವಾದುದು ನಿಮ್ಮ
ಪೂತವಹ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸವೆಂಬುದು ೫೩

ಪರಮೇಷ್ಠಿಸುತರಾಗಿ
ಗುರುವಾಗಿ ನೀವಿಂತು
ಪರಿಪಾಲನವ ಗೈಯುತಿರಲೆನ್ನನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಿರಿಯೊಸೆದು ನೆಲೆನಿಲ್ವ
ದರಿದೆ ವಿಪದಗಳನಿತು
ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಿದೇನು ಹಿರಿದೆ ೫೪

ಪೆರತೇನೊ ತಮ್ಮ ಸೊಸೆ
ದೊರೆಯಪ್ಪ ಪುತ್ರನನು
ಹೆರದಿರಲು ನೋವಾಂತ ನನ್ನ ಮನಕೆ
ಕುರುವಗಳನೊಳಕೊಂಡ
ಧರಣಿ ರನ್ನಗಳ ಮಳೆ
ಗರೆದೊಡಂ ಸಂತಸಮನೀಯದೀಗ ೫೫

ನಾನೀವುದೇ ಪಿಂಡ
ದಾನಕ್ಕೆ ಕಡೆಯೆನುತೆ
ಮಾನಸದಿ ಮರುಗುತ್ತೆ ಪಿತರರಕಟಾ
ನಾನೀವುದನು ತಣಿವ
ನಾನಂವಿನಮುಣ್ಣದಿನಿ
ತಾನುಮದನಿಗದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತಿಹರು ೫೬

ಪಲವಾಡಲೇನು ನಾಂ
ಕಳಿವ ಬಳಿಕಂ ತಮಗೆ
ಜಲತರ್ಪಣವು ದೊರೆಯದೆನುತಕ್ಕಟಾ
ಅಳಲುತ್ತೆ ಬಿಸುಸುಯ್ಯ
ಬಳಗದಲಿ ನಸುಗಾದ
ಜಲವ ಕೊಳ್ವಂತಾಯ್ತು ಪಿತೃದೇವರು ೫೭

ವಿರಚಿಸಿದ ಯಜ್ಞದಿಂ
ಪರಿಪೂತನಾದೊಡಂ
ಕಿರುಳರನು ಪಡೆಯದಾಂ ಕಾಂತಿಗೆಟ್ಟು
ತರಣಿಯಿಂದೊಂದು ಕಡೆ
ಯಿರುಳಿಂದದೊಂದು ಕಡೆ
ಬೆರೆದ ಲೋಕಾಲೋಕದಂತಾದೆನು ೫೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪರಲೋಕಸುಖವೊಂದೆ
ದೊರೆವುದಿಳೆಯೊಳು ಗೈದ
ವರತಪದ ದಾನಗಳ ಪುಣ್ಯದಿಂದ
ಪರಿಶುದ್ಧ ವಂಶದೊಳು
ದೊರೆದ ಸಂತತಿಯಿಹದ
ಪರದ ಸೌಖ್ಯಕೆ ತಾನು ನೆಲೆಯಪ್ಪುದು ೫೯

ಮುಂತೆ ನೀರೆರೆದು ಸುತ
ನಂತೆ ಪೊರೆದಾಶ್ರಮೋ
ಪಾಂತದೆಳಗಿಡು ಬಂಜೆಯಾದ ತೆರದಿ
ಸಂತತಿಯ ಪಡೆಯದಾ
ನಿಂತಿರೆಯುಮಕಟ ನಿ
ಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರುವರೇ ತಂದೆ ನೀವು ೬೦

ಕೊಳದೊಳೋಲಾಡಲ
ವ್ವಳಿಪ ಗಜಪತಿಗೆ ಸಂ
ಚಳನಕೆಡೆಗುಡದ ಬಾಳ್ಗಂಬದಂತೆ
ಅಲುಗಲೆಡೆಗುಡದೆ ಕೋ
ಟಲೆಗೊಳಿಸಿ ಸುಡುವುದೆ
ನ್ನೊಳಗನಕಟಕಟ ಪಿತೃಋಣವೆಂಬುದು ೬೧

ಇಂಬೊದಗಿದೀ ದುಃಖ
ದಿಂದ ನನ್ನನು ಹೊರೆದು
ಮುಂದೆ ನಾನೆಸಗುವದ ಬೆಸಸು ತಂದೆ
ಎಂದುಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನೃಪ
ರೊಂದದಿಹ ಸಂಪದವ
ತಂದು ಕೂಡಿಪುವು ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಲ್ತೆ ೬೨

ಎನುತೊರೆದ ಜನಪತಿಯ
ಮನದ ಮರುಕಕೆ ಮರುಗಿ
ಮುನಿಪತಿಯು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಮೌನದೊಳಗೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇನಿಸು ಹೊತ್ತಿರುವಡೆಯೊ
ಳನುಕರಿಸಿದನು ಮೀಂಗ
ಳಿನಿಸುಮಲುಗದೆ ನಿಂದ ಮಡುವಿನಿರವ ೬೩

ಭೂನಾಥನುದರದೊಳು
ಸೂನು ಜನಿಸದುದಕ್ಕ
ದೇನು ಕಾರಣವೆನುತ ಬಗೆದು ನೋಡಿ
ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯೊಳರಿತು
ತಾನದರ ವಿವರವನು
ಸಾನುಕಂಪದಿ ನೃಪತಿಗೊರೆದನಿಂತು ೬೪

ಅರಸ ನೀನೊಮ್ಮೆ ಸುರ
ಪರಿವೃಢನ ಬಳಿಗೈದಿ
ಮರಳುವಂದಾ ಪಥದಿ ಕಲ್ಪಕುಜದ
ಹಿರಿದಪ್ಪ ನೆಳಲಿನೊಳು
ಸುರಧೇನುವಿದ್ದುದದ
ನರಿದುಮೆಲೆ ಧರ್ಮಜ್ಞತಿಲಕ ನೀನು ೬೫

ಅರಸಿತಿಯ ಕಾಣುವಾ
ತುರದಿಂದಲಾ ಪಶುವ
ಚರಣಕಿರಗದೆಯವಳ ಬಲವಾರದೆ
ಪರಿಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಸ
ತ್ಕರಿಸದುದ್ಧತನಂತೆ
ಮರೆದೆಯಾಕೆಯನದರಿನಾಕೆ ಮುಳಿದು ೬೬

ಎಲೆ ನನ್ನನಿಂತು ನೀ
ನಿಳಿಕೈದರಮನೆಗೆ
ತಳರ್ವೆಯದರಿಂದ ನೀಂ ಮುಂದೆ ನನ್ನ
ಕುಲದೊಳುದಿಸಿದ ಹಯನ
ನೊಲಿಸಿದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ
ಕುಲವಧುಗೆ ಸುತರಾಗರೆನುತ ಶಪಿಸೆ ೬೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸುರನದಿಯೊಳೋಲಾಡಿ
ಹರಿಸದಲಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟ
ಸುರಕರಿಯ ಘೀಟ್ಕಾರರಭಸದಿಂದ
ತುರುವ ಶಾಪಾಕ್ಷರವ
ನರಿದೆಯಿಲ್ಲರಸ ನೀ
ನರಿಯನೊಡನಿರ್ದ ಸಾರಥಿಯುಮದನು ೧೮

ಸುರಧೇನುವನು ನೀನು
ಮುರೆದುದೇ ತಡೆಯಾಯ್ತು
ನರಪಾಲ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಸಂಸಿದ್ಧಿಗೆ
ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ
ಶರವ ಬಾಗಿಸದಿರಲು
ಸಿರಿಗದುವೆ ತಡೆಯಹುದು ಚೋದ್ಯವೇನು ೧೯

ಈಗಳ್ ಪ್ರಚೇತಸನು
ಭೋಗಿಲೋಕದಿ ಗೈವ
ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸಾಲ್ವನಿತು ಹವಿಯ ಕೊಡಲು
ಪ್ರೋಗಿಹುದು ಸುರಭಿಯಾ
ನಾಗಗಳಿ ದೂತರೆನೆ
ಬಾಗಿಲನು ಕಾದಿರ್ಪ ಪಾತಾಳಕೆ ೨೦

ಅದರಿಂದ ತತ್ಕುಲದೊ
ಳುದಿಸಿರ್ಪ ನಂದಿನಿಯ
ನೊದವಿರ್ದ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಶುದ್ಧನಾಗಿ
ಸುದತಿಯೊಡನುಪಚರಿಸು
ಮುದದಿಂದ ನಿನಗೆ ಬೇ
ಳ್ಪುದನೀವೆಡೆಯೊಳಿವಳೆ ಕಾಮಧೇನು ೨೧

ಎನುತ ಮುನಿ ನುಡಿದ ನುಡಿ
ಕೊನೆಗೈದುವದಕೆ ಮುಂ
ಮುನಿಪತಿಯ ಹವಿಗೆ ಸಾಧನವೆನಿಸುವ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನವದ್ಯಮೆನಿಪ ನಂ
ದಿನಿಯಾಗಳ್ಕೈದಿದುದು
ವನದತ್ತಣಿಂದಾಶ್ರಮದ ಮಧ್ಯಕೆ ೨೨

ತಳಿರ ಬಣ್ಣದ ಮೆಯ್ಯ
ತಳೆದು ಮೊಗದೊಳು ಮುರಿದ
ಬಿಳಿಯ ಮತ್ತಿಯನಾಂತ ಹೋಮಧೇನು
ಎಳೆಪೆರೆಯ ಪಡೆದು ಕಂ
ಗೊಳಿಪ ಸಂಜೆಯ ಸೊಬಗ
ನಿಳಿಸಿಯಾಶ್ರಮದೊಳಗೆ ಬರುತಿರ್ದುದು ೨೩

ಕರುವನೀಕ್ಷಿಸುತೆ ಕ
ಟ್ಟಿರಕದೊಳು ಕೆಚ್ಚಲೊಳ
ಗೊರೆತ ನಸುಬಿಸುಪಾಂತ ಹಾಲ ಹೊನಲ
ಪರಿಪೂತವಾಗಿರ್ದ
ಹೊರಳಿಯೊಳಗಾಶ್ರಮದ
ಧರಣಿಯನು ಸಿಂಪಿಸುತ ಬಂದುದಾಗ ೨೪

ವರತೀರ್ಥಜಲದಿಂದೆ
ಪರಿಶುದ್ಧಿಗೈವಂತೆ
ಚರಣಹತಿಯೊಳಗೆದ್ದ ಧೂಳಿಯಿಂದ
ಅರಸನೊಡಲನು ಹಿರಿದು
ಪರಿಪೂತವನೆ ಮಾಡಿ
ತೆರಳಿ ಬಂದುದು ಮೌನಿತಿಲಕನೆಡೆಗೆ ೨೫

ಅಂತು ನಡೆತಂದ ಹಸು
ವಂ ತಪೋನಿಧಿ ಕಂಡು
ಮುಂತಣಿಂದೊಳರಿದದರ ಶುಭಫಲವನು
ಮುಂತೇನು ನೃಪನೆಳಸಿ
ದಂತೆ ಫಲಿಸಿತ್ತೆನುತೆ
ಸಂತಸದಿ ನರಪತಿಯೊಳೊರೆದನಿಂತು ೨೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೆಸರಕ್ಕರವನು ಕೀ
ರ್ತಿಸಲೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ
ಯೊಸೆದೆಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ನಡೆತಂದ ಕತದಿ
ವಸುಧಾಧಿನಾಥ ನೀಂ
ಬಿಸುಡು ಮನದಳಲನಿ
ನ್ನು ಸಮೀಪಮಾದುದಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ೭೭

ಕಂದಮೂಲಂಗಳನು
ತಿಂದು ತೃಪ್ತಿಯ ಪಡೆದು
ನಂದಿನಿಯ ಬೆನ್ನ ಬಿಡದಿರ್ದು ನೀನು
ಸಂದೋದನಭ್ಯಾಸ
ದಿಂದಮೋಲಗಿಸುವೊಂ
ದಂದದೊಳಗೋಲಗಿಸು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ೭೮

ಇವಳು ನಡೆದೊಡೆ ನೀನು
ವಿವಳೊಡನೆ ನಡೆ ಮತ್ತ
ವಿವಳು ನಿಂದೊಡೆ ನೀನುಮೊಡನೆ ನಿಲ್ಲು
ಇವಳು ಕುಳಿತೊಡೆ ನೀನು
ವಿವಳೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊ
ಳ್ಳಿವಳು ಕುಡಿವೊಡೆ ನೀನು ಕುಡಿ ಜಲವನು ೭೯

ಅರಸಿತಿಯುಮತಿಭಕ್ತಿ
ವೆರಸು ನಂದಿನಿಯನುಪ
ಚರಿಸುತಾಶ್ರಮದ ಕಡೆಗಡಿಯ ವರೆಗೆ
ತೆರಳಲಿವಳೊಡನೆ ಪೊ
ಳ್ತರೆ ಮತ್ತೆ ಸಂಜೆಯೊಳು
ಮರಳಿ ಬರುವವಳನಿವಳಿದಿರುಗೊಳಲಿ ೮೦

ಸುರಭಿ ನಿನಗೊಲಿವನ್ನೆ
ವರೆಗಮುಪಚರಿಸುತಿರು
ಪರಿಹಾರವಕ್ಕಖಿಲ ವಿಘ್ನಸಮಿತಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವರದ ಬಲದಿಂದ ಪು
ತ್ರರನು ಪಡೆದೆಲ್ಲರಿಗೆ
ಗರುವನೆನೆ ಸಂದು ಮೆರೆ ತಂದೆಯಂತೆ ೮೧

ಗುರುವಿಂತು ನುಡಿದುದನು
ಶಿರದೊಳಗೆ ಧರಿಸಿ ತ
ನ್ನರಸಿವೆರಸವರಡಿಗೆ ಶಿರವ ಬಾಗಿ
ಹರಿಸದಿಂದವರೊರೆದ
ತೆರದೊಳಗೆ ವರ್ತಿಸುವ
ತರಿಸಲವನೆಸಗಿದನು ನರಪಾಲನು ೮೨

ಇರುಳಾದುದನು ಕಂಡು
ಸರಸಿಜಾಸನಸುತನು
ವರ ತಪೋನಿಧಿಯಮಲಸತ್ಯವಚನು
ಸಿರಿಗೆರೆಯನೆನಿಸಿರ್ದ
ನರಪಾಲವರ್ಯನನು
ಕುರಿತು ಸುಖನಿದ್ರೆಗನುಮತಿಯನಿತ್ತ ೮೩

ತಪದ ಮಾಮೈಮೆಯಿಂ
ದುಪಚರಿಸಲಾರ್ತೊಡಂ
ನೃಪತಿಯನು ವ್ರತನಿಯಮದೊಳಗೆ ನಿಲಿಸಿ
ತಪಸಿಗಳಿಗುಚಿತವಿದೆ
ನಿಪ ದರ್ಭಶಯನದೊಳ
ಗೆ ಪವಡಿಸೆ ಬೆಸನನಿತ್ತನು ಮುನಿಪನು ೮೪

ಕುಲಪತಿಗಳೊರೆದ ತರ
ಗೆಲೆಯ ಮನೆಯೊಳು ನರಪ
ಲಲನೆಯುಂ ನೃಪತಿಯುಂ ಕುಶಶಯನದಿ
ಕಳೆದು ರಾತ್ರಿಯನು ಪಟು
ಗಳ ವೇದಘೋಷದಿಂ
ಬೆಳಗಾದುದೆನುತಮುಪ್ಪವಡಿಸಿದರು ೮೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮರುವಗಲ್ ನರಪಸತಿ
ಮರಲಿಂದ ಗಂಧದಿಂ
ಸುರಭಿಯಂ ಪಿಂಗರಿಸಿ ಕರುವನುಣಿಸಿ
ಮರಕೆ ಬಿಗಿದದನು ಬಳಿ
ಕರಸನಾ ನಂದಿನಿಯ
ತೆರಳಿಸಿದನಡವಿಯೊಳು ಮೇಪುಗೊಳಲು ೧

ಹದಿಬದೆಯರಿಗೆ ಮೊತ್ತ
ಮೊದಲೆನಿಪ ನೃಪಪತ್ನಿ
ಯದರ ಗೊರಸಿಂದೆಳ್ದ ಪೂತರಜದಿ
ಪ್ರದಿದ ಮಾರ್ಗದಿ ಶ್ರುತಿಯ
ಪದವಿಯೊಳು ನಡೆಗೊಳ್ಳ
ಸದಮಲಸ್ಮೃತಿಯಂತೆ ಬೆಂಗೊಂಡಳು ೨

ಕರುಣಾಳು ಭೂಮಿಪತಿ
ಯರಸಿಯಂ ಪಿಂತಿರುಗ
ಲೊರೆದಮಲಯಶದಿಂದೆ ರಮ್ಯನಾಗಿ
ಶರಧಿ ನಾಲ್ಕುಂ ಪಯೋ
ಧರಗಳೆನೆ ಗೋರೂಪ
ಧರೆಯಪ್ಪ ಧರೆಯೆನಲ್ ಪಶುವ ಪೊರೆದಂ ೩

ವ್ರತಕಾಗಿ ಪಶುಗಾವ
ಕತದಿಂದಮನುಯಾಯಿ
ತತಿಯನಾಶ್ರಮದೆಡೆಗೆ ಮಗುಳವೇಳ್ದಂ
ಕ್ಷಿತಿಪತಿಗೆ ಮೃಗಾವ
ರಿತರರೇತಕೆ ಮನುವ
ಸುತರ್ಗವರ ತೋಳ್ವಲಮೆ ರಕ್ಷೆಯಲ್ತಿ ೪

ಸವಿವಡೆದ ಮೊಳೆವುಲ್ಲ
ಕವಳಮೀಯುತಮೊಡಲೊ
ಳವಿದಿರ್ದ ನೊಳವಿಂಡನಟ್ಟಿ ಕಳೆದು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನವೆಯಿಂಗೆ ತುರಿಸುತುಂ
ಕವಿಲೆಯಂ ಸಂತಯಿಸು
ತವನಿಪತಿ ಬಳಿಸಂದನೋಲಗಿಸುತ ೫

ಧೇನು ನಿಂದೊಡೆ ನಿಂದು
ಧೇನು ನಡೆದೊಡೆ ನಡೆದು
ಧೇನು ಕುಳಿತೊಡೆ ತಾನುಮೊಡನೆ ಕುಳಿತು
ಧೇನು ಜಲವನು ಕುಡಿಯೆ
ತಾನುದಕಮಂ ಕುಡಿದು
ಧೇನುವಿನ ನೆಳಲಂತೆ ನಡೆದನವನು ೬

ಅರಸಗುರುಹೆಲ್ಲವನು
ತೊರೆದೊಡಂ ತಾನೀತ
ನರಸೆಂದು ಪಿಸುಣಾಡುವೊಂದು ಕಳಿಯಿಂ
ಮೆರೆದನಾ ಭೂಮಿಪತಿ
ಹೊರಗೆ ಮದಲೇಖೆಯಳಿ
ದುರು ಗೂಢಮದವಾಂತ ದಂತಿಯಂತೆ ೭

ವನಲತೆಯ ಕುಡಿಯಿಂದ
ಲನುವಾಗಿ ಮುಡಿಗಟ್ಟಿ
ಧನುವನೇರಿಸಿ ತಾಳ್ದ ಮುನಿಯ ಪಶುವ
ಅನುಸರಿಪ ನೆವದಿಂದ
ಬನದೊಳಗೆ ತೊಳಲಿದನು
ವನದುಷ್ಪ ಸತ್ವಗಳ ದಂಡಿಪವೊಲು ೮

ಪರಿಜನವನುಳಿದೊಡಂ
ವರುಣಂಗೆ ದೊರೆಯಪ್ಪ
ನರಪಾಲನಿದೆ ಬಂದನಿದೆ ಬಂದನು
ನಿರುಕಿಸೆನುತುಂ ಕೆಲದ
ಮರಗಳಿದೆ ನುಡಿವುವೆನೆ
ಕೊರಲ ಸರವೆತ್ತಿದುದು ವಿಹಗಸಮಿತಿ ೯

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜ್ವಲನನೆಂತಂತೆ ಕ
ಣ್ಗೊಳಿಸುತುಂ ತಮ್ಮ ತ
ಣ್ಣೆಳಲೊಳಗೆ ನಡೆವ ನರಪತಿಯ ಮೇಲೆ
ಎಲರೊಳಲೆವೆಳಲತೆಗ
ಳಲರ ಮಳೆ ಸೂಸಿದವು
ಲಲನೆಯರು ಲಾಜವನು ಸುರಿವ ತೆರದಿ ೧೦

ಬಿಲ್ಲನಾಂತೊಡವಿವಂ
ಮೆಲ್ಲಿರ್ದ್ಯನೆಂಬುದಂ
ಸೊಲ್ಲಿಪಂತೆದೆಗಿಡದೆ ನೃಪನ ವಪುವಂ
ಫುಲ್ಲನಯನದೆ ನೋಡಿ
ಹುಲ್ಲೆಗಳು ಕಣ್ಗಳಿಗೆ
ಸಲ್ಲಿಸಿತು ಸಾಫಲ್ಯಸಂಪದವನು ೧೧

ಎಳಲತೆಯ ಮಂಟಪದಿ
ಕುಳಿತು ವನದೇವಿಯರೆ
ಸಲೆ ಪಾಡುವರೊ ನೃಪನ ಯಶವನೆನಲು
ಎಲರಲಿಪಕಿರದೆ ಮೆ
ಲ್ಲುಲಿಗೈವ ಕೀಚಕದ
ಕೊಳಲ ಸವಿಯುಲಿಯನವನಾಲಿಸಿದನು ೧೨

ತಳೆಯನಾನದೆ ಬಿಸಿಲ
ಝಳದಿಂದೆ ಕಂದಿ ನೃಪ
ತಿಳಕನಿರೆ ಕಿರುಗಾಳಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ಕೆಲದ ಗಿರಿನದಿಯಿಂದ
ಕುಳಿರ್ವ ಸೀರ್ಪನಿಯಾಂತು
ಮಲರ ಕಂಪನು ತಂದು ಸೇವಿಸಿದುದು ೧೩

ನೆಲದೊಡೆಯನಡವಿಯೊಳು
ತೊಳಲುತಿರೆ ದವವಹ್ನಿ
ಮಳೆಯಿಲ್ಲದಿರ್ದೊಡಂ ನಂದಿತಂದು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಫಲಪುಷ್ಪಗಳ ಬೆಳಸು
ಹುಲುಸಾಯ್ತು ಒಡಮಿಗವ
ನುಳುಹಿದುದು ಬಲ್ಲಿತಪ ಜಂತುವಲ್ಲಿ ೧೪

ತಿರುಗಿ ದೆಸೆದೆಸೆಗಳನು
ಪರಿಶುದ್ಧವನು ಗೈದು
ಮುರಳಿ ನಿಲಯಕೆ ಸಂಜೆಯೊಳು ಮಗುಳುತೆ
ಪರಿದತ್ತು ಕೆಂದಳಿರ
ತುರುಗಲಂದವನಾಂತ
ತುರುವುಮಾ ಭಾಸ್ಕರನ ಕಳಿಯುಮಾಗ ೧೫

ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ದೇವಪ್ರ
ತಿಗತಿಥಿವರ್ಗಕುಪ
ಕೃತಿಯನೆಸಗಲ್ಕಿರ್ದ ಹಸುವಿನೊಡನೆ
ಕ್ಷಿತಿಪನಿರೆ ವಿಧಿಯೊಡನೆ
ಯುತವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಂ
ತಿಮನೋಹರಮಾಯ್ತು ನೋಳ್ಪ ಜನಕೆ ೧೬

ಕೆಸರ ಬೆಂಚೆಯಿನೇಳ್ವ
ಪಸಿಯ ಕಾಳ್ಪಂದಿಯನು
ವಸಿಪ ಮರವನು ಸಾರ್ವ ಸೋಗೆಗಳನು
ಒಸೆದು ಮೃಗತತಿಯಿರ್ಪ
ಹಸಲೆಗಳ ಹುಲ್ಲಿಂದ
ಹಸುರಾದ ಬನವನೀಕ್ಷಿಸುತೆ ನಡೆದಂ ೧೭

ಹಿರಿಯ ಕೆಚ್ಚಲ ಹೊರೆಗೆ
ತುರುವುಮಾ ಹೇರೊಡಲ
ಹೊರಗೆ ಭೂಪಾಲಕನುಮೊಯ್ಯೊಯ್ಯನೆ
ಬರುವೆಡೆಯೊಳಾಶ್ರಮದ
ನೆರೆಯ ಬೀದಿಯನು ಸಿಂ
ಗರಿಸಿದರು ತಮ್ಮ ಮೆಲ್ನಡೆಗಳಿಂದ ೧೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತುರುವೊಡನೆ ಕಾಡಿಂದೆ
ಮರಳಿ ಬರುತಿರ್ದ ಭೂ
ವರನನರಸಿತಿಯೆಪೆಯನಿಕ್ಕಿದಿರ್ದು
ಹಿರಿದು ಹಸಿವಾಂತಂತೆ
ಪೆರೆವೆರಡು ಕಣ್ಗಳಿಂ
ಬರೆ ಸೆಳೆದು ಕುಡಿವಳೆನೆ ನಿರುಕಿಸಿದಳು ೯

ಬಳಿಕಿದಿರುವಂದು ನೃಪ
ಲಲನೆ ಮುಂಗಡೆಯೊಳಂ
ನೆಲದೆರೆಯನುಂ ತನ್ನ ಬೆಂಬಳಿಯೊಳಂ
ನಿಲಲು ನಡುನಿಂದ ಪಶು
ಸಲಿಯಿರುಳ ಪಗಲ ನಡು
ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸಂಚೆಯೆನೆ ರಂಜಿಸಿದುದು ೧೦

ಬಲವಂದು ನಂದಿನಿಗೆ
ತಲೆವಾಗಿ ನೃಪಪತ್ನಿ
ತಳವ ಬಟ್ಟಲೊಳಿರ್ದ ಸೇಸೆಯಿಂದ
ಎಳಸಿದುದನೀವ ಬಾ
ಗಿಲವೊಲಿರ್ದಮಳ್ಗೊಡು
ಗಳ ಮಧ್ಯದೇಶವನು ಪೂಜಿಸಿದಳಂ ೧೧

ಕರುವನುಣಿಸುವ ತವಕ
ವಿರೆಯುಮಾ ಸುರಭಿ ಭೂ
ವರರ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಗೊಂಡುದಕ್ಕೆ
ಹರಿಸವಾಂತರು ಪೂಜ್ಯ
ರೆರಕವೇ ಭಕ್ತರ್ಗೆ
ದೊರೆವ ಸತ್ಫಲಗಳನು ನುಡಿವುದಲ್ತೆ ೧೨

ಗುರುವ ಮೇಣ್ಗುರುಸತಿಯ
ಚರಣಯುಗಳಕೆ ಮಣಿದು
ನೆರಪಿ ಸಂಧ್ಯಾಸವನ ಕರ್ಮಗಳನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕರೆದಡೆಯೊಳಗೆ ಕ್ಷಿತ
ಸುರಭಿಯನು ಪೊರ್ದಿದನು
ನರಪಾಲನರಿಭೂಮಿಪತಿಕಾಲನು ೨೩

ಕೆಲದೊಳಗೆ ದೀಪವಂ
ಬಲಿಯುಮಂ ತಂದಿಟ್ಟು
ಲಲನೆವೆರಸಾ ಪಯನನುಪಚರಿಸುತ
ಮಲಗೆ ಪಶು ತಾನುಮೊಡ
ಮಲಗಿದನು ಮುಂಬಗಲಿ
ನೊಳು ಸುರಭಿಯೇಳೆ ತಾನೊಡನೆದ್ದನು ೨೪

ಸಂತತಿಯ ಪಡೆಯೆ ಭೂ
ಕಾಂತನನುದಿನಮುಮಿಂ
ತಿಂತು ನಂದಿನಿಯನುಪಚಾರದಿಂದ
ಸಂತಯಿಪ ನೋಂಪಿಯಂ
ನೋಂತೇಕವಿಂಶತಿದಿ
ನಂ ತನ್ನ ಸತಿಯೊಡನೆ ಸೇವೆಗೈದಂ ೨೫

ಬಳಿಕೊಂದು ದಿವಸದೊಳು
ಬಳಿಸಲ್ವ ನೃಪನ ಮನ
ದಳವನೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಮುನಿಯ ಧೇನು
ತಳರ್ದು ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯ
ಬಳಿಯೊಳೆಳವುಲ್ಲಿಂದ
ಹೊಳೆವ ಹಿಮಗಿರಿಗಹ್ವರದ ಬಳಿಗೈದಿತು ೨೬

ಈ ತುರುಗೆ ದುಷ್ಪಮೃಗ
ಜಾತದಿಂದೇನೊಂದು
ಭೀತಿಯಿಲ್ಲೆಂದೆಣಿಸಿ ನೆಲದೆರೆಯನು
ಆ ತುಹಿನಗಿರಿಯ ಶೋ
ಭಾತಿಶಯಕೊಲಿದಿರಲು
ಘಾತುಕದ ಹರಿ ತುರುವ ಪಿಡಿದುದಂದು ೨೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಿಡಿಯೆ ಭೇಯೆಂದು ಗೋ
ಳಿಡುವ ಹಸುವಿನ ಕೂಗು
ಪಡಿನುಡಿಯ ಕುಡುವ ಗವಿಯುಲಿಯ ಕೂಡೆ
ನಿಡಿದಾಗಿ ಪಗ್ಗದಿಂ
ಪಿಡಿದೆಳೆವ ತೆರದಿಂದ
ಪಿಡಿವೆಳೆದುದಾ ನೃಪನ ನೇತ್ರಯುಗವ ೨೮

ಗಿರಿಯೊಳಗೆ ಚಿಂಗಾವಿ
ವರಲಿಂದ ರಂಜಿಸುವ
ಧರೆಯೊಳಗೆ ಪೂತೆಸೆವ ಲೋಧ್ರದಂತೆ
ಅರುಣತೆಯನೆಡೆಗೊಂಡ
ತುರುವನಪ್ಪಿರ್ದ ಕೇ
ಸರಿಯನಾ ಭೂಮಿಪತಿ ಕಂಡು ಕೂಡೆ ೨೯

ಕೊಲಲೆಂದು ಭರದೆ ಬ
ತ್ತಳಿಕೆಯೆಡೆಯಿಂದ ಗರಿ
ಯಲಗನುಗಿಯಲ್ಕೆನುತೆ ನೀಡೆ ತನ್ನ
ಬಲಗೈಯ ಬೆರಲು(ಗು)ರ
ಹೊಳಹು ಹಿಳುಕನು ಬಳಸೆ
ನೆಲಸಿದುದು ಕೈ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ತೆರದೊಳು ೩೦

ಚಲಿಸದಿರೆ ನಿಜಬಾಹು
ಬಳಿಯೊಳಿರ್ದಪರಾಧಿ
ಗಳಿವೆಸಗಲಾರದತಿಕೋಪದಿಂದ
ಒಳಗೆ ಬೆಂದನು ನೃಪತಿ
ಸಲೆ ಮಂತ್ರೌಷಧದ
ಬಲದಿಂದ ಸೆರೆವಿಳ್ದ ಪಾವಿನಂತೆ ೩೧

ತುರುವನುರೆ ಪೀಡಿಸಿಯು
ಮಿರದೆ ಸಿಂಗಂ ಭೂಮಿ
ಪರಿಬೃಢನ ಚಿತ್ತಮಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬೆರಗಾಗುವಂದದೊಳು
ಪುರುಷವಚನದೊಳಿಂತು
ಸೊರಹಿದುದು ಮನುವಂಶಕೇತುಗಂದು ೩೨

ಇರು ನೃಪತಿ ನೀನೇಕೆ
ಬರಿದೆ ಬಳಲುವೆ ನಿನ್ನ
ಸರಲನೆಚ್ಚೊಡಮೇನು ನೂಕದಿಲ್ಲಿ
ಕಿರುಗಿಡುವನಲುಗಿಸುವ
ಮರುತನೆಡೆಯಾಟವೇಂ
ಗಿರಿವರವ ದೂಟಾಡಿಸಲು ಬಲ್ಲುದೆ ೩೩

ಹರಗಿರಿಗೆ ದೊರೆಯೆನಿಸಿ
ಮೆರೆವ ವೃಷಭನ ಬೆಂಗೆ
ಬರುವಂದು ಗಿರಿಶನಡಿಗುರುಹನಾನು
ಧರಿಸುವೆನು ಶಿವನ ಕಿಂ
ಕರನು ಕುಂಭನ ಸಖನು
ಧರೆಯರಿಯೆ ಕುಂಭೋದರನು ಪೆಸರೊಳು ೩೪

ಈ ದೇವದಾರುವನು
ಮಾದೇವನೊಲುಮೆಯೊಳ
ಗಾದರಿಸಿ ಸುತನಂತೆ ಭಾವಿಸಿಹನು
ಈ ದೇವದಾರುವಾ
ಸ್ವಾದಿಸಿರ್ಪುದು ಪಾರ್ವ
ತೀದೇವಿ ಪೊಂಗೊಡದೊಳೆರೆದ ಪಯವ ೩೫

ಆನೆ ಮದದಿಂದೊಮ್ಮೆ
ತೀನೆಯನು ಕಳೆಯಲ್ಕೆ
ತಾನೊರಸೆ ಸಿಗುರೆದ್ದುದಿದರೊಡಲೊಳು
ದಾನವರ ಹತಿಯಿಂದ
ಸೇನಾನಿ ನೊಂದಂತೆ
ಮೇನಕಾತ್ಮಜೆಯದಕೆ ಶೋಕಿಸಿದಳು ೩೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅದು ಮೊದಲು ಮದಗಜಗ
ಳಿದರ ಬಳಿ ಸುಳಿಯದವೊ
ಲೊದವಿಸಲು ಭೀತಿಯನು ಸಿಂಹತನುವ
ಪದೆದೆನಗೆ ಕೈಕೊಳಿಸಿ
ಕುಧರದೊಳಗಿಲ್ಲಿರಿಸಿ
ಯೊದವಿದುದನುಣಲು ಬೆಸಸಿದನು ಗಿರಿಶಂ ೩೭

ಪಸಿದೆನಗೆ ಪಾರಣೆಯ
ವಸರಕ್ಕೆ ದೊರೆದುದೀ
ಹಸು ಪಸಿದ ರಾಹುವಿನ ಬಾಯ್ಗೆ ದೊರೆತ
ಸಸಿಯಮೃತರಸದವೋ
ಲೊಸೆದು ನಾನಿದನುಂಡು
ಪಸಿವನಿಂಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ತೃಪ್ತಿವಡೆವೆಂ ೩೮

ಅದು ಕಾರಣದೆ ಲಜ್ಜೆ
ಗೆದೆಗುಡದೆ ನೃಪ ತೆರಳು
ವುದು ಗುರುವ ಭಕ್ತಿಯನು ಮೆರೆದೆ ನೀನು
ಪದವಿಲ್ಲೊಳೋವಲಾ
ಗದ ವಸ್ತುವನು ನೀಗ
ಲದು ಕೊರತೆಯಲ್ಲ ಬಿಲ್ಲಾಳಿಗರಸಾ ೩೯

ಎನುತೊರೆದ ಕಂಠೀರ
ವನ ನುಡಿಯನಾಲಿಸುತೆ
ಮನಸಿಜಾರಿಯ ಮೈಮೆಯಿಂದ ತನಗೆ
ಇನಿತು ಬಲವಿಳಿದಾದು
ದೆನುತರಿದು ತನ್ನೊಳಗೆ
ತನಗೆ ಮೊಳೆತವಮತಿಯನುಡಿದು ಕಳೆದಂ ೪೦

ತನ್ನೆಸುಗಿಗೆ ಮೊದಲ
ಬನ್ನಮೆನೆ ಕೈಯುಡುಗಿ
ಮುನ್ನಮಿಂದ್ರಂ ಕರದ ವಜ್ರದೊಡನೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಾನ್ನವಿರನಿದಿರಿನೊಳು
ಬನ್ನಮಂ ಪಡೆದಂತೆ
ಪನ್ನತಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಹರಿಗೊರೆವನಿಂತು ೪೧

ಮೃಗರಾಜ ತೋಳ್ವಲದ
ಬಿಗಿಂಹಡಗಿದೆನ್ನ ನುಡಿ
ನಗೆಗೆ ಪಕ್ಕಾದೊಡಂ ನಿನಗೊರೆವೆನು
ಜಗದ ಜೀವಿಗಳೆದೆಯೊ
ಳಿಂಗಿತವೆಲ್ಲ ಭಾವಗಳ
ಬಗೆಯ ನೀನರಿದಿರುವೆಯಾದ ಕತದಿಂ ೪೨

ಪರಿಪೂಜ್ಯಮೀ ಚರಾ
ಚರಗಳನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ
ಪರಿಪಾಲಿಸುವ ಕೊಲ್ವ ದೈವವೆನಗೆ
ಗುರುವರರ ಧನಕಿದಕೆ
ದೊರೆಯದವೊಲಾಪದವು
ಪರಿರಕ್ಷಿಪುದುವೆನಗೆ ಹರಿಬವಹುದು ೪೩

ಎಲೆ ಮೃಗಾಧಿಪ ನಿನಗೆ
ತಲೆವಾಗಿ ಬೇಡುವೆನು
ಸಲಿಸು ನನ್ನೊಡಲ ನಿನ್ನಾಹಾರಕೆ
ಎಳಗರುವನೀಕ್ಷಿಸಲು
ಕಳವಳಿಸುವೀ ಪಶುವ
ಕಳುಹಿಕೊಡು ಸಂಜೆ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯ್ತು ೪೪

ಎಂದು ನರಪತಿ ವಿನಯ
ದಿಂದೊರೆಯೆ ಕೇಳ್ದು ಗಿರಿ
ಕಂದರದೊಳಡಗಿರ್ದ ಕತ್ತಲೆಯನು
ಕೊಂದಿಡುವವೀ ಪಲ್ಗ
ಳಿಂದೊಗೆವ ಬೆಳಗಿನ
ಲ್ಕಿಂದುಜೂಟನ ಭೃತ್ಯನೊರೆದನಿಂತು ೪೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪ್ರೌಢವಿಯೆಲ್ಲವನೊಂದೆ
ಕೂಡೆಯ ನೆಳಲೊಳು ಪಾಲಿ
ಪ್ರೌಢೆತನವನುಣ್ಮವೀ ಜವ್ವನವನು
ಬೆಡಗುವಡೆದೀಯೊಡಲ
ಕಡುಕಿರಿದಕಿದಕಾಗಿ
ಬಿಡುವ ನೀಂ ಗಾಂಪನೆಂದಾನರಿವೆನು ೪೬

ಕರುಣೆಯಂ ಪೆರೆವೊಡೀ
ತುರುವನೊಂದನೆ ನೀನು
ಪೊರೆವೆ ನಿನ್ನೊಡಲನೆನಗಿತ್ತ ಬಳಿಕ
ನರಪ ನೀಂ ಜೀವಿಸಿರೆ
ಪೊರೆವೆ ತಂದೆಯ ತೆರದಿ
ಧರಣಿಯನು ಬಾಧೆಯೆಡೆಗೊಳ್ಳದಂತೆ ೪೭

ಹಸುವೊಂದರಳಿವಿಂದೆ
ಕಿಸುಗಣ್ಣುವಾ ಮುನಿಯ
ಮಸಪ ಮುನಿಸಿಗೆ ನೀನು ಬೆದರಲೇಕೆ
ಒಸೆದು ಕೊಡವಾಲ್ಗರೆವ
ಹಸುವ ಕೋಟಿಯನಿತ್ತು
ಮುಸುಳಿಸಲ್ಕಹುದವನ ಕೋಪದುರಿಯ ೪೮

ಆದರಿಂದೆ ರಕ್ಷಿಸೈ
ಸೊದೆಗೆಣೆಯ ಸುಖಿಗಳನು
ಪದೆದುಂಬ ಬಲ್ಪಾಂತ ನಿನ್ನೊಡಲನು
ತ್ರಿದಶಪತಿ ನೃಪತಿಗಳ
ಪದವಿಗಾವಂತರವೊ
ತ್ರಿದಿವದೊಳಮಿಳೆಯೊಳಂ ನಿಂದುದೈಸೆ ೪೯

ಹರಿಯಿಂತು ನುಡಿದುಳಿದ
ತರುವಾಯವಾ ನುಡಿಯ
ನಿರದೆ ಗಿರಿ ನರಪತಿಗೆ ನುಡಿವ ತೆರದಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗುರುಗಪ್ಪರಂಗಳಿಂ
ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ದೆಸೆಗೆ ಬೊ
ಬ್ಬಿರಿದುವಾಗಳೆ ನೆಗೆದ ಮಾರ್ದನಿಗಳು ೫೦

ಹರಿಯು ತಕ್ಕೈಯೊಳಂಜಿ
ಕೊರಗಿದಕ್ಷಿಗಳಿಂದ
ನಿರುಕಿಸುವ ತುರುವಿನೊಳು ಮರುಕವಾಂತು
ಕರುಣಾಳು ನೃಪತಿ ಶಂ
ಕರಕಿಂಕರಂಗೆ ತಾಂ
ಮರಳಿಯೀಪರಿಯಿಂದೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದಂ ೫೧

ಕ್ಷತದಿಂದೆ ರಕ್ಷಿಸುವ
ಕತದಿಂದೆ ನೆಲದೆ ರಂ
ಜಿತಮಾಯ್ತು ಸತ್ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಭಿಖ್ಯೆಯು
ಕ್ಷಿತಿಯಿಂದಮೇನು ನಿಂ
ದಿತಜೀವದಿಂದೇನು
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಾಂ ವಿಪರೀತವೃತ್ತಿಯಾಗೆ ೫೨

ಬೇರೆ ಪಯಗಳನಿತ್ತು
ವಾರಿಸಲದೆಂತಹುದು
ಮಾರಿಸಿಯು ಮೀರಿರ್ಪ ಕೋಪದುರಿಯು
ಬೇರೇನು ದೇವಪಶು
ಗೋರಗೆಯೆನಿಪ್ಪವಳ
ನಾ ರುದ್ರತೇಜದಿಂ ಪಿಡಿದೆ ನೀನು ೫೩

ನಿನ್ನುಣಿಸಿಗಂ ಮುನಿಯ
ಜನ್ನಕ್ಕಮೆಡರಾಗ
ದನ್ನೆಗಂ ನನ್ನೊಡಲನೀಗಳಿತ್ತು
ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದಿವಳ
ಮುನ್ನವೇ ಬದುಕಿಪ್ಪುದು
ನನ್ನ ಧರ್ಮದೆ ಗೈವ ಕಾರ್ಯವಹುದು ೫೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದೇವದಾರುವನಿಂತು
ಕಾವ ನೀನರಿದಪ್ಪೆ
ಸೇವಕರ ಕೃತ್ಯಗಳ ಹುರುಳನೆಲ್ಲ
ಕಾವ ವಸ್ತುವ ಕಳೆದು
ನೋವನಾನದೆ ಪೋಗಿ
ಸಾವಿಯಿದಿರೊಳಗಾಳು ನಿಲಲಪ್ಪುದೆ ೫೫

ನಿನಗೆ ನೋವನು ಗೈವ
ಮನಮಿಲ್ಲದಿರೆ ಪೊರೆವು
ದನುಕಂಪೆಯಿಂದೆನ್ನ ಜಸವೆಯ್ಯನು
ಕೊನೆಗಳಿದು ಪೋಗುವಡ
ಗಿನ ಮುದ್ದೆಯೊಡಲಲ್ಲಿ
ಜನಿಸದಕ್ಕರು ನನ್ನ ತೆರದ ಜನಕೆ ೫೬

ಮಾತನಾಡುವದೆ ಮೊದ
ಲೋತ ಕೆಳೆಗೆಂದೆಂಬ
ರಾ ತೆರದ ನಂಟಿಮಗೆ ಸಂಗಳಿಸಿತು
ಭೂತಪತಿಭೃತ್ಯ ನೀಂ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಪೊರೆವುದೆ
ಲ್ಲಾ ತೆರವೆ ನೀಡುವುದು ಬೇಡುವುದನು ೫೭

ಆಂತಾಗಲೆಂದು ಪಶು
ವಂ ತೊರೆದ ಸಿಂಗಕ್ಕ
ನಂತೇಶನಸ್ತ್ರಗಳನುಳಿದು ತನ್ನ
ಕಾಂತವಪ್ಪವಂ ಮಾಂಸ
ವಾಂತುದಂ ಬಲಿಗೊಟ್ಟು
ಸಂತೃಪ್ತಿವಡಿಸಲ್ಕೆ ಬಯಸಿ ನಿಂದಂ ೫೮

ನೆರೆ ಭಯಂಕರಮಪ್ಪ
ಹರಿನಿಪಾತವ ಪಾರ್ದು
ಕೊರಲ ಬಾಗಿಸಿ ನಿಂದ ಧರಣಿಪತಿಯ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶಿರದೊಳಗೆ ಸುರಯುವತಿ
ಕರಮುಕ್ತಮಪ್ಪ ಕ
ಮ್ಮರಲ ಸರಿಮಳೆ ಸುರಿದುದಚ್ಚರಿಯೆನೆ ೫೯

ಏಳು ವತ್ಸನೆ ಧರೆಯಿ
ನೇಳೆಂಬ ಸವಿಗೂಡಿ
ದಾಳಾಪಮಂ ಕೇಳುತೆಳ್ದು ನಿಂದು
ಆಲೋಕಿಸಿದನು ಸವಿ
ವಾಲ ಸುರಿಸುತೆ ತಾಯ
ಪೋಲಲ್ಲಿ ನಿಂದಿರ್ದ ನಂದಿನಿಯನು ೬೦

ಹರಿಯನೀಕ್ಷಿಸದ ಕಡು
ಬೆರಗಾದ ನರಪತಿಗೆ
ಸುರಭಿಯಿಂತೊರೆದುದಾಂ ನಿನ್ನ ಬಗೆಯ
ಆರಿಯಲಿಂತೆಸಗಿದೆನು
ನರಪ ಕಾಲನುಮೆನಗೆ
ಮುರುಕನೆನೆ ಮತ್ತಿನವರೇಗೈವರು ೬೧

ಗುರುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಂ
ಕರುಣೆಯಂ ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಮೆರೆದ ನಿನಗೊಲಿದೆ ನಾಂ ಬೇಡು ವರವ
ಒರಿಯ ಪಾಲನು ಕರೆವ
ತುರುವೆಂದು ಬಗೆಯದಿರು
ಸುರಭಿಯಾಂ ಕಾಮದುಘೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯೈ ೬೨

ತುರುವಿಂತು ನುಡಿಯಲೊಡ
ಮರಸನತಿಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಕರಕಮಲಮಂ ಮುಗಿದು ತನ್ನರಸಿಯೊಳ್
ಸ್ಥಿರಕೀರ್ತಿಯುಂ ವಂಶ
ಪರಿಪಾಲಕನುಮಪ್ಪ
ತರುಣನಂ ಕರುಣಿಸುವುದೆಂದೆರಗಿದಂ ೬೩

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅಂತಾಗಲೆಂದು ವರ
ಸಂತಾನಕೆಳಪ ಭೂ
ಕಾಂತಂಗೆ ದಯೆಗೈದು ತನ್ನ ಪಾಲಂ
ಸಂತೋಷದಿಂ ಕರೆದು
ಮುಂತೆ ದಳಪುಟದೊಳಗೆ
ನೀಂ ತೀವಿ ಸೇವಿಸುವುದೆಂದೊರೆದುದಂ ೬೪

ಕರುವೂಡಿ ಮಿಕ್ಕುದಂ
ಗುರುಹೋಮವಿಧಿಗಿತ್ತು
ತರುವಾಯೊಳುಳಿದ ಸವಿಪಾಲಿನೊಳಗೆ
ಇರದೆ ಷಷ್ಠಾಂಶವಂ
ಗುರುವನುಜ್ಞೆಯೊಳೊಂದಿ
ಧರೆಯ ಷಷ್ಠಾಂಶವೆನೆ ಸೇವಿಸುವೆನು ೬೫

ಎಂದು ನುಡಿದಾ ಭೂಪ
ವೃಂದಾರಕನ ನುಡಿಗೆ
ನಂದಿನೀಧೇನು ನಲವಾಂತು ನೃಪನಿಂ
ಒಂದುವೆರೆದಲ್ಲಿಂದ
ಪಿಂದಿರುಗಿ ಸುಖದಿಂದೆ
ಬಂದು ಪೊಕ್ಕುದು ಮುನಿಯ ದಿವ್ಯವನವ ೬೬

ಸುರಭಿಯೊಸೆದುದನವನಿ
ಪರಿವೃಢನ ಮೊಗರಾಗ
ಮರಿಪಿದೊಡಮಾ ಮುನಿಗೆ ತತ್ಕಥೆಯನು
ಅರಿಪಿ ಸಾಂಗಂ ಬಳಿಕ
ಮರಿಪಿದಂ ನಿಜಸತಿಗೆ
ಪರಿಫುಲ್ಲಸರಸಿಜೋಪಮ ನೇತ್ರೆಗೆ ೬೭

ಕರುವೂಡಿ ಬಳಿಕಮ
ಧ್ವರಕಿತ್ತು ಮಿಕ್ಕ ತ
ತ್ಸುರಭಿಯೂಧಸ್ಯಮಂ ನಲವಿನಿಂದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗುರುವನುಜ್ಞೆಯ ಪಡೆದು
ನರಪನೀಂಟಿದನಮಲ
ತರಯಶಮನಂಗವಿಸಿ ಕುಡಿವ ತೆರದಿ ೧೮

ನೋಂಪಿಯಂ ನೋಂತ ಬಳಿ
ಕಂ ಪಾರಣೆಯ ಗೈದ
ದಂಪತಿಗೆ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಮಂ ವಾಚಿಸಿ
ಇಂ ಪುರಕೆ ತೆರಳಿ ಸುತ
ಸಂಪದವನೊಂದಿಮೆನು
ತಂ ಪರಸಿ ಮುನಿವರನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು ೧೯

ಬಲವಂದು ವಹ್ನಿಯಂ
ಬಲವಂದರುಂಧತಿಯೆ
ಲಲನೆಯೆನೆ ಸಂದಿರ್ಪ ಮುನಿವರನನು
ಬಲವಂದು ನಂದಿನಿಯ
ನಿಳೆಯರಸನೊಲವಿಂದ
ತಳರ್ದನರಸಿತಿವೆರಸು ನಿಜನಗರಿಗೆ ೨೦

ಕವಿಗೆ ಸವಿ ಕವಿವಂತೆ
ರವಗೈವ ತೇರಿನೊಳ
ಗವನಿಪತಿ ಯುವತಿಯೊಡಪರೆದು ಕಳಿತು
ಸವನಿಸವು ಕಪ್ಪಗಳ
ನಿವಹವೀಯೆಡೆಯೊಳೆನೆ
ಸವನಾದ ಬೀದಿಯೊಳು ಸಾರ್ತಂದನು ೨೧

ಬಿಡದೆ ಮಾಡಿದ ವ್ರತದಿ
ಬಡವಾಗಿ ನಡೆತರ್ಪ
ಪೊಡವಿಯೊಡೆಯನ ಮೆಯ್ಯ ಬೆಡಗನಂದು
ಬಿಡುಗಣ್ಣ ಕುಡಿತೆಯಿಂ
ಕುಡಿಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಿಯಂ
ಪಡೆದುದಿಲ್ಲಾ ನಾಡ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ೨೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪ್ರಜನದ ಸತ್ಕೃತಿಯೆ
ಹರಿಸದಿಂ ಕೈಕೊಂಡು
ನಿರಿಸಿರ್ದ ಕೇತುತತಿಯಿಂದ ಮೆರೆವ
ಪುರಪನೊಳಪೊಕ್ಕು ಭೂ
ಭರವ ಭುಜದೊಳು ತಳೆದ
ನುರಗೇಂದ್ರಬಾಹುವಮರೇಂದ್ರವಿಭವಂ ೭೩

ಆಂಬರವದೆಂತು ಶಶಿ
ಬಿಂಬದಿಂ ರಂಜಿಸುವು
ದಂಬರಾಪಗೆಯೆಂತು ಶೈಪಕಳೆಯಿಂ
ತುಂಬಿ ರಂಜಿಪುದಂತೆ
ಕಂಬುಕಂಠಿಯ ಗರ್ಭ
ವಿಂಬಾಯ್ತು ಗುರುವಿತ್ತ ವರದ ಬಲದಿ ೭೪

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಇದುವೆ ಮನದನ್ನನಿ
ಷ್ಟದ ಸಿದ್ಧಿ ಕೆಳದಿಯರ
ಪದದು ನೋಡುವ ಕಣ್ಣ ಬೆಳದಿಂಗಳು
ಇದುವೆಯಿಕ್ಷ್ವಾಕುವಂ
ಶದ ಸಂತತಿಯ ಮೊತ್ತ
ಮೊದಲೆನೆ ಸುದಕ್ಷಿಣೆಯ ಬಸಿರೆಸೆದುದು ೧

ಬಡವಾದ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ
ತೊಡವನೊಂದೆರಡಾಂತು
ಕಡುವೆಳ್ಪುವಡೆದಿರ್ದ ನೊಸಲಿನಿಂದ
ಬೆಡಗಾಂತಳೊಂದೆರಡ
ನುಡುವನಾಂತಿಂದುವೆನು
ಪಡೆದ ಮುನ್ನೀಸರಿನ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ೨

ಆರಸನೇಕಾಂತದೊಳ
ಗರಸಿತಿಯ ಹೃತ್ಸುರಭಿ
ವೆರೆದ ಮೊಗಮಂ ಸವಿದು ತಣಿದನಿಲ್ಲ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಉರಿವ ಬೇಸಗೆ ತೊಲಗೆ
ಸುರಿವ ಮಳೆಯಲಿ ನೆನೆದ
ಕಿರುಬೆಂಚಿಯನು ಸವಿವ ದಂತಿಯಂತೆ ೩

ಸುರಪನಾ ಸ್ವರ್ಗವಂ
ಪೊರೆವಂತೆ ಭೂಮಿಯಂ
ಪೊರೆವನಾಕೆಯ ಬಸಿರ ಶಿಶುವೆಂಬುದಂ
ಅರಿಪುವವೊಲುಳಿದ ರಸ
ಕೆರಗದಾಕೆಯ ಚಿತ್ತ
ವೆರಗಿದುದು ಮಣ್ಗೆ ಮುಂಬಯಕೆಯೊಳಗೆ ೪

ಮಡದಿ ಬಯಸುವುದನೆ
ನ್ನೊಡನುಸಿರೆ ನಾಚುವಳು
ನುಡಿಯಿರಾವುದನವಳು ಬಯಸುತಿಹಳು
ನುಡಿಯಿರೆಂದೆನುತಾಕೆ
ಯೊಡನಾಡಿಗಳನು ನೃಪ
ನಡಿಗಡಿಗೆ ಬೆಸಗೊಳ್ವನೊಲವಿನಿಂದ ೫

ಎಳಪಸಿರಿನೊಳು ರಾಣಿ
ಯೆಳಸಿದುದನೆಲ್ಲವನು
ತಳುವಿಲ್ಲದಾ ನೃಪನು ತಂದಿತ್ತನು
ತಳೆದು ಧನುವನು ನೃಪತಿ
ತಳರ್ದೊಡಾ ನಾಕದೆಡೆ
ಯೊಳಮವನು ಪಡೆಯಲರಿದೆನಿಪುದುಂಟೆ ೬

ಬಸಿರು ಬಲಿತಂತಂತೆ
ಪ್ರೊಸತೊಂದು ಸೊಬಗಿನಿಂ
ದೆಸೆದಳರಸಿತಿ ತುಂಬಿದೊಡಲಿನಿಂದ
ಬಿಸುಟು ತರಗೆಲೆಗಳನು
ವಿಸುಪ ನವಕಿಸಲಯದಿ
ನೆಸೆವ ಪ್ರೊಸಲತೆಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯಾಂತು ೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕಡಪರವನೊಳಕೊಂಡ
ಪೊಡವಿಯೋ ಗರ್ಭದೊಳು
ಕಿಡಿಯನಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಶಮಿಯೊ ಮೇಣು
ಪೊಡೆಯೊಳಗೆ ತೀರ್ಥಮಂ
ಮಡಗಿದ ಸರಸ್ವತಿಯೊ
ನುಡಿಯೆನಲು ನೃಪಪತ್ನಿ ರಾಜಿಸಿದಳು ೬

ಇನಿಯೊಳೊಂದೊಲ್ಮೈಗಂ
ತನತೊಂದು ಪೆರ್ಮೆಗಂ
ಘನಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಪಡೆದ ಸಿರಿಗಂ
ಜನಿಸಿದಾನಂದಕ್ಕ
ಮನುರೂಪಮೆನೆ ಪುಂಸ
ವನಮನರಸಿಸಗಿದನು ವಿಭವದಿಂದ ೯

ಹರಿದಧಿಪರಂಶದಿಂ
ದೊರೆಕೊಂಡ ಗರ್ಭಗುರು
ಭರದಿಂದಮೊಯ್ಯನಾಸನದಿನೆದ್ದು
ಪರಿಚರ್ಯೆಗೈವಲ್ಲಿ
ಹಿರಿದು ಬಳಲಿಕೆವಡೆವ
ತರಳಾಕ್ಷಿಯಂ ನೋಡಿ ನಲಿದನವನು ೧೦

ಹಸುಳೆಗಳ ವೈದ್ಯದೊಳು
ಹೆಸರುವಡೆದಿರ್ದ ವೈ
ದ್ಯಸಮೂಹಮೊಲಿದು ಪಾಲಿಸೆ ಗರ್ಭವ
ಪ್ರಸವಕಾಲದೊಳವಳ
ನೊಸೆದು ಮುಗಿಲೊಂದಿದಾ
ಗಸವನೆಂತಂತೆ ನೋಡಿದನು ನೃಪನು ೧೧

ಬಳಿಕ ಪಂಚಗ್ರಹಂ
ಗಳುಮಸ್ತಮಿಸದುಚ್ಚ
ದೊಳಗಿರ್ದು ಶುಭಪ ಸೂಚಿಪ ಸಮಯದಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಳೆಯನಂ ಪೆತ್ತಳಾ
ನಳಿನಮುಖಿ ಶಚಿಸದೃಶೆ
ಸಲೆ ಶಕ್ತಿ ಪೆರುವಂತೆ ಸಂಪದವನು ೧೨

ದೆಸೆಗಳೊಸೆದುವು ಮೆಲ್ಲ
ನೆಸಗಿದುದು ತಂಗಾಳಿ
ಮಸಗಿ ಬಲವಂದು ಹವಿಗೊಂಡುದಗ್ನಿ
ಉಸಿರಿದುವು ಮುಂದೆ ಸಂ
ಧಿಸುವ ಶುಭಗಳನು ಭಾ
ವಿಸಲಿನ್ನರುದಯವೇ ಜಗಕೆ ಶುಭದ ೧೩

ಹಾಸಿಗೆಯೊಳಿಸೆದಿರ್ದ
ಕೂಸಿನೊಡಲಿನ ಬೆಳಗು
ಸೂಸಿ ಸುತ್ತಲುಮಿರ್ದ ದೀವಿಗೆಗಳ
ಭಾಸುರತೆಯನು ಪುರಸಿ
ಮಾಸಿಸಲು ಬಣ್ಣದೊಳು
ಪ್ರಾಸಿರ್ದ ಸೊಡರುಗಳ ಪೋಲ್ತಿರ್ದವು ೧೪

ಮಗನಾದನೆಂದು ಸೊದೆ
ಯುಗುವ ನುಡಿ ನುಡಿದವನಿ
ಗೊಗುಮಿಗೆಯ ನಲವಿಂದ ಕೊಡುವೆಡೆಯೊಳು
ಮೃಗಲಕ್ಷ್ಮನೆಣೆಯ ಸ
ತ್ರಿಗೆಯುಮಾ ಚಮರರುಹ
ಯುಗಳವೆಂಬಿವೆ ನಿಂದುವರಸನಲ್ಲಿ ೧೫

ಎಲರಲುಗದವಸರದಿ
ನೆಲೆನಿಂದ ತಾಪರೆಗೆ
ಕೆಳೆಯೆಂಬ ಕಣ್ಗಳಿಂ ಸುತವದನವ
ನಲಿನಲಿದು ಕುಡಿಕುಡಿವ
ನೆಲೆದೆರೆಯನಾನಂದ
ನೆಲೆವೆರ್ಚಿತಿಂದುಗಂಡಬುಧಿಯಂತೆ ೧೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆ ತಪೋವನದಿಂದ
ಮೈತಂದು ಮುನಿವರಂ
ಜಾತಕರ್ಮವನೆಸಗೆ ಕಳೆಯನಣುಗಂ
ಆತುಕೊಂಡನು ಗಣೆಯ
ನೂತನದ ರನ್ನವಣೆ
ಯಾತುಕೊಳ್ವಂತೆ ಸಾಣೆಯೊಳಂದವ ೧೭

ಕಿವಿಗೆ ಸೊದೆವಳಿಗರೆವ
ಸವಿಯುಲಿಯ ಶುಭತೂರ್ಯ
ರವಮುಮೊಲವಾಂತಿರ್ದ ಬಿಲಿವೆಣ್ಗಳ
ಸವಿವಕ್ಕಣಮುಮಲ್ಲಿ
ಸವನಿಸಿದನಿತೆಯಲ್ಲ
ಸವನಿಸಿತು ವಾಸವನ ಭವನದೊಳಗಂ ೧೮

ಧರಣಿಯಂ ಧರ್ಮದಿಂ
ಪೊರೆವಾ ನೃಪಾಲಂಗೆ
ಸೆರೆವಿಡುವೊಡಾರುಮಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರಲು
ವರಸುತನ ಪಡೆದು ಪಿತ
ರರ ಋಣವನಿಪ್ಪೆಂದು
ಸೆರೆಯಿಂದ ತನ್ನನೇ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಂ ೧೯

ಎಂತು ಶಾಸ್ತ್ರಾಂಬುನಿಧಿ
ಗಂತವನು ಕಾಂಬನಿವ
ನಂತು ಕಾಂಬನು ರಣದಿ ರಿಪುಗಂತವಂ
ಇಂತೆಂದು ತಿಳಿದು ಭೂ
ಕಾಂತನಾ ಪುತ್ರಂಗೆ
ಸಂತಸದಿ ರಘುವೆಂಬ ಪೆಸರಿಟ್ಟನಂ ೨೦

ತಂದೆಯೊಲುಮೆಗಳಿಂದ
ನಂದನನ ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ
ಸಂದುದವಯವಶೋಭೆ ದಿನದಿನದೊಳು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಂದಯಿಪ ರವಿಯ ಕದಿ
ರ್ಗೊಂದಳಿಗಳಿಂದ ಬಾ
ಲೇಂದುವಿನ ಮೆಯ್ಗೆ ಕಳಿಯೇರುವಂತೆ ೧೧

ಗಿರಿಶನುಂ ಗಿರಿಜೆಯುಂ
ಶರಜನ್ಮನಿಂದ ಮೇಣ್
ಸುರಪನುಂ ಶಚಿಯುಂ ಜಯಂತನಿಂದ
ಮೆರೆವಂತೆ ನರಪತಿಯು
ಮರಸಿತಿಯುಮಣುಗನಿಂ
ಮೆರೆದು ಕೈಕೊಂಡರಿವರವರ್ಗೆಣೆಯನು ೧೨

ಗೆಳೆವಕ್ಕಿಗಳೊಳೊಲವು
ಬಲಿವವೋಲೊಬ್ಬೊಬ್ಬ
ರೊಳಗೆ ಬಲಿದಾ ದಂಪತಿಗಳ ಕೂರ್ಮೆ
ಎಳೆಯನೊಳು ಪಸುಗೆಯನು
ತಳೆದಿರ್ದೊಡಂ ಕುಂದಿ
ಗೊಳಗಾಗದೋರಂತೆ ನೆಲೆವೆರ್ಚಿತು ೧೩

ನುಡಿಯ ಕಲ್ತನು ದಾದಿ
ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳ ಕೇಳಿ
ನಡೆಗಲ್ತನವಳ ಕೈಪೆರಲ ಪಿಡಿದು
ಪೊಡೆಮಡಲು ಕಲಿಸಿದೊಡೆ
ಪೊಡೆಪುಡುವುದನು ಕಲಿತು
ಪಡೆದನಣುಗನು ತಂದೆಗಾನಂದವ ೧೪

ಸೋಕಿದೆಡೆಯೊಳಗಮೃತ
ದೋಕುಳಿಯ ಸುರಿವನೆಂ
ಬಾ ಕುವರನಂ ತನ್ನ ತೊಡೆಯೊಳಿರಿಸಿ
ಆಕುಂಚಿತಾಕ್ಷಿಯಿಂ
ಭೂಕಾಂತನರ್ಭಕನ
ಸೋಕಿನಿಂದೊಗೆದ ತನಿಸೊಗವನುಂಡ ೧೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಂತಜಂ ವಿಷ್ಣುವಿಂ
ದಂ ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ
ಸಂತತಂ ಸ್ಥಿರಮೆಂದು ಬಗೆದನಂತು
ಇಂತಪ್ಪ ತನಯನಿಂ
ದಂ ತನ್ನ ವಂಶವೇ
ಸಂತತಂ ಸ್ಥಿರಮೆಂದು ನೃಪನರಿದನು ೨೬

ಎಳೆಯನಿಗೆ ಚೌಳಮಂ
ಗಳಮಾಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ
ಚಳಕಾಕಪಕ್ಷರಪ್ಪಣುಗರೊಡನೆ
ಕಲಿತು ಲಿಪಿಯನು ಶಾಸ್ತ್ರ
ಗಳ ಕಲಿತನವನು ತೊರೆ
ಗಳ ಮುಖದಿ ಜಲನಿಧಿಯ ಪುಗುವ ತೆರದಿ ೨೭

ಬಳಿಕಲುಪನಯನವನು
ಬೆಳಸಿದರು ಕುವರನಿಗೆ
ಕಲಿಸಿದರು ಪಂಡಿತರು ವಿದ್ಯೆಗಳನು
ಕಲಿಸಿದೋದುಗಳೆಲ್ಲ
ಫಲಿಸಿತವನೊಳು ಪಾತ್ರ
ದೊಳು ಕಣಾ ಫಲಿಸುವವು ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲ ೨೮

ಚತುರರ್ಣವೋಪಮದ
ವಿತತ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳನು
ಮತಿಬಲದಿ ದಾಂಟಿದನು ನೃಪತನಯನು
ಗತಿವೇಗದಿಂದ ಮಾ
ರುತನನಿಳಿಸುವ ತುರಗ
ತತಿಯಿಂದ ರವಿ ದೆಸೆಯ ದಾಂಟುವಂತೆ ೨೯

ರುರುಚರ್ಮಮಂ ತಳೆದು
ಗುರುವಿಂದೆ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರ
ದರಿವ ಕೈಕೊಂಡನಾ ನೃಪತನಯನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗುರುವೇಕನೃಪನೆಂಬ
ಬಿರುದೊಂದನೊಂದಿದನೆ
ವರಧನುರ್ಧರನೆಂಬ ಹೆಸರುವಡೆದಂ ೩೦

ಕರು ಕೊಬ್ಬಿ ಮೈಗೂಡಿ
ಬಿರುಗೂಳಿಯಪ್ಪಂತೆ
ಮುರಿಯಾನೆ ಬಲಿತು ಗಜವೆನಿಸುವಂತೆ
ಹರಯದಿಂದಿಳವಯಂ
ಮುರಿದು ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂ
ಪರಿವಡೆದ ತನುವಿಂದೆ ಮನವಿಡಿದನು ೩೧

ಬಳಿಕ ಗೋದಾನವಿಧಿ
ಬಳಿದ ಸಮನಂತರದೆ
ಬೆಳಗಿದವು ವೈವಾಹಮಂಗಳಗಳು
ಬಳಸಿ ನಿಂದಿರ್ದ ವಧು
ಗಳು ಹೊಳೆದರಿಂದುವಿನ
ಬಳಸಿನಲಿ ಕಂಗೊಳಿಪ ಮೀಂಗಳಂತೆ ೩೨

ನೊಗದಂದವಾಯ್ತು ತೋಳ್
ಬಿಗಿವಡೆದುದೊಡಲೆದೆಯು
ಮಗಲವಾದುದು ಕೊರಲುಮುಬ್ಬಿದ್ದುದು
ಸೊಗಸಿಂದೆ ತಂದೆಯಿಂ
ವಿುಗಿಲೆನಿಸಿಯುಂ ತನ್ನ
ನೆಗಳ್ವ ವಿನಯದಿ ಕಿರಿಯನೆನಿಸಿ ಮೆರೆದಂ ೩೩

ನರಪನದನೀಕ್ಷಿಸುತೆ
ಚಿರಕಾಲದಿಂ ಹೊತ್ತ
ಗುರುಧರಾಭಾರವನು ಕಳೆಯಲೆಳಸಿ
ನೆರೆವಿನೀತಂ ಗುಣದೊ
ಳರಿವಿನೊಳವಿುವನೆನುತೆ
ನಿರಿಸಿದನು ಯುವರಾಜ ಪದವಿಯೊಳಗೆ ೩೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತೊರೆದಾದಿನೃಪತಿಯನು
ತರುಣಯುವರಾಜನನು
ವರಿಸಲೆಳಸಿದಳು ಸಿರಿ ಗುಣಕೆ ಸೋತು
ತೊರೆದು ಕಮಲವನು ಬಾ
ಯ್ದೆರೆವ ನಳಿನದ ನವ್ಯ
ಪರಿಮಳಕೆ ಬಗೆಸೋತು ಮುಗ್ಗುವಂತೆ ೩೫

ಮರುತನಿಂದಗ್ನಿಯುಂ
ಶರದದಿಂ ಸೂರ್ಯನುಂ
ಪರಿವರ್ಧಿಸುವ ಮದದಿ ವನ್ಯಗಜಮುಂ
ಪರರಿಗತ್ಯಂತ ದು
ರ್ಧರಮಪ್ಪ ತೆರದಿ ದು
ರ್ಧರನಾದನಾತ್ಮಜನಿನಾ ನರಪನು ೩೬

ಬಿಡುಗಣ್ಣರೊಡೆಯನಿಗೆ
ಪಡಿಯೆನಿಸೆ ತಡೆಯಾದ
ಕಡೆಯ ಯಾಗವನೊಂದನೆಸಗಲೆಳಸಿ
ತೊಡಗಿ ಮಖವನು ಕುದುರೆ
ಯೊಡಲ ರಕ್ಷೆಗೆ ಧನುವ
ಪಿಡಿದಣುಗನೊಡನೆ ಕಳುಹಿದನರಸರಂ ೩೭

ಎಳಸಿದೊಂದಂದದೊಳು
ತೊಳಲಲೆನೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಂ
ಜುಳತುರಗವನು ಕಾವ ಭಟರ ಮುಂದೆ
ಬಲವೈರಿ ಮಾಯದಲಿ
ತಲೆಗರೆದು ಕಳ್ದು ಕೊಂ
ಡೆಲರ ಮಾರ್ಗದೊಳಮರಪುರಿಗೆ ಸರಿದಂ ೩೮

ತುರಗವನು ಕಾಣದುರೆ
ಬೆರಗಾಗಿ ದುಃಖದೊಳು
ಮರುಗಿ ಮುಂಗಾಣದಿರೆ ನೃಪನ ದಳವು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪರಿತಂದುದಾಯೆಡೆಗೆ
ವರತಪೋಧನರಪ್ಪ
ಗುರುವಸಿಷ್ಠರ ಕಾಮಧೇನುವಾಗ ೩೯

ಬಂದ ಮುನಿಧೇನುವಿನ
ಸಂದ ಮೂತ್ರಾಂಬುವಿನ
ಬಿಂದುವಿಂ ಕಣ್ದೊಳೆಯಲೊಡನೆ ನೃಪನ
ನಂದನನ ಕಣ್ಪೊಲಕೆ
ಬಂದುದಿಂದ್ರಿಯಮಾರ್ಗ
ಕೆಂದುಮೆಡೆವಡದ ನವಭಾವವೆಲ್ಲ ೪೦

ಒಡನೆ ಕಂಡನು ಮೂಡ
ಣೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಣ್ಣ
ರೊಡೆಯನಾ ಕುದುರೆಯನು ಬಿಗಿದು ರಥಕೆ
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸಾರಥಿಯು
ಜಡಿದು ನಡೆಯಿಸುತಿರಲು
ಸಡಗರದಿ ಬಾನೆಡೆಯೊಳುಯ್ವ ತೆರನ ೪೧

ಮಿಸುಕದೆಮೆಗಳ ಕಣ್ಣ
ಹಸರದಿಂದೆಂತಂತೆ
ಹಸುರ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಮಿಂದ್ರನೆನುತೆ
ವಸುಧೇಶನರಿಯುತಾ
ಗಸವ ಮುಟ್ಟುವ ರವದಿ
ಬೆಸಸುವಂತಿಂದ್ರಂಗೆ ನುಡಿದನಿಂತು ೪೨

ಯಾಗದೊಳು ನೀಂ ಹವಿ
ರ್ಭಾಗವನು ಮೊದಲೊಳೇ
ಭೋಗಿಸುವೆಯೆಂದೊರೆವರರಿವ ಜನರು
ಆಗಳುಂ ನನ್ನ ಪಿತೃ
ಯಾಗದೀಕ್ಷಿತನವನ
ಯಾಗಕ್ಕೆ ನೀನೆ ತಡೆಯಾಗಲಹುದೆ ೪೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೂಲೋಕಕರಸೆನಿಸಿ
ಪಾಲಿಸುವ ನೀನೆ ದು
ಶ್ಶೀಲರನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಪರಿಯ ತೋರೆದು
ಮೇಲಿನಿಪ ಧರ್ಮಕವ
ಹೇಳನವನೆಸಗಿದೊಡೆ
ಹಾಳಹುದು ಸತ್ಕರ್ಮವವನಿಯಲ್ಲಿ ೪೪

ಆದರಿಂದ ಮಖಕಾರ್ಯ
ಕೊದಗುವೀ ಶುಭಕರದ
ಕುದುರೆಯನು ಬಿಟ್ಟು ಕಳುಹಮರಪಾಲ
ಸದುಹೃದಯರುರೆ ಮಲಿನ
ಹೃದಯರಪ್ಪರ ನಡೆವ
ಪದವಿಯೊಳಗಡಿಯಿಡಲು ಬಯಸರಲ್ತೆ ೪೫

ಎಂದೊರೆವ ಭೂಪಾಲ
ನಂದನನ ನುಡಿಗೆ ಸಂ
ಕ್ರಂದನನು ವಿಸ್ಮಯವನಾಂತು ರಥವ
ಪಿಂದಿರುಗಿಸಿದನು ಬಳಿ
ಕಂದನಾ ಭೂಪತಿಯ
ನಂದನನೊಳುತ್ತರವನೀ ತೆರದೊಳು ೪೬

ಅಹುದಹುದು ನಿನ್ನ ನುಡಿ
ವಿಹಿತವೆಲೆ ನೃಪತನಯ
ಸಹಜವೆನಗೆನ್ನ ಯಶವನು ಹೊರೆವುದು
ಮಹಿಯೊಳಗೆ ಹರಹಿದೀ
ಬಹಳಯಶವನು ಯಜ್ಞ
ಮಹದಿ ನಿನ್ನಯ ತಂದೆ ಮರಸಲಿಹನು ೪೭

ಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ತಾನು
ಪುರುಷೋತ್ತಮನದೆಂತು
ಹರನೊಬ್ಬನೆಂತು ತಾಂ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪುರುಹೂತನೊಬ್ಬನಾ
ಪರಿಯೊಳು ಶತಕ್ರತುವು
ದೊರೆಯದೀ ಪೆಸರುಳಿದ ಸುರನರರಿಗೆ ೪೮

ಆದು ಕಾರಣದಿ ನಿಮ್ಮ
ಕುದುರೆಯನು ಕಪಿಲನಂ
ದದಿ ನಾನುಮೀಗಳಿಂತಪಹರಿಸಿದೆಂ
ಇದನು ಬಿಡಿಸುವ ಬಯಕೆ
ಗೆದೆಗೊಟ್ಟು ಸಗರಜರ
ಪದವಿಯೊಳು ಕಾಲಿಡಲು ಬಯಸಬೇಡ ೪೯

ಏನಲು ಗಹಗಹಿಸಿ ನ
ಕ್ಕನು ನರಪನಂದನನು
ಮನಗೆಡದೆ ಸುರಪತಿಯೊಳೊರೆದನಿಂತು
ನಿನಗೆ ತರಿಸಲವಿಂತು
ಜನಿಸಿದೊಡೆ ಸರಲ ತೊಡು
ಮೊನೆಯೊಳಿನ್ನನು ಗೆಲ್ಲದೇಂ ಧನ್ಯನೇ ೫೦

ಎಂದು ನುಡಿದೊಡನೆ ಶರ
ಸಂಧಾನವಂ ಮಾಡಿ
ಬಾಂದಳದಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಂ ಕಟ್ಟಿ ಪಿಂತೆ
ಇಂದುಶೇಖರನು ನಿಂ
ದಂದದೊಳಗಾತನುಂ
ನಿಂದನಾಲೀಢಪದದಿಂದಲಾಗ ೫೧

ನಿಂದು ಮಿಸುನಿಯ ಪ್ರಣುಂ
ಬಿಂದೆಚ್ಚೊಡದರಿಂದ
ನೊಂದು ಸಂಕ್ರದನಂ ಕೆರಳಿ ಸರಲ
ತಂದು ಹೂಡಿದನಬ್ದ
ವೃಂದದೊಳು ಪಲವಣ್ಣ
ದಿಂದೊಗೆದು ಕಿಡುವ ನಿಜಕಾರ್ಮುಕದಲಿ ೫೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ರಕ್ಕಸರ ರಕುತವನು
ನಕ್ಕುತಿರ್ದಾ ಸರಲು
ಹೊಕ್ಕು ನೃಪನಗಲಿತಾದೆದೆಯೆಡೆಯನು
ಒಕ್ಕ ರುಧಿರಾಂಬುವನು
ನಕ್ಕಿದುದು ಕುಡಿದರಿಯ
ದಕ್ಕರಿಂ ಸೊರೆವಂತೆ ನರರುಧಿರವ ೫೩

ಕೆರಳಿ ನಿಜನಾಮದ
ಕ್ಕರವ ಸರಲುಗಳಿಂದ
ಲಿರಿದನರಸನು ಶಚಿಯ ಪತ್ರಲತೆಯಾ
ಕುರುಹಾಂತು ಸುರಕರಿಯ
ಶಿರವಣೆದು ಬಿರಿಸಾದ
ಬೆರಲಾಂತು ಪೆರೆವಮರಪತಿಯ ಭುಜವ ೫೪

ಇರದೊಡನೆ ನವಿಲ ಗರಿ
ವೆರೆದಲಗನೆಚ್ಚು ಕ
ತ್ತರಿಸಿದನು ಸುರಪತಿಯ ಹಳವಿಗೆಯನು
ಸುರರ ಸಿರಿಯನು ಪಿಡಿದು
ತುರುಬುಗೊಯ್ದಂತಾಗೆ
ಸುರರರಸು ಕೋಪದೊಳಗುರಿದೆದ್ದನು ೫೫

ಬಳಿಕಮಾ ಸಿದ್ಧರುಂ
ಕಲಿಗಳುಂ ನೋಡೆ ಕುಂ
ಡಲಿಯವೊಲ್ ಕ್ರೂರವಹ ಗರಿಯಲಗನು
ನೆಲದಿ ಗಗನಕೆ ಗಗನ
ತಲದಿ ನೆಲಕೆಚ್ಚವರು
ಗೆಲಲೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರನು ಘಾತಿಸಿದರು ೫೬

ಸರಲ ಸರಿವಳೆಗರೆವ
ನರಪತಿಯ ತೇಜಕ್ಕೆ
ತರಹರಿಸಲಾರ್ತನಿಲ್ಲಮರರರಸು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕರೆವ ಮಳೆಯೊಡನುಗುಳ್ವ
ಬಿರುಸಿಡಿಲ ಬೆಂಕಿಯನು
ತರಹರಿಸಲಾರದಂಬುದವ ತೆರದಿ ೫೭

ಕಡಪದಲಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುವ
ಕಡಲಂತೆ ಮೊರೆವ ಹರಿ
ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಿಗಿದ ಹೆದೆಯ ಹುರಿಯ
ಕುಡುವೆರೆಯ ಸರಲೊಳಿ
ಕ್ಕಡಿಗಡಿದನಾಗಳಾ
ಪೊಡವಿಯರಸಿನ ತನಯನಣ್ಮೈನಿಂದ ೫೮

ಬಿಟ್ಟನಾ ಚಾಪಮಂ
ತೊಟ್ಟನತಿಕೋಪಮಂ
ಹಿಟ್ಟುಗುಟ್ಟುವೆನರಿಯನೆನುತಿಂದ್ರನು
ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗರಿಗಳನು
ಹುಟ್ಟುಗಿಡೆ ಕಡಿದಿಡುವ
ಕಟ್ಟುಗ್ರದಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಟ್ಟನಂ ೫೯

ತೂಗಿ ಹೊಡೆದಾ ಸರಲು
ತಾಗಿತೆದೆಯನು ನೃಪನ
ಬಾಗಿಸಿದುದಿಳೆಗೆ ಬಲದಶ್ರುವೊಡನೆ
ಆಗಳೇ ಬೇನೆಯನು
ನೀಗಿದನು ಸೈನಿಕರ
ರಾಗರಸದೊಡನವನು ಮೊರೆದೆದ್ದನು ೬೦

ಆ ವಿಧದ ಹತಿಯೊಳಂ
ನೋವನಾನದೆ ಶತ್ರು
ಭಾವವನೆ ಮನದೊಳಗೆ ಬಲಿದು ನಿಂದ
ಭೂವರನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ
ದೇವಪತಿ ಮೆಚ್ಚಿದನ
ದಾವೆಡೆಯೊಳಂ ಗುಣವೆ ಪೂಜ್ಯವಲ್ತೆ ೬೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

ಗಿರಿಗಳನಂ ಕಡಿದು ಕ
ತ್ತರಿಸುವೀ ವಜ್ರವನು
ತರಹರಿಪ ಕಲಿಯುಂಟೆ ನೀನುಳಿಯಲು
ಅರಸ ನಾಂ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು
ತುರಗವಿದು ಹೊರಗಾಗೆ
ವರವ ಬೇಡೆನುತಿಂದ್ರನೊರೆದನಂದು ೬೨

ಹೊನ್ನ ಹಿಳುಕಿನ ಬೆಳಗು
ತನ್ನ ಬೆರಲನು ಬೆಳಸು
ವನ್ನಮರೆಯುಗಿದಂಬನಂತೆ ನಿಲಿಸಿ
ಮನ್ನಣೆಯನೋಲಗಿಸು
ವಿನ್ನುಡಿಯನುಸಿರಿದಮೃ
ತಾನ್ನರೆರೆಯನೊಳಿಂತು ನುಡಿದನವನು ೬೩

ತುರಗವನು ಬಿಡೆನೆಂಬ
ತರಿಸಲವೆ ನಿನಗಾಗೆ
ನಿರುತಮಧ್ವರದೀಕ್ಷನೆನಿಸಿದೆನ್ನ
ಗುರುಗೆ ನೀಂ ಕರುಣಿಪುದು
ಪರಮ ವಿಧಿವಿಹಿತವೆನೆ
ವಿರಚಿಸಿದ ಯಾಗಫಲವೆನಿತನಿತನಂ ೬೪

ದೇವೇಶ ಕರುಣಿಸುವು
ದೀ ವಾರ್ತೆಯನು ನಿನ್ನ
ಸೇವಕರೆ ಮದ್ಗುರುಗೆ ತಿಳಿಪುವಂತೆ
ಪಾವಕಾಕ್ಷಾಂಶದಿಂ
ತೀವಿರ್ಪ ನೃಪನೆಡೆಗೆ
ನಾವು ಮರೆದುಂ ಸಾರಲಮ್ಮೆವೆನಲು ೬೫

ಏಗೊಂಡನಾ ನುಡಿಯ
ನಾಗಳೇ ಮಾತಲಿಯ
ಪ್ಪೋಗೆ ಬೆಸಸಿದನರಸನಡೆಗಿಂದ್ರನಂ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಾಗಪಶುವನು ನೀಗಿ
ಬಾಗಿ ತಲೆಯನು ಪಿತೃವ
ಯಾಗಭವನಕೆ ಬಂದನರಗುವರನು ೬೬

ಮೊದಲೆ ಮಾತಲಿಯಿಂದ
ಕದನದೊಳು ಸುತನೆಸಗಿ
ದದಟುಗಳ ಕೇಳಿ ನಲವಾಂತ ನೃಪನು
ಉದಿರ್ವ ಹರ್ಷಾಶ್ರುವಿಂ
ಪುದಿದ ಕರತಳದಿಂದ
ಪದೆದು ತಡವಿದನಣುಗನೊಡಲೇರನು ೬೭

ಇಂತಾ ದಿಲೀಪ ಭೂ
ಕಾಂತನೊಲವಿಂ ಸಪ್ತ
ತಂತುಗಳ ಶತಕಕೊಂದೂನವೆನಿಸೆ
ಮುಂತೆ ಸಗ್ಗಕೆ ತಳರ
ಲಿಂತು ಸೋಪಾನಗಳ
ಸಂತತಿಯ ಸಮೆದನೆನೆ ವಿರಚಿಸಿದನು ೬೮

ಬಳಿಕಿಳಿಯ ಸಂಪದವ
ನುಳಿದು ತಂದೆಯ ತೆರದಿ
ಪಳುವವಂ ಸತಿಪೆರಸು ಪೋಗಲೆಳಸಿ
ಕುಳತಿಳಕನಹ ಸುತಂ
ಗೊಲುಮೆಯಲಿ ನೀಡಿದನು
ಬೆಳುಗೊಡೆಯನರಸುಗುರುಹಿನ ಸಿರಿಯನು ೬೯

ಗುರುವಿತ್ತ ರಾಜ್ಯದೈ
ಸಿರಿಯಿಂದ ರಘುನೃಪಂ
ಸುರುಚಿರಶ್ರೀಯಾಂತು ರಂಜಿಸಿದನು
ತರಣಿ ಸಂಜೆಯೊಳಿತ್ತ
ಕಿರಣದೈಸಿರಿಯಿಂದ
ಮಿರುಮಿರುಪ ಪಾವಕನ ಮೈಸಿರಿಪೊಲು ೭೦

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ

ಸಿರಿಯನರ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಿ
ಶರವ ಬಾಗಿಸಿ ನಿಂದ ರಘುಭೂ
ವರನ ತಲೆಯೊಳು ಕರವನಿಟ್ಟಾ ಕೌತ್ಸಮುನಿವರನು
ವರತನೂಜನ ಪಡೆಯೆನುತ ನ
ಲ್ವರಕೆಯನು ದಯೆಗೆಯ್ದು ತನ್ನಯ
ಗುರುವಿನಾಶ್ರಮದತ್ತ ಸರಿದನು ಪರಮಹರ್ಷದಲಿ ೧

ಇತ್ತ ರಘುನೃಪನರಸಿ ಗರ್ಭವ
ಹೊತ್ತಳಜನಾಮದ ಮುಹೂರ್ತದಿ
ಹೆತ್ತಳಾ ಕುವರಂಗೆ ಸವನಹ ಕುವರನನು ಬಳಿಕ
ತತ್ತನೂಜಂಗಜನ ನಾಮದ
ಪತ್ತುಗೆಯೊಳಜನೆಂಬ ಹೆಸರನೆ
ಬಿತ್ತರಿಸಿದನು ರಘುನೃಪಾಲನು ಬಹಳವಿಭವದಲಿ ೨

ತಂದೆಯುಜ್ಜ್ವಳವಪ್ಪ ರೂಪವೆ
ತಂದೆಯತಿಶಯವಪ್ಪ ಬೀರವೆ
ತಂದೆಯೊಂದುನ್ನತಿಯೆ ತನಗಳವಡಲು ನಂದನನು
ತಂದೆಯಿಂದೊಂದಿನಿಸು ಬೇರೆಂ
ಬಂದಕೆಡೆಯನು ಕುಡದೆ ಹೆಜ್ಜೊಡ
ರಿಂದ ಹೊತ್ತಿದ ದೀಪದಂದದಿ ಕಾಂತಿಯಾಂತೆಸೆದ ೩

ಓದುಗಳನೋದಿದನು ಶಾಸ್ತ್ರದ
ಹಾದಿಯೊಳು ಗುರುಜನದ ಬಳಿಯೊಳು
ಕೋದು ಕೊರ್ವಿತು ಕೂಡೆ ಯೌವನಕಾಂತಿ ಕಾಯದಲಿ
ಶ್ರೀದಯಿತೆ ಕಣ್ಸೋತೊಡಂ ಬಗೆ
ಗಾದು ತನ್ನಯ ಗುರುವನುಜ್ಜಿಯ
ಕಾದು ಕನ್ನಿಕೆಯಂತೆ ಹಾರೈಸಿದಳು ಹಸೆನಿಲಲು ೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇತ್ತಲಿಂತಿರಲತ್ತ ಭೋಜನೃ
ಪೋತ್ತಮನು ತನಗನುಜೆಯೆನಿಸಿದ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯಿಂದುಮತಿಗೆ ವಿವಾಹಮಂಗಳವ
ಬಿತ್ತರಿಪ ಬಗೆಯಿಂದವೋಲೆಯ
ನಿತ್ತು ಚರರನು ರಘುನೃಪಾಲಕ
ನತ್ತ ಕಳುಹಿದನಜಕುಮಾರನನೊಡನೆ ಕರೆತರಲು ೫

ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಚರರೈದಿ ನೀಡಿದ
ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯನು ವಿಲೋಕಿಸಿ
ಮನ್ನಣೆಯ ಕೊಳುಕೊಡೆಗೆ ತಕ್ಕವನಿವನು ಮೇಣಜನು
ಕನ್ನೆಯನು ಕೈವಿಡಿವ ಹರಯದ
ಬಿನ್ನಣಿಗನೆಂದರಿದು ಸೇನೆಯ
ಸನ್ನಣದಿ ಕಳುಹಿದನು ಸುತನನು ರಘುನೃಪಾಲಕನು ೬

ದಾರಿಯೊಳಗಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ
ದ್ದೋರಣದ ಗೂಡಾರದೊಳು ಪರಿ
ಚಾರರೆಸಗಿದ ನವ್ಯರಾಜಹೋಪಚಾರದಲಿ
ಊರುಗರು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ ನವ
ಸಾರಫಲದುಲುಪೆಯೊಳು ಪಥಸಂ
ಚಾರವೇ ನಂದನವಿಹಾರವದೆನಿಸಿತಾತಂಗೆ ೭

ಹಲವು ಪಯಣವನಂತು ನಡೆದಾ
ಬಳಿಕ ಬಳಲಿದ ದಳವ ಧೂಳೀ
ಮಲಿನಕೇತುವನೊಲಿದು ನಿಲಿಸಿದನಜಕುಮಾರಕನು
ತಳಿತಳಿದು ಸೀರ್ಪನಿಯನೊಯ್ಯನೆ
ಸುಳಿಸುಳಿದು ಕರಜಗಳ ತಲೆಗಳ
ನಲುಗಿಸುವ ತಂಬೆಲರನಟ್ಟುವ ನರ್ಮದೆಯ ತಟದಿ ೮

ಹೊಳೆಯ ಮೇಗಡೆ ಮಂಡಳಿಸಿ ಸುಳಿ
ವಳಿಯ ಬಳಗವೆ ತಿಳಿಪೆ ಕರಿ ತೊರೆ
ಗಿಳಿದ ಬಳಿಯನು ನೋಡುವಾ ದಳಕಚ್ಚರಿಯನೆಸಗಿ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಳಕನಾ ನರ್ಮದೆಯ ಮಡುವೊಳು
ತಲೆಯನೆತ್ತಿತು ಧೌತದಾನಾ
ಮಳದ ಗಂಡಸ್ಥಳದ ಮದಕರಿಕಳಭವಿದಿರಿನಲಿ ೯

ಕೋಡಿನಿಂದೀಡಿರಿಯೆ ಧಾತುಗ
ಳೂಡಿದೆಳಗೆಂಪುದಕದೊಳಗೋ
ಲಾಡುವಂದೋಡಿದೊಡಮಾ ಕರಿ ಋಕ್ಷವದ್ಗಿರಿಯ
ಕೋಡಿನೊಳಗೀಡಿರಿದುದನು ಪಿಸು
ಣಾಡಿದುದು ನೆರೆ ನೀಳ್ದ ನೀಲದ
ರೂಢಿಸಿದ ರೇಪಿಗಳ ರಾಜಿಯ ಮುರಿದ ಕೋಡುಗಳು ೧೦

ಸಿಂಬಿಸುತ್ತುತ ಸೊಂಡಲನು ನೆರೆ
ಲಂಬಿಸುತ ಬಳಿಕೊಡನೆ ಘೀಳಿ
ಟ್ಟಂಬರವ ಬಿರಿಯಿಸುತ ತಟಿನಿಯ ತಟವನೀಕ್ಷಿಸುತ
ಬಾಂಬರೆಗಮೊಗೆದಡರ್ವ ತೆರೆಗಳ
ಬಂಬಲನು ಹೊಡೆದಪ್ಪಳಿಸುತೊ
ತ್ತಂಬದಿಂ ಬಾಳ್ಗಂಬವನು ಕೀಳ್ವಂತೆ ರಘಾಡಿಸುತ ೧೧

ಶೈಲಕೋರಗೆಯೆನಿಸುವಾ ಶುಂ
ಡಾಲಪತಿಯೊರ್ಮೊದಲೆ ತೆರೆಗಳ
ಮಾಲೆಯನು ತನ್ನದಿಯ ತಡಿಗೋಡಿಸಿದುದಾ ಬಳಿಕ
ಘೀಳಿಡುತ ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಸಂಕಲೆ
ಸಾಲಿನಂದದಿ ಕೀಲಿಸಿದ ಶೈ
ವಾಲಗಳ ಜಾಲಗಳ ಸೆಳೆಯುತ ಕೂಲಕೈದಿದುದು ೧೨

ನೀರೊಳದ್ದಿಯದೊಂದು ಚಣವಿನಿ
ಸಾರಿದಾ ಮದವಾರಣದ ದು
ರ್ವಾರವಹ ಮದವಾರಿಧಾರಾಪೂರವಜನೃಪನ
ಚಾರುಚತುರಂಗದ ಮತಂಗಜ
ವಾರದಾಲೋಕನದಿ ಭೋರೆನೆ
ಮೇರೆವರಿದುಕ್ಕಿದುದು ಮತ್ತೆಯುಮದರ ಕದಪಿನಲಿ ೧೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಏಳಿಲೆಯ ಬಾಳೆಗಳ ಪರಿಮಳ
ದೇಳಿಗೆಯ ಮದಜಲದ ಸೊವಡಿಗೆ
ತಾಳಲಾರದೆ ನೃಪಕುಮಾರನ ಸೇನಯಾನೆಗಳು
ಮೇಲಣಾಘೋರಣರ ಕೈದುವ
ಕೋಳಿಗಂಜದೆ ಮೊಗಮುರಿದು ಬನ
ದೋಳಿಯಲಿ ಘೀಳಿಡುತ ಹರಿದೋಡಿದುವು ವಹಿಲದಲಿ ೧೪

ಓಡಿದುವು ಕುದುರೆಗಳು ಬೆನ್ನೊಳು
ಹೂಡಿ ಕಟ್ಟಿದ ನೊಗವನಿರದೀ
ಡಾಡಿದುವು ತೇರಚ್ಚುಗಳು ಮಂರಿವಡೆದು ಪುಡಿವೋಗೆ
ಗಾಡಿಕಾತಿಯರುಳಿವ ಕಾಣದೆ
ಬಾಡಿ ಬೀರರು ಬಾಯ ತೆರೆದರು
ಪಾಡಳಿದು ಪರಿದೋಡಿತಿಂತಾ ಸೇನೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ೧೫

ಆ ತೆರದಿ ಸೇನೆಯೊಳು ಬಿತ್ತುತ
ಭೀತಿಯನು ಸಾರ್ತರುವ ಕರಿಯನು
ಘಾತಿಸಲೆ ಬಯಸಿದೊಡಮದು ನೃಪನೀತಿಯಲ್ಲೆಂದು
ಕ್ಷ್ಮಾತಳೇಶನು ಮೊನೆಮುರಿದ ಕಣೆ
ಯಾತು ಬಿಲ್ಲೊಳು ಹೂಡಿ ಮೆಲ್ಲನೆ
ಭೀತಿವಡಿಸಲೆನುತ್ತೆ ಕುಂಭಸ್ಥಳವ ಗುರಿಯೆಚ್ಚ ೧೬

ಇಸಲೊಡನೆ ಕರಿ ತನ್ನ ರೂಪನು
ಬಿಸುಟು ಕಳಿದುದು ರಾಯದಳ ಬೆ
ಕ್ಕಸವಡೆದು ನಡೆನೋಡೆ ಹೊಳೆಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಕಾಂತಿಗಳ
ವಿಸರಗಳ ನಡುವಡೆಯೊಳಗೆ ರಂ
ಜಿಸುವ ಮಂಜುಳಕಾಯಕಾಂತಿಯ
ಹೊಸಪರಿಯ ಗಂದರನ ರೂಪವ ಪಡೆದು ರಾಜಿಸಿತು ೧೭

ಬಳಿಕ ಗಂದರನಾತ್ಮಮಹಿಮಾ
ಬಳದಿ ತರಿಸಿ ಸುರಾವನೀಜದ
ಮಂಲರನಜಭೂಪತಿಯ ಮಣಿಮಕುಟದೊಳು ಮಳೆಗರೆದು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಲಜಲಿಪ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಬಂಬ
ಲ್ಪಿಳಗಿನೊಳು ಗಳದೆಡೆಯ ಮುಕ್ತಾ
ಫಳದ ಮಾಲೆಯ ಹೊಳೆಹ ಹೊಮ್ಮಿಸಿ ನೃಪತಿಗಿಂತೆಂದ ೧೮

ಹಿಂದೆ ಕೊರ್ವಿದ ಗರ್ವದಿಂದಾ
ನೊಂದು ದಿವಸ ಮತಂಗಮುನಿಪತಿ
ಯಿಂದ ಶಾಪವ ಪೆತ್ತು ಕೊಂಡಾನೆಯ ಶರೀರವನು
ತಂದುಕೊಂಡೆನು ನಾನು ನೆಗಳ್ದಾ
ಗಂದರರ ಪರಿಬೃಢನ ಹೃದಯಾ
ನಂದನನು ನನಗಾ ಪ್ರಿಯಂವದನೆಂಬುದಭಿಧಾನ ೧೯

ಪಡೆದ ಶಾಪಕೆ ನಡುನಡುಂಗಿ ಮುನಿ
ಯಡಿಗೆರಗಿ ಬೇಡಿದೆನು ಮುನಿಪತಿ
ಕಡೆಗೆ ಕೋಪವ ಬಿಸುಟು ಕೃಪೆಯನು ತಳೆದನೆನ್ನೊಳಗೆ
ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯೊಳು ಮೇ
ಣಡಸಿ ಚುಚ್ಚುವ ಕಿಚ್ಚಿನೊಳು ಜಳ
ಕಡಸುವುದು ಬಿಸುಪದಕೆ ತಂಪೇ ಸಹಜಗುಣವಲ್ತೇ ೨೦

ಅಂತು ಕರುಣಿಸಿ ಮುನಿಪನೆನ್ನೊಡ
ನಿಂತೊರೆವನೆಲೆ ಗಂದರನೆ ರಘು
ಸಂತತಿಗೆ ತಲೆದೊಡವೆನಿಸುವಜನೃಪನ ನಿಡುಸರಲ
ಮುಂತಣುಕ್ಕಿನ ಬಾಯ ದಾರೆಯೊ
ಳಾಂತುಕೊಂಡೊಡೆ ಗಾಯವನು ನೀ
ನಾಂತುಕೊಂಡಪೆ ನಿನ್ನ ಪಿಂತಣ ಮನ್ನಣೆಯ ಪದವ ೨೧

ಅಂದು ಮೊದಲಾನಿಂದುವರಮೆನ
ಗೆಂದು ನಿನ್ನಯ ದರ್ಶನದ ಸೈ
ಪಿಂದ ಸೊಗವಾದಪ್ಪುದೆನುತ ಹಾರೈಸಿ ಹಾರ್ದಿರಲು
ಇಂದು ನಿನ್ನಿಂದೆನ್ನ ದಂದುಗ
ಬೆಂದುಹೋದುದು ನಿನಗೆ ನಲವಿಂ
ದಿಂದೆ ಸತ್ಕೃತಿಗೈದು ನಾಂ ಚರಿತಾರ್ಥನಾಗುವೆನು ೨೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆದ ಕತದಿಂ ಸಖನೆ ಕೈಕೊಳ್
ಕೈದನೀ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವ
ನಾದರದಿ ತಿಳಿಯಿದನು ತುಡುವಿಳಿಯಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳ
ಕೈದನಿದನೆಚ್ಚೊಡೆ ವಿರೋಧಿಯ
ಬಾಧೆ ತೋರದು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆ
ಸಾದರದೆ ಸಾರ್ತಂದು ನಿನ್ನಯ ತೋಳನಪ್ಪುವಳು ೨೩

ಕೂಡಬೇಡೈ ಲಜ್ಜೆಯೊಳು ಕೈ
ಮಾಡಿ ನನ್ನನು ಕೊಂದೊಡೇನೈ
ಮಾಡಿದೈ ನೀನಿಂದು ನನಗತುಳೋಪಕಾರವನು
ಬೇಡುವೆನು ನಾನಿದನು ನೀಂ ಕೃಪೆ
ಮಾಡಿ ನಾನೊಪ್ಪಿಸುವ ಕಾಣ್ಕೆಯ
ಬೇಡವೆನ್ನದೆ ಕೊಂಡು ನನ್ನನು ಧನ್ಯನೆಂದೆನಿಸು ೨೪

ಎನುತ ಬೇಡುವ ಗಂದರನ ನುಡಿ
ಗನುಮತಿಸಿ ನರ್ಮದೆಯ ನಿರ್ಮಳ
ವೆನಿಪ ತೀರ್ಥವನಾಚಮಿಸಿ ಬಡಗಣ ಮೊಗದೆ ನಿಂದು
ಮನುಜಪತಿಸುತನಾ ಪ್ರಿಯಂವದ
ನನುವಿನಿಂದುಪದೇಶಿಸಿದ ಭೂ
ವಿನುತಮಂತ್ರವನಾಂತುಕೊಂಡನು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಲಿ ೨೫

ಇಂತು ದೈವನಿಯೋಗದಿಂ ಕೆಳೆ
ಯಾಂತರವದಿರು ಗಂದರನು ಬಲು
ಸಂತಸದಿ ತೆರಳಿದನು ಬಳಿಕಾ ಚೈತ್ರರಥದೆಡೆಗೆ
ಮುಂತೆ ತೆರಳಿದನಿತ್ತ ರಘುಭೂ
ಕಾಂತನಣುಗನು ಭೋಜಭೂಮೀ
ಕಾಂತಪಾಲಿತಮಹಿತಮಂಜುಳಮಗಧಮಂಡಲಕೆ ೨೬

ಊರ ಸನಿಯವನಜನೃಪಾಲನು
ಸಾರಿವಂದುದನರಿದು ಮನದೊಳು
ಮಿಾರಿದಾನಂದದೊಳು ಮಗಧಾವನಿಪನಿದಿರ್ವಂದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಭೂರಿಕಲೆಗಳನಖಿಳದಿಶೆಯೊಳು
ಬೀರುವಾ ಚಂದ್ರಮನನೀಕ್ಷಿಸಿ
ಮೀರಿ ತೆರೆಮಸಗುವ ಮಹಾರ್ಣವದೊಂದು ಬೆಡಗಿನಲಿ ೨೭

ಬಂದು ನಲವಿಂದಜನ ಮುಂಗಡೆ
ನಿಂದು ಮನ್ನಣೆಗೈದು ತಾನೇ
ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ನೃಪನ ಕರೆದುಯ್ದು
ಹಿಂದೆ ಪರುಠವಿಸಿರ್ದ ಮಂಜುಳ
ಮುಂದಿರಕೆ ನಡೆತಂದನಲ್ಲಿಯ
ಮುಂದಿಯಜನೇ ರಾಜನೆನುತ ವಿಭಾವಿಸುವ ತೆರದಿ ೨೮

ಬರವ ಕಂಡರಮನೆಯ ಮುಂಗಡೆ
ನೆರೆದ ಪುರುಷರು ಕರವ ಮುಗಿದರು
ನರಪನಾನೆಯನಿಳಿದು ಮಂಗಳಕಳಶಯುಗಳದಲಿ
ವೆಂರೆವ ಮೂಡಣ ಬಾಗಿಲಲಿ ಮಂ
ದಿರವ ಹೊಕ್ಕನು ಬಾಲ್ಯವೋಡಲು
ಹರಯದಲಿ ತನುವಿನಲಿ ಮದನನು ನೆಲಸುವಂದದಲಿ ೨೯

ವರಿಸಲೆಂದೈತಂದ ಪಲಪಲ
ರರಸುವಕ್ಕಳಿಲಾವನನು ಪೂ
ಸರವ ಕೊರಲೊಳಗಿಳುಹಿ ಪೊರೆವಳೊ ತರುಣಿಯೆಂದೆನುತ
ಮರುಗುವಜನೃಪನಲ್ಲಿ ಕೋಪದಿ
ಹುರುಡಿಸುತ ಮೆಯ್ಮರಸಿ ನಿದ್ರಾ
ತರುಣಿ ನಿಡುವೊತ್ತಾಗೆ ನಯನವನೊಯ್ಯನಪ್ಪಿದಳು ೩೦

ಕವಿಯ ಪಚ್ಚವು ಬಲಿದ ಭುಜದೊಳ
ಗವ್ಯಕುತಿರೆ ಮೆಲ್ವೊ(ದ)ಕೆ ಮೆಯ್ಯೊಳ
ಗವಿದ ಗಂದದ ತಿಗುರನಳಿಸಿರೆ ನಿದ್ದಿಸುವ ನೃಪನ
ಕವಿಯೊಳಗೆ ಸವಿ ಸೂಸುವಂದದಿ
ಸವಯಸದ ಸೂತಜರು ಸವಿಯು
ಪ್ಪವಡವಾಡನು ಪಾಡಿದರು ಮುನ್ನೀಸರಿನೊಳಾಗ ೩೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇರುಳು ಕಳಿದುದು ದೇವ ಸಚ್ಚೈಯ
ತೊರೆದು ನೀನುಪ್ಪವಡಿಸಪನೀ
ಭರವನಂಬುಜಭವನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರೊಳು ಹಂಚಿದನು
ಸರಿಹಸುಗೆಯಲಿ ನಿನ್ನ ಗುರುವಾ,
ಸೆರಗಿನಲಿ ಧರಿಸಿದನು ನೀನೀ
ಸೆರಗಿನೊಳು ಹೆಗಲಿತ್ತು ತಾಳುವುದುಳಿದ ಭಾರವನು ೩೨

ನಿದ್ದೆಯೊಳು ಮೈಮರೆದು ನೀನಿರೆ
ಹೊದ್ದಿದಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಸಿರಿ ಮುನಿ
ಸೆದ್ದು ನಿಶೆಯೊಳಗಾವನನು ನೋಡುತ್ತೆ ಮನದಳಲ
ತಿದ್ದುತಿರ್ದಳೊ ಚಂದ್ರನವನಿಪೆ
ಹೊದ್ದಿ ಪಡುವಲನಲ್ಲಿ ಪೊಬ್ಬನೊ
ಳದ್ದಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುತಿಹನು ನಿನ್ನಯ ಪೊಗದ ಮೈಸಿರಿಯ ೩೩

ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳೊಂದೆ ಸಮಯದೊ
ಳರಳಿ ಕಣ್ಗೆನಿದೆನಿಸಿಯೋರೊಂ
ದರೊಳು ಸಮತೆಯನಾಂತು ಕೈಸೆರೆಗೊಳಲಿ ಪೊಸಸಿರಿಯ
ಕಿರುನಗೆಯ ಸಿರಿವೆರೆದ ನಿನ್ನಯ
ತರಳತಾರಕವೆನಿಪ ಲೋಚನ
ಸರಸಿಜಮುಮಾ ಭ್ರಮರಮುದರದಿ ಚರಿಪ ಸರಸಿಜಮುಂ ೩೪

ಅರಸ ನಿನ್ನಯ ಸುಯ್ಯ ಸಾಜದ
ಪರಿಮಳವನನ್ಯರ ಗುಣಂಗಳ
ನೆರವಿನೊಳು ಕೈಕೊಳಲು ಬಯಸಿದ ತೆರದಿ ತಂಗಾಳಿ
ಮರಗಳೊಳು ತೊಟ್ಟುಡಿದ ಹೂಗಳ
ಹೊರಳಿಗಳನಪ್ಪುವುದು ಮುಂಬಗ
ಲರುಣಕಿರಣದೊಳಿಲರ್ದ ತಾವರೆಗಳನು ತಳ್ಕಿಪುದು ೩೫

ಕೆಂದಳಿರ ದೊಂದುಳಿಯ ಮಾಣಿಕ
ದಂದದೆಳಗೆಂಪಾಂತ ಪ್ರಟದೊಳು
ಸಂದು ಮುತ್ತಿನ ತತ್ತಿಯೆನಿಸುವ ಮಂಜಿನುರುಳಿಗಳು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಂದಿವಿಡಿವುಪು ಬಗೆಯನುದಿಸುವ
ಮುಂದಹಸನದಿ ಚೆಂದುಟಿಯೊಳಿರ
ವೊಂದಿ ಸುಂದರಮಾದ ನಿನ್ನಯ ದಂತಕಾಂತಿವೊಲು ೩೭

ತರಣಿಯುದಿಯಿಪಲೊಡರಿಸದ ಮು
ನ್ನರುಣನೈತಂದುಬರದೊಳಿಡಿ
ಕಿರಿದ ಕತ್ತಲೆಯೆಲ್ಲವನು ಕೊಶ್ರಿದನು ನಿಮಿಷದಲಿ
ಅರಿವಿಮರ್ದನ ನೀನು ಸಮರದ
ಹರಿಬದೊಳು ಮುಂಗಡೆಯೊಳೈದುತೆ
ಗುರುಗೆ ಪಗೆಯನು ಕೊಲ್ವ ಪಾಡನು ಮಾಣಿಸುವ ತೆರದಿ ೩೭

ಶ್ರೀಂಕುತೆರಮುಂ ಪಕ್ಕಗಳನಿದೆ
ತೂಂಕಡನು ನೂಂಕುತ್ತೆ ಕುಕಿಲುವ
ಸಂಕಲೆಯ ಸರಪಳಿಯ ಸೆಳೆಯುತಲೆದ್ದುವಾನೆಗಳು
ಪಂಕಜಾಪ್ತನ ಕುಂಕುಮಾಂಶುವ
ಸೋಂಕಿನೊಳು ಸೊಗಸಾಗೆ ದಂತಗ
ಳಂಕುರಂಗಳು ಗೈರಿಕದ ಗಿರಿತಟವನೊಡೆದಂತೆ ೩೮

ಓಸರಿಸಿದುವು ನಿದ್ದೆಯನು ಪಟ
ವಾಸವೆಡೆಯೊಳು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದ
ಭಾಸುರವನಾಯುಜದ ತುಂಗತುರಂಗಸಂಘಗಳು
ನೂಸುಸುಯ್ಲಿನ ಬಾಷ್ಪಭರದೊಳು
ಮಾಸಿಸುತ ಮುಂಗಡೆಯೊಳುಣಲೆನೆ
ರಾಸಿಯೊಟ್ಟಿದ ಸಾರಸ್ಯಂಧವಶಕಲಸಂಕುಲವ ೩೯

ಕಂದಿ ಸುರ್ಕಿರೆ ಕುಸುಮವೆಡೆಯೆಡೆ
ಸಂದು ಸವನಿಸಿತರಲ ಸರದೊಳ
ಗಂದಗೆಟ್ಟುಡುಗಿದುವು ಸೊಡರಿನ ಕಿರಣಲಹರಿಗಳು
ಮುಂದೆ ಪಾಡುವ ಬಣ್ಣವಾಡಿನ
ಬಂದವನು ತಾನೊಡನೆ ಸವಿಯುಲಿ
ಯಿಂದಮಿದೆ ಪಂಜರದ ಪಂಡಿತವಕ್ಕಿ ಪಾಡುವುದು ೪೦

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಂದು ಸವಿನುಡಿಯಿಂದ ಪಾಡುವ
ವಂದಿಪುತ್ರರ ಹಾಡು ಮೆಲ್ಲನೆ
ಬಂದು ಕಿವಿಯನು ಜಕ್ಕುಲಿಸಲುಪ್ಪವಡಿಸಿದನವನು
ಸಂದಣಿಸಿದಂಚೆಗಳ ಸವಿಯುಲಿ
ಯಿಂದ ಗಂಗೆಯ ಮಣಲ ಮೆಲ್ವಾ
ಸಿಂದಮುಪ್ಪವಡಿಸುವ ಮಂಜುಳ ಸುಪ್ರತೀಕವೆನೆ ೪೧

ಬಳಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೇಳಿಕೆಯ ಕ
ಟ್ಟಳೆಯ ದಿನಮುಖಿದುಚಿತವಿಧಿಗಳ
ಸಲಿಸಿ ಪೊಸಪಸದನದ ಪಂಡಿತರಿಟ್ಟ ಸಿಂಗರದಿ
ಬೆಳಗಿ ಮಂಗಳಭೂಷಣಗಳೊಳು
ತೊಳಗಿ ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜಪುತ್ರರ
ಬಳಗದಿಂ ಬೆಡಗಾದ ಮದುವೆಯ ಮಹಿತಮಂಟಪವ ೪೨

ಆಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಗೊಳಿಸಿರ್ದ ಮಂಚಗ
ಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ ಸುಖಾಸನ
ದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಪುಷ್ಪಕದೊಳೆಸೆವಮರರಂದವನು
ಚೆಲ್ಲೆ ಬಡಿದೋಡಿಸುವ ಸೊಬಗಿನ
ಭುಲ್ಲವಣೆಯಲಿ ಮೆರೆವ ಧರಣೀ
ವಲ್ಲಭರ ಹಂತಿಯನು ನೋಡಿದನಜನೃಪಾಲಕನು ೪೩

ಪುರುಷಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡಿದೈಸರ
ನರಸಿಯಳಲಿಗೆ ಮರುಗಿ ಗಿರಿಶನೆ
ಕರುಣಿಸಿದನೋ ಮತ್ತೆ ಮದನಂಗೊಡಲನೆಂಬಂತೆ
ಮೆರೆವ ಕವನೀಯಾಂಗಜನೃಪ
ವರನ ಪ್ರಗಿಲೊಳಗರಸುಮಕ್ಕಳು
ತೊರೆದರೊರ್ವೊದಲಿಂದುಮತಿಯನು ವರಿಸುವಾಸೆಯನು ೪೪

ಬಳಿಕಮಜನಾ ಭೋಜಭೂಪತಿ
ಯೊಲಿದು ತೋರಿದ ರತ್ನಮಂಚದ
ತಳವನಡರ್ದನು ಕನಕಸೋಪಾನಗಳ ಮಾರ್ಗದಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶಿಲೆಗಳೊಳಗಡಿಯಿಡುತ ತುಂಗಾ
ಚಲದ ಶಿಖರಸ್ಥಳಿಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ತಳರ್ವ ಕಂಠೀರವಕಿಶೋರದ ನಡೆಯ ಬೆಡಗಿನಲಿ ೪೫

ಪರಿಪರಿಯ ಬಣ್ಣಗಳ ಬೆಡಗಿನ
ಸಿರಿಯ ಮೆಲ್ವಾಸುಗಳ ಕಾಂತಿಯ
ಹರಹುಗಳ ಮಂಚದೊಳು ಮಂಡಿಸಿದಜನೃಪಾಲಕನು
ತೆರೆದ ಸಾಸಿರಗಣ್ಣ ಹೀಲಿಯ
ಬೆರಕೆವಣ್ಣದ ನುಣ್ಗದಿರ ಸಿಂ
ಗರದ ನವಿಲಿನ ಬೆನ್ನನೇರಿದ ಕಂದನವೊಲೆಸೆದ ೪೬

ನಿರುಕಿಸುವೊಡರಿದೆಂಬ ಹೊಳಪನು
ಸೆರೆವಿಡಿದ ಸಿರಿಮಡದಿ ಪಲಸಾ
ಸಿರದ ಲೆಕ್ಕದಿ ತಾನೆ ತನ್ನನು ಪಸುಗೆಗೈದಲ್ಲಿ
ನೆರೆದ ನರಪತಿಸುತರ ಮಧ್ಯದಿ
ಮಿರಮಿರನೆ ಮಿರುಗಿದಳು ಮುಗಿಲಿನ
ನೆರವಿಯೊಳು ಮಿರಮಿರನೆ ಮಿಂಚುವ ಮಿಂಚಿನಂದದಲಿ ೪೭

ತುಂಗಪೀಠದೊಳೊಪ್ಪಿ ಪಸದನ
ಸಿಂಗರದೊಳೆಸೆವರಸುವಕ್ಕಳ
ವಂಗಡದ ಮಧ್ಯದೊಳಗಜನೃಪನೊರ್ವನೇ ಜನದ
ಕಂಗೆ ವಂದನು ಕಾಂತಿಲಹರಿಯ
ಸಂಗದಲಿ ಕಲ್ಪಾವನೀಜದ
ಜಂಗುಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ಮಿರುಗುವ ಪಾರಿಜಾತವೆನೆ ೪೮

ಕುಸುಮಕುಲದಿಂ ರಂಜಿಸುವ ತರು
ವಿಸರವನು ಬಿಸುಟಳಿಗಳೊರ್ಮೆಯೆ
ಮಸಗಿ ಮದಜಲವುಗುವ ಕಾಡಾನೆಯ ಕಪೋಲದಲಿ
ಮುಸುರುವಂದದಿ ಬಿಸುಟು ನೃಪಸುತ
ವಿಸರವನು ಜನನಯನಸಂತತಿ
ಮುಸುರಿ ಮುತ್ತಿತು ರಘುನೃಪಾಲಕುಮಾರನಂಗದಲಿ ೪೯

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಳಿಕಲಲ್ಲಿಯ ನೃಪರ ವಂಶಾ
ವಳಿಯನರಿದಾ ಪಂದಿಪುತ್ರರ
ಬಳಗ ಹೊಗಳಿತು ಸೋಮಸೂರ್ಯಾನ್ವಯದ ರಾಜರನಂ
ಬಳಿಕಲಗುರುವ ಧೂಪಧೂಮದ
ಬಳಗವೊಯ್ಯನೆ ಹರಹಿ ನೀಡಿದ
ಹಳವಿಗೆಯ ತಲೆಗಳನು ದಾಂಟಿತು ಹೊಮ್ಮಿ ಹೊಡಕರಿಸಿ ೫೦

ಭೋರೆನುತಲಬ್ಬರಿಪ ಶಂಖದ
ಚಾರುನಿನದದೊಳೊಂದಿ ದಶದಿ
ಗ್ವಾರವನು ತೀವಿದುದು ಮಂಗಳವಾದ್ಯದಬ್ಬರಣೆ
ಊರ ಸುತ್ತಣ ತೋಂಟದೊಳು ಮದ
ವೇರಿ ಸುಳಿವ ಮಯೂರಯೂಥಕೆ
ಚಾರುನರ್ತನಲೀಲೆಗಳ ಕೈಕೊಳಿಸಿ ಕೊನರಿಸುತ ೫೧

ಮಂಗಳಾನಕ ಮೊಳಗುತಿರೆ ಹೊಸ
ಹೊಂಗೆಲಸದಂದಣದಿ ಮದುವೆಯ
ಸಿಂಗರದೊಳೆಸೆವಿಂದುಮತಿ ಮಂಡಿಸುತ ಪ್ರೌಢಮಟ್ಟು
ಆಂಗನೆಯರೊಡವರಲು ಮದುವೆಯ
ರಂಗವೆಡೆಯನು ಹೊಕ್ಕು ಮಂಚದ
ಸಿಂಗರದ ಕೇರಿಯೊಳು ವರನನು ವರಿಸಲೈದಿದಳು ೫೨

ಸರಸಿಜಾಸನಸೃಷ್ಟಿವಿದ್ಯಾ
ಪರಿಣತಿಯೆ ಪೆಣ್ಬರಿಜುವಡೆದಂ
ತಿರೆ ವಿರಾಜಿಸುವಿಂದುಮತಿಯ ಶರೀರವಲ್ಲಿಯಲಿ
ತುರುಗಿ ಕವಿದುವು ನೇತ್ರಗಳು ಸಾ
ಸಿರದ ಲೆಕ್ಕದಿ ರಾಜಪುತ್ರರು
ತೊರೆದ ಹೃದಯದ ಬರಿಯ ಪೆಯ್ಯಿಂದಿರ್ದರಾಸನದಿ ೫೩

ಲಲನೆಯನು ಕಂಡೊಡನೆ ಭೂಮಿಪ
ತಿಲಕರೆದೆಯೊಳು ಮೊಳೆತು ಮೆಯ್ವಡೆ
ದೊಲವೆ ಮುಂದಟ್ಟುವುದೊ ಕಾಂತೆಗೆ ದೂತಿಯರನೆನಲು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಲಿತುಪ್ಪೊಡನೆ ವಿಲಾಸವಿಭ್ರಮ
ಲಲಿತಚೇಷ್ಟೆಗಳವನಿರುಪಸಂ
ಕುಲದೊಳೊಯ್ಯನೆ ತಲೆಯನೆತ್ತುವ ಕಿಸಲಯದ ತೆರದಿ ೫೪

ಅರಸುಗುವರನದೊರ್ವನೆರಡುಂ
ಕರದಿ ನಾಳವ ಮುಚ್ಚಿ ಪಿಡಿದಂ
ಬುರುಹದಳದಿಂದಟ್ಟಿ ಸೋಪುತೆ ತೀವುವಳಿಗಳನು
ಸುರಿವ ಬಂಡಿನ ದೂಳಿ ಪೊಡೆಯೊಳು
ತುರುಗಿ ಪರಿವೇಷವನು ಬಿಗಿದಂ
ತಿರೆ ವಿಲಾಸದಿ ತಿರುಹುತಿರ್ದನು ತಾವರೆಯ ಮರಲ ೫೫

ಇರದದೊರ್ವ ವಿಲಾಸಿ ಭುಜದಿಂ
ದುರುಳ್ದು ಮಂಜುಳರತ್ನಕಾಂತಿ
ಚ್ಛುರಿತಹೇಮಾಂಗದವ ತಲೆಯೊಳು ತೊಡರಿ ಕೀಲಿಸಿದ
ತರಲಮುಕ್ತಾಲಂಬಸರವನು
ಬೆರಲ ತುದಿಯಿಂದೇರೆ ನೂಂಕುತ
ಕೊರಲ ಕೊಂಕಿನ ಸೊಬಗಿನಲಿ ಸಾವಗಿಸುತೆಸೆದಿರ್ದ ೫೬

ಒಂದಿನಿಸು ಕಣ್ಗಳನು ಪಿಂದೆಗೆ
ದೊಂದಿನಿಸು ಕೊಂಕಿಸಿದ ಕಾಲ್ವೆರ
ಲಿಂದ ತುಳ್ಕುವ ಕೇಸುಗುರ ಕೆಂಬೆಳಗು ಪೀಠದಲಿ
ಒಂದಿನಿಸು ಕೊಂಕಾಗಿ ಕವಿದಿರೆ
ಕೆಂದಳಿರನಣಕಿಸುವ ಕುಡುವೆರ
ಲಿಂದ ವಿಲಿಖಿಸುತಿರ್ದನೊರ್ವನು ವಿಷ್ಟರಾಗ್ರದಲಿ ೫೭

ಮೀರಿ ನಿಮಿರ್ದಿರೆ ಮುಯ್ವು ಪೀಠದೊ
ಳೂರಿ ತನ್ನಯ ವಾಮಭುಜವನು
ಹಾರ ತೊನೆಯೆ ಶರೀರವನು ನಸುಮುರಿದು ವಾಮದಲಿ
ಚಾರುಪೀಠದೊಳಿರ್ದ ರಾಜಕು
ಮಾರನೊಳು ಸಂಭಾಷಣವ್ಯಾ
ಪಾರಪರನಾಗಿರ್ದನೊರ್ವ ನರೇಂದ್ರನಾತ್ಮಜನು ೫೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪದಪ್ರಗಾತಿಯ ಪಸದನದ ಬಿನ
ದದೊಳು ಕಿವಿದೊಡಪಾಗುವಾ ಸಂ
ಪದಕೆ ನೋಂತೆಳಗೇದಗೆಯ ಪೊಂದಳವನುಗುರಿನಲಿ
ಸುದತಿಯರ ಮೆಲ್ಲೊಡಲನೊಲವಿನ
ಪುದುವಿನೊಳು ಸೀಳ್ವಂದದಲಿ ಸೀ
ಳಿದನದೊರ್ವ ನೃಪಾಲಪುತ್ರನು ಬಲಿದ ಮೋಹದಲಿ ೫೯

ಕೋಕನದದೆಳಗೆಂಪುವಣ್ಣವ
ನೋಕರಿಸಿ ರೇಖಾಧ್ವಜಂಗಳ
ಶ್ರೀಕರದ ಕುರುಹಾಂತ ತಳದೊಳು ರನ್ನದುಂಗುರದ
ನೂಕಿ ನೆಗೆತಪ ಬೆರಕೆವೆಳಗಿನ
ಸೋಕಿನಲಿ ಸೊಬಗಾಂತ ದಾಳವ
ನೌಕಿ ಚಿಮ್ಮುವ ಲೀಲೆಯೊಳು ಮತ್ತೊರ್ವನೊಪ್ಪಿದನು ೬೦

ಓರೆವೋಗದೆ ರನ್ನಮಗುಡವು
ನೇರಿತಾಗಿಯೆ ನೆಲಸಿ ನಿಂದೊಡ
ಮೋರೆವೋಯ್ತೆಂದೆನುತದೊರ್ವನು ರನ್ನದುಂಗುರದ
ಚಾರುತರಮಣಿಗಣದ ಕಾಂತಿಯ
ಪೂರವಂಗುಲಿಯಿರುಬಿನಲಿ ಕೈ
ಮೀರೆ ಮಿರುಗುವ ಕರವನರ್ಪಿಸಿದನು ಕಿರೀಟದಲಿ ೬೧

ಇಂತು ನರಪತಿಸುತರು ತಂತ
ಮ್ಮಂತರಂಗವನರುಹುತಿರೆ ನೃಪ
ಸಂತತಿಯ ಚರಿತೆಗಳನೆಲ್ಲವನರಿದ ಪಡಿಯರಿತಿ
ಮುಂತೆ ಮಗಧೇಶ್ವರನ ಬಳಿಗಾ
ಕಾಂತೆಯನು ಕೈಗೊಟ್ಟು ಕರೆದು
ಯ್ದಿಂತು ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು ಬಿನ್ನಣಪಾತಿನೆಸಕದಲಿ ೬೨

ಮರೆಹುಗುವ ಬಡವರಿಗೆ ತಾನೇ
ಶರಣನೆನಿಸುವಗಾಧಸತ್ತ್ವದ
ಗರುವನೀತನು ಮಗಧನಾಥನು ಮುಂದಿಯನು ಹೊರೆವ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಿರುದಿನಾತನು ವೈರಿವರ್ಗವ
ನುರುಹಿ ಸುಟ್ಟುದರಿಂದ ಪಡೆದನು
ಪ್ರರುಳನೊಳಕೊಂಡಾ ಪರಂತಪನೆಂಬ ನಾಮವನು ೬೩

ಇರಲಿ ಸಾಸಿರಲಕ್ಕದಲಿ ಭೂ
ಪರವೆಸರನಾಂತವರು ಧರಣಿಗೆ
ದೊರೆದುದಿವನಿಂದಲ್ತೆ ರಾಜನ್ವತಿಯೆನಿಪ ಪೆಸರು
ಗರಗಳುಂ ತಾರೆಗಳುಮಿಡಿದಂ
ಬರವ ತುಂಬಿದೊಡೇನೊ ಚಂದ್ರನ
ಕಿರಣವಲ್ಲಪೆ ರಾತ್ರಿಯನು ಬೆಳ್ವಕ್ಕವೆನಿಸುವುದು ೬೪

ಅರಸನಿವನನುದಿನದಿ ಬೇಳ್ವ
ಧ್ವರದಿ ನೀಡುವ ಹವಿಯ ಸವಿಯಲು
ಕರತರಿಸಿ ಸುರರರಸನನು ಕ್ರತುನಿಲಯದಲಿ ನಿಲಿಸಿ
ದೊರೆಕೊಳಿಸುವನು ಶಚಿಗೆ ಶಶಿಪಾಂ
ಡುರಕಪೋಲದ ಸಿಂಗರವನಾ
ಸುರತರುವಿನರಲುಗಳ ವಿರಹದ ಕುರುಳ ಕೂಟದಲಿ ೬೫

ಏಣಲೋಚನೆಯಿವನ ಪಟ್ಟದ
ರಾಣಿಯಪ್ಪೊಡಿವಂಗೆ ನಿನ್ನೀ
ಪಾಣಿಪಲ್ಲವವನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕುಸುಮಪುರವರದ
ಶ್ರೇಣಿಯುಪ್ಪರಿಕೆಯ ಗವಾಕ್ಷದ
ಜಾಣೆಯರ ಕಣ್ಗಳಿಗೆ ನೀಂ ಕ
ಲ್ಯಾಣವನು ಕೈಕೊಳಿಸಿ ಕೂಡಿಸು ಸಫಲತೆಯ ಸಿರಿಯ ೬೬

ಎಂದೆನುತ ಪಡಿಯರಿತಿ ನುಡಿದೊಡ
ನಿಂದುಮತಿ ನೃಪತಿಯನು ಕಡೆಗ
ಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುತ ಕೊರಲ ನವ್ಯಮಧೂಕಮಾಲಿಕೆಯ
ಒಂದಿನಿಸು ತೊನೆಯಿಸುತ ಭಾವದೊ
ಳೊಂದುವೆರೆಯದ ಮೌನಮುಪ್ಪೆಯ
ವಂದನೆಯನೋಲಗಿಸಿ ಮುಂದಕೆ ಗುಜ್ಜುಮೆಟ್ಟಿದಳು ೬೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಡದಿಯಾ ಪರಿ ನಡೆಯೆ ಕಂಬಿಯ
ಪಡಿಯರಿತಿ ನಡೆತಂದು ಕಾಂತೆಯ
ನೊಡನೆ ಕರೆದೈದಿದಳು ನೃಪನೆಡೆಯಿಂದ ನೃಪನೆಡೆಗೆ
ಜಡರುಹದ ಬಳಿಯಿಂದ ಜಡರುಹ
ದೆಡೆಗೆ ಮಾನಸರಾಜಹಂಸಿಯ
ನೊಡನೆ ಕೊಂಡುಯ್ವನಿಲಜನಿತತರಂಗಮಾಲೆಯೊಲು ೬೮

ತಂಗಿ ನೋಡೀ ತುಂಗಬಾಹುವ
ನಂಗನೃಪನಿವನಂಗವಟ್ಟಿದ
ಭಂಗಿಗಮರಾಂಗನೆಯರೇ ಕಣ್ಮೋತು ಕಾಡಿದರು
ಅಂಗವರಿದವರಿಂದ ತುಂಗ ಮ
ತಂಗಜಂಗಳನೂಲಿಸಬಲ್ಲನಿ
ವಂಗೆ ಸುರಪ್ರಂಗವನ ಸಂಪದವಿಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವುದು ೬೯

ಇವನು ವೈರಿನೃಪಾಲವೀರರ
ಯುವತಿಯರ ಕುಚಕುಂಭದೆಡೆಯೊಳ
ಗವಿರತಂ ಕವಿತಂದು ಸುರಿವವರಂಬಕಾಂಬುಗಳ
ಪ್ಲವದೊಳೀ ಸವನಿಸಿದನೊಲವಿಂ
ಪ್ರವಿಮಳಾತುಳಮೌಕ್ತಿಕಂಗಳ
ನಿವಹಗಳ ನೂಲಿಂದ ಕೋಯದ ನವ್ಯಮಾಲೆಗಳ ೭೦

ಒಂದು ತಾಣದೊಳೊರ್ಮೆಯುಂ ತಾ
ವೊಂದುವೆರೆದಿರರೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ
ಸಂದ ಸರಸತಿ ಸಿರಿಗಳಿವನೊಳಗೊಂದುವೆರೆದಿಹರು
ಸಂದ ಕಾಂತಿಯೊಳೊಂದಿ ಪುಸಿಯೊಳ
ಗೊಂದದೊಳ್ನುಡಿವಡೆದ ನೀನೇ
ಸುಂದರೀಮಣಿ ತಕ್ಕಳವರೊಡನೊಂದುಗೂಡುವೊಡೆ ೭೧

ಎಂದ ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿ ನೃಪಸುತ
ನಿಂದ ನಯನವ ಸೆಳೆದು ಪೆಲ್ಲನೆ
ಮುಂದೆ ನಡೆಯೆಂದಾ ಸುನಂದೆಗೆ ಬೆಸಸಿದಳು ಕೂಡೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸುಂದರನು ತಾನಲ್ಲದಿಲ್ಲವ
ನಂದವರಿದವಳಲ್ಲದಿಲ್ಲವ
ಳೆಂದೊಡೇಂ ಮೆಚ್ಚಿದಳೆ ಲೋಕವೆ ಭಿನ್ನರುಚಿಯಲ್ತೆ ೭೨

ಬಳಿಕಲಾ ಪ್ರತಿಹಾರಿ ತೋರಿದ
ಳಳವಿಗಳಿದದಟಿಂದ ಶಾತ್ರವ
ಕುಳಕೆ ದುಸ್ಸಹನಾಗಿ ತನ್ನನು ನೋಡುವರ ಕಣ್ಗೆ
ಕುಳಿರ್ವ ಕಪ್ಪುರವುಡಿಯನೊಪ್ಪಿಸು
ವಿಳಿಯರಸನನು ಕಳೆಯು ಬಳಗದಿ
ತಳತಳಿಸಿ ಮೆಯ್ವಡೆವ ತಿಂಗಳನೆಳಸಿ ತೋರ್ಪಂತೆ ೭೩

ಇವನವಂತೀಶ್ವರನು ನಿಡುದೋ
ಳವನು ಹೇರುರವನು ತೆಳ್ನಡು
ವವನು ಮುಂಗಡೆ ಸಂಗಳಿಸುವನು ಕಣ್ಗೆ ಕೌತುಕವ
ರವಿಯನಂದಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು
ಜವದೆ ತಿರುಗುವ ಸಾಣೆವಾಯೊಳು
ಸವೆಯೆ ಕೀಸುವ ಪದದೊಳುದಯಂಬಡೆದ ಪಾಂಗಿನಲಿ ೭೪

ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಯೊಳೀತನುಗ್ರ
ಧ್ವಜನಿಯಗ್ರದ ತುಂಗತುರಗ
ವ್ರಜದ ಖುರಖುರಜಾತಘಾತದೊಳೊಗೆದು ಮಿಗೆ ನೆಗೆದ
ರಜದ ರಜನಿಯೊಳಸ್ತಮಯವನು
ಭಜಿಸುವುವು ಸಾಮಂತಭೂಮೀ
ಭುಜರ ಮಣಿಮಕುಟದೊಳು ಮಿರುಗುವ ರತ್ನರಶ್ಮಿಗಳು ೭೫

ಆ ಮಹಾಕಾಳೆದೊಳು ನಿಂದಾ
ಸೋಮಶೇಖರನಡಿಯ ಪಕ್ಕದ
ಸೀಮೆಯೊಳು ವಾಸಿಸುವ ಕತದಿಂದೀ ನೃಪಾಲಕನು
ತಾಮಸದ ಕರ್ವಕ್ಕದೊಳಮಾ
ಸೋಮಕಿರಣದಿ ಮಿರುಗುವಿರುಳನು
ಕಾಮಿಸುತ ಸೇವಿಪನು ನಿಜಕಾಮಿನಿಯರೊಡವೆರೆದು ೭೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಈತನನು ಕೈವಿಗುವ ಜವ್ವನ
ದಾತನನು ಕೈವಿಡಿದು ಶಿಪ್ರೆಯ
ಶೀತಳದ ತೆಳ್ದಿರೆಯ ತನಿಸೋಂಕಿನಲಿ ತಂಪಾಂತ
ವಾತಪೋತದ ಲಲಿತವಲನಕೆ
ಸೋತು ಮೆಲ್ಲನೆ ತಲೆಯನೊಲೆವ ಕು
ಜಾತಕೋಟಿಯ ಒನದಿ ಬಿನದಿಪ ಬಯಕೆ ನಿನಗುಂಟೆ ೭೭

ಎಂದೆನುತ ಪಡಿಯರಿತಿ ನುಡಿದೊಡ
ವಿಂದುಮತಿಯಾ ಬಂಧುಪದ್ಮ
ನಂದನನು ವಿಕ್ರಮವಿಶೋಷಿತಶತ್ರುಪಂಕನನು
ಒಂದುವೊಡೆ ಬಗೆದಂದಳಿಲ್ಲರ
ವಿಂದಬಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ಭಾವವ
ನೊಂದಿಸದೆ ಪಿಂದೆಗೆವ ಕೋಮಲಕುಮುದಿನಿಯ ತೆರದಿ ೭೮

ಜಡರುಹದ ಪೊಡೆಯೆಡೆಯ ಕಾಂತಿಯ
ಪಡೆದು ಮೆಲ್ಲೊಡಲಾಂತು ಸದ್ಗುಣ
ಕೆಡೆಯೆನಿಸಿ ಜಡಜಜನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೌಶಲದ ಕಲೆಗೆ
ತೊಡವೆನಿಸಿದಾ ಮಡದಿಯನು ಮುಂ
ಗಡೆಯೊಳೊಪ್ಪುವನೂಪಭೂಪನ
ಪಡಿಮೊಗದೆ ನೆಲೆನಿಲಿಸಿ ನುಡಿದಳು ಪಡಿಯರಿತಿಯಿಂತು ೭೯

ಕದನದೆಡೆಯೊಳು ತೋಳ ಸಾಸಿರ
ವ್ರದಿಸಿದವ್ರೊಲರಿಗಳನು ಭಂಗಿಸಿ
ಪದಪಿನಿಂ ಪದಿನೆಂಟು ಕುರುವದಿ ಯೂಪಗಳ ನಿಲಿಸಿ
ಪುದುವೆನಿಸದಾ ರಾಜಶಬ್ದಕೆ
ಪದವೆನಿಸುತವೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾ
ಭಿಧೆಯ ಯೋಗಿಯದೊರ್ವನೊಪ್ಪಿದನಲ್ತೆ ಪೂರ್ವದಲಿ ೮೦

ಜನಪನಾತನು ತನ್ನ ಮಂದಿಯ
ಮನದೊಳಳಿಗಜ್ಜಗಳನೆಸಗುವ
ನೆನಹು ಜನಿಸುವ ಸಮಯದೊಳು ಮುಳಿಸಾಂತು ನಿಜಕರದಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಧನುವ ಪಿಡಿದಿದಿರಿನೊಳು ಭೋಂಕನೆ
ತನುವಡೆದು ನಿಂದವರ ಮನದೊಳು
ಜನಿಸುವವಿನಯಗಳನು ದಂಡಿಸಿ ನಯವ ಕಲಿಸುವನು ೮೧

ಅವನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ನೇಣಿನ
ಜವಳಿಗಟ್ಟಿನ ಬಿಗುಹಿನಲಿ ಭುಜ
ನಿವಹ ಬಿಗಿದಿರಲುಃಪೆನುತ ಸುಯ್ಯುತ್ತ ದಶಮುಖಿದಿ
ಜವವಳಿದು ಸಂಕಲೆಯ ಸೆರೆಯೊಳು
ನವೆದನಾ ಭುಜವೀರ್ಯಜಿತವಾ
ಸವನು ಲಂಕೇಶ್ವರನು ಬಂಧವ ಕಳಚಿಬಿಡುವಿನೆಗ ೮೨

ಆತನನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ
ನೀತನಾಗಮವೃದ್ಧಸೇವಾ
ಖ್ಯಾತನೊಪ್ಪುವನಾ ಪ್ರತೀಪನೆನಿಪ್ಪ ಪೆಸರಿನಲಿ
ಈತನಲೆ ಕರ್ದಿದನು ಸಾಗರ
ಜಾತಗಾಶ್ರಯದೋಷದಿಂ ಸಂ
ಜಾತವಾದತಿತರಳೆಯೆಂಬಪವಾದಪಂಕವನು ೮೩

ಜ್ವಲನನಿವನನು ಕೊಳುಗುಳದ ಕಳ
ನೊಳಗೆ ಕೆಳೆಯಂತೋಲಗಿಸಿ ಮಾ
ರ್ಮಲೆವ ರಿಪುಗಳನುರುಪುವನು ತಾನೆಂದೊಡೀ ನೃಪನು
ಉಳಿದ ನೃಪರಿಗೆ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯು
ವೊಲು ವಿರಾಜಿಪ ಪರಶುರಾಮನ
ತಳದ ಕೊಡಲಿಯ ಬಾಯನಂಬುಜದೆಸಳಿಗೊರೆಯೆಂಬ ೮೪

ತಂಗಿ ನೀಂ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀನಗ
ರಾಂಗನೆಯ ನವಕಾಂಚಿಯಂದದಿ
ಕಂಗೊಳಿಪ ನರ್ಮದೆಯ ನಿರ್ಮಳಜಳದ ವೇಣಿಯನು
ತುಂಗಹರ್ಮ್ಯಾಳಿಯೊಳು ನಿಂದು ಕ
ಡಂಗಿ ನೋಡುವ ಬಯಕೆವಡೆದೊಡೆ
ತುಂಗಭುಜನುತ್ಸಂಗದೊಳು ಸಿರಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸು ೮೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗಾಡಿಕಾತಿಯ ನಯನಕಾತನ
ಗಾಡಿ ಸವಿಯನು ಸೂಸಿದೊಡಮೊಡ
ಗೂಡಿಸಿದುದಿಲ್ಲವಳ ಹೃದಯದಿ ಪರಿಸುವಾಸೆಯನು
ಮೂಡಿದಾ ಶರದದೊಳು ಮುಗಿಲುಗ
ಳೋಡಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನಭದೊಳು
ಗಾಡಿವಡೆದೆಸೆವಿಂದು ನಳಿನಿಗೆ ರುಚಿಸದಂದದಲಿ ೮೬

ಸಾರಿದಳು ಪಡಿಯರಿತಿಯಮರೀ
ವಾರ ಕೀರ್ತಿತಕೀರ್ತಿಯೆನಿಸಿದ
ಶೂರಸೇನಾಧೀಶನಪ್ಪ ಸುಷೇಣ ನೃಪನೆಡೆಗೆ
ತೋರಿದಳು ಬಣ್ಣಿಸಿದಳಮಳಾ
ಚಾರಪೂತೋಭಯಕುಲಂಗಳ
ಚಾರುಮಣಿಮಯದೀಪನೆನಿಸುವ ತನ್ನ ಕೃಪಾಲನನು ೮೭

ನೀಪವಂಶದೊಳುದಿಸಿದವನೀ
ಭೂಪನೀತನ ಯಜ್ಞಧೂಮದ
ಧೂಪದಲಿ ಪರಿಮಳಿತವಾದುವು ದೆಸೆಗಳೀತನಲಿ
ಕಾಪುಗೊಂಡು ಗುಣಂಗಳುಳಿದುವು
ರೂಪಿಸುವ ನಿಜವೈರವನು ತಪೆ
ತಾಪಸರ ಬಳಿಯೊಳಗೆ ಪಗೆಯುಗುವಂತೆ ಸತ್ತ್ವಗಳು ೮೮

ಈತನವಯವಕಾಂತಿ ನೇತ್ರ
ಪ್ರೀತಿಯನು ಕೈಕೊಳಿಸಿ ತೊಳೆಗುವ
ಶೀತಕಿರಣನ ಕಳೆಯವೊಲು ಪೊಳೆದಪುದು ನಿಳಯದಲಿ
ದ್ಯೋತಿಪುದು ಬಾಹಾಪ್ರತಾಪ
ಜ್ಯೋತಿಯ ಹಿತನೃಪಾಲವೀರ
ವ್ರಾತದೆಳವುಲ್ಮೊಳೆದ ರಾಜಗೃಹಾಂಗಣಂಗಳಲಿ ೮೯

ಇವನ ಯುವತೀಜನದ ಲೀಲೋ
ತ್ಸವದ ಪಾರಿವಿಹಾರಕಾಲದಿ
ಕವಿದ ಚಂದನವುಡಿಯ ಕೂಟದೆ ಜಗುನೆಯೆಳದೆರೆಯ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಿವಹವೆದೆಗೊಳಿಸುವುದು ಮಧುರೆಯ
ಬುವಿಯೊಳಿರ್ದೂಡಮಮರಗಂಗಾ
ಧವಳವಾರಿಪ್ಲವದಿ ಕೂಡಿದದೊಂದು ಗಾಡಿಯಲಿ ೯೦

ಹಿಂದೆ ಗರುಡನ ಘಾತಿಗಂಜಿ ಕ
ಳಿಂದಕನ್ಯೆಯ ಜಲದಿ ಕಾಳಿಯ
ನಂದಗೆಟ್ಟು ಬಿಸುಟ್ಟ ಮಾಣಿಕವಣಿಯನೀ ನೃಪನು
ತಂದು ಪಕ್ಷಸ್ಥಳದಿ ತಾಳುತೆ
ಸಂದ ಕೌಸ್ತುಭದಿಂದ ಮೆರೆವ ಮು
ಕುಂದನಂದಕೆ ಕುಂದನೊಂದಿಪ ಗಾಡಿಗೀಡಪನು ೯೧

ವರಿಸಿ ನೀನೀ ಜವ್ವನಿಗನನು
ಮೆರೆವ ಚೈತ್ರರಥಕ್ಕೆ ಚಂದದೊ
ಳೊರೆಯೆನಿಸಿ ಸಿರಿವಡೆವ ಬೃಂದಾವನದ ವನನೊಳಗೆ
ಮರಲ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ಹರಹಿದೆಳದಳಿರುಗಳ ಸೊಂಪಿನ
ಸಿರಿಯ ತಳಿರ್ವಾಸಿನಲಿ ಸೇವಿಸು ನವ್ಯಯೌವನವ ೯೨

ಇಂದುಮುಖಿ ಗೋವರ್ಧನಾದ್ರಿಯ
ಕಂದರದಿ ಜಲಬಿಂದುಕುಲದಲಿ
ನಾಂದು ಶೈಲೇಯದ ಸುಗಂಧವನುಗುಳ್ವ ಹಾಸರೆಯ
ಸಂದ ಪೀಠದಿ ಮಂಡಿಸುತ ನಲ
ವಿಂದ ನೋಡಾ ಕಾರವೊಗದೊಳ
ಗಂದ ಮಿಗೆ ಕುಣಿಕುಣಿವ ನವಿಲಿನ ನವ್ಯನೃತ್ತಗಳ ೯೩

ಕೆಳದಿಯಿಂತೆನೆ ಸುಳಿಯ ಪೊರ್ಕುಳ
ಚೆಲುವೆಯಾ ನೃಪತಿಲಕನನು ಪಿಂ
ದುಳಿದು ನಡೆದಳು ಮುಂದೆ ವರನನು ವರಿಸುವಳ್ತಿಯಲಿ
ಜಲನಿಧಿಯ ಬಳಿಗೈದಿ ಪೋಗುವ
ಪೊಳೆ ತನಗೆ ಮಾರ್ಗದಲಿ ಸಿಲುಕಿದ
ಬಳಿಯ ಬೆಟ್ಟವನುಳಿದು ಮುಂದಕೆ ಸರಳಿಸುವ ತೆರದಿ ೯೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಂಗಡೆಯೊಳಂಗದದ ಸಂಗದಿ
ಕಂಗೊಳಿಸುವುತ್ತುಂಗಭುಜದ ಕ
ಳಿಂಗಭೂಮಿಪನೆನಿಪ ಹೇಮಾಂಗದನ ಗದ್ದುಗೆಯ
ಮುಂಗಡಗೆ ನಡೆದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಕು
ರಂಗಲಾಂಛನವದನೆಗಾ ವೃದು
ಲಾಂಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು ತನ್ನ ೃಪವರನ ಗುಣಗಣವ ೯೫

ಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿಗಿವ
ನೋರಗೆಯನೊಂದಿದನು ಮತ್ತಾ
ವಾರಿರಾಶಿಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿಗಳಿಗೊಡೆಯನೆನಿಸಿದನು
ಧೀರನೀತನ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯೊ
ಳೋರಣಿಸುತ ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿ ಮದ
ವಾರಣಾಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದಂತೆಸೆವುವಾನೆಗಳು ೯೬

ಧನುವ ಪಿಡಿದವರೊಳಗೆ ಪೊದಲಿಗ
ನೆನಿಸುವೀತನ ಬಾಹುಯುಗಳದಿ
ವಿನುಗುವೀ ಜೇವೊಡೆಯ ಬಾಸುಳ ಕಿಣದ ಸಾಲುಗಳಂ
ಅನುವರದಿ ಸೆರೆವಿಡಿದ ರಿಪುನೃಪ
ಜನದ ಲಕ್ಷ್ಮೃಯ ಸೂಸಿ ಸುರಿವಂ
ಜನದೊಳೊಡಪರೆದಂಬಕಾಂಬುವಿನಂತೆ ತೊಳಗುವವು ೯೭

ನರಪನಿವನರಮನೆಯ ಜಾಲಂ
ದರಗಳೆಡೆಯಿಂ ನೋಡಲಪ್ಪದು
ತೆರೆಯ ತುರುಗಲನೆನಿಸಿ ಸನಿಯದೊಳೆಸೆವ ಸಾಗರವು
ಮೊರೆವ ಮಂದ್ರನಿನಾದದಿಂದೊ
ತ್ತರಿಸಿ ಯಾಮದ ತೂರ್ಯಗಳನೆ
ಚ್ಚರಿಸುತಿರ್ಪುದು ರಾಣಿವಾಸದಿ ಮಲಗಿದೀತನನು ೯೮

ನೀಲಕುಂತಳೆಯಿವನೊಳೊಲವನು
ತಾಳಿ ತಾಳೆಯ ಕಾಡ ಮರ್ಮರ
ದೇಳಿಗೆಯ ಜಲನಿಧಿಯ ತಟದಲಿ ನಲಿದು ಕುರುವಗಳ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಾಲಿನಿಂದ ಲವಂಗಲತೆಗಳ
ಮಾಲೆವೂಗಳ ಪರಿಮಳವ ತಂ
ದೋಲಗಿಸುವೆಲರಿನಲಿ ತೊಲಗಿಸು ತಳ್ಕ ಬೆಮರ್ವನಿಯ ೯೯

ದೂತಿಯಿಂತಿಂತೆವೆಗುವ ಸವಿ
ಮಾತುಗಳನಾಡಿದೊಡಮಾ ರೂ
ಪಾತಿಶಯದ ವಿದರ್ಭಧರಣೀಪಾಲಸಹಜಾತೆ
ಆತನನು ಪಿಂದುಳಿದು ನಡೆದಳು
ನೀತಿಯಿಂ ಬಳಿಸಾರ್ದ ಜಲನಿಧಿ
ಜಾತೆ ಪತಭಾಗ್ಯನನು ನೀಗುತ ಸಾಗುವಂದದಲಿ ೧೦೦

ಬಳಿಕಲಲ್ಲಿಂ ಮುಂದೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ತಳರುತಾ ಸುಮನಸರ ಸೊಬಗನು
ಪಳಿವ ಚೆಲುವಿನ ಸಿರಿಯ ನಾಗಪುರಾಧಿನಾಯಕನ
ಬಳಿಯೊಳಗೆ ನಿಂದಿಂದುಮತಿಗೆಂ
ದಳು ಚಕೋರವಿಲೋಲಲೋಚನೆ
ಸುಳಿಸಿ ನಿನ್ನಯ ನಯನಕಾಂತಿಯ ಸೊಗಸನೀ ದೆಸೆಗೆ ೧೦೧

ಅಂಬುಜಾಂಬಕಿ ನೋಡು ನಿಜಭುಜ
ಲಂಬಮುಕ್ತಾಸರನು ಕಂಪಿನ
ತೊಂಬನೆತ್ತುವ ಚಂದನದ ಚರ್ಚೆಗಳ ಸೊಗಸಿಗನು
ಕಂಬೊಲದೊಳಿದೆ ಪಾಂಡ್ಯನೊಪ್ಪುವ
ನಂಬುಜಾಪ್ತನ ಚೆಂಬೊಗರ ಸಿರಿ
ಗಿಂಬೆನಿಸಿ ನಿರ್ಝರದಿ ಮಿರುಗುವ ಗಿರಿಯ ತೆರದಿಂದ ೧೦೨

ತಲೆಯನೆತ್ತದ ತೆರದಿ ವಿಂಧ್ಯವ
ನಿಲಿಸಿ ಜಳಧಿಯ ತಳದ ಮಳಲುಗ
ಳುಳಿವವೊಲು ಜಳವನಿತನೀಂಟಿದಗಸ್ತ್ಯಮುನಿವರನು
ತಳುವದೈದಿ ತುರಂಗಮೇಧದಿ
ಸುಲಲಿತಾವಭೃತಾರ್ದ್ರಮೂರ್ತಿಯ
ನೊಲವಿನಿಂದೀತನನು ಸುಸ್ನಾನವನು ಬೆಸಗೊಳುವ ೧೦೩

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗಿರಿಶನನು ತಪದಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ
ಪರರಿಗಸದಳವೆನಿಸುವಸ್ತ್ರೋ
ತ್ಕರವ ಪಡೆದೀ ಪಾಂಡ್ಯಭೂಪನ ಧಾಳಿಯನು ತಡೆವ
ಭರದ ಬಿಂಕದೊಳೈದಿ ಲಂಕೇ
ಶ್ವರನು ಸಂಧಿಯನೆಸಗಿ ಸಮನಂ
ತರದೊಳಮರಾವತಿಗೆ ಧಾಳಿಯನಿಡಲು ನಡೆಗೊಳ್ವ ೧೦೪

ತರುಣಿಮಣಿ ನೀಂ ವಿಧಿವಿಧಾನದ
ಪರಿಣಯದಿ ಧರಣಿಯವೊಲೊಲವಿಂ
ಕರವಿಡಿದು ಕುಲಜಾತನೆನಿಪೀ ಭೂಮಿಪಾಲನನು
ಮಿರುಪ ರತ್ನಾವಳಿಯ ಸೊಬಗಿನ
ಶರನಿಧಿಯ ಮೇಖಲೆಯ ಪೈಮೆಯ
ಸಿರಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ವಧೂಟಿಗೆ ಸವತಿಯೆಂದೆನಿಸಿ ೧೦೫

ನೀಲಕುಂತಲೆ ಮೇಲಡರ್ವ ತಾಂ
ಬೂಲವಲ್ಲಿಯ ತಳ್ಕಿಯೊಳು ಕ
ಣ್ಪೋಲಗಳನೋಲಗಿಪ ಕೌಂಗಿನ ಮಾಲೆಯೇಲೆಗಳ
ಸಾಲನಾಲಿಂಗಿಸಿದ ಚಂದನ
ದೋಳಿಗಳ ಲೀಲೆಗಳ ಮಲಯವ
ನಾಳಿಯೊಳಗೆ ತಮಾಲಪತ್ರದ ತಲ್ಪದೊಳು ಸುಖಿಸು ೧೦೬

ಕಾಂತೆಯೀತನು ನೀಲನೀರಜ
ಕಾಂತಿಕಾಂತಶರೀರನರಿಯ
ಲ್ಕಾಂತೆ ನೀಂ ಕಾಂತಾಂಗದೊಳು ಗೋರೋಚನದ ರುಚಿಯಂ
ಇಂತೆಸವ ನೀಮೊರ್ವರೊರ್ವರ
ಕಾಂತಿಯನು ಕೊರ್ವಿಸುವ ಕೂಟವ
ನಾಂತು ಮೆರೆಯಿಂ ಮುಗಿಲ ಮಿಂಚಿನ ಕೂಟದುನ್ನತಿಯ ೧೦೭

ಪಡಿಯರಿತಿಯಂತೊರೆದ ನಲ್ಮೆಯ
ನುಡಿಗಳಿಡೆಯಂನು ಪಡೆದುವಿಲ್ಲಾ
ಪಿಡಿಯ ಬೆಡಗಿನ ನಡೆಯ ಮುಡದಿಯ ಹೃದಯಮುಕುಲದಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಡಜಸಖನಸ್ತಮಯಸಮಯದಿ
ಪಡಿಯನಿಕ್ಕಿದ ತಾವರೆಯೊಳೆಡೆ
ವಡೆಯದಂದದೊಳಿಂದುಬಿಂಬದ ಸಾಂದ್ರಕಿರಣಗಳು ೧೦೬

ಇರುಳಿನಲಿ ಸಂಚರಿಪ ದೀಪಾಂ
ಕುರದವೊಲು ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯಾವಾ
ವರಸನನು ಪಿಂದುಳಿದಳಾ ಆ ಧಾರಿಣೀಶ್ವರನು
ತೊರೆದ ಕಳೆಯ ವಿವರ್ಣಭಾವದ
ಮರುಕದಲಿ ಕಂದಿದನು ನಿಲೆಯೊಳು
ಧರಣಿಪತಿ ಸಂಚರಿಪ ಮಾರ್ಗದ ಮಾಡಗಳ ತೆರದಿ ೧೦೯

ಆಂತವಳು ತನ್ನೆಡಗೆ ನಡೆತರೆ
ಚಿಂತೆಯಾಂತನು ನೃಪಕುಮಾರನು
ಕಾಂತೆ ತನ್ನನು ವರಿಸುವಳೊ ಮೇಣ್ವರಿಸಳೋ ಎನುತ
ಅಂತು ತಪಿಸುತ ಕಳವಳಿಸುವಜ
ನಂತರಂಗದ ಸಂಶಯವನಳಿ
ವಂತೆ ಮಾಡಿದುದವನ ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುವಿಸ್ಫುರಣ ೧೧೦

ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳಿಲ್ಲದಾತನ
ಸುಂದರಾಂಗದ ಸೊಬಗನೀಕ್ಷಿಸಿ
ಯಿಂದುಮತಿ ಬೇರೊಂದನೀಕ್ಷಿಸಲಾಟಿಸಿದಳಿಲ್ಲ
ಬಂದ ಮಾವಿನ ನಗುವ ಪೂವಿನ
ಸಂದ ಸೊಗಸನು ಕಂಡ ತುಂಬಿಯ
ದೆಂದುಮೆದೆಯೊಳು ನೆನೆವುದೇ ಬೇರೊಂದು ಭೂರುಹವ ೧೧೧

ಇಂದುರುಚಿರುಚಿರಾಂಗಿಯಾದಾ
ಯಿಂದುಮತಿ ಬಗೆಸೋತು ತನ್ನೃಪ
ನಂದನನ ಮುಂದೆಸೆಯೊಳಗೆ ನೆಲೆನಿಂದುದನು ನೋಡಿ
ಸಂದ ನುಡಿಗಳ ಜಾಣತನದ ಸು
ನಂದೆ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದ ತಾನಿಂ
ತೆಂದು ಸವಿನುಡಿಯಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು ಕನ್ನಿಕೆಗೆ ೧೧೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆದಿಯೊಳಗಿಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದೊ
ಳಾದನೊರ್ವ ಕಕುತ್ಸ್ಥನೆಂಬನು
ವೇದನಿಧಿಯಿತರಿಗೆ ಕಕುದಪ್ರಾಯನಾದವನಂ
ಆ ದಿನದಿನುತ್ತರದ ಕೋಸಲ
ಭೂಧವರು ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶಬ್ದವ
ನಾದರದಿ ತಾಳುತ್ತೆ ಕೀರ್ತಿಯನಾಂತರಿಳೆಯೊಳಗೆ ೧೧೩

ಕಂದುಗೊರಲನು ಗೊಂದೆಯೇರುವ
ಚಿಂದದಿಂದ ಪುರಂದರನನೇ
ಗೊಂದೆಮಾಡಿ ನರೇಂದ್ರನವನಡರ್ದದರ ಪೃಷ್ಠವನು
ಸಂದಿಸಿದ ಸರಳಿನಲಿ ರಾಕ್ಷಸ
ವೃಂದದಂಗನೆಯರ ಕದಂಪುಗ
ಳಿಂದ ತೊಡದಳಿಸಿದನು ಮಂಗಳಪತ್ರಭಂಗಗಳ ೧೧೪

ಸುರಕರಿಯ ಕುಂಭವನು ಹಳಚುವ
ಭರಕೆ ಮಘವನ ಭುಜದಿ ಜಗುಳಿದ
ಸುರುಚಿರಾಂಗದದೊಡನೆ ತೆನ್ನಯ ತೋಳ ಬಳೆ ಹಳಚೆ
ಸುರಪನರ್ಧಾಸನದ ಹಸುಗೆಯ
ಸಿರಿಗೆ ಭಾಜನನಾಗಿ ಜಸವನು
ಹರಹಿದನು ದಶದಿಶೆಯೊಳಾ ನರಪಾಲಪುಂಗವನು ೧೧೫

ಆತನನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ
ನಾತತಾಮಲಕೀರ್ತಿ ಜಗತೀ
ಖ್ಯಾತನಿಜಕುಲದೀಪನಪ್ಪ ದಿಲೀಪಭೂಮಿಪನು
ಆತನೆಸಗಿದ ಯಾಗಕಾ ಪುರು
ಹೂತನೆದೆಯೊಳು ಕುದಿದುಕೊಳಲು ಕೃ
ಪಾತಿಶಯದಲಿ ನಿಲಿಸಿದನು ನೂರನೆಯ ಯಾಗವನು ೧೧೬

ಧಾರಿಣಿಯನವನಾಳ್ವ ದಿನದಿ ವಿ
ಹಾರಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗುವಂದರೆ
ದಾರಿಯೊಳು ಮೈಮರೆದು ಮಲಗಿದ ಮತ್ತಕಾಂತೆಯರ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸೀರೆಸೆರಗನು ಜಲಿಸಲಮ್ಮದು
ಮಾರುತವು ತಾನೆಂದೊಡದನಪ
ಹಾರಿಸಲು ಕೈಯಿಡುವ ಚೋರನದಾವನವನಿಯಲಿ ೧೧೭

ಅವನ ಸುತನಾ ರಘುನೃಪಾಲಕ
ನವನಿಯನು ಪೊರೆವಂದು ವಿರಚಿಸಿ
ಭುವನವಿಶ್ರುತವಿಶ್ವಜಿನ್ನಾಮಕಮಹಾಕ್ರತುವ
ಅವನಿಪರ ಸದಬಡಿದು ತಾನವ
ಯವದಿ ತಂದೈಸಿರಿಯನೆಲ್ಲವ
ತವಿಸಿ ಮೃಣ್ಮಯಪಾತ್ರಶೇಷವನೆಸಗಿದನು ಜವದಿ ೧೧೮

ಭೂರಮಣನವನಮಳಕೀರ್ತಿಯ
ಪಾರವನೆ ನೆಗೆದುಬ್ಬಿ ಕೊಬ್ಬುತ
ಧಾರಿಣೀಧರಶಿವಿರಕೇರಿದುದೊಡನೆ ಜಡನಿಧಿಯ
ನೀರನವಗಾಹಿಸಿತು ಮೆಲ್ಲನೆ
ದೂರಿದುದು ಪಾತಾಳಕಲ್ಲಿಂ
ದೇರಿದುದು ಸುರಪಾಲನೋಲಗಸಾಲೆಯಂಗಳಕೆ ೧೧೯

ಆ ನೆಗಳ್ದ ರಘುಭೂಮಿಜಾನಿಗೆ
ಸೂನುವೆನಿಸಿದನಜನೃಪಾಲನು
ಸೂನುವಾದಂತಾ ಜಯಂತನು ದೇವರಾಜನಿಗೆ
ಆನುವನು ತಂದೆಯವೋಲಿಳೆಯನು
ತಾನುಮೀಯಜನೃಪನು ಹೋರಿಯು
ಮಾನುವಂತಾ ಗೂಳಿ ತಾಳುವ ಭೂರಿಭಾರವನು ೧೨೦

ಕುಲದ ಕಾಂತಿಯು ವಯದ ವಿನಯದಿ
ಕಲಿತ ಗುಣಗಣದೈಸಿರಿಗೆ ತಾ
ಯ್ನೆಲೆಯೆನಿಸಿ ಬೆಲೆವೆತ್ತು ನಿನ್ನೊಳಗೋರಗೆಯ ಪಡೆವ
ಚೆಲುವುವಡೆದೀ ನೃಪಕುಮಾರಕ
ತಿಲಕನನು ಕೈವಿಡಿದು ಕರುಣಿಸಿ
ಸಲಿಸು ರತ್ನಕೆ ಚಿನ್ನದೊಡನೊಡವೆರೆವ ಸಂಪದವ ೧೨೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಂದು ತನಗೆ ಸುನಂದೆಯೊರೆದುದ
ನಿಂದುಮತಿಯಾಲಿಸುತ ವಿಗುವೊಲ
ವಿಂದ ಲಜ್ಜೆಯನಿನಿಸಡಂಗಿಸಿ ನಗುವ ನಯನಗಳ
ಕಂದದಿಂದೀವರದ ಮಾಲೆಯ
ನಂದ ವಿಂಗೆ ನೃಪನಂದನನ ಗೆರೆ
ಯಿಂದ ರಾಜಿಪ ಕಂಧರದಿ ಕೈಕೊಳಿಸಿ ವರಿಸಿದಳು ೧೨೨

ಕೊಂಕುಗುರುಳಿನ ಕಾಂತೆ ಕಾಮನ
ಸಂಕಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದೊಡವೊಡನೊಡ
ನೌಂಕುತಿಹ ಲಜ್ಜೆಯೊಳು ನುಡಿಯದೆ ಮೋನದಿಂದಿರಲು
ನೂಂಕಿ ನೆಗೆತಹ ನಿಬಿಡತರಪ್ರಭ
ಕಾಂಕುರಂಗಳು ಹೊಮ್ಮಿ ಹೊರಗ
ಣ್ಕೌಂಕಿ ಹಿಸುಣಾಡಿದುವು ತನ್ನಯ ಹೃದಯಭಾವವನು ೧೨೩

ಅಂತವಳು ಮನಸೋತು ನೃಪತಿಯ
ಮುಂತೆ ನಿಲೆ ನಗೆಮೊಗದ ಸೊಬಗಿನ
ಸಂತಸದಿ ಪಡಿಯರಿತಿ ನೃಪತನುಭವೆಯನೀಕ್ಷಿಸುತ
ಅಂತರಂಗಕೆ ಸೊಗಸದಿರ್ದೊಡೆ
ಮುಂತೆ ನಡೆದಪೆವೆಂದನಲು ನಯ
ನಾಂತಕುಟಿಲವಿಲೋಕನದಿ ನೃಪತನುಜೆ ನೋಡಿದಳು ೧೨೪

ಮಂಗಳದ ಪರಿಮಳದ ಪುಡಿಯೊಳು
ಸಂಗಳಿಸಿ ಕೆಂಗುಡಿಯ ಕಳೆದಳೆ
ದಂಗವಡೆದನುರಾಗವೆನೆ ಕಂಗೊಳಿಪ ಮಾಲೆಯನು
ಅಂಗನಾಮಣಿ ತನ್ನ ಸಖಿಯ ಕ
ರಂಗಳಿಂದಾ ತುಂಗಭುಜನ ಮ
ನಂಗೊಳಿಪ ಕಂಠದಲಿ ಸಿಂಗರಗೊಳಿಸಿದಳು ಬಳಿಕ ೧೨೫

ಅಂತು ಕಂಠದಿ ನೇಲ್ವ ನವ್ಯಲ
ತಾಂತಮಾಲೆಯನಾ ಧರಾಸೀ
ಮಂತಿನೀಪ್ರಿಯಕಾಂತನರಿದನು ತನ್ನ ಕಂಠದಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಂತಸದೊಳರ್ಪಿಸಿದ ತಾರಾ
ಕಾಂತಮುಖಿಯ ಮೃಣಾಲಕೋಮಲ
ಕಾಂತಮಾಂಸಲಮಸೃಣಬಾಹಾಲತೆಗಳಿಂದೆನುತ ೧೨೬

ಮುಗಿಲ ಮುಸುಕನು ಬಿಸುಟ ಶಶಿಯನು
ತೆಗೆದು ತಳ್ಕಿಸಿದಿಂದುಕಾಂತಿಯೊ
ಬಗೆವುಗುವ ತೊರೆಯೆರೆಯನೊಡವೆರೆದೆಸೆವ ಸುರನದಿಯೊ
ಸೊಗಸುವೀ ಸಮಂಗುಣರ ಯೋಗದ
ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಿಸಲರಿದೆನುತ ನಾ
ಡುಗರೊರೆವ ನುಡಿಯಿರಿದುದವನೀಧವರ ಕೊಡಕೆಗಳ ೧೨೭

ಒಂದು ಕಡೆಯೊಳು ವರನ ಪಕ್ಕದ
ಮಂದಹಾಸದ ಮೊಗದ ಮಂದಿಗ
ಳೊಂದು ಕಡೆಯೊಳು ಕಂದುಬೋರೆಯ ನೃಪರ ಮಂದಿಗಳು
ಸಂದಣಿಸೆ ಸಭೆ ಸೊಗಸಿತುಷದೊಳ
ಗೊಂದು ಕಡೆಯೊಳು ನಗುವ ಕಮಲಗ
ಳೊಂದು ಕಡೆಯೊಳು ಮುಗಿವ ನಳಿನಗಳೆಸೆವ ಕೊಳದಂತೆ ೧೨೮

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ಆ ಪರಿಯೊಳನುಚಾತೆ ತನಗನು
ರೂಪನೆನಿಸುವ ವರನೊಳೊಡಪೆರೆ
ದಾ ಪುರಂದರನಣುಗಿ ಗುಹನನು ವರಿಸಿದಂದದಲಿ
ರೂಪುವಡೆದಿರಲಾ ವಿದರ್ಭಮ
ಹೀಪನಲ್ಲಿಂ ರಾಜಧಾನಿಗೆ
ಪೋಪ ಮನದಿ ವಧೂವರರನೊಡಗೊಂಡು ಪೊರಮಟ್ಟ ೧

ಬಳಿಕಲುಳಿದವನಿಪರು ಮುಂಬಗ
ಲೊಳಗೆ ಮಸಮಸನಾದ ತಾರೆಯ
ಬಳಗದಂದದಿ ತೊಲಗಿದರು ತಂತಮ್ಮ ಬೀಡಿಂಗೆ
ನಳಿನಮುಖಿಯನು ವರಿಸದೊಂದು
ಮ್ಮಳದ ಕಳವಳದಿಂದ ಮನದೊಳು
ಹಳಿಹಳಿದು ನಿಂದಿಸುತ ನಿಜರೂಪವನು ವೇಷವನು ೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಂದುವೆವನೆಯೊಳು ದೇವರಾಜನ
ಸುದತಿ ಸನ್ನಿದಳಾದ ಕತದಿಂ
ಮದುವಗೆಡರಿನ ತೊಡಕು ಭಂಗವ ಸಂಗಳಿಸಿತಿಲ್ಲ
ಮದವಣಿಗನೊಳು ರಾಜಸಂತತಿ
ಪುದಿದ ಮತ್ಸರದಿಂದ ಹೃದಯದಿ
ಕುದಿಯುತಿರ್ದೊಡಮೊಯ್ಯನುಸಿಕನೆ ಸೈತೆ ತೊಲಗಿದುದು ೩

ಹರಹಿವೆಳದಳಿರುಗಳ ಹೂವಿನ
ಹೊರಳಿಯಲಿ ಹೆಂಪೇರಿ ಸೊಗಸುವ
ಸುರಶರಾಸನದಂತೆ ತೊಳಗುವ ತಳಿತ ತೋರಣದ
ಸಿರಿಯೊಳಗೆ ಸೊಂಪೇರಿ ವಿಂಗೆ ಕೈ
ನಿರಿವ ನಿಡುವಳಯಿಗೆಯ ನೆಳಲಿನ
ತುರುಗಲೊಳು ತಂಪೇರಿ ಮೆರೆವಾ ರಾಯಬೀದಿಯಲಿ ೪

ವರನು ವಧುವೊಡಗೂಡಿ ಸಾರುವ
ಪರಿಯನೀಕ್ಷಿಪ ತವಕದೊಳಗು
ಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ವಿಸುವಿಸುರುಪ ಹೊಂಗೆಲಸದ ಗವಾಕ್ಷಗಳ
ಸರಿಸಕೈದುವ ಸಾರಸಾಂಬಕಿ
ಯರೊಳು ತಲೆದೋರಿದುದು ವಿಕ್ಕಿನ
ಹರಿಬವನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಮಸಗುವ ಸಿಂಗರದ ಲೀಲೆ ೫

ನೋಡಲೆನೆ ಸಡಗರದಿ ಸಾರುವ
ಗಾಡಿಕಾತಿಯದೊರ್ವಳಂದದಿ
ಸೂಡಿದಲರಿನ ತುರುಬು ಸೋರ್ದುಗುತರುವ ಪೂಸರವ
ಕೂಡಿ ತುರುಬಿಡಲೊಲ್ಲದದನಾ
ಹಾಡಿನಲಿ ಕರತಳದಿ ತಾಳುತ
ಮಾಡವೇರಿ ಗವಾಕ್ಷದೆಡೆಗೈದಿದಳು ವಹಿಲದಲಿ ೬

ಅಲತಗೆಯನಡಿಯೂಡಲೆಂದಾ
ಕೆಳದಿಯಂಕದೊಳರ್ಪಿಸಿದ ಚೆಂ
ದಳಿರಡಿಯನಿರದೊರ್ವಳೊಯ್ಯನೆ ಸೆಳೆದು ಸಂಭ್ರಮದಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಲಲಿತಗತಿಯನು ಮರೆದು ಕುಟ್ಟಿಮ
ತಳದಿ ಸಲಿಸುತ ಯಾವಕದ ನಿಜ
ಚಳನಮುದ್ರೆಯನೈದಿದಳು ವಾತಾಯನದ ಬಳಿಗೆ ೭

ಒಂದು ಕಣ್ಣಂಜನದ ಸಿಂಗರ
ದಿಂದ ಸೊಬಗನು ಕೈಕೊಳಿಸಿ ಮ
ತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣದನಿಡದೆ ವಂಚಿಸಿ ಚಂಚಲಾಂಬಕದ
ಸುಂದರೀಮಣಿಯೊರ್ವಳಂಗುಳಿ
ಯಿಂದ ತಳಿದಂಜನದ ಸಲಗೆಯ
ನಂದಮಿಗೆ ನಡೆತಂದಳಾ ಜಾಳಂದರದ ಬಳಿಗೆ ೮

ಏರುಜವ್ವನದಾಕೆಯೊರ್ವಳು
ಮಾರುತಾಯನದಲ್ಲಿ ನೋಟವ
ದೂರಿಸುತ ಬಿರುನಡೆಯ ಭರದಲಿ ಗಂಟಳಿದು ಜಗುಳ್ದ
ಸೀರೆಯನು ಬಂಧಿಸದೆ ಕಂಕಣ
ಚಾರುರತ್ನದ ರಶ್ಮಿಯಲಿ ಪೊಳೆ
ಪೇರೆ ಪೊಡೆಯೆಡೆ ಕರದಿ ಪಿಡಿಯುತೆ ನಿಂದು ನೋಡಿದಳು ೯

ತರುಣಿಯೊರ್ವಳು ನೂಲ ತೊಂಗಲ
ಸರಗೊಳಿಸುತಂತಂತೆ ನಿರುಕಿಪ
ಭರದೊಳಗೆ ನಡೆತಂದೊಡಾಕೆಯ ಪಜ್ಜೆಗೋರೊರ್ವೆ
ಸುರಿದು ನವಮಣಿಗಣಮದೆಲ್ಲಮುಂ
ಮುರುಳಿವರಿದಿರೆ ಬರಿಯ ದಾರದ
ಸೆರೆಯ ಕಾಲುಂಗುಟದಿ ವಾತಾಯನವ ಸಾರಿದಳು ೧೦

ಆಸವದ ಪರಿಮಳದ ಪಸರವ
ಸೂಸುವಾಕೆಗಳಾಸ್ಯಕಮಲದೊ
ಳಾಸೆಯಿಂ ಸುಳಿಸುಳಿವ ನೀಲಾಂಬಕದ ತುಂಬಿಗಳ
ದೇಸೆಯಲಿ ತತ್ಪರದ ರಮ್ಯನಿ
ವಾಸಗಳ ವಾತಾಯನಂಗಳು
ದೇಸೆವಡೆದುವು ತುಂಬಿವೆರೆದಂಬುಜದಿ ಮೆರೆವಂತೆ ೧೧

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಡದಿಯರು ನಿಟ್ಪಿಸಳುಗಂಗಳ
ಕುಡಿತೆಯಿಂದಜನೃಪನ ರೂಪನು
ಕುಡಿಕುಡಿದು ಮೈಮರೆದು ತೊರೆದರು ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳ
ನುಡಿವುದೇನುಳಿದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ
ಮಿಡುಕು ನಯನದ್ವಿತಯದಲಿ ನೆಲೆ
ವಡೆದುದೆಂದೆನೆ ರಂಜಿಸಿದರಾ ಮಂಜುಳಾಂಗಿಯರು ೧೨

ಧರಣಿಪತಿಗಳು ಚಾರಮುಖದಲಿ
ವರಿಸೆ ದೂದಟ್ಟಿದೊಡಮೀ ಸುಂ
ದರಿ ಸೊಯಂಬರವಸಗಿ ಕಣ್ದೆರೆದೆಸೆವ ಜಾಣ್ಮೆಯನು
ಮೆರೆದಳಂತೆಸಗದೊಡೆ ಸಿರಿಯಾ
ಹರಿಯ ಕರವನು ಪಿಡಿದವೊಲು ತನ
ಗೊರೆಯೆನಿಪ ಸತ್ಕುಲದ ಸೊಬಗನನೆಂತು ವರಿಸುವಳು ೧೩

ಪದೆದು ಬಯಸಲ್ತಕ್ಕ ಗಾಡಿಗೆ
ಸದನವೆನೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವಿವರನು
ಮದುವೆಯಲಿ ಕೈವಿಡಿಸಿ ಬಗೆಯಲಿ ಬಿಗಿದು ಕೂಡಿಸದ
ಪದದೊಳೀಯಿರ್ವರನು ಸೌಂದ
ರ್ಯದೊಳು ಕರುವಿಟ್ಟಾ ಪಯೋರುಹ
ಸದನನೆಸಕಕೆ ಸಫಲತೆಯ ಸಂಪದವು ಸಾರ್ದಪುದೇ ೧೪

ಇವರು ರತಿಪತಿ ರತಿಗಳೇ ಮ
ತ್ತವತರಿಸಿದವರಕ್ಕುಮೇಕೆನ
ಲಿವಳಂ ನೆರೆದೀ ರಾಜಲೋಕಸಹಸ್ರದಲಿ ತನಗೆ
ಸವನೆನಿಪನಿವನೆನುತೆ ತಿಳಿದಿಂ
ತಿವನನೊಲ್ದಳು ಮನಕೆ ಮುನ್ನಿನ
ಭವದ ಸಂಗತಿಯರಿವು ಸಹಜವೆನಿಪ್ಪ ನುಡಿ ಪುಸಿಯೇ ೧೫

ಎನಂತ ಪೌರವಧೂಜನಂಗಳ
ವನಜಪವನದಿನೊಗೆದು ಕಿವಿಗಳಿ
ಗಿನಿದೆನಿಪ ಸವಿವಾತನಾಲಿಸುತೊಯ್ಯನಡಿಯಿಡುತ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಿನುಮಿನುಪ ಮಂಗಳವಿಧಾನದೊ
ಳನುವಡೆದು ಕಂಗೊಳಿಪ ನೃಪನರ
ಮನೆಯನಜನೃಪನಂದು ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜವಿಭವದಲಿ ೧೬

ಬಳಿಕಲಜನಾ ಪಿಡಿಯ ಬೆನ್ನೊಳು
ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪುಷ್ಪಕದಿನಿಳೆ
ಗಿಳಿದು ತನಗಾ ಕಾಮರೂಪಾಧೀಶನರ್ಪಿಸಿದ
ತಳದ ಲಾಗವನಾಂತು ಮೆಲ್ಲಡೆ
ಗೊಳುತ ಭೋಜನೃಪಾಲಸೂಚಿತ
ನಿಳಯವನು ಪುಗುತಂದನಂಗನೆಯೆದೆಯನೊಡವುಗುತ ೧೭

ಅಲ್ಲಿ ಮಿರಮಿರನೆಸೆವ ಗದ್ದುಗೆ
ಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಭೋಜಭೂಮೀ
ವಲ್ಲಭನ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ ಮಧುಪರ್ಕದರ್ಘ್ಯವನು
ಸಲ್ಲಲಿತರತ್ನಗಳ ರಾಶಿಯ
ನೊಲ್ಲಿವಚ್ಚಡಗಳನು ಕೊಂಡನು
ಹುಲ್ಲೆಗಂಗಳ ಹೆಂಗಳಲರ್ದಕ್ಷಿಗಳ ಕಳಿಯೊಡನೆ ೧೮

ಬಳಿಕ ಬೆಳುದುಗುಲದಲಿ ಸಲೆ ಕಂ
ಗೊಳಿಸುವಜನೃಪತಿಯನು ವಧುವಿನ
ಬಳಿಗೆ ತಂದರು ರಾಣಿವಾಸದ ವೃದ್ಧರಕ್ಷಕರು
ಬಿಳಿಯ ನೊರೆಯನು ತಳಿದು ಸಲೆ ಕಂ
ಗೊಳಿಪ ಪೊಳೆಯರಸನನು ವೇಲೆಯ
ಬಳಿಗೆ ತರುವಂತಮೃತಕಿರಣನ ಕಿರಣಲಹರಿಗಳು ೧೯

ಅಲ್ಲಿ ನೆಗಳ್ದಾ ಭೋಜಭೂಮೀ
ವಲ್ಲಭನ ಗುರುವಗ್ನಿಕಲ್ಪನು
ಭುಲ್ಲವಿಸುವಗ್ನಿಯನು ಹೋಮದ ತುಪ್ಪದಲಿ ತಣಿಪಿ
ಸಲ್ಲಲಿತವೈವಾಹಮಂಗಳ
ಕಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯವ ಪಡೆದು ವಧುವನು
ವಲ್ಲಭನೊಳೊಡಗೂಡಿ ಗಂಟಿಕ್ಕಿದನು ಮದುವೆಯಲಿ ೨೦

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕರದಿ ಮುದವಣಿಗಿತಿಯ ಮುಂಜುಳ
ಕರಸರೋಜವ ಪಿಡಿದು ತನ್ನೃಪ
ವರಸುತನು ಬಗೆಗೊಂಡನಾಂತ ನವೀನಕಾಂತಿಯಲಿ
ತೆರಪುಗುಡದವೊಲಪ್ಪಿದಸುಗೆಯ
ಮಿರುಪ ತಳಿರೊಳು ಮಾರ್ದಳಿರನಿ
ಟ್ಟುರೆ ವಿರಾಜಿಪ ನೂತಚೂತಕುಜಾತದಂದದಲಿ ೨೧

ವರನ ಮಣಿಬಂಧದೊಳು ರೋಮಾಂ
ಕುರಗಳಗೆಯೊತ್ತಿದುವು ವಧುವಿನ
ಬೆರಲು ನಾಂದುವು ತೊಟ್ಟಿಡುವ ಬೆಮರ್ವನಿಯ ಬಳಗದಲಿ
ವರನ ವಧುವಿನ ಕಿಸಲಯೋಪಮ
ಕರತಲಸ್ಪರ್ಶನದೊಳಂಗಜ
ನಿರವು ಮೆರೆದುದು ಸರಿಹಸುಗೆಯಲಿ ಹಸುಗೆಗೈದಂತೆ ೨೨

ನೋಡುವಾಸೆಯೊಳವರ ಕಣ್ಗಳು
ಕೂಡುವುವು ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕಡೆಯೊಳು
ನೋಡುವಡೆಯೊಳು ಸಂಧಿಸುತ ಬೆಚ್ಚರದಿ ಪಿಂಗಡೆಗೆ
ಓಡುವುವು ಮುಗುಳ್ದೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
ಕೂಡುವುವು ಬಳಿಕೆದೆಯೊಳೊಯ್ಯನೆ
ಮೂಡುವೆಳಲಜ್ಜೆಯ ತೊಡಕಿನೊಳು ಸಿಲುಕಿ ಸೊಗಸುವುವು ೨೩

ಜ್ವಲಿಸಿ ದಳ್ಳಿಸುವರಿಯ ಕೊಂಡಪ
ಬಳಸಿ ಬಲವರ್ಪಂದು ಸಲೆ ಕಂ
ಗೊಳಿಸಿದರು ದಂಪತಿಗಳೊಯ್ಯನೆ ಪೋರುಭೂಧರವ
ಬಳಸುತೊಂದರ ಹಿಂದೆಯೊಂದೆನೆ
ಬಳಿಸಲುತ ಬಲವಂದು ಸಲೆ ಕಂ
ಗೊಳಿಪ ಮೃದುಪದಗತಿಯ ಪಗಲಿರುಳುಗಳ ಪಾಂಗಿನಲಿ ೨೪

ಬಳಿಕ ಜಳರುಹಭವನವೊಲು ಕಂ
ಗೊಳಿಪ ಗುರುವಿನ ನಿಯಮದಲಿ ಮಂ
ಜುಳಚಕೋರವಿಲೋಲಲೋಚನೆ ಲಾಜೆಯರಳುಗಳಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಳಿದು ನಿಜಕರಕಿಸಲಂಬಿನು
ಜ್ಜ್ವಲಿಪ ಪಹ್ನಿಯಂ ಮುಖಿದಿ ತಳಿದಳು
ಮೊಳಕೆಯೊತ್ತುವ ನಾಣ ಭರದಲಿ ಬಳುಕುತಳುಂಕುತಲಿ ೨೫

ಹವಿಯ ಶಮಿಯೆಳದಳಿರ ಲಾಜೆಯ
ಸವಿವಡೆದ ಸೌಸವದ ಧೂಮದ
ನಿವಹವಾ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯೆಡೆಯಿಂದೊಗೆದು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ
ಕವಲೊಡೆದು ಕಾಮಿನಿಯ ಕದಪಿನೊ
ಳವಿದು ಕಿವಿಯನು ಮುದ್ದಿಸುತ ಕ
ಣ್ಣುವುರದೊಂದಂದವನು ತಾನರೆಗಳಿಗೆ ತಾಳಿದುದು ೨೬

ಕಾಡಿಗೆಯ ಕಂಬನಿಯ ಹನಿಗಳು
ಮೂಡಿದುವು ಕಣ್ಗಳಲಿ ಕಿವಿಯಲಿ
ಗಾಡಿವಡೆದಡೆಗೊಂಡ ಯವೆಯಂಕುರದ ಸಂಕುಲವು
ಬಾಡಿದುದು ಕದಪುಗಳ ಮೊಗದಲಿ
ಮೂಡಿದುದು ತಳಿರ್ಗೆಂಪು ಹೋಮದಿ
ಮೂಡಿದಾ ಧೂಮವನು ಕಾಮಿನಿ ಸವಿವ ಸಮಯದಲಿ ೨೭

ಬಳಿಕ ವಿುರುಗುವ ಹೊನ್ನ ಹಸೆಯೊಳು
ಕುಳಿತು ತದ್ದಂಪತಿಗಳೊಯ್ಯನೆ
ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾ ಸ್ನಾತಕರ ನರಪತಿಯ ತೆತ್ತಿಗರ
ಹೊಳಲ ವಿನುತಪುರಂಧ್ರಿಯರ ಕರ
ತಳದಿ ತಳಿದಾ ಸೇಸೆಯನು ಕಂ
ದಳಿತಮಾನಸರಾಗಿ ತಳಿದರು ತಮ್ಮ ತಲೆಗಳಲಿ ೨೮

ಆಂತು ಭೋಜಕುಲಪ್ರದೀಪನು
ಸಂತಸದ ಸೊಂಪಿನಲಿ ತಂಗಿಗ
ನಂತವಿಭವದೊಳೆಸಗಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಂಗಳವ
ಹಂತಿಯಲಿ ನೆರೆದಿರ್ದ ಭೂಮೀ
ಕಾಂತರಂ ತರವರಿತು ಮನ್ನಿಸ
ಲಂತರಂಗದ ಪರಿಜನಕೆ ಬೆಸಸಿದನು ನಲವಿನಲಿ ೨೯

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹಿರಿದು ಮನ್ನಣೆಪಡೆದು ನರಪರು
ಹೊರಗೆ ಹರಿಸವ ನಟಿಸಿ ಮನದೊಳು
ಮರಸಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನು ಹೊರಗಡೆ ತಿಳಿದು ಗರ್ಭದಲಿ
ಉರುವ ಮೊಸಳೆಯನಾಂತ ಮಡುವಿನ
ತೆರದಿ ತೋರುತ ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟುಡು
ಗೊರೆಯನೇ ಕಾಣಿಕೆಯ ನೆವದಲಿ ಕೊಟ್ಟು ತೆರಳಿದರು ೩೦

ಆಂತು ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ನೃಪಾಲರು
ಪಿಂತೆ ಮಂತಣಗೈದ ಬಗೆಯಲಿ
ಕಾಂತೆಯನು ಕೊಂಡುಯ್ವ ಮನದೊಳಗೆಲ್ಲರೊಂದಾಗಿ
ಆಂತು ನಿಂದರು ತನ್ನ ಪಟ್ಟದ
ಕಾಂತೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿಯಜಭೂ
ಕಾಂತನೊಬ್ಬನೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳ್ದ ಮಾರ್ಗದಲಿ ೩೧

ಅತ್ತಲಂತಿರಲಿತ್ತ ಭೋಜ ನೃ
ಪೋತ್ತಮನು ತನಗನುಜೆಯೆನಿಸಿದ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಗಿಂದುಮತಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳ
ಚಿತ್ತ ತಣಿವಂದದಲಿ ನಲಿನಲಿ
ದಿತ್ತು ಸತಿಪತಿಗಳನು ತತ್ಪುರ
ದತ್ತ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಪರೊಡನೆ ಹೊರವಟ್ಟನರೆಯೆಡೆಯ ೩೨

ದಾರಿಯೊಳಗವರೊಡನೆ ನರಪನು
ಮೂರು ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಬಳಿಕಜ
ಭೂರಮಣನನು ಸತಿಯೊಡನೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿದನು
ಸೂರನನು ಬಳಿಸಂದು ಪರ್ವದ
ಸೇರುವೆಯೊಳಾ ಬಳಿಕ ದೂರಕೆ
ಸಾರಿ ಪೋಗುವ ಕುಮುದಬಾಂಧವನೊಂದು ಬೆಡಗಿನಲಿ ೩೩

ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮಯ ಸಿರಿಯ ಸುಲಿದನು
ತಂದೆಯಿಂದಿನೊಳಣುಗನೆಮ್ಮಯ
ಮುಂದೆ ಕೊಂಡನು ಕನ್ಯಕಾಕುಲಮೌಳಿಮಂಡನವ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಂದು ಮನದಲಿ ಪೊಳೆತ ಮಚ್ಚರ
ದಿಂದ ಮಾರ್ಗವ ತಡೆದು ಭೂಪತಿ
ವೃಂದವಿರ್ದಾ ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿದನಜನೃಪಾಲಕನು ೩೪

ಬಲಿದ ಬಿಂಕದ ಭೂಮಿಪತಿಗಳು
ತೊಲಗದಾಯೆಡೆ ತಳ್ತು ತಡೆದರು
ನಲಿದು ನಿಜಸತಿಯೊಡನೆ ಸಾರ್ತಂದಜಮಹೀಭುಜನ
ಬಲಿಯೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟಿಳೆಯನಳಿದ
ಗ್ಗಳಿಸಿ ಗಗನಕೆ ಬಳೆದ ಗುಜ್ಜನ
ಚಳನವನು ಬಲುಹಿಂದಲಮರವಿರೋಧಿ ತಡೆದಂತೆ ೩೫

ಒಡನೆ ತನ್ನಯ ಮಡದಿಯನು ಕಾ
ಪಿಡುವ ಕಜ್ಜಕೆ ಮಂತ್ರಿಯನು ಪೆ
ರ್ಬಡೆಯೊಡನೆ ನಿಯಮಿಸುತ ನಿಜಭುಜಬಲದೊಳಜನೃಪನು
ತಡೆದನೊರ್ಮೆಯೆ ಹೊಡಕರಿಸಿ ಭೋ
ರಿಡುವ ತೆರೆಗಳ ಶೋಣನದವು
ಗ್ಗಡದ ಗಂಗೆಯ ತಡೆದು ರಯವನು ಭಂಗಿಪಂದದಲಿ ೩೬

ಪತ್ತಿ ಪತ್ತಿಯನಟ್ಟಿದುದು ವೇ
ಣೊತ್ತಿದರು ರಥಿಕರನು ರಥಿಕರು
ಮುತ್ತಿದರು ತುರಗಾಧಿರೂಢರು ತುರಗಸಾದಿಗಳ
ಒತ್ತಿ ತರುಬಿದರಾನೆಯವರಾ
ಮತ್ತವಾರಣದವರನೀ ಪರಿ
ತತ್ತುದಾ ದಳವೆರಡರಲಿ ಸಮಸಮರೆದಾಟೋಪ ೩೭

ಸೂಳಯಿಪ ನಿಸ್ಸಾಳಗಳ ರವ
ದೇಳಿಗೆಯ ಹೋರಟೆಯ ಭರದಲಿ
ಹೇಳಲಾರದೆ ನಿಜಕುಲದ ಪನ್ನತಿಕೆಯುನ್ನತಿಯ
ಕೋಲ ಮೈಯಲಿ ಬರೆದ ಬರಹದ
ಹೇಳಿಕೆಯೊಳರುಹಿದರು ತಮ್ಮ
ಬ್ಬಾಳುತನವನು ತಳದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲಿದರು ೩೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪರಿವ ತುರಗೋತ್ಕರದ ಖುರಖುರ
ಭರದೊಳುಣ್ಮತ ರಥರಥಾಂಗದ
ಹೊರಳಿಯೊಳಗೆಡೆಗಿರಿದು ಪ್ರಂಜಿಸಿ ಕುಂಜರಾವಳಿಯ
ಮೊರಗಿವಿಯ ಮೆಲ್ಲಲಿಪದೆಲರೊಳು
ಪರಹಿ ಮೈವಡೆದುಬ್ಬಿ ಸೀರೆಯ
ತೆರೆಯವೊಲು ಮರಸಿದುದು ರವಿಯನು ಕವಿದ ಕೆಂಧೂಳಿ ೩೯

ಹಳವಿಗೆಗಳೊಳು ಹೊಳೆವ ಮೀಂಗಳ
ಬಳಗವೆಸಗುವ ಗಾಳಿಯಲಿಪಕೆ
ತಲೆಗೊಡಹಿ ಬಾಯ್ದೆರೆದು ತುರುಗಿದ ರಜದ ರಾಜಿಯನು
ಉಳಿಸದೀಂಟುವುದೆಂಬ ಶಂಕೆಯ
ಬಳಿಯಿಸುತ ಕೆಸರೆದ್ದು ಕದಡಿದ
ಜಳವನೀಂಟುವ ಮೀಂಗಳಂದದಿ ಕಣ್ಗೆ ಸೊಗಸಿದುವು ೪೦

ತೂರಿ ತುರುಗಿದ ರಜದ ರಜನಿಯೊ
ಳಾರ ಕಣ್ಣುಂ ಕಣ್ಗೆಡುತ್ತಿರೆ
ತೇರನರಿಪಿದುದುಲಿವ ಚಕ್ರದ ಚೀತ್ಕೃತಿಧ್ವಾನ
ವಾರಣಂಗಳನರಿಪಿದುವು ಘಂ
ಟಾರವಂಗಳು ಭರ್ತೃನಾಮೋ
ಚ್ಚಾರಣವ ತೋರಿದುದು ನಿಜಪರಭಾವಭೇದವನು ೪೧

ಇಡಿಕಿರಿದು ಲೋಚನದ ಹಾದಿಯ
ತಡೆದು ತಾನಾ ತೆರದಿ ಪೆಂಪನು
ಪಡೆದು ಹೊಮ್ಮಿದ ಧೂಳಿಯೆಂಬಾ ಕಾಲಯಾಮಿನಿಗೆ
ಪಡೆದ ಸೂರ್ಯೋದಯವದೆನಿಸಿತು
ಪಡೆಯ ಕುದುರೆಯ ಕರಿಯ ಕಲಿಗಳ
ಕಡಿವಡೆದ ಕಾಯದಲಿ ಸೂಸುವ ರಕ್ತಜಲಧಾರೆ ೪೨

ಪರಿವ ಕಿನ್ನೀರೊರತೆಯಲಿ ಮೈ
ಮುರಿವಡೆದು ಮೂಲದಲಿ ಪೇಗಡೆ
ಮುರುತಹತಿಯಲಿ ಹರಹಿ ಕೆದರಿದ ಭೂರಿರಣಧೂಳಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪರಿವಡೆದುದುರಿಯಡಗಿ ಕೆಳಗಡೆ
ತರಿಳಕೆಂಡವನಾಂತು ಮೇಗಡೆ
ಹರಹಿ ಗಗನದಿ ನೆಗೆವ ಹೊಗೆಗಳ ಹೊರಳಿಯಂದದಲಿ ೪೩

ಹಿರಿಯ ಹೊಯ್ಲಿನ ಮರವೆ ತಿಳಿದೆ
ಚ್ಚರುತ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಸಾರಥಿಯನತಿ
ಭರದಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಕುದುರೆಗಳನಾ ಕಳಕೆ ಪರಿತಂದು
ಮೆರೆವ ಸಿಂಧದ ಕುರುಹಿನಲಿ ಸಲೆ
ಕುರುಹಿಡುತ ಮುನ್ನಿರಿದ ಪಗೆಯನು
ಮರೆಯದಿರಿದರು ರಥಿಕರುರಿದೇಳ್ವುಗ್ರರೋಷದಲಿ ೪೪

ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ ಕೈಚಳಕದುಕ್ಕಾ
ಳಿಚ್ಚ ಸರಲನು ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಿ
ಕೊಚ್ಚಿದುದು ಕೋದಂಡವಿದ್ಯಾಪಂಡಿತರ ತಂಡ
ಪಚ್ಚವೊಲು ಹಿಳುಕುಡಿದು ಹೋಯ್ತಿರ
ದುಚ್ಚಳಿಸಿ ಪಾಯ್ತಂದು ಮುಮ್ಮೊನೆ
ಚುಚ್ಚಿ ನಟ್ಟುದು ತಮ್ಮ ಹೇರೆದೆವಲಗೆಚೌಕದಲಿ ೪೫

ಮದಜಲವ ಮುಕ್ಕುಳಿಪ ಕರಿಗಳ
ಕದನದಲಿ ಮಾವುತರ ತಲೆಗಳು
ಮೊದಲು ಚಕ್ರದ ಧಾರೆಯಲಿ ಮುರಿದಲಗಿನಿರಿತದಲಿ
ಕದಲಿದೂಡಮಾ ಶ್ಯೇನಪಕ್ಷಿಯ
ಪದಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಮುಡಿಯ ತೊಡಕಿಂ
ದುದಿರದೊಯ್ಯನೆ ಸಡಿಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಗಿದುವು ಮಹಿಗೆ ೪೬

ಆದಿಯಲಿ ನಿಬ್ಬರದಿ ರಿಪುವನು
ಮೋದಿದಾ ರಾವುತನು ಹೊಯ್ಲಿನ
ಸೇದೆಯಲಿ ಸೊಪ್ಪಾಗಿ ತನ್ನಯ ತುರಗಪೃಷ್ಠದಲಿ
ಕೋದ ಮರವೆಯೊಳೊರಗಿದರಿಯನು
ಮೋದಲೊಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ತಿಳಿವಿನ
ಹಾದಿಯನು ಹೊಗುವಿನೆಗ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂದು ನೋಡಿದನು ೪೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹರಣದಾಸೆಯನುಳಿದು ಕರದಲಿ
ಖಿರತರದ ತರವಾರಿಯನು ತಳೆ
ದುರವಣಿಸಿ ಕವಚಿಗಳು ಹೊಯ್ದೊಡೆ ನಿಗ್ಗ ಮಂಗಳಲಿ
ತರದಿ ಸೂಸುವ ಕಿಡಿಗಳನು ಮದ
ಕರಿಗಳೊಡನಳಿಸಿದುವು ನಿಜಪು
ಷ್ಕರದ ತುಂತುರ ತುರುಗಲಿನ ತನಿವಳಿಯ ತಂಪಿನಲಿ ೪೮

ಸರಳ ಕಡಿತದೊಳುಡಿದ ವೀರರ
ಶಿರಗಳೀ ಪಳಗಳವೊಲೆಸೆದಿರ
ಲುರುಳ್ದ ಸೀಸಕದೋಳಿ ಚಷಕದ ತೆರದೊಳೊಪ್ಪಿರಲು
ಹರಿವ ನೆತ್ತರೆ ಕಳ್ಳ ಕಾಲುವೆ
ಗೊರೆಯೆನಿಸೆ ರಣಭೂಮಿ ಭಯವನು
ಹರಹಿ ಮೆರೆದುದು ಕಾಲರಾಜನ ಪಾನಭೂಮಿವೊಲು ೪೯

ಕಡಿವಡೆದ ನಿಡುದೋಳ ತುಂಡಿನೊ
ಳಿಡಿದಡಗನೆಳೆದೆಳೆದು ಪೊಡೆಯೊಳ
ಗಡಸುತಿಪ ಹದ್ದುಗಳನೋಡಿಸಿ ಪಿಶಿತಲೋಭದಲಿ
ಕಡಿವೆಡೆಯೊಳಾ ತೋಳ ಮುರಿಯಲಿ
ತೊಡರ್ದ ತೋಳ್ವಳಿ ತನ್ನ ತಾಲುವ
ನುಡಿಯೆ ತೊರೆದೋಡಿದುದು ಭೀತಿಯೊಳೊಂದು ಗೋಮಾಯು

ಅರಿಕರದ ಕರವಾಳಘಾತದಿ
ಕೊರಲರಿದು ತೊಟ್ಟನೆ ವಿಮಾನ
ಕ್ಕೆರೆಯನಾದವನೊಬ್ಬನೆಡವಂಕದಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ
ಸುರವನಿತೆಯೊಡನೀಕ್ಷಿಸಿದನು
ಬ್ಬರದ ರಭಸದಿ ಭೂರಿಭಯವನು
ಹರಹಿ ಕುಣಿಕುಣಿಕುಣಿವ ಮುನ್ನಿನ ನಿಜಕಬಂಧವನು ೫೧

ವೀರರಿಬ್ಬರು ರಣದಿ ನಿಜನಿಜ
ಸಾರಥಿಗಳಳಿಯಲ್ಕೆ ಚಲದಲಿ
ಸಾರಥಿಗಳುಂ ರಥಿಗಳುಂ ತಾವಾಗಿ ಕಾದಿದರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವಾರುವಂಗಳು ನೊಂದು ಮಡಿಯಲು
ತೋರಗಜೆಯಲಿ ಪೊಣರ್ದರವು ನಿ
ಸ್ಸಾರವಾಗಲು ಕಡಗಿ ತಳ್ತರು ತೋಳ ತೋಟಿಯಲಿ ೫೨

ಒರ್ವರೊರ್ವರ ಹೊಯ್ಲ ಕಡುಹಿಂ
ದಿರ್ವರದಟರು ಸಮಸಮಯದಲಿ
ಕೊರ್ವಡಗಿ ಕಳನೊಳಗೆ ತನುವನು ಬಿಸುಟು ಸುರಪುರಿಗೆ
ಸಾರ್ವ ಸಮಯದೊಳಮರಸತಿಯನ
ದೊರ್ವಳನೆ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ ಮಗು
ಳ್ದಿರ್ವರುಂ ಕಾದಿದರು ಹಿಂದಿನ ಹಗೆಯ ಹೆಂಪಿನಲಿ ೫೩

ಒಂದು ಸೂಳೊಳು ಗೆಲವ ಪಡೆದುವ
ದೊಂದು ಸೂಳೊಳು ಸೋಲದಲಿ ಮೆ
ಯ್ಯುಂದಿದುವು ಸೇನೆಗಳು ತಾವೊಂದೊಂದರಿತದಲಿ
ಹಿಂದೆ ಮುಂದೋರೊಮ್ಮೆ ಭೋಭೋರ್ಗೆ
ರೆಂದು ತೀಡುವ ಗಾಳಿಯಬ್ಬರ
ದಿಂದ ಕುಂದುವ ಮಗುಳಿ ಕೊಬ್ಬುವ ಕಡಲ ತೆರೆಗಳಿನೆ ೫೪

ಮುರಿದೊಡೇನಾ ಪಡೆಯನರಿಗಳು
ತರುಬಲಾರ್ತರೆ ಭೂಪತಿಯನವ
ನುರವಣಿಸಿ ರಿಪುನೃಪರ ದಳವನು ಕಲಕಿದನು ಕೂಡೆ
ಮುರಿಯಬಲ್ಲುದು ಗಾಳಿ ಹೊಗೆಯನು
ಮುರಿಯಬಲ್ಲುದೆ ಬೆಂಕಿಯನು ಕ
ವ್ವರಿಸಿ ಕಡಗುತ ಪುಳ್ಳಿಯಿರ್ದೆಡೆ ದಳ್ಳಿಸುವುದಗ್ನಿ ೫೫

ಏರಿ ತೇರನು ಬಿಗಿದು ನವತೂ
ಣೀರವನು ಸವಗವಲಿ ಮರಸಿ ಶ
ರೀರವನು ಕರತಳದಿ ತಳೆದಳವಟ್ಟ ಚಾಪವನು
ವೈರಿಸೇನೆಯನೇಕವೀರನು
ಬೀರದಲಿ ಕಲಕಿದನು ಕಲ್ಪದಿ
ವಾರಿಧಿಯನು ವರಾಹನಾಲೋಡಿಸುವ ಮಾಳ್ಕೆಯಲಿ ೫೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅವನ ಬಲಗೈವೆರಲು ತೂಣದ
ವಿವರದೆಡೆಯಲಿ ನಿಂದವೊಲು ನೋ
ಳ್ಪವರ ನಯನಕೆ ಗೋಚರಿಸಿದುದು ಕೈಯ ಕಾರ್ಮುಕದ
ಕಿವಿವರೆಗೆ ಪಿಡಿದೆಳೆದ ನಾರಿಯೆ
ಕವಿವ ರಿಪುಗಳ ಜೀವವನು ಹೀ
ರುವ ಕರಾಳಶರಾಳಿಯನು ಸೂಲಿಸುತ ಸೋಲಿಸಿತು ೫೭

ಕಡಿಕಡಿದು ಕೆಂಪೇರಿದವುಡಿನ
ನಡುನೊಸಲಿನಲಿ ಮುರಿಮುರಿದು ಗಂ
ಟಿಡಿದ ಹುಬ್ಬಿನ ಬಿಡಬಿಡದೆ ನೆಗೆದೇಳ್ವ ಹೂಂಕೃತಿಯ
ನಿಡುಸರದ ಹೋರಟೆಯ ಭಲ್ಲದಿ
ಕಡಿವಡೆದ ರಿಪುನೃಪರ ತಲೆಗಳ
ನಡಕಿದನು ಪೊಡವಿಯೊಳಗೆಡೆಯಿಲ್ಲೆನಿಸಂತಜನೃಪನು ೫೮

ಆನೆ ಮೊದಲಹ ನಾಲ್ವಗೆಯ ನಿಜ
ಸೇನೆಯನು ನೂಕಿದರು ಲೋಹದ
ಪೀನಕವಚವನಿರಿವ ಕೂರ್ಮೊನೆಗಣೆಯೊ ಮೊದಲಾದ
ಊನವಿಲ್ಲದ ಸಕಲಶರಸಂ
ತಾನದಲಿ ನಿಲವಿಲ್ಲದೆಚ್ಚಿ
ಚ್ಚಾ ನರಾಧಿಪರಜನನೊಪ್ಪೊಗದೊಳಗೆ ಮುತ್ತಿದರು ೫೯

ತುರುಗಿ ತೀವಿದ ಸರಳ ಮರೆಯಲಿ
ಮರಸಿದಜಭೂವರನ ತೇರಿನ
ಕುರುಹನರಿಯಲ್ಕಾಯ್ತು ಮೇಗಡೆ ಮೆರೆವ ಸಿಂಧದಲಿ
ತುರುಗಿ ತೀವಿದ ಬಡಪದಲಿ ತಲೆ
ಗರೆದ ದಿವಸಶ್ರೀಯನರೆಗ
ಣ್ಡಿರೆದ ಖರಕರನರುಣಕಿರಣದಿ ಕುರುಹಿಡುವ ತೆರದಿ ೬೦

ತರಿದು ಮೆದೆಗೆಡಹಿದನು ಸರಳಿನ
ಹೊರಳಿಯನು ತನಗಂದು ಗಂದರ
ರೆರೆಯನಣುಗನ ಕೊಟ್ಟ ಕಣೆಯನು ಶಿರುವಿನಲಿ ತುಡಿಸಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಭರದಿ ಕಿವಿವರೆಗೆಳೆದು ನೃಪನ
ಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿಡಲದು ರಿಪುಗಳನು ಮೆ
ಯ್ಯೆರಸಿ ನಿದ್ದೆಯ ನಿಗಡದಲಿ ಬಿಗಿವಿಡಿದು ಬಂಧಿಸಿತು ೬೧

ಬಳಿಕ ಹೆದೆಯನು ಸೆಳೆವ ಹರಿಬವ
ನುಳಿದ ಬೆರಲಿನ ಕಂದದಲಿ ಜೋ
ಲ್ದಿಳಿದ ಮಣಿಮಕುಟಗಳ ಪಳವಿಗೆಗಳಿಯ ನೆಮ್ಮೈಗೆಯ
ಬಲುಹಿನಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ನಿದ್ದೆಯ
ಸಿಲುಕುಗಳ ನರಪಾಲಸಂಕುಲ
ವಲುಗದೊಪ್ಪಿತು ಬಿದ್ದವಿಕ್ಕಿದ ಪಟದ ಪಾಂಗಿನಲಿ ೬೨

ಕದನಕರ್ಕಶನಜನೃಪಾಲಕ
ನದಟಿನಿಂದಾ ತೆರದಿ ಗಳಿಸಿದ
ಬಿದುಗೆಣೆಯ ಕೀರ್ತಿಯನು ಬಲಿಯಿಸಿ ಪಿಡಿದು ಕುಡಿವಂತೆ
ಸೊದೆಗೆ ಸೆಣಸುವ ತನ್ನ ತುಟಿಗಳ
ತುದಿಯೊಳಗೆ ಸೆರೆಗೊಳಿಸಿ ಸುಕನು
ಮುದಿರ ನಿನದದಿ ಭೋರೆನುತ ಪೂರಿಸಿದನೊಡನೊಡನೆ ೬೩

ಅರಿದು ಶಂಖಧ್ವನಿಯ ಕುರುಹನು
ಮರಳಿ ನಡೆತಂದಾಕವಾಳರು
ನಿರುಕಿಸಿದರೊರಗಿರ್ದ ಪಗೆಗಳ ಪಡೆಯ ಮಧ್ಯದಲಿ
ಮಿರುಗುವಜನೃಪತಿಯನು ಕಣ್ಮುಗಿ
ದೊರಗಿದಂಬುಜತತಿಯ ನಡುವಡೆ
ಮೆರೆವ ತಿಂಗಳ ಹೊಳಿವ ನೆಳಲನು ಕಾಣುವಂದದಲಿ ೬೪

ಕ್ಷೋಣಿಪತಿಯಾಣತಿಯೊಳವದಿರು
ಶೋಣಿತಾಂಬುವಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಿಸಿ
ಬಾಣದಗ್ರಪ ಬರೆದರರಿಗಳ ಪಳವಿಗೆಯ ಪಟದಿ
ಕಾಣಿರೈ ನೀವಜನು ಕರುಣಿಸಿ
ಪ್ರಾಣದಾನ(ವನೆ)ಸಗಿ ನಿಮ್ಮ
ಕ್ಷೀಣಯಶವನು ಕೊಂಡನೆಂಬಕ್ಕರದ ಸೇಣೆಯನು ೬೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಂ ಪೇಲೆಯಜಭೂ
ವಲ್ಲಭನು ಕರಪಲ್ಲವವನಾ
ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪಿನೊಳಿಟ್ಟಿಹಿ ತೊಲಗಿದ ಸೀಸಕದ ತಲೆಯ
ಚೆಲ್ಲಿ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲಿನ ಮೊಗ
ದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಬಿಮರ್ವನಿಯ ಸಿರಿ
ಯಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಳ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದಿಂತೆಂದನೊಲವಿನಲಿ ೬೬

ಕಾತರಾಂಬಕಿ ಬಂದು ನೋಡಾ
ಪ್ರೋತಹಾರ್ಯಶರೌಘರೆನಿಸುತ
ಭೂತಳದೊಳೊರಗಿರುವ ಭುಜಸಾಹಸದ ಭೂಪರನು
ಈ ತೆರದ ಮೀಸಲಿನ ನಿಜಸ
ತ್ತ್ವಾತಿಶಯವನು ಮೆರೆದು ಕಳಲೆಂ
ದಾತುರಿಸಿದರು ನಿನ್ನನೀ ಭುಜವಜ್ರಪಂಜರದಿಂ ೬೭

ಎಂದು ನುಡಿದೊಡನಿಂದುಮತಿಯ ಮು
ಖೇಂದು ಮುಸುಕಿದ ಮರುಂಕವನು ತೊರೆ
ದಂದ ಮಿಗೆ ರಂಜಿಸಿತು ಪೊಂಗುವ ಕಾಂತಿಲಹರಿಯಲಿ
ಮಂದಯಿಪ ನಿಶ್ವಾಸಬಾಷ್ಪದಿ
ಕಂದಿ ಕಳೆಗುಂದಿರ್ದ ಕನ್ನಡಿ
ಯೊಂದೆ ನಿಮಿಷಕೆ ಪಜ್ಜಳಿಸಿ ಪೊಗರೇರುವಂದದಲಿ ೬೮

ನಲವನಾಂತೊಡಮಾಕೆ ನಾಚುತೆ
ತಲೆಯನೆರಗಿಸಿ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದ
ಕೆಳದಿಯಿಂದರುಹಿದಳು ತನ್ನಯ ಮನದ ಸಂತಸವ
ಮಳೆಯ ಜಳದಲಿ ನಾಂದ ಧರಣೀ
ಲಲನೆ ತನ್ನಯ ಮನದಲಂಪನು
ಜಳದನೃಪತಿಗೆ ಸೋಗೆಯುಲಿಯಿಂದರುಹಂವಂದದಲಿ ೬೯

ಕಟ್ಟಿದಟಿನಿಂದಿಂತು ಪಗೆಗಳ
ಪಟ್ಟಬಂಧದ ತಲೆಯೊಳೆಡಗಾ
ಲಿಟ್ಟು ನಿಜಸತಿಯೊಡನಜನು ನಿಜನಗರಿಗೈದಿದನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಇಟ್ಟಣಿಪ ರಥತುರಗರಜ ನಸು
ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಸಿದ ಮುಂಗುರುಳ ನಿಜ
ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯೆ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ತೆರದಿ ಮೆರೆದಿರಲು ೭೦

ಮೊದಲೆ ಸುತನ ವಿವಾಹವಿಜಯಾ
ಭ್ಯುದಯವನು ರಘುನೃಪತಿ ಕೇಳ್ದತಿ
ಮುದದಿ ಸುದತಿಯಿನೊಂದುವರೆದೈತಂದ ತನಯನಿಗೆ
ಪದಪಿನಲಿ ಪಟ್ಟವನು ಕಟ್ಟಿಸಿ
ಹೃದಯವನು ತಪಕೀವ ಭಾವದಿ
ಹದಗೊಳಿಸಿದನು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನು ೭೧

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಬಳಿಕಲಾ ವೈವಾಹಮಂಗಳ
ವಿಳಸನದ ಸಂಪದದ ಸುತನಲಿ
ಬಳಿದ ನೇಹದ ಬಳ್ಳಿವಳ್ಳಿಯೊಳಾ ರಘೂದ್ಭವನು
ತೊಳಗುವೆರಡನೆಯಿಂದುಮತಿಯನು
ಕೆಳಿಗೊಳಿಸಿ ನಿಜಸುತನೊಡನೆ ಹಸೆ
ನಿಲಿಸಿದನೊ ಎನೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನೊಂದುಗೂಡಿಸಿದ ೧

ಪಾಪಕರ್ಮಕೆ ಹೇಸದಂಜದೆ
ಭೂಪರಾವುದನಾರ್ಜಿಸಲು ಪರಿ
ತಾಪಗೊಂಡುಮ್ಮಳಿಪರಾ ಧಾರಿಣಿಯನಜನೃಪನು
ಪಾಪದಲಿ ಗಳಿಸಿದನೆ ಭೋಗದ
ತಾಪದಲಿ ಬಯಸಿದನೆ ಧರ್ಮದ
ಕಾಪಿನಲಿ ನಿಜಜನಕನಾಜ್ಞೆಯೊಳೊಲಿದು ಕೈಕೊಂಡ ೨

ಗುರುವಸಿಷ್ಠ ಪ್ರಮುಖಮುನಿಗಳು
ವಿರಚಿಸಿದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ
ಪರಮತೀರ್ಥಜಲಂಗಳೊಳಗಜನೊಡನೆ ತನಗಾದ
ಪರಮಮಂಗಳಮಜ್ಜನದಿ ಭೂ
ತರುಣಿ ತನ್ನ ಕೃತಾರ್ಥತೆಯನಿರ
ದೊರೆವ ತೆರದಲಿ ಸೊಗಸಿದಳು ವಿಶದೋಚ್ಛ್ವಸಿತದಿಂದ ೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೆರೆಯಥರ್ವಾಭಿಜ್ಞರೆನಿಸುವ
ಗುರುಗಳೆಸಗಿದ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯೊಳಜ
ನರಪನೆಸೆದನು ಪರರಿಗಸದಳವೆನಿಪ ಬಲುಹಾಂತು
ಮರುತನೊಡನೊಡೆಪೆರೆದ ಕಿಚ್ಚಿನ
ತೆರನದಲ್ಲವೆ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜ
ಸ್ಸ್ಫುರಣದೊಳಗಾ ಕ್ಷತ್ರತೇಜವದೊಂದುಗೂಡಿದೊಡೆ ೪

ಏನಿದಚ್ಚರಿ ಮತ್ತೆ ರಘುಭೂ
ಜಾನಿಗಾದುದೊ ಜವ್ವನದ ಸಂ
ಧಾನವೆನುತಲಿ ತನ್ನನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಂದಿ ವಿಸ್ಮಯವ
ಆನುವಂತಜನೊಪ್ಪಿ ಜನಕನ
ನೂನಸಂಪದವೆಲ್ಲವನು ಕೊಂ
ಡೇನುಳಿದನೇ ಕೊಂಡನಾತನ ಗುಣಗಣಂಗಳನು ೫

ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳೊಪ್ಪಿದುವು ಶುಭ
ಕರವೆನಿಸಿದಿನ್ನೆರಡು ವಸ್ತುಗ
ಳಿರಕದಲಿ ರಘುನೃಪನ ಪೆಂಪಿನ ರಾಜ್ಯವಜನೃಪನ
ಎರಕದಲಿ ಸಿರಿವಡೆದುದಜನೃಪ
ವರನೊಡಲಿನಲಿ ನೆರೆದ ಜವ್ವನ
ಸಿರಿಯುಮೆಸೆದುದು ಕೂಡಿದಿಂದ್ರಿಯಜಯದ ಮೈಮೆಯಲಿ ೬

ನೊಂದಪಳು ಭರದಿಂದ ಸೋಂಕಿದೊ
ಡಿಂದು ಹೊಸಬಳು ಬೆದರುವಳು ತಾ
ನೆಂದು ನಯದಲಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಪಕ್ಕವನು ಸಾರ್ದು
ಮಂದಹಸನದ ನಲ್ಮೆಗಳ ನಯ
ದಿಂದ ಸವಿವಾತುಗಳ ಲಲ್ಲೆಗ
ಳಿಂದ ಧರೆಯನು ವರಿಸಿದನು ವರಿಪಂತೆ ನವವಧುವ ೭

ನೋಂತೆನಾನೊರ್ವನೆ ನೃಪಾಲಕ
ನಂತರಂಗಕೆ ಸಲ್ವ ಪೆರ್ಮೆಯ
ಸಂತಸಕ್ಕೆನುತವನ ಮಂದಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮತಮಗೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಚಿಂತಿಪಂತೆಸಗಿದನು ಹೊಳೆಗಳೊ
ಳಂತರವನೀಕ್ಷಿಸದೆ ಜಳನಿಧಿ
ಸಂತಸದೊಳೆಲ್ಲವನು ತಾನೊಳಕೊಳ್ವ ಮಾಳ್ಕೆಯಲಿ ೮

ಬಿರಿಸಿನಲಿ ಮುರಿದಿಡದೆ ಮೆಲ್ಪಿನ
ಮರುಕದಲಿ ಮನ್ನಿಸದೆ ನಯಬಂ
ಧುರವಿದೆನಿಸುವ ಮಧ್ಯಮಕ್ರಮದಿಂದ ಮಾರುತನು
ತರುಗಳನು ತನಗೆರಗಿಸುವವೊಲು
ಮುರಿದು ಕೊಲ್ಲದೆ ಮರುಗಿ ಪೊರೆಯದೆ
ಚರಣಕೆರಗಿಸಿದನು ನೃಪಾಲಕನುದ್ಧತಾರಿಯನು ೯

ಅನುಗಿಡದ ಭಾವದಲಿ ನಿಜನಂ
ದನನು ಮಂತ್ರಿಪ್ರಮುಖಜನಗಳ
ಮನವಿಡಿದು ರಾಜ್ಯದಲಿ ನೆಲೆನಿಂದುದನು ನಡೆನೋಡಿ
ಮನವೊಲಿದು ರಘುನೃಪತಿ ನಶ್ವರ
ವೆನಿಪ ನಾಕದ ಸುಖಿಗಳಲಿ ತಾ
ಮನವನಿಕ್ಕದೆ ಪೇಸಿ ನಿಸ್ಪೃಹತೆಯನು ಕೈಕೊಂಡ ೧೦

ವರದಿಲೀಪನೃಪಾಲವಂಶದ
ಧರಣಿಪರು ಮುಪ್ಪಡಸಲೊಡನೈ
ಸಿರಿಯನೆಲ್ಲವ ಸುಗುಣಿಯೆನಿಸುವ ಸುತನೊಳಗೆ ನಿಲಿಸಿ
ಮರದ ನಾರಿನ ಚೀರವನು ತಳಿ
ದುರುತಪೋಧನರಪ್ಪ ಮುನಿವ
ರ್ಯರ ಪದವಿಯಲಿ ನಡೆದರೆಡಹದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲಿ ೧೧

ನಿಜಕುಲೋದ್ಭವರಾಚರಣೆಯನು
ಭಜಿಸಲೆಳಸುತ ರಘುನೃಪಾಲನು
ತ್ಯಜಿಸಿ ರಾಜ್ಯವ ಬನಕೆ ತೆರಳುವ ತರಿಸಲವ ತಳೆಯೆ
ಅಜನೃಪತಿ ಮಣಿಮಕುಟಮಂಜುಳ
ನಿಜಶಿರವನವನಡಿಯೊಳರ್ಪಿಸಿ
ತ್ಯಜಿಸಿ ತನ್ನನು ನಡೆಯಬೇಡೆಂದೆನುತ ಬೇಡಿದನು ೧೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅಗಲವೇಡೆನುತಶ್ರುಮುಖದಲಿ
ಬಗೆಬಗೆಯೊಳಡಿಗೆರಗಿ ಬೇಡಿದ
ಮಗನ ಮಾತನು ಮನ್ನಿಸಿದೊಡಂ ರಘುನೃಪಾಲಕನು
ಅಗಲೆನೂಕಿದ ಹರೆಯ ತೊವಲನು
ಮಗುಳೆ ಪಾವಿನ ತೆರದಿ ತಳೆದನೆ
ಮೊಗವ ಮುರಿದೆಳಸಿದನೆ ಮುನ್ನವೆ ತೊರೆದ ಸಂಪದವ ೧೩

ಪಿಡಿದು ನಾಲ್ಕನೆಯಾಶ್ರಮದ ನ
ಲ್ನಡೆವಳಿಯನವನೂರ ಹೊರವೊಳ
ಲೆಡೆಯೊಳಗೆ ನೆಲೆನಿಂದು ತನ್ನಖಿಳೇಂದ್ರಿಯದ ಬಿರುಬ
ಉಡುಗಿ ಸೊಸೆಯಂತಾತ್ಮಜಾತನ
ಮಡವಿಯೆನಿಸಿದ ಸಿರಿಯಹರ್ನಿಶ
ಮೊಡರಿಸುವ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲಿ ನೂಕಿದನು ದಿನಗಳನು ೧೪

ಪ್ರಶಮದಲಿ ನೆರೆನಿಂದ ರಘುವೊಂ
ದೆಸೆಯೊಳುದಯವನಾಂತು ರಂಜಿಪ
ಪೊಸಪೊಡವಿಯರಸೊಂದು ದೆಸೆಯೊಳು ಮೆರೆಯೆ ತತ್ಕುಲವು
ಎಸೆದುದೊಂದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ
ಶಶಧರನುಮಿನ್ನೊಂದು ದೆಸೆಯಲಿ
ಮಸಗಿ ಮೂಡುವ ರವಿಯುಮೊಪ್ಪುವ ಗಗನದಂದದಲಿ ೧೫

ಯತಿಪಚರ್ಯೆಯೊಳಿರ್ದ ರಘುವನು
ಕ್ಷಿತಿಪಚರ್ಯೆಯೊಳೊಪ್ಪಿದಜಭೂ
ಪತಿಯುವನು ನೆರೆ ನೋಡಿ ಬಗೆದುದು ಮಂದಿ ಪರತರದ
ಗತಿಯನೊದವಿಪ ಧರ್ಮಮುಂ ಮೇ
ಣತುಲಸಂಪದವೀವ ಧರ್ಮಮು
ಮತಿಶಯದಿ ಮೆಯ್ವಡೆದು ನೆಲದಲಿ ನೆಲಸಿದಂದದಲಿ ೧೬

ದೊರೆಯದಿಹ ಸಂಪದವ ಸಾಧಿಸು
ವೆರಕದಿಂದಜಭೂಮಿಪತಿ ನಯ
ಪರಿಣತರು ತಾವೆನಿಪ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮರಳಿ ಬರಲಿಡೆಗುಡದ ಮೈಮೆಯ
ಪರಮಪದವನು ಪಡೆಯೆ ರಘುವುಂ
ಪ್ರರುಳರಿದ ಯೋಗಿಗಳ ಬಳಗದೊಳೊಂದುಗೂಡಿದನು ೧೭

ತರುಣನಜನಾ ಪ್ರಜೆಗಳೊಳಗಂ
ಕುರಿಪ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮದಿರವನು
ಪರಿಕಿಸುವ ಬಯಕೆಯಲಿ ಧರ್ಮಾಸನವನೇರಿದನು
ನರೆತ ಮಂಡೆಯ ರಘುವುಮಲುಗದ
ತೆರದಿ ಚಿತ್ತವ ನಿಲಿಸಿ ಕುಶವಿ
ಷ್ಟರವನೇರಿದನೈದೆ ವಿಜನವೆನಿಪ್ಪ ತಾಣದಲಿ ೧೮

ಎಸೆವ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿಯೊಳದೊರ್ಪನು
ವಶಗೊಳಿಸಿದನು ಕೆಲಬಲದೊಳಿಹ
ಪಸುಮತೀಶರನೆಲ್ಲರನು ಕೈಕೊಂಡ ಗೆಲ್ಲದಲಿ
ಕುಸಿಯದೆಸಪ ಸಮಾಧಿಬಲದಲಿ
ವಶಗೊಳಿಸಿದನು ತನ್ನ ಮೈಯಲಿ
ಪಸರಿಸಿದ ಪಂಚಾನಿಲವನಿನ್ನೊರ್ವನಳವಿನಲಿ ೧೯

ಅರಿಗಳೆಸಗುವ ಕರ್ಮಫಲಗಳ
ನುರುಬಿ ಬೆಂಬೂದಿಯಲಿ ತೊಣೆಯೆನೆ
ಹುರುಳುಗೆಡಿಸಿದನಿತ್ತಲೊತ್ತಂಬದಲಿ ನವನೃಪನು
ವಿರಚಿಸಿದ ಕರ್ಮಗಳನರಿವಿನ
ತರಿಳಕೆಂಡದೊಳುರುಹಿ ಬೂದಿಗೆ
ದೊರೆಯೆನಿಸಿ ನೆರೆ ಹುರುಳುಗೆಡಿಸಿದನತ್ತ ಯತಿವರನು ೨೦

ಆರು ಗುಣಗಳ ಫಲವನರಿದಾ
ಧಾರಿಣೇಶನು ತಕ್ಕಿಡೆಯನರಿ
ದಾರುವನು ಯೋಜಿಸಿದನಿಷ್ಟಾರ್ಥವನು ಪಡೆವಂತೆ
ಜಾರದವೊಲಾ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಗಿಹ
ಮೂರು ಗುಣಗಳ ಮೆಟ್ಟಿದನು ರಘು
ವೇರಿಸಿದ ಸಮಲೋಷ್ಮ ಕಾಂಚನಭಾವದಳವಿನಲಿ ೨೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪಿಡಿದ ಕಾರ್ಯದ ಪರಮಫಲವನು
ಪಡೆವ ವರಮೆಡೆಯುಡುಗದೊಂದೇ
ದೃಢಮನದಿ ನಡೆಯಿಸಿದನೋರಂದದೊಳಗಜನೃಪನು
ಪಿಡಿದ ಯೋಗದ ಕಡೆಯೊಳೀಶ್ವರ
ನಡಿಗಳನು ಕಾಂಬನ್ನೆವರವೆಡೆ
ಯುಡುಗದೋರಂದದಲಿ ನಡಸಿದನಾ ರಘುಪ್ರಭವ ೨೨

ಇಂತು ರಿಪುಗಳಿಗಿಂದ್ರಿಯಂಗಳಿ
ಗೆಂತುಮಣ್ಮುವೊಡೆಡೆಗುಡದೆಯೋ
ರಂತು ತಾಮೆಚ್ಚತ್ತು ತಮ್ಮನು ಕಾಪಿಡುತಲವರು
ಅಂತವರಿಯದ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ನಂತವರಿಯದ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ನಾಂತು ಪಡೆದರು ಸಿದ್ಧಿಗಳನೆಸಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ೨೩

ಹಲವು ಬರಿಸವನಂತು ನಿಜಸುತ
ನೆಳಸಿದಂದದಿ ಕಳೆದು ಭಾಸ್ಕರ
ಕುಲಶಿಖಾಮಣಿ ತಳೆದು ಸಮದೃಷ್ಟಿಯನು ಸರ್ವದಲಿ
ಬಲಿದ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯೊಳಗವಿ
ಚಲಿತಮಾನಸನಾಗುತೈಕ್ಯವ
ತಳೆದನವ್ಯಯನಪ್ಪ ಮಾಯಾತೀತನಲಿ ನಲಿದು ೨೪

ತನುವ ತೊಡಕನು ಕಳೆದು ಬಿಸುಟನು
ಜನಕನೆಂಬಾ ನುಡಿಯನಾಲಿಸಿ
ಜನಿಸಿದತಿಶೋಕದಲಿ ಕಂಬನಿದುಂಬಿಯಜನೃಪನು
ವಿನುತಯತಿಗಳ ಬರಿಸಿ ತಾತಂ
ಗನುಗೊಳಿಸಿದನು ವಿಧಿವಿಧಾನದೊ
ಳನಲನಲಿ ದೇಹವನು ದಾಹಿಸದಂತ್ಯಕರ್ಮವನು ೨೫

ತನುವನಾ ಪರಿ ತೊರೆದ ಪೂಜ್ಯರು
ತನಯರೆಸಗುವ ಪಿಂಡದಾನವ
ಮನದಿ ಕಾಂಕ್ಷಿಸರೆಂಬುದನು ತಿಳಿದಿರ್ದುಮಜನೃಪನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮನದಿ ತೀವಿದ ಜನಕಭಕ್ತಿಯೊ
ಳನುಗೊಳಿಸಿದನು ಪೈತೃಕರ್ಮಗ
ಳನಿತುವನು ಪಿತೃಕಾರ್ಯಕೋವಿದರೊರೆದ ಮಾಳ್ಕೆಯಲಿ ೨೬

ಇಂತಹರ ಮರಣದಲಿ ಮನದಲಿ
ಚಿಂತಿಸುವುದಘಹೇತುವೆನುತಾ
ಸಂತರಾಡಿದ ವಾಕ್ಯದಲಿ ಪಿತೃಶೋಕವನು ತೊರೆದು
ಆಂತು ಕರದಲಿ ಕಾರ್ಮುಕವನೋ
ರಂತೆ ಮಾರಾಣತಿಯನಡಿಗಿಡು
ವಂತೆ ಮಾಣಿಸಿ ನೆಲದಿ ತನ್ನಾಣತಿಯ ನಿಲಿಸಿದನು ೨೭

ಧರಣಿಕಾಂತೆಯುಮಿಂದುಮತಿಯುಂ
ಪರಮಪೌರುಷದಿಂದ ಮೆರೆವಜ
ನರಪನೊಡವೆರೆದೊಲ್ದು ಪೊದಲನೆಯಾಕೆ ರತುನಗಳ
ತುರುಗಲನು ಸೂಲಿಸಿದಳೆರಡನೆ
ಯರೆಸಿ ಬಳಿಕಲಿ ಬೆಸಲೆಯಾದಳು
ಪರಮಭುಜಸಾಹಸದ ರಾಜಕುಮಾರರತ್ನವನು ೨೮

ದಶಶತಾಂಶುವನಾಂತ ರವಿಯಂ
ತೆಸೆದು ದಶದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಯ
ಯಶವ ಹರಹಿ ಸಮಸ್ತಜಗತೀಖ್ಯಾತನೆಂದೆನಿಪ
ದಶಶಿರಾರಿಗೆ ತಂದೆಯೆಂದೀ
ವಸುಮತೀತಳದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿ
ದಶರಥೋರ್ವಿಪನೆಂಬ ಹೆಸರಲಿ ಮೆರೆದನಾ ಸುತನು ೨೯

ಶ್ರುತದಿನಾ ಋಷಿಗಣದ ಋಣವನು
ವಿತತಯಾಗದಿ ಸುರರ ಋಣವನು
ಸುತನ ಪೆತ್ತು ಪಿತರರ ಋಣವನು ತೀರ್ಚಿದತಿಶಯದಿ
ಕ್ಷಿತಿಪನೆಸೆದನು ತನ್ನ ಬಳಸುತ
ಗತಿನಿರೋಧವನೆಸಪ ಪರಿಧಿಯ
ವೃತಿಯ ಲಂಘಿಸಿ ರಂಜಿಸುವ ದಿವಸೇಶ್ವರನ ತೆರದಿ ೩೦

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯ ಧನವೊಂದೆ ಪರರುಪ
ಕೃತಿಗೆ ಸಂದುದೆ ಗುಣಗಣಂಗಳು
ಮತಿಶಯದಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದುವು ಪರೋಪಕಾರಗಳ
ಅತುಲಭುಜಬಲವಾರ್ತಭಯಸಂ
ಹೃತಿಗೆ ಸಂದುದು ಬಹುಕಲಾಭಿ
ಜ್ಞತೆ ವಿರಾಜಿಸಿತಖಿಲಕೋವಿದಜನದ ಸೇವೆಯಲಿ ೩೧

ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಸೌಖ್ಯವನು ಧರೆಯಲಿ
ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನು ಸುತನಲಿ
ಕುಲವಧುವಿನೊಡನಾ ನೃಪಾಲಕನೊಮ್ಮೆ ಮಂದಿರದ
ಸುಲಲಿತಾರಾಮದಲಿ ನಲಿದನು
ಲಲನೆಯೊಡನೊಲವಿಂದಲಾಖಿಂ
ಡಲನು ನಂದನವನದ ಮಧ್ಯದಿ ಬಿನದಿಪಂದದಲಿ ೩೨

ಆಗಳಾ ನಾರದನು ದಕ್ಷಿಣ
ಸಾಗರದ ತೀರದಲಿ ಪುಣ್ಯ
ಕ್ಷಾಗರವಿದೆನೆ ಮೆರೆವ ಗೋಕರ್ಣದಲಿ ನೆಲೆನಿಂದ
ನಾಗರಾಜವಿಭೂಷನನು ನವ
ರಾಗದಿಂದುಪವೀಣಿಸಲ್ಕೆ ನ
ಭೋಗತಿಯೊಳ್ಪಿತರುತಲಿರ್ದನು ಬಡಗದೆಸೆಯಿಂದ ೩೩

ಆ ರಿಷಿಯ ಕರತಳದ ಬೀಣೆಯೊ
ಳ್ಪೇರಿಸಿದ ಸುರಕುಜದ ಕುಸುಮದ
ಹಾರದಿನಿಗಂಪಿಂಗೆ ಸೋತನೊ ಮನದೊಳೆಂಬಂತೆ
ಮಾರುತನು ದ್ರುತಗತಿಯೊಳಗೆ ಸಂ
ಚಾರಿಸುತ ಸಾರ್ತಂದು ಮುನಿಗಪ
ಚಾರವೆನ್ನದೆ ಮಾಲಿಕೆಯನೋಸರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು ೩೪

ಮಾಲೆಯೊಡನಿಳೆಗಿಳಿವ ತುಂಬಿಯ
ಮಾಲೆಯೆಸೆದುದು ದುರುಳತನದಲಿ
ಗಾಳಿ ತನಗವಮಾನವೆಸಗಲು ವಲ್ಲಕೀವನಿತೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕೀಲಿಸಿದ ಶೋಕದಲಿ ಕಜ್ಜಲ
ನೀಲಪನಿರ್ದಶ್ರುವಾರಿಯ
ಸಾಲನಾಲಿಗಳಿಂದ ಸೂಸುವಳೆಂಬ ಪಾಂಗಿನಲಿ ೩೫

ಆಂತ ಪರಿಮಳಭರದಿ ಮಿಕ್ಕು ಬ
ಸಂತದಲಿ ಸೌಸವವನುಂಗುಳ್ವ ಲ
ತಾಂತತಪಿಯನು ಪಳಯುತಿಳೆಯೆಡೆಗಿಳಿದ ಸುಮಮಾಲೆ
ಕಾಂತನೊಡನುಪವನದಿ ಬಿನದದ
ಸಂತಸವ ಸೇವಿಸುವ ತಾರಾ
ಕಾಂತವದನೆಯ ಸೆರಗಿನಲಿ ಸೆರೆವಡೆದು ನೆಲಸಿದುದು ೩೬

ಆರೆನಿಮಿಸವಾ ತೆರದಿ ಸೆರಗಿನ
ನಿರಿಗಳಲಿ ನೆಲೆವಡೆದ ಹೂವಿನ
ಸರವನಾಕೆ ವಿಲೋಕಿಸುತ ಪರವಶತೆಯಲಿ ಬೆರೆದು
ಮರಲುಗಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ಸುರವರ
ಪುರಿಗೆ ಸರಿದಳು ರಾಹುವದನೋ
ದರದೊಳಗೆ ಶಶಿಯಡಗೆ ಕೌಮುದಿ ಕಣ್ಮುಗಿವ ತೆರದಿ ೩೭

ಕರಣಗಳ ಕಾಲಾಟವುಡುಗಿದೊ
ಡೊರಗಿದಾಕೆಯ ಮೆಲ್ಲೊಡಲು ನೆಲ
ಕುರುಳುತಜನನು ತನ್ನೊಡನೆ ಕೆಡಹಿದುದು ಭೂತಲಕೆ
ಉರಿವ ಪಂಜಿನ ಕುಣಿವ ಜಿಹ್ವಾಂ
ಕುರದಿ ಸುರಿತಹ ತೈಲಬಿಂದುಗ
ಳುರಿಯನವನೀತಳಕೆ ತಮ್ಮೊಡನೆರಗಿಸುವ ತೆರದಿ ೩೮

ಅಂತು ಧರಣಿಗುರುಳ್ದ ದಂಪತಿ
ಯಂತರಂಗದ ಪರಿಜನದ ಹಾ
ಮುಂತೆ ಗತಿಯೇನಳಿದರೇ ಹಾಯೆಂಬ ರೋದನಕೆ
ಆಂತು ಭೀತಿಯನಕಟ ನಿಕಟವ
ನಾಂತರದ ತಂಗೊಳದ ಹಕ್ಕಿಯ
ಹಂತಿ ಸಮದುಃಖಿವನು ತಳೆದಂತೊಡನೆ ಚೀರಿದುವು ೩೯

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬೀಸಿದೆಳಗಾಳಿಯಲಿ ತುಂತುರ
ಸೂಸಿನಲಿ ಬಲಿದಿರ್ದ ಮೂರ್ಛೆಯ
ನೋಸರಿಸಿ ಕಣ್ದೆರೆದನಜನೃಪನಿಂದುಮತಿ ನೆಲದಿ
ಸೂಸಿ ಮೈಯನು ಮೃತಿವಡೆದಳಿ
ನ್ನೇಸು ನುಡಿದೇನಕ್ಕಟಾಯಿ
ಶೈಷವಿರ್ದಂದಲ್ತೆ ಫಲಿಪುವು ಕೊಂಡ ಮರ್ದುಗಳು ೪೦

ಉಡಿದ ತಂತಿಯ ಬೀಣೆಯಂದದಿ
ಪೊಡವಿಯಲಿ ಕೆಡೆದಿರ್ದ ನಿಜಸತಿ
ಯೊಡಲನೊಯ್ಯನೆ ತನ್ನ ಕರಯುಗದಿಂದ ತೆಗೆದೆತ್ತಿ
ತೊಡೆಯ ಮಂಚದೊಳೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
ಪಡಲಿರಿಸಿದನು ಪ್ರೇಮರಸದಿಂ
ದಿಡಿದ ಮೃದುಹೃದಯದ ಮಹೀಪತಿ ಮನದ ಮರುಕದಲಿ ೪೧

ಹರಣವಳಿದು ವಿವರ್ಣಭಾವದಿ
ಕುರುಹಳಿದ ಕಾಮಿನಿಯ ಕಾಯದ
ಹೊರೆಯಸಾತ್ಮಾಂಕದಲಿ ಹೊತ್ತಾ ಭೂಮಿಪಾಲಕನು
ಇರುಳ ಕೊನೆಯಲಿ ಕಾಂತಿಪುಂಜವ
ತೊರೆದು ಮಸಮಸನಾದ ಹರಿಣದ
ಕುರುಹನಾಂತ ನಿಶೀಥಿನೀನಾಯಕನವೊಲು ಪೆರೆದ ೪೨

ಹಳಯಿಸಿದನೆಡೆವಿಡದೆ ಕಂಗಳಿ
ನಿಳಿತರುವ ಕಂಬನಿಯ ಗಡಣದ
ಬಳೆಯನೊತ್ತುವ ಕೊರಲ ಗದ್ಗದರವದ ಮರುಕದಲಿ
ಅಳಿದುಹೋದುದು ನಿಜದ ಧೈರ್ಯದ
ಮೊಳಕೆ ಕಾಸಲು ಕಬ್ಬುನವೆ ಕೈ
ಕೊಳುವುದತಿಮಾರ್ದವವನೆಂದೊಡೆ ನರರ ಪಾಡೇನು ೪೩

ಅಂಗಸಂಗಮದನಿತರಲಿ ಹರ
ಣಂಗಳನು ಹಿಂಗಿಸುವ ಕಡುಹಿನ
ಭಂಗಿಯನು ಕೈಕೊಳುವುವೀ ಕುಸುಮಂಗಳೆಂದೆನಲು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಂಗಮದ ಜೀವಿಗಳ ಹರಣವ
ನುಂಗುವುಗ್ರಾಂತಕನ ಕಠಿನಕ
ರಂಗಳಲಿ ಕೈದೆನಿಸದಾವುದು ವಿಶ್ವಧಾತ್ರಿಯಲಿ ೪೪

ಮೃದುಳವೆನಿಸುವ ವಸ್ತುಜಾತವ
ಮೃದುಳವೆನಿಸುವ ವಸ್ತುವಿಂದಲೆ
ಸದೆದು ಕೊಂದಪನಕ್ಕುಮಾ ಸಮವರ್ತಿಯೆಂಬವನು
ಉದುರಿ ಸುರಿತಹ ಮಂಜುವನಿಗಳ
ಹುದುವಿನಲಿ ನಲಿನಿಯನು ನಲುಗಿಸಿ
ಸದೆವುದೇ ಹಿಂದಣ ನಿದರ್ಶನವಿದಕೆ ಭಾವಿಸಲು ೪೫

ಕುಸುಮಮಾಲೆಯಿದಕಟ ಜೀವಿಗ
ಳಸುವ ಕೊಲುವೊಡೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಿ
ಬೆಸುಗೆವಡೆದೊಡಮೇಕೆ ನುಂಗದೊ ನನ್ನ ಹರಣವನು
ವಿಷಮುಮೊಂದೆಡೆಯಮೃತದಂದದೊ
ಳೆಸಗುವುದು ಮೇಣಮೃತಮೊಂದೆಡೆ
ವಿಷದವೋಲೆಸಗುವುದು ಲೋಕದೊಳೀಶ್ವರೇಚ್ಛೆಯಲಿ ೪೬

ಅಲ್ಲದೊಡೆ ಕಲ್ಲೆದೆಯ ಬಿದಿಯೀ
ಮೆಲ್ಲಲರ ಮಾಲೆಯನೆ ಜೀವವ
ಘಲ್ಲಿಸುವ ಬರಸಿಡಿಲ ಮಾಲೆಯ ಮಾಡಿ ವೃಕ್ಷವನು
ಕೊಲ್ಲದದನಪ್ಪಿರ್ದ ಕೋಮಲ
ವಲ್ಲಿಯನು ನಿಷ್ಕರುಣದಲಿ ನೆವ
ವಿಲ್ಲಿದೀ ತೆರದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಮನವ ಮಾಡಿದುದೇ ೪೭

ನಲ್ಲಳೇ ನಾನಕಟ ನಿನ್ನೊಳು
ಸಲ್ಲದಪರಾಧಂಗಳನು ಮಿತಿ
ಯಿಲ್ಲದಂತೆಸಗಿದೊಡಮವನೆಲ್ಲವನು ನೀಂ ಮರೆವ
ಮೆಲ್ಲೆದೆಯಳಿಂದೇತಕೊರ್ಮೆಯೆ
ಕೊಲ್ಲಿತನವನು ತಳೆದು ನನ್ನೊಳು
ಸೊಲ್ಲನೊಂದನು ಸೊಲ್ಲಿಸದೆ ಬಿಗಿವಿಡಿದೆ ಮೌನವನು ೪೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಗೆಯ ಬೆಳದಿಂಗಳ ವಿಲಾಸದ
ಮುಗುದೆ ನಿನ್ನಯ ಹೊಳ್ಳುನೇಹದ
ಬಗೆಯನರಿತೆನು ಶತನಹೆನು ನಾನಲ್ಲದೊಡೆ ನೀನು
ಮಗುಳಿ ಬಾರದ ಪಯಣಕೋಸುಗ
ವಗಲುವೀ ಸಮಯದೊಳಗಕಟಾ
ನಗದೆ ನನ್ನೊಳು ನುಡಿಯದೀ ಪರಿ ತೊರೆದು ಪ್ರೋಗುವೆಯಾ ೪೯

ಹರಣವೇ ನೀನರಸಿಯೊಡನಾ
ತೆರದಿ ನಡೆದವನೇತಕವಳನು
ತೊರೆದು ಬಂದೊಳಹೊಕ್ಕೆಯೀ ಹಾಳೊಡಲ ಕೊಂಪೆಯನು
ಅರಿಯದೀ ಪರಿ ಗೈದ ಪಾಪದ
ಪರಿಹೃತಿಗೆ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಲಿ ಬಿ
ದ್ದುರಿದು ಬೆದಬೆದ ಬೆಂದು ಬೂದಿವೊಲಾಗು ನೀನೀಗ ೫೦

ನೀಲಕುಂತಳೆ ನಿನ್ನ ನೊಸಲೊಳು
ಕೇಳಿಕಾಲದಿ ಮೂಡಿ ಮುತ್ತಿನ
ಮಾಲೆಯಂದದಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿದ ಬೆಮರ್ವನಿಯ ಬಳಗ
ಡಾಳಿಸುತ್ತಿಹುದಿನ್ನು ಮಕಟಮ
ರಾಲಯಕೆ ನೀಂ ತಳರ್ದೆ ಹಾ ಹಾ
ಹೇಳಲೇನೀ ಹಾಳುದೇಹಿಯಸಾರತೆಯ ಪರಿಯ ೫೧

ಇನಿಯಳೇ ನಿನ್ನೆಡೆಯೊಳಕಟಾ
ನೆನಹಿನೊಳಮಪರಾಧಲವವನು
ನೆನೆದವನು ನಾನಲ್ಲದೇತಕೆ ತೊರೆದೆ ನೀನಿಂತು
ಮನವು ನಿನ್ನಲಿ ಸಿಲುಕಿದುದು ತಾ
ನೆನೆಯದಿನ್ನೇನುವನು ಹಲವೇ
ನೆನಗೆ ಧರಣೀಶ್ವರತೆಯೆಂಬುದು ಮಾತಿನುಪಚಾರ ೫೨

ಅಲರ ಸರವನು ತಳೆದು ಸುರ್ಕುತೆ
ಸುಳಿಗೊಳುತೆ ತುಂಬಿಗಳ ಬಳಗದ
ಹೊಳಹನಣಕಿಸುತೆನೆವ ನಿನ್ನೀ ಕುರುಳ ಮಾಲೆಗಳ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆಲುಗಿಸುತಲಡಿಗಡಿಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ಸುಳಿವ ಮಾರುತನನ್ನ ಮನದೊಳು
ಪೊಳಕೆಯಿಡುವುದು ಮರಳಿ ಬಪೆ ನೀನೆಂಬ ಬಯಕೆಯನು ೫೩

ಅರಸಿ ನೀನೊಲವಿಂದ ಕಣ್ಗಳ
ತೆರೆದು ನನ್ನೆರ್ದೆಯೊಳಗೆ ನೆಲಸಿದ
ಮರುಕವನು ಮುರಿದಿಕ್ಕು ಕರುಣಿಸು ಕರವ ಜೋಡಿಪೆನು
ಇರುಳೊಳಾ ಹಿಮಗಿರಿಯ ಗುರುಗ
ಹ್ವರದೊಳಗೆ ತುಂಬಿರುವ ತಮವನು
ಪರಿಹರಿಸುವಂತಾ ತೃಣಜ್ಯೋತಿಗಳ ತಣ್ಬೆಳಗು ೫೪

ಆಲುಗುತಿಹ ಸುಳಿಗುರುಳ ಸೊಂಪಿನ
ಚೆಲುವ ಮೊಗವಿದು ಮಾತನಾಡದೆ
ಬಲಿವ ಮೌನದೊಳಿರಲು ಬೆದಬೆದಬೇವುದೀ ಮನವು
ಉಲುಹಡಗಿ ಬಸಿರೊಳಗೆ ನೆಲೆಗೊಂ
ಡಳಿಯನಾಂತಿರುಳೊಳಗೆ ಕಣ್ಮುಗಿ
ದಳವಳಿದ ಜಳರುಹವನೊಂದನೆ ನೋಡಿದಂದದಲಿ ೫೫

ಇರುಳು ಮರಳುತೆ ಬಂದು ಶಶಿಯನು
ಬೆರಸುವುದು ಸಲೆ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯು
ಮರಸುತಲೆ ನಡೆತಂದು ನಿಜಕಾಂತನನು ಕೂಡುವುದು
ಮರಳಿ ಬೆರಸುವ ಕತದಿನವು ಘನ
ವಿರಹವನು ಸೈರಿಸುವುವಾನೀ
ಮುರಿವನರಿಯದ ವಿರಹದುರಿಯಲಿ ಬೇವೆನೆಂತಕಟಾ ೫೬

ತಳಿರುಗಳ ಮೆಲ್ವಾಸುಗಳ ಮೃದು
ತಳಪ ನೆಮ್ಮಿದೊಡಕಟ ಬಳ್ವಳ
ಬಳಲಿ ಬಾಡುವ ನಿನ್ನ ಮೃದುಳಶರೀರವಲ್ಲಿಯಿದು
ಮಲಗಿದಪುದೆಂತಕ್ಕಟಕ್ಕಟ
ಕುಲಿಶಕರ್ಕಶಶುಷ್ಕಕಾಷ್ಠಾ
ವಳಿಯ ಭೀಕರಚಿತೆಯ ನಿಷ್ಕರುಣಪೃಷ್ಠಭಾಗದಲಿ ೫೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಡದಿ ನಿನ್ನಯ ಮನದ ಸಖಿಯೆಂ
ಬೆಡೆಗೆ ಸಂದೀ ಮಂಜುಮೋಖಿಲೆ
ಪಡೆಯಲರಿಯದೆ ನಿನ್ನ ಬೆಡಗಿನ ನಡೆಯ ಕೂಟವನು
ನುಡಿಯಲೊಲ್ಲದೆ ಮೌನಮುದ್ರೆಯ
ಹಿಡಿದು ಸಮದುಃಖಿದಲಿ ಕೊರಗುತ
ಸಡಗರಿಸಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹರಣವ ತೊರೆದವೋಲಿಹುದು ೫೮

ಅಲಸಗತಿಯನು ರಾಜಹಂಸೀ
ಕುಲದೊಳಗೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನಿನ್ನಯ
ಕಲವಚನವನು ಕೋಕಿಲೆಯ ಕೊರಲೊಳಗೆ ಸೆರೆಗೊಳಿಸಿ
ಚಲವಿಲೋಕನವನು ಕುರಂಗೀ
ಲಲನೆಯಂಬಕದಲಿ ನಿಗುಂಬಿಸಿ
ಯೆಲರೊಳಲೆವೆಳಲತೆಯೊಳಗೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿ ವಿಭ್ರಮವ ೫೯

ಇಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿದೆಯೀ ಗುಣಂಗಳ
ನೆಲ್ಲವನು ನೀನಕಟ ನಿರ್ಜರ
ವಲ್ಲಭನ ಪುರಿಗೈದುವಂದೀ ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭನು
ತಲ್ಲಣಿಸುವನು ನಿನ್ನ ವಿರಹದ
ಘಲ್ಲಣೆಯೊಳೆಂದೆನುತಲಕಟಿವು
ಕೊಲ್ಲುವುವು ಸಂತೈಸಬಲ್ಲುವೆ ಮರುಗುವೀ ಮನವ ೬೦

ಲೋಲಕುಂತಳೆ ಹಿಂದೆ ನೀನೆ ರ
ಸಾಲತರುವಲ್ಲಭನಿಗೀ ಫಲಿ
ನೀಲತೆಯೆ ದೊರೆಯಹುದು ನಾನೀ ತರುಲತಾಯುಗವ
ಲೀಲೆಯಿಂದ ವಿವಾಹವಿಧಿಯಲಿ
ಮೇಳವಿಸಿದಪೆನೆಂದೆನುತ ಪಲ
ಸೂಳು ನುಡಿದದನೆಸಗದೀ ಪರಿ ಪೋಗುವುದು ತರವೆ ೬೧

ನಿನ್ನ ಪದಪಲ್ಲವದ ಸೋಂಕಿನ
ಮನ್ನಣೆಯ ದೋಹದವನಾಂತೀ
ಚೆನ್ನಸುಗೆ ಬೆಸಲಾಗೆ ಕುಪಿನ ಕುಸುಮಕೋಟಿಯನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಚೆನ್ನೆ ನಾನವಗಳನು ತಿರಿದೀ
ನಿನ್ನ ತುರುಬಿನೊಳೊಲಿದು ತುರುಬದ
ಮುನ್ನವಕಟ ನಿವಾಪಮಾಲೆಯನೆಸಗುವಂತಾಯ್ತೋ ೬೨

ಅರಸಿ ಕಲನೂಪುರದ ರವದಲಿ
ಮೆರೆವ ನಿನ್ನಯ ಪದಪಯೋಜದ
ಪರರಿಗಸುಲಭವೆನಿಪ ಸೋಂಕಿನ ಸವಿಯ ಸೇವಿಸಿದ
ಸಿರಿಯಸುಗೆಯಿದು ಮರಲ ಕಂಬನಿ
ಗರೆಯುತಿಂದು ಸುಗಾತ್ರಿ ನಿನ್ನನು
ಸ್ಮರಿಸಿ ಮರುಗುವ ತೆರದಿ ಮುಂಗಡೆ ಕಣ್ಗೆ ತೋರುವುದು ೬೩

ತರುಣಿನಿನ್ನರಕಂತಿ ನಿನ್ನಯ
ಸುರಭಿನಿಶ್ವಸಿತಾನಿಲಕೆ ಸರಿ
ದೊರೆಯೆನಿಸುವೀ ವಕುಳಮುಕುಳಂಗಳಲಿ ಮೇಖಲೆಯ
ವಿರಚಿಸುತ ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನಿಂ
ತರೆಗೆಲಸದಲಿ ಮುರಿದು ನಿದ್ರಾ
ಭರದೊಳೀ ಪರಿ ಪೆಯ್ಯರೆದು ಮಲಗುವುದು ಗುಣದೊಳಗೇ ೬೪

ಕೆಳದಿಗಳು ಸಮದುಃಖಸುಖಶೈಂ
ಖಲಿತರೀ ಬಾಲಕನು ಪಾಡಿವ
ದೆಳವೆರೆಯವೊಲು ದಿನದಿನಕೆ ಕಳಿವಡೆದು ತೊಳಗುವನು
ಹಲವ ನುಡಿದೇನೇಕರಸಸಂ
ವಳಿತಮಾನಸನ್ನಾನು ಸೌಖ್ಯಾ
ವಳಿಯನೀ ಪರಿ ಪಡೆದುಮಿಂತೆಸಗುವೊಡೆ ಸೊಗಸಿದುದೇ ೬೫

ಧೃತಿಯಿದಸ್ತಮಿಸಿದುದು ಮಿಕ್ಕಿನ
ರತಿಯ ಬೆಸುಗೆಯದಳಿದು ಹೋದುದು
ಶ್ರುತಿಹಿತದ ಸಂಗೀತದುಲುಹಡಗಿದುದು ಲೋಕದಲಿ
ಋತುಗಳುತ್ಸವಶೂನ್ಯವಾದುವು
ಗತಿಸಿತಾಭರಣಾವಳಿಯ ಸೊಗ
ಸತಿಶಯದ ಶಯನೀಯವೇ ಪರಿಶೂನ್ಯವಾಯ್ತೀಗ ೬೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮನೆಗೆ ಗೃಹಿಣಿ ಸುಮಂತ್ರಿ ಮಾನಸ
ಕನುವೆನಿಪ ಸಖಿ ಲಲಿತಕಲೆಗಳ
ನನಿತುವನು ಕಲ್ಪಿಂದು ಶಿಷ್ಯಪ್ರವರೆಯೆನೆ ಸಂದ
ಇನಿಯಳೇ ಹಾ ನಿನ್ನನಾ ಕ
ಲ್ಪನದ ಬಿದಿ ಕೊಂಡುಯ್ವ ಪದದಲಿ
ನನತು ಭಾಗ್ಯದೊಳಾವುದನು ಕೊಂಡುಯ್ದನಿಲ್ಲಕಟಾ ೬೭

ಮದಿರಲೋಚನೆ ಬಾಯೊಳಾನೂ
ಡಿದ ಸರಸವಹ ಮಧುವ ಕುಡಿದತಿ
ಮುದದೊಳರೆಗಳಿಗೆಯಲಿ ಝಡಿತಿಯೊಳೀ ಪರಿಯೊಳೆನ್ನಾ
ಕದಪಿನೆಡೆಯಲಿ ಬೆಚ್ಚ ಬೆಚ್ಚನೆ
ಕುದಿದು ಸುರಿತರುವಶ್ರುವಾರಿಯ
ನದಿಯ ಬೆರೆದ ನಿವಾಪಜಲವನು ಕುಡಿಯಲಿಳಸುವರೇ ೬೮

ಎನಿತು ಸಂಪದವಿದ್ದೊಡೇನೀ
ಜನಕೆ ಸೌಖ್ಯದ ಮಾತು ತಾನಿಂ
ದಿನ ದಿನಕೆ ಕೊನೆಗಂಡುದಿನ್ನೆಂತಾದೊಡೇನೆನಗೆ
ಇನಿಯಳೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ
ಮನವಿದೆರಗದು ಪೆರಪೆರವರೊಳು
ನನಗೆ ರುಚಿಸುವ ಸುಖಿಗಳೆಲ್ಲವು ನಿನ್ನೊಳಡಗಿದುವು ೬೯

ಇಂತು ಗೋಳಿಡುತಜನೃಪತಿ ನಿಜ
ಕಾಂತೆಯನು ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಲುಬುತ
ಲಂತರಂಗವ ಕೊಯ್ವ ಮರುಕದ ನುಡಿಯ ನುಡಿಯುತಲಿ
ಪಿಂತೆಮುಂತೆಡಬಲದ ಮರಗಳ
ಹಂತಿ ಹೂವಿನ ರಸದ ನೆವದಲಿ
ಸಂತತಾಶ್ರುವಿಮೋಚನವ ಮಾಡುವವೊಲೆಸಗಿದನು ೭೦

ಬಳಿಕ ಕುಲಜನವೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
ಬಳಿಸಲುತ ನೃಪನಂಕಪೀಠದ
ತಳದೊಳೊರಗಿವ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯ ಮೃತಕಳೇಬರವ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಳೆದು ಚಂದನದಗರುಕಾಷ್ಠಾ
ವಳಿಯ ಸವುದೆಯ ಚಿತೆಯ ಪೃಷ್ಠದಿ
ಮಲಗಿಸಿದರಕಟಂತ್ಯಮಂಡನವೆನಿಸಲಾ ಮಾಲೆ ೭೧

ಅರಸಿಯೊಡನಜನೃಪತಿ ಶೋಕದೊ
ಳುರಿವ ಚಿತೆಯಲಿ ತನ್ನ ದೇಹವ
ತೊರೆದನೆಂಬಪವಾದವುದಿಸುವುದೆಂಬ ಭೀತಿಯಲಿ
ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ತನ್ನ ಮೈಯನು
ತೆರದೆ ನಿಂದನು ಬದುಕುವಾಸೆಯ
ಸೆರೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಶರೀರವನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದನಿಲ್ಲ ೭೨

ಕಳಿದು ಹೋಯ್ತು ದಶಾಹವಲ್ಲಿಂ
ಬಳಿಕಲಾ ಗುಣಶೇಷಳೆನಿಸಿದ
ಲಲನೆಗಂತ್ಯದೊಳೆಸಗಬೇಡಿದ ವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲವನು
ಹೊಳಲ ಹೊರತೋಟದಲಿ ಭೂಮಿಪ
ತಿಲಕನೆಸಗಿದನಖಿಳಶಾಸ್ತ್ರಂ
ಗಳನು ತಿಳಿದರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಹಾದಿಯಲಿ ೭೩

ಇರುಳು ಕಳಿದ ಶಶಾಂಕನಂದದಿ
ಕೊರಗಿಯಜನೃಪನಾತ್ಮಕಾಂತೆಯ
ಮರಣದಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಪುಗುವಂದು ಪತ್ತನದ
ತರುಣಿಯರ ಕಂಗಳಲಿ ಗುಳಗುಳ
ನುರುಳ್ವ ಕಂಬನಿಗಳಲಿ ತನ್ನಯ
ಮರುಕವೇ ಹೊನಲಿಟ್ಟುದನು ನಿರುಕಿಸುತ ನಡೆತಂದ ೭೪

ನರಪತಿಯ ಶೋಕಾತಿರೇಕವ
ನರಿದನಾತ್ಮಧ್ಯಾನಬಲದಲಿ
ಗುರುವಸಿಷ್ಠಮುನೀಂದ್ರನತ್ತ ನಿಜಾಶ್ರಮದಿ ಬಳಿಕ
ಅರಸನನು ಸಂತೈಸೆ ತಾನೇ
ತೆರಳಿದೊಡೆ ತೊಡಗಿರ್ದ ಯಜ್ಞಕೆ
ಮುರಿವು ಬಹುದೆನುತಟ್ಟಿದನು ನಿಜಶಿಷ್ಯನೊಳು ಬೆಸನ ೭೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತೆರಳಿದನು ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನು ಭೂ
ವರನ ಕಂಡಿಂತೆಂದು ನುಡಿದನು
ನರಪ ಗುರುವರಿದಿಹನು ನಿನ್ನ ವಿಷಾದವೇಗವನು
ಭರದಿ ತಾನೈತಂದು ನಿನ್ನನು
ಮರಳಿ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಿರಿಸಲಿರ್ದನು
ವಿರಚಿಪಧ್ವರಕೆಡರು ಬಹುದೆಂದೆನ್ನನಟ್ಟಿದನು ೭೬

ಅವರ ಬೆಸನನು ಕೆಲಪು ನುಡಿಯೊಳೆ
ಹವಣಿಸಿದುದನು ತಂದಿಹೆನು ನಾ
ನವನಿವಿಶ್ರುತಸತ್ತ್ವಸಾರ ಸುಪೃತ್ತ ನೀನದನು
ಸವಿನಯದಿ ಕಿವಿಗೊಳಿಸಿ ಮಾನಸ
ಭವನದಲಿ ಧರಿಸುವುದು ಸಮುಚಿತ
ವವನಿಪತಿ ನಿನ್ನೊರೆಯ ಗುರುಭಕ್ತಾಗ್ರಗಣ್ಯರಿಗೆ ೭೭

ಆದಿದೇವನ ಮೂಪೆಯಿಕ್ಕಿದ
ಪಾದದಳತೆಯೊಳಡಗಿದೀ ಭುವ
ನಾದಿಲೋಕತ್ರಿತಯದಲಿ ಸಲೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲಿ
ಆದುದನು ಮೇಣ್ವರ್ತಮಾನದೊ
ಳಾದಪುದನಾ ಮುಂದೆಯಹುದನು
ಬೋಧದೃಷ್ಟಿಯೊಳರಿದಿಹನು ತಡಪರಿಯದಾ ಮುನಿಪ ೭೮

ಹಿಂದೆ ದುಷ್ಕರವೆನಿಪ ತಪದಲಿ
ನಿಂದ ತೃಣಬಿಂದುವಿನ ತಪಕೆ ಪು
ರಂದರನು ಮಂಚ್ಚರಿಸಿ ನಿಯಮವನೊಡೆವ ಚಿತ್ತದಲಿ
ಸುಂದರೀಮಣಿಯೆನಿಪ ಹರಿಣಿಯ
ನಂದು ಕರೆದೆಲೆ ರಮಣಿ ನಡೆ ನೀ
ನಿಂದೆ ಮುನಿಪನ ತರಿಸಲವ ಮುರಿಯೆನುತ ಕಳುಹಿದನು ೭೯

ಲೀಲೆ ಮಿಗೆ ನಡೆತಂದು ತಪವನು
ಕಾಳುಮಾಡಿದಳಕಟ ಸುರವರ
ನೋಲಗದ ಸಮ್ಮುಖಿದ ಸೂಳೆಯೆನುತ್ತ ಮುನಿವರನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಾಳು ನರಜನ್ಮವನು ನೀನೆನು
ತಾ ಲಲನೆಯನು ಶಪಿಸಿದನು ಶಮ
ವೇಲೆಯೊಳು ವಿಲಯೋರ್ಮಿ ಜನಿಸಿದುದೆನಿಪ ಮುನಿಸಿನಲಿ ೮೦

ದೇವಮುನಿ ನಾನಮರಪಾಲನ
ಸೇವಕಳು ನಾನೆಸಗಿದುದನು ಕೃ
ಪಾವಲೋಕನದಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿ ಪೊರೆವುದೆಂದೆನುತ
ಆ ವನಿತೆ ಮರುಕದಲಿ ಪದರಾ
ಜೀವದಲಿ ತಲೆಯಿಡಲು ಮುನಿಗಗ
ದೇವನಾ ಸುರಸುಮದ ದರ್ಶನವವಧಿ ಹೋಗೆಂದ ೮೧

ಬಳಿಕ ಕೃಥಕೈಶಿಕನೃಪಾಲರ
ಕುಲದೊಳವತರಿಸಿದಳು ಭೂಮಿಪ
ತಿಲಕ ಪಟ್ಟದ ಮಹಿಷಿಯಾದಳು ನಿನಗವಳು ಬಳಿಕ
ಇಳಿದುದಮರರ ಕುಸುಮಮಾಲಿಕೆ
ಯಳಿದುದಾಗಳೆ ಶಾಪವಾಗಳೆ
ಕಳೆದು ಬಿಸುಟಳು ಮರ್ತ್ಯದೇಹವನಡರಿದಳು ನಭವ ೮೨

ಸಾಕು ತೆಗೆಯಿನ್ನವಳ ಮರಣದೊ
ಳೇಕೆ ಮರುಗುವೆ ಸಾವು ತಪ್ಪದು
ಲೋಕದಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರಿಗೆಂಬುದು ನೀನು ಕಾಣದುದೇ
ಶೋಕವನು ಕೆಲನೂಕು ನೆಟ್ಟನೆ
ಲೋಕವನು ನಲವಿಂದ ಹೊರೆ ಧರ
ಣೀಕಳತ್ರರು ರಾಜರೆಂದಾಡುವರು ಸೂರಿಗಳು ೮೩

ಅರಸುತನದೊಳಮರಸ ಗರ್ವಕೆ
ತೆರಹನೀಯದೆ ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯಾ
ಪರಿಣತೆಯ ಸಾರವನು ತೋರಿದೆ ಧಾರಿಣೀತಳದಿ
ಉರುಹಿ ಸುಡುವ ವಿಯೋಗಶೋಕ
ಜ್ವರದ ವೇಗದಿ ಬೇವ ಸಮಯದಿ
ಹರುಳುಗೆಡದೆದೆಗುಂದದಿಂದದ ಮತ್ತೆ ಬಿತ್ತರಿಸು ೮೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅತ್ತು ಫಲವೇನವಳು ಭೂಮಿಗೆ
ಮತ್ತೆ ಬಹಳೀ ಮರುಳೆ ನೀನೊಡ
ಸತ್ತೊಡೇನವಳೊಲಿದು ನಿನ್ನನು ವರಿಸುವಳೆ ಮಗುಳೆ
ಅತ್ತು ಸತ್ತೊಡದೇನು ಫಲ ಮೃತಿ
ವೆತ್ತಪರು ತಂತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗ
ಳೊತ್ತರಿಸಿದಂದದಲಿ ಹೋಹರು ಭಿನ್ನಗತಿಗಳಲಿ ೮೫

ಮಾಣು ಮಾಣೀ ಶೋಕವನು ತಳೆ
ಜಾಣತನವನು ಕಳಿದ ಪಟ್ಟದ
ರಾಣಿಯನು ಪಿಂಡೋದಕಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸು
ಕಾಣೆಯಾ ನೀನಕಟ ನಂಟರ
ಮಾಣದುರುಳುವ ಕಣ್ಣ ನೀರಿನ
ಸೇಣೆಯಲಿ ಬೆಂದಪರು ಸತ್ತಪರೆಂಬ ವಚನವನು ೮೬

ಸಾವೆ ದೇಹಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ತೋರ್ಪೀ
ಜೀವಿತವೆ ಸಲೆ ವಿಕೃತಿಯೆಂಬೀ
ಭಾವವನು ಬೋಧಿಪರು ತತ್ವವನರಿದ ಪಂಡಿತರು
ಆವನಾದೊಡಮರೆಗಳಿಗೆಬರ
ಜೀವಿಸಿದೊಡದೆ ಲಾಭವೆನುತ ವಿ
ಭಾವಿಸುತ ತಾಳುವುದು ತಣಿವನು ತನ್ನ ಚಿತ್ತದಲಿ ೮೭

ಅರಿಯದಾತನು ತನ್ನ ನಂಟರ
ಮರಣದಲಿ ತನ್ನೆದೆಯೊಳಲಗನು
ಮುರಿದ ತೆರದಲಿ ಮಮ್ಮಲನೆ ಮರುಗುವನು ಮರುಳಾಗಿ
ಅರಿದವನು ತಾನದನೆ ಹೃದಯದಿ
ಮುರಿದ ಸರಳನು ಕರುಣದಿಂದು
ದ್ಧರಿಸಿದಂದದಿ ಬಗೆದು ನಲಿದಾಡುವನು ಮಾನಸದಿ ೮೮

ಒಡಲನೆಡೆವಿಡದಿರ್ದ ಜೀವವೆ
ಕಡೆಯೊಳೊಡಲನು ತೊರೆದು ಬೇರೆಡೆ
ಗಡಿಯನಿಕ್ಕುವುದೆಂದೊಡಿನ್ನೀ ನಂಟುಗಂಟುಗಳಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನುಡಿಯಬಹುದೇ ಭಿನ್ನವೆನಿಸಿದ
ಮಡದಿಮಕ್ಕಳ ಮರಣದಲಿ ಬಾ
ಯ್ವಿಡುವನೇ ಕಂಗೆಡುವನೇ ಪುರುಳರಿದ ಪರಿಣತನು ೮೯

ಆವರಿವರ ರೀತಿಯಲಿ ಸುಜನ
ಪ್ರವರ ನೀನೀ ಶೋಕವೇಗದಿ
ವಿವಶನಾಗುತ ಕಂದಿ ಕುಂದುವುದುಚಿತವೆನಿಸುವುದೇ
ಅವನಿರುಹಗಳ ತೆರದಿ ಪರ್ವತ
ನಿವಹಗಳು ಬಿರುಗಾಳಿಯಲಿ ಕಂ
ಪವನು ತಳೆದೊಡೆ ಭೇದವೇನಾ ತರುಗಿರಿದ್ವಯಕೆ ೯೦

ಹೇಳಿದೀ ಗುರುವಚನವೆಲ್ಲವ
ತಾಳಿದೆನು ಮನದೊಳಗೆ ನೀವಿ
ನ್ನೇಳಿ ಬಿಜಯವ ಮಾಡಿಯೆನುತಾ ಮುನಿಯನಾಶ್ರಮಕೆ
ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ದುಃಖಿಭಾರದಿ
ಹೂಳಿದರಸನ ಹೃದಯದೊಳಗಾ
ಹೇಳಿಕೆಗಳೆಡೆವಡೆಯಲರಿಯದೆ ಹೊದ್ದಿದುವು ಗುರುವ ೯೧

ಮಗನು ಬಾಲಕನೆನುತ ಕಷ್ಟದಿ
ಜಗವ ಪರಿಪಾಲಿಸಿದನೆಂಬರಿ
ಸಗಳನಾ ನೃಪವರನು ಸೂನೃತವಚನವಿತ್ತವನು
ಮೃಗನಯನೆಯಗಲಿಕೆಯೊಳೊದವಿದ
ದುಗುಡವನು ಹೋಲಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಾ
ದಿಗಳ ನೋಟದಿ ಮರೆದು ಕನಸಿನ ಕೂಟದಲಿ ಕಳೆದು ೯೨

ಒಡೆದುದಾತನ ಹೃದಯವನು ಮೆ
ಯ್ವುಡೆದ ಶೋಕದ ಶಂಕು ಸೌಧವ
ನೊಡೆವ ತೆರದಿಂ ಪ್ಲಕ್ಷವೃಕ್ಷಾಂಕೂರಶಂಕುಗಳು
ಒಡಲ ನುಂಗುವ ಘೋರರುಜೆ ಬಂ
ದಡಸಿದುದು ಬೆದರಿದರು ವೈದ್ಯರು
ಮಡದಿಯೆಡೆಗೊಡನುಯ್ವ ಕೆಳೆಯೆಂದೊಲಿದನವನದಕೆ ೯೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅವನಿಪತಿಯೂ ಬಳಿಕ ತನ್ನಯ
ಕವಚಹರನೆನಿಪಾತ್ಮಭವನನು
ಭುವನರಕ್ಷಣೆಯಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾರ್ಗದಲಿ
ತವಿಸಿ ರೋಗೋಪಹತತನುವನು
ಜವದಿ ಮೋಕ್ಷಪದಕ್ಕೆ ಪಾರುವ
ತವಕದಲಿ ಮಾಡಿದನು ಮತಿಯನು ನಿರಶನವ್ರತಕೆ ೯೪

ಬಳಿಕ ಗಂಗಾಸರಯುಗಳ ಕೂ
ಡಲೊಳು ತನುವನು ಬಿಸುಟು ವಿಬುಧರ
ಬಳಗದಲಿ ಬಾಂಧವ್ಯವನು ಕೈಕೊಂಡು ಸುರಪ್ರರದಿ
ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಹೊಸಸೊಬಗಿನಲಿ ಕಂ
ಗೊಳಿಪ ನಿಜಲಲನೆಯನು ಬಳಿಸಲು
ತೊಲವಿನಲಿ ನಲಿದಾಡಿದನು ನಂದನನಿಕುಂಜದಲಿ ೯೫

ತಂದೆಯಾ ತೆರದಿಂದ ಸುರವರ
ನಂದನಕೆ ನಡೆಗೊಂಡ ತರುವಾ
ಯಿಂದ ದಶರಥನೇರಿ ಸಿಂಹಾಸನವನವನಿಯನು
ತಂದೆಯಿಂ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿ ಹೊರೆದನು
ಸಂದ ಯಮಿಗಳಿಗಿವನೆ ಮೊದಲೆಂ
ಬಂದದಲಿ ಸಂಯಮದಿ ಪಡೆದ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವದಲಿ ೯೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳು

ಅಕಳು

ಕೇಳು ಕೇಳೆಲೆ ಸಖನೆ । ಹೇಳುವ ಮಾತ ॥ ಪ ॥

ಶ್ರೀಕರವಾಗಿರು
ವಾಕಳು ಹಾಲಿತ್ತು
ಲೋಕವನೆಲ್ಲವ
ಸಾಕುತಲಿರುವುದು ೧

ತಿರುಗಿತ ವನದಲ್ಲಿ
ಗರುಕೆಹುಲ್ಲನು ತಿಂದು
ಬರುತಲೆರಡು ಹೊತ್ತು
ಕರೆವುದು ಸವಿಹಾಲ ೨

ಹಸುಗಳ ಹಾಲಿಂದೆ
ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆಗಳನು
ಹಸನಾದ ತುಪ್ಪವ
ನೆಸಗುವರೆಲ್ಲರು ೩

'ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ'

ಬಿಸಿಲು ಕುಸಿಯಲಿ ಮಳೆಯ ಕಾಲದ
ಗಸಣಿ ಕುಂದಲಿ ಚಳಿಯ ಗಾಳಿಯ
ಮಸಕ ಮುರಿಯಲಿ ಹಿಮದ ಕೋಟಲೆ ಹಿಂಗಲಾ ಬಳಿಕ
ಎಸಗುವೆನು ಕಾರ್ಯಗಳನೆನುತವೆ
ಸಸಿದ ಹತ್ತಿಯ ಹಾಸಿಕೆಯೊಳು
ಬ್ಬಿಸಿದ ಮೈಯನು ಹೂಳಿ ಕಾಲವ ಕಳೆದೊಡೇನಹುದು ? ೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಗುಳುವವೆ ನೆನ್ನೆಗಳು ನಾಳೆಯ
ಮೊಗದ ಮುರುಕೆಂತಹುದೊ ಮರುಳೇ
ಜಗುಳಿಹೋಗದ ಮುನ್ನವೀಗಳು ನೆಗಳು ಕಾರ್ಯಗಳ
ಬಿಗಿದು ನಡುವನು ಹೆರರ ಸೇವೆಯ
ನೊಗಕೆ ಹೆಗಲನು ಚಾಚಿ ತೊತ್ತಿನ
ಹಗರಣದ ಚಮ್ಮಟಿಗೆಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬೆನ್ನನೊಡ್ಡದಿರು ೨

ಕೀಳು ಬೇರೊಡನಲಸಿಕೆಯನು
ಕಾಳುತನವನು ತಾಳು ನಿನ್ನಯ
ತೋಳ ಬರಿಮೊರೆಮಾಡದಿರು ಗಂಡಸಿನ ಗರುವಿಕೆಯ
ಬೀಳುಕೊಡದಿರು ಮಂದಿಯೆಂಜಲ
ಕೂಳಿಗಾಟಿಸಿ ಕೈಯನೊಡ್ಡದಿ
ರೇಳು ಜಟ್ಟಿಗನಾಗಿ ದಿಟ್ಟರ ಪೌಳಿಮಣೆಯಾಗು ೩

ಒಳಗನರಿಯದೆ ಗಿಳಿಯ ತೆರದೊಳ
ಗೆಳಸದೆಲವದ ಹಣ್ಣ ಕಪಿಯಂ
ತೊಳಗನರಿಯದೆ ಹಳಿದು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣ ಒಂದಿಡದೆ
ಒಳಗೆ ಹುದುಗಿದ ಹುರುಳ ತಿರುಳನು
ತಿಳಿದು ಸತ್ಕಾರ್ಯವನು ಸೇವಿಸಿ
ಫಲವ ತಳೆ ಸಂಪದದ ಕೀರ್ತಿಯ ರುಚಿರರೂಪದಲಿ ೪

ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲಿ ನಿಂದು ಶಿಖಿರವ
ನಿಟ್ಟಿಸುತಲಿದನೇರುವಡೆ ಕಡು
ಜಟ್ಟಿಗರ ಪಾಡಲ್ಲ ನಮ್ಮೊಳು ನೂಕುವದೆಯೆನುತ
ದಿಟ್ಟಿಗೆಡದಿರು ಪದ್ದು ಹಾರದ
ಬೆಟ್ಟಕಿರುವೆಗಳೇರುವವು ಮನ
ನಟ್ಟು ಮಾಡುವ ದಿಟ್ಟರಿಗೆ ದುಷ್ಕರವದೇನಿಹುದು ೫

ಆಗಂಹೋಗನು ತೂಗಿ ಮುಂದಿನ
ತಾಗುಬಾಗನು ಬಗೆದು ಕೆಲಸದಿ
ತಾಗು ತಾಗಿದ ಬಳಿಕ ಮನಪೋಸರಿಸದಿರು ಜನರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕೊಗಿ ಹೊಗಳಲಿ ಮೇಣು ಬಗುಳಲಿ
ಬೀಗದಿರು ಬಾಗದಿರು ಕಿರಿಕಿರಿ
ದಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿ ಕೊನೆಯ ಮುಟ್ಟಿಸು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳ ೬

ಕಟ್ಟು ನಡುಪನು ಬರಿಯ ಮಾತಿನ
ಹೊಟ್ಟುಗುಟ್ಟದೆ ದಿಟ್ಟತನದಲಿ
ಕೊಟ್ಟು ಪೆಗಲನು ಹರಿಬವೆನಿಸುವ ಹೊರೆಯ ಹೊತ್ತಿರಿಸಿ
ಜಟ್ಟಿಗರ ಗುರುವಾಗು ಭಾಗ್ಯದ
ಪಟ್ಟವಣೆಯನು ಹತ್ತು ನಿನ್ನಯ
ಹುಟ್ಟಿದೂರಿನ ಹೆಸರ ಬೊಟ್ಟಿಡು ಜಸದ ನೊಸಲಿನಲಿ ೭

ಕಾಮದಹನದ ಹಾಡು

ಗಿರಿಜೆ ವರನನು ಬಯಸಿ ಬಂದಳು
ಹರನನು—ಶಶಿಧರನನು
ಹರನ ತಪವನು ಮುರಿಯ ಬಂದನು
ಮಾರನು—ಸುಕುಮಾರನು

ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು

ಬಿಳಿದಾದ ಕಳೆಗಳು
ಮಳೆಹನಿಯೊಳು ಹೊಗುತಲೊಡೆಯುತೇಳ್ಬಣ್ಣದಿ ಕಂ
ಗೊಳಿಸುವುವಾಕಾಶದೊಳವು
ಗಳ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನುತ್ತೆ ಹೇಳುವರಿಳೆಯೊಳ್ ॥

ಮೂಡಿರುವಿದನೇ । ನೋಡೆಲೆ ಸಖಿನೇ ॥ ಪ ॥
ನಾಡಿಗಚ್ಚರಿಯಾಗಿ । ಕೂಡುತಲೇಳ್ಬಣ್ಣವ ॥ ಅ ॥

ಹೊಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನ
ಬಿಳಿದಹ ಕಳೆಗಳು
ಮಳೆಹನಿಯೊಳು ಹೊಕ್ಕು
ಬಳಿಕೊಡೆಯುತ್ತಲಿ ೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿರು
ವೇಳುಬಣ್ಣವ ಕೂಡಿ
ಬೀಳುತ ಗಗನದೊ
ಳಾಲಿಗೆ ತೋರ್ಪುದು ೨

ಉಲ್ಲಸದಿಂದ ನೀ
ನಿಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಣ್ಬುದ
ನೆಲ್ಲರು ಕಾಮನ
ಬಿಲ್ಲೆನುತೊರೆವರು ೩

ಕಾಲದ ಬೆಲೆ

ಕಾಲಪರಿಣದ ಕಾಲ ದನಿಯನು
ಕೇಳಿದವರಾರುಂಟು ಮರುಳೇ
ನಾಳೆಯೆಂಬೀ ಬರಿಯ ಬಯಲಿಗೆ ಮನವ ಮಾರದಿರು
ಆಳು ನಿನ್ನೀ ದಿವಸವನು ಕ
ಟ್ಟಾಳುತನದಲಿ ಕೂಡು ನಿನ್ನಯ
ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಸಫಲತೆಯನರಿಯುವೆ ಬೀಳುಗೆಡಹದಿರು ೧

ಕಾಲವೆಂಬೀ ಕಾಡ ಕುದುರೆಯ
ಕಾಲ ವೇಗವ ಕಂಡರುಂಟೇ
ನಾಳಿನೋಟಕ್ಕೆಡೆಗುಡದೆ ಕಡಿವಾಳದೊಳೆ ಬಿಗಿದು
ಕೀಲಿಸುತ ನೀನಾಳದನು ಕ
ಟ್ಟಾಳುತನದಲಿ ಸುಮ್ಮನಿರ್ದೊಡೆ
ಗಾಳಿಯೋಟದೊಳೋಡಿ ನಿನ್ನನು ಹಿಂಡ ಬಿಸುಡುವುದು ೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕಾವೇರಿ

ನೋಡು ಕಾವೇರಿಯು । ನಾಡಿನ ಜನರಿಗೆ
ಬೇಡಿದ ಫಲವನು । ನೀಡುತೆ ಪೊರೆವುದು ॥ ಪ ॥

ಹಾಲನು ಹೋಲುವ । ಕಾಲುವೆನೀರೊಳು
ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿಹ । ಶಾಲಿಯ ಪೊರೆವುದು

ನೀರೊಳು ಮುಳುಗಲು । ವಾರಿಸಿ ತಾಪವ
ಆರಿದ ಬಾಯಿಗೆ । ಬೀರುವುದಮೃತವ ೨

ಪರಿಪೆಡೆಗಳೊಳಿಲ್ಲ । ಪರಿಪರಿಯಹ ಚರಾ-
ಚರಕೆ ನೀರೆರೆಯುತ । ಪೊರೆವುದು ನಾಡನು ೩

ಗೋವಿನ ಚರಿತ್ರೆ

ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿಯನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರಿಯೆ
ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲರಿಯೆ
ಪುಟ್ಟ ಕರು ಇಲ್ಲದಿರೆ ಕರೆದು ತಾರೆನಲರಿಯೆ
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ ೧
ಹರಿ ಹರಿ, ಗೋವು ನಾನು

ಇಟ್ಟರೆ ಸಗಣಿಯಾದೆ ತಟ್ಟಿದರೆ ಕುರುಳಾದೆ
ಸುಟ್ಟರೆ ನೊಸಲ ವಿಭೂತಿಯಾದೆ
ತಟ್ಟದೇ ಹಾಕಿದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಗೊಬ್ಬರವಾದೆ
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹಾಲಾವೆ ಕರೆದರೆ, ಮೊಸರಾವೆ ಹೆತ್ತರೆ
ಮೇಲ್ಗೆನೆಯ ಕಡೆದರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯಾವೆ
ಮೇಲಾದ ತುಪ್ಪವು ನಾನಾವೆ ಕಾಸಿದರೆ
ನೀನಾರಿಗಾವೆಯೋ ೩

ಹಾದಿ ಬೀದಿಯಲಿರುವ ಕಸವ ಹುಲ್ಲನು ಮೇದು
ಬಂದು ಮನೆಗೆ ನಾನು ಅಮೃತವೀವೆ
ಆದನುಂಡು ನನಗೆರಡ ಬಗೆವ ಮಾನವ ನೀನು
ನೀನಾರಿಗಾವೆಯೋ ೪

ಹಾಯೆ ಹರಿಗೋಲಾವೆ, ರಾಯಭೇರಿಗೆ ಆವೆ
ರಾಯರಾ ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳೊತ್ತು ಆವೆ
ಆಯವರಿತು ಹೊಡೆಯೆ ಒಳ್ಳಿಗಾನಕೆ ಆವೆ
ನೀನಾರಿಗಾವೆಯೋ ೫

ದೇಹಶುದ್ಧಿಗೆ ನಾನು ಪಂಚಗವ್ಯವನೀವೆ
ವಾಹನಕೆ ಆಗುವನು ಎನ್ನ ಮಗನು
ಊಹೆಗಸದಳವಹುದು ನನ್ನ ಉಪಕಾರಗಳು
ನೀನಾರಿಗಾವೆಯೋ ೬

ಉಳುವೆ ನಾ ಭೂಮಿಯನು ಹೊರುವೆ ನಾ ಹೇರನ್ನ
ತುಳಿದು ಕಡ್ಡಿಯ ಕಾಳ ವಿಂಗಡಿಸುವೆ!
ಕಳಪೆಯಾಗಿಹ ನೆಲವ ನಗುವ ತೋಪನು ಮಾಳ್ಪೆ!
ನೀನಾರಿಗಾವೆಯೋ ೭

ಕರು ಸತ್ತ ಬೇಗೆಯಲಿ ನಾ ಬೆಯ್ಯುತಿದ್ದರೆ
ಮರುಕವಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತ ಕರುವ ತಂದು
ತಿರುತಿರುಗಿ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಹಾಲ ಕರೆವೆ ನೀನು
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗೋವಿನ ಬಾಳು

ಇಟ್ಟರೆ ಸಗಣಿಯಾದೆ ತಟ್ಟಿದರೆ ಕುರುಳಾದೆ
ಸುಟ್ಟರೇ ನೊಸಲಿಗೆ ವಿಭೂತಿಯಾದೆ
ತಟ್ಟದೇ ಹಾಕಿದರೆ ಮೇಲುಗೊಬ್ಬರವಾದೆ
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ, ಹರಿ ಹರೀ ಗೋವು ನಾನು ೧

ಹಾಲಾದೆ ಕರೆದರೆ ಮೊಸರಾದೆ ಹೆತ್ತರೆ
ಮೇಲೆ ಕೆನೆಗಡೆದರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯಾದೆ
ಮೇಲಾದ ತುಪ್ಪವೂ ನಾನಾದೆ ಕಾಸಿದರೆ
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ ೨

ಉಳುವೆ ನಾ ಭೂಮಿಯನು ಹೊರುವೆ ನಾ ಹೇರನ್ನು
ತುಳಿದು ಕಡ್ಡಿಯ ಕಾಳ ವಿಂಗಡಿಸುವೆ
ಕಳಪೆಯಾಗಿಹ ನೆಲವ ನಗುವ ತೋಪನು ಮಾಳ್ಪೆ
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ ೩

ಹಾಯೆ ಹರಿಗೋಲಾದೆ ರಾಯಭೇರಿಗೆಯಾದೆ
ರಾಯರಾ ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳೊತ್ತುವಾದೆ
ಆಯವರಿತು ಹೂಡೆಯೆ ಮಧುರಗಾನಕ್ಕಾದೆ
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ ೪

ಹಾದಿಬೀದಿಯಲಿರುವ ಕಸದ ಹುಲ್ಲನು ಹುಡುಕಿ
ಮೇದು ಮನೆಗೈದಿ ನಾನಮೃತವೀವೆ
ಆದನುಂಡು ನನಗೆರಡ ಬಗೆವ ಮಾನವ ಹೇಳು
ನೀನಾರಿಗಾದೆಯೋ ಎಲೆ ಮಾನವಾ ೫

ಚಂದ್ರ

ಮೂಡಲೊಳಗೆ ಚಂದ್ರನೀಗ
ಮೂಡುತಿಹನು ದೂರದೂರ
ಕೋಡುತಿಹುದು ಕಳ್ಳನಂತೆ ಕೂಡೆ ಕತ್ತಲೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೋಡು ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು
ಕೂಡಿ ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ತಗಡು
ಮಾಡಿ ಹೊದಿಸಿದಂತೆ ಕಣ್ಗೆ ಪೊಳೆಯುತಿರುವುದು ೧

ಮೇಲೆ ಬೆಳ್ಳಿಬಟ್ಟಲನ್ನು
ಹೋಲುತಿಹನು ಸಖಿಯು ನೆಲವು
ಹಾಲ ಮಳೆಯ ಕರೆದ ತೆರದಿ ಬೆಳಗುತಿರುವುದು
ಬಾಲರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಮುದದಿ
ಬಾಲಕೇಳಿಯಾಡುತಿಹರು
ಮೇಲಿಮೇಲೆ ಹರುಷವುಕ್ಕುತಿಹುದು ಜನರಿಗೆ ೨

ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಮರಣವಾರ್ತೆ

ಬರಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದಂತೆ ಭೂಮೀ
ಶ್ವರನ ಚಾಮನೃಪಾಲವರ್ಯನ
ಮರಣವಾರ್ತಾಶೂಲವೆಲ್ಲರ ಕೊಡಕೆಗಳನಿರಿದು
ಕೊರಗಿಸಿತು ಮರುಗಿಸಿತು ಕಂಬನಿ
ಯೊರತೆಯಲಿ ನನೆಯಿಸಿತು ಮರವೆಯೊ
ಳೊರಗಿಸಿತು ಬಾಯ್ಬಿಡಿಸಿತಳಲಿಸಿತಳಿಸಿತನಿಬರನು ೧

ಕೇಳಿಸಿತು, ಬಾಣವನು ಕವಿಯೊಳು
ಕೀಲಿಸುವವೊಲು ನಿಮಿಷನಿಮಿಷ
ಕ್ಕೂಳುತಿರ್ದ ಶತಘ್ನಿಗಳ ಭೀಕರದ ಭಾಂಕಾರ
ಕೇಳಲೊಡನೊಳಗೊಳಗೆ ಕುದಿಗೊಂ
ಡೇಳುವಳ್ಕೆಯ ಬೊಬ್ಬೆಯುಬ್ಬಿನ
ಗೋಳು ಪಸರಿಸಿ ತೀವಿ ತುರುಗಿತು ಸಕಲದಿಕ್ತಟವ ೨

ಆದುದೇ ಮೃತಿ ನೃಪತಿಗಕಟಾ
ಕೋದುದೇ ನಮ್ಮೆದೆಯೊಳಲಗನು
ಸೀದುದೇ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳನಕಟಕಟ ಕವಿಯೊಳಗೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕಾದ ಸೀಸವ ಸುರಿದುದೇ ಮೋ
ಣೂದಿದುದೆ ಕೊನೆಗಾಣದುರಿವ ವಿ
ಷಾದವಹ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಹೃದಯದಲಿ ೩

ನಗೆಮೊಗದ ಸವಿನುಡಿಯ ಮೆಲ್ಪಿನ
ಬಗೆಯ ಹಿಸುಣರ ನುಡಿಯ ಕೇಳದ
ಸುಗುಣದೊಲವಿಂ ನಂಟರಿಷ್ಟರನಾಶ್ರಿತರ್ಕಳನು
ಸೊಗದೊಳಿರಿಸುವ ಸಜ್ಜನರ್ಕಳ
ಬಗೆಯರಿದು ಮನ್ನಿಸುವ ಮಂದಿಗೆ
ಸೊಗವನೊದವಿಪ ನೃಪತಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನಕಟಕಟಾ ೪

ವನಿತೆಯರಿಗೊಡನಾಡಿ ವಿದ್ಯಾ
ವನಿತೆಯನೆ ಕೆಳೆಗೊಳಿಸಿ ಸರಸತಿ
ಗನುಗೊಳಿಸಿ ನೇಹವನು ಸಿರಿಯೊಡನಿಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ
ಘನವೆನಿಪ ನಿಜರಾಜಕಾರ್ಯದೆ
ತನಗೆ ನೆರವಪ್ಪಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿ
ಗನುಪಮಿತ ಪದವಿಯನು ಕರುಣಿಸಿದರಸನಳಿದನೆ ಹಾ ೫

ವೀಣೆಗಳು ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ಮೌನದಿ
ಕೋಣೆಯೊಳಗಡಗಿದುವು ಬಿನ್ನನೆ
ಜಾಣಳಿದು ನಾಟಕಗಳುಳಿದುವು ತೆರೆಯ ಮರೆಯೊಳಗೆ
ವಾಣಿ ಮೃಗರೆದಳು ಕವೀಂದ್ರರ
ಗೋಣಿನೆಡೆಯೊಳು ತನಗೆ ನಿಲವನು
ಕಾಣದಕಟಾ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮರುಗಿ ಕೊರಗಿದಳು ೬

ಒಡೆದುದಕಟಾ ಹಡಗು ತೆರೆಗಳ
ಗಡಣವುಬ್ಬಿದ್ದಪ್ಪಳಿಸಿ ಕಂ
ಗೆಡಿಸುತಿದೆ ಹಾ ಮೂಡಿ ಮುಳುಗಿದೆವಳಲ ಕಡಲೊಳಗೆ
ತಡಿಯ ಕಾಣಿಪರಾರೆನುತೆ ಬಾ
ಯ್ವಿಡುವ ನಮ್ಮನು ಕರುಣದಿಂ ಕೈ
ವಿಡಿದು ಕಡೆಹಾಯಿಸಲಿ ಯದುಕುಲತಿಲಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವ

ಮಾತೆಗೆ ಮುದಮೊಗೆತರೆ ಸಹ
ಜಾತಂ ನಲವೇರೆ ತುರುಗಳಂ ರಕ್ಷಿಪೆನೆಂ
ಬಾತುರದೆ ಗಿರಿಯ ಕೊಡೆವಿಡಿ
ದಾತಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಳ್ದನಕ್ಕನವರತಂ ೧

ಮೊಗಮನಲರ್ಚಿ ಮೆಲ್ನಗೆಯನೊಯ್ಯನೆ ಮೂಡಿಸಿ ನೇತ್ರಯುಗ್ಮದಿಂ
ದುಗುವ ಕದುಷ್ಣಬಾಷ್ಪಜಲಮಂ ತೊಡೆದಾರಿಸಿ ಕರ್ಣರಂಧ್ರದೊಳ್
ಒಗುವಿಂಗೆ ಹರ್ಷವರ್ಷಮನೊಡರ್ಚಿ ಕಡಂಗುತೆ ಸೌಖ್ಯವಲ್ಲಿಯಂ
ಬಗೆವೊಲದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿದಿದೆ ಕೃಷ್ಣನೃಪಾಲನ ಪಟ್ಟಬಂಧನಂ ೨

ನಡುಗಡಲೊಳ್ ಪಡಂಗೊಡೆದ ಮಂದಿಗೆ ನಾವೆಯಿದೊಂದು ಬಂದುದಿ
ರ್ಪೆಡೆಯೆನಗಾವುದೆಂದು ಪಿರಿದೇವದೆ ಕಂದಿದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೀ
ಗಡೆ ದೊರೆಕೊಂಡುದೊಂದು ನೆಲೆ ಯಾದವವಂಶದ ಕೀರ್ತಿವಲ್ಲಿಯೀ
ಗಡೆ ಕುಡಿಗೊಂಡು ಕೊರ್ವಿದುದು ಕೃಷ್ಣಮಹೀಧವನೇರೆ ಪೀಠಮಂ ೩

ತೆರೆದ ವಿಲೋಚನಕ್ಕೆ ಪುಡಿಗಪ್ಪುರವಿಟ್ಟುದು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಯ್ಗೆ ಸ
ಕ್ಕರೆವುಡಿಯಿಟ್ಟುದೆತ್ತಿದ ಕೊರಲ್ಗೆ ಸರಂಗಳನಿಟ್ಟುದುಣ್ಮೆ ಮುಂ
ಬರಿದ ಕರಕ್ಕೆ ಕಂಕಣಮನಿಟ್ಟುದು ನೆಟ್ಟನೆ ಹರ್ಷವರ್ಷಮಂ
ಕರೆದುದು ಕೃಷ್ಣಭೂಪತಿಯ ಪಟ್ಟಮಹೋತ್ಸವದೊಂದು ವೈಭವಂ ೪

ಕುದುರೆಯ ಬೆನ್ನನೊಲ್ದಡರ್ವ ಮುನ್ನಮೆ ಗದ್ದುಗೆಯೇರಲಾಯ್ತು ಪೆಂ
ಪೊದವಿದ ಬಾಸಿಗಂದಳಿವ ಮುನ್ನಮೆ ನುಣ್ಗೊಸಲಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಬಂ
ಧದ ಬಿಗುಪಾಯ್ತು ಪೊಂಗಡಗಮಂ ಭುಜಕೇರಿಪ ಮುನ್ನಮೈದೆ ಬಿ
ಣ್ಪೊದವಿದ ರಾಜಕಾರ್ಯಭರಮಂ ತಳೆವಂತೆಪೊಲಾಯ್ತು ಭೂಮಿಪಾ ೫

ಆದೊಡಂ

ಜಾಣೊಡಲಾಂತುದೆಂಬಿನೆಗಮೊಪ್ಪುವ ವಾಣಿಯೆ ಮಾತೆಯಾಗೆ ಕ
ಲ್ಯಾಣಗುಣಂಗಳಂ ಪೆರೆಯೆ ಬಂಧುಗಳುಂ ನಿಜಭೃತ್ಯವರ್ಗಮುಂ
ಪ್ರಾಣಸಮಾನಮೆಂದು ಪತಿಭಕ್ತಿಯನಾಂತಿರೆ ಮಂದಿ ನಿನ್ನೊಳೀ
ಕ್ಷೋಣಿಯುಮೊಂದು ಮಾಣಿಕದ ತೋಳ್ವಳೆಯಪ್ಪುದು ಬಾಹುವಲ್ಲಿಯೊಳ್ ೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅರಿವಿನ ವಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸೆಯ್ಯೆಸಿರಿ ಮೆಯ್ಸಿರಿವೆರ್ಚಿ ರಾಜರೊಳ್
ಸರಿದೂರೆಯಾರುಮಿಲ್ಲೆನಿಸಿ ಸದ್ಗುಣದಿಂ ನೃಪನೀತಿಮಾರ್ಗಮಂ
ಅರಿದರ ಮಾತಿಗೊಲ್ದು ಕವಿಗೊಟ್ಟು ಜನಂಗಳ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯೊಳ್
ಬರೆಯಿಸು ನಿನ್ನ ದುಗ್ಧವಳಾಮಳಕೀರ್ತಿಗೆ ಶಾಸನಂಗಳಂ ೭

ಧರೆಗೆ ಸಪತ್ನಿಯೊರ್ವಳೆನೆ ಸದ್ಗುಣಭೂಷಿತೆಯಪ್ಪ ಕಾಂತೆಯಂ
ಪರಿಸಿ ತನೂಜರಿಂದ ಕುಲಮಂ ಕೊನರೇರಿಸಿ ಬಂಧುವರ್ಗಮಂ
ಪೊರೆದು ಕಡಂಗಿ ಪಾಡೆ ನೃಪನೀತಿವಿಶಾರದರಾತ್ಮಕೃತ್ಯಮಂ
ದೊರೆಯಿಸಿ ದೇಶದುನ್ನತಿಕೆಯಂ ಪರಿಪಾಲಿಸು ಕೃಷ್ಣಭೂಮಿಪಾ ೮

ನೇಗಿಲು

ನೇಗಿಲಿಗೆ ಕೈಯಿಡಿರಿ ಪುಡುಗರೆ
ರಾಗದಲಿ ಹೊಲಗಳನು ಬಿತ್ತನೆ
ಗಾಗಿ ನಾವುಳುತುಳುತ ಹೆಂಟೆಯನೊಡೆದು ಹದಮಾಡಿ
ಬೈಗದಲಿ ಕಾಳುಗಳ ಚೆಲ್ಲುತ
ಸಾಗಿ ಬರುವಾ ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ ಹುಲು
ಸಾಗಿ ಬೆಳಸನು ಬೆಳೆದು ಮಾಡುವ ಹಲವು ಹಬ್ಬಗಳ ೧

ಪುಡುಗರೇ ಕೈಯಿಟ್ಟು ನೇಗಿಲ
ನಡೆಸಿ ಕುಳಿತವರೆನ್ನದುಳುತಲಿ
ಹಿಡಿದ ಕೈಯಲಿ ಹೊಲವ ಹದಗೊಳಿಸುತಲಿ ಬಿತ್ತುತಲಿ
ಪುಡಿಯ ಮಣ್ಣನು ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲುತ
ನಡೆದರದು ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ ಸಾಸಿರ
ಮಡಿ ಬೆಳೆದು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಹೆಬ್ಬೆಳಸಾಗಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ೨

ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಗಳಾಗದಂದದೆ
ಎಚ್ಚರದಿ ನೇಗಿಲನು ನಡೆಸುತ
ಬೆಚ್ಚರದೆ ಹದವರಿತು ಬಿತ್ತವ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಮುಂದೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದೆಮ್ಮ ಕಣಜವ
ಹೊಚ್ಚಲಾಗದ ತೆರದೆ ತುಂಬುತ
ಮೆಚ್ಚಿದಂದದೆ ಸಾಲುಹಬ್ಬವ ತಹುದು ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ ೩

ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲವೇ ಬಲ

ಹಾಲ ಕರೆವಾಕಳನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿ
ಡಾಲವನು ಕಾಪಿಡುವ ತೆರದಲಿ
ಶಾಲಿಯನ್ನವನುಳಿದು ತವುಡನು ಮುಕ್ಕುವಂದದಲಿ
ಮೇಲೆನಿಪ ಬುದ್ಧಿಯನು ವಿದ್ಯೆಯ
ಮೇಳದಲಿ ಶೀಲಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯದೆ
ಕೀಳೆನಿಸುವುಳಿದುದಕೆ ಮೋಹಿಸಿ ಮೂಢನೆನಿಸುವುದೆ ೧

ಕರಿಯ ಕೊರಲನು ಹತ್ತಿದನು ಕೇ
ಸರಿಯ ಸೆರೆಯೊಳಗಿಟ್ಟನೋಡುವ
ತುರಗವನು ಭಂಡಿಯೊಳು ಹೂಡಿದನಲ್ಪಬಲನೆನಿಪ
ನರನು ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲದೊಳೆಂದೊಡೆ
ಬರಿಯ ಮೆಯ್ಬಲವೇಕೆ ಸುಡುಸುಡು
ಪರಿಕಿಸಿದೊಡಿಳೆಯೊಳಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲವೆ ಬಲವಹುದು ೨

ನೀರೆನಿಪ ಕುದುರೆಯನು ಹೂಡಿಸಿ
ತೇರನೋಡಿಸುವದು ವಹಿಲದಲಿ
ಸೂರಿಯನ ಕರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವ ಬರೆಯಿಸುವದಿರದೆ
ತೋರಿಯಡಗುವ ಮಿಂಚಿನಿಂದಲೆ
ದೂರದೇಶಕದೊಂದೆ ನಿಮಿಷದಿ
ದೂರುವದು ಸುದ್ದಿಗಳನೆಂದೊಡೆ ಮತಿಗೆ ಮಿಗಿಲುಂಟೆ ೩

ಭೋರೆನುತ ಬೊಬ್ಬಿರಿವ ತೆರೆಗಳ
ಹೋರಟೆಯೊಳೆದೆಯೊಡೆವ ಕಡಲೊಳು
ಗಾರುಗೊಳ್ಳದೆ ತೇಲುವರಮನೆಗಳಲಿ ನಿರ್ಭಯದೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದೂರದೂರದ ದೇಶದೇಶವ
ಸಾರಿಪ್ಪದು ಮಾರುತನ ಬೆಂಕಿಯ
ಸಾರಥಿತ್ವದೊಳೆನಲು ಮತಿಯಿಂದತಿಶಯವದುಂಟೇ ೪

ಆಳಿವನಾಗಸದಾಳವನು ರವಿ
ಯೊಳಗೆ ಹುಳುಕನು ಹುಡುಕುವನು ಹೊಳೆ
ಹೊಳೆವ ಕನ್ನಡಿಗಣ್ಣ ನಳಿಕೆಯ ಹೊಡೆಯ ಹಾದಿಯಲಿ
ಕಳೆದು ಹೊರಗಣ ಹೊಲಿಗೆಯನು ತಾ
ತಿಳಿವನೊಡಲೊಳಗಡೆಯ ಹುರುಳನು
ತಿಳಿವ ಪಡೆದವನೆಂದೊಡಿನ್ನಾ ಬುದ್ಧಿಗಿದಿರುಂಟೆ ೫

ಸೋಲವಿಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲದೋಡುವ
ಕಾಲಹರಣನ ಕಾಲ ಹಜ್ಜೆಯ
ಸಾಲ ತೋರಿಸಿ ಸಲಿಗೆಪರಳಲಿ ಕಿರಿಯ ಗಂಟೆಗಳಾ
ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಕಿವಿಯೊಳು
ಹೇಳಿಸುವದರಿವೆಂದೊಡಿನ್ನದ
ರೇಳಿಗೆಯನಾರೊರೆವರದರೆಣೆತೊಣೆಗೆ ಬಹುದುಂಟೆ ೬

ತೆರೆಯ ಮರೆಯೊಳು ನಿಂದು ಲೋಕಗ
ಳಿರವು ಹುಟ್ಟಳಿಪೆಂಬ ಮೂರುಂ
ತೆರದ ನಾಟಕವಾಡುವಾ ಪರಬೊಮ್ಮನಾನನದಾ
ದರುಶನಕೆ ಹಾರೈಸಿ ಮುಸುಕಿನ
ತೆರೆಯನೋಸರಿಸುವುದು ಮತಿಯೆನ
ಲರಿದು ಬಣ್ಣಿಪರಾರೊ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲುಮೆಗಳ ಬಗೆಯ ೭

ಸಹಜವಹುದಿದಕೀ ಪರಿಯ ಮಾ
ಮಹಿಮೆಯುಂಟೆಂಬತುಲಮತಿಯನು
ವಿಹಿತಮಾರ್ಗದಿ ಸುಳಿಸಿದೊಡೆ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರದರಿವಿನಲಿ
ಇಹಪರದ ಸುಖಸಂಪದವ ತರ
ಲಿಹುದಿದನು ಮರೆದೆತ್ತು ಕತ್ತೆಗೆ
ಸಹಭವರ ಸಂಪದವ ಸಲಿಸುತ ಬಾಳುವದು ಸರಿಯೆ ೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆಲಸಿಕೆಗೆ ನೆಲೆಗುಡದ ಮುನ್ನವೆ
ಬಲಿತು ಮೈ ಮರವಡದ ಮುನ್ನವೆ
ಸಿಲುಕಿ ಕೀಳಾಸೆಯಲಿ ಬುದ್ಧಿಯು ನೆಲೆಗೆಡದ ಮುನ್ನ
ಆಲಸದೆಳಸಿಗೆವಲೆಗೆ ಸಿಲುಕದೆ
ಹೊಲಬು ತಪ್ಪದೆ ನಿಲಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಯ
ಸಲಿಸಿ ಕಾಲವನೋದಿನಲಿ ಗಳಿಸುವದು ನಲವುಗಳಾ ೯

'ಭಗವದ್ಗೀತಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕ ಕೀರ್ತನಂ' ಆರಂಭಪದ್ಯ

ಪಾಲಂ ಬಯಸಿದ ರೋಗಿಗೆ
ಪಾಲಿಂಪೌಷಧಮನೀವ ವೈದ್ಯನ ತೆಱದಿಂ
ದೀ ಲೋಗರೊಲ್ವ ಗೀತದ
ಮೂಲದೊಳೇ ಮುಕ್ತಿಗತಿಯ ಮೊಗದೋಱಿಸಿದಂ ೧

ಮಳೆಗಾಲ

ಮಳೆಗಾಲದೊಳು ಬೀಜ
ಗಳು ಮೊಳಕೆಯಾಗುವುವು
ಬೆಳೆಯುವುವು ಹುಲ್ಲುಗಳು ಸಸಿಗಳೆಲ್ಲಾ
ಇಳೆಯ ಗಿಡಮರಬಳ್ಳಿ
ಗಳು ಚಿಗುರಿ ಹೂವಾಗಿ
ಫಲಿಸುವುವು ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ ತುಂಬುತಿಹುವು ೧

ಓಡುವುದು ಲೋಕವನು
ಪೀಡಿಸುವ ಬೇಸಗೆಯು
ಮೂಡುವುದು ಸಂತೋಷ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ
ಕೂಡಿ ನವಿಲುಗಳೆಲ್ಲ
ನಾಡೆ ಗರಿಗಳ ಕೆದರಿ
ಪಾಡಿ ಕುಣಿಯುತಲಿಹುವು ವನಗಳಲ್ಲಿ ೨

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಳೆಯೊಡನೆ ಮುಂಗಾರಿ
ನೊಳಗಾಲಿಕಲ್ಲುಗಳು
ಫಳಫಳನೆ ಸುರಿಯುವುವು ಗುಡುಗುತಿಹುದು
ಸುಳಿಯುವುದು ಬಿರುಗಾಳಿ
ತೊಳಗುವುದು ಕುಡುಮಿಂಚು
ಥಳಿಲೆಂದು ಬೀಳುವುದು ಸಿಡಿಲು ಧರೆಗೆ ೩

ಶರಣು ವಿಮಲೆಯ ಚರಣಕೆ

ಲಾವಣಿ ॥ ಶರಣು ವಿಮಲೆಯ ಚರಣಕೆ ॥ ಪಲ್ಲವಿ ॥

ತಪ್ಪಲೆ ಜೊಂಬು ಬಿಟ್ಟು
ಈ ಪರಿಯ ಕಪ್ಪಾನೆ ಕತ್ತಲೇಲಿ,
(ಆಯ್ಯಯ್ಯೊ) ಈ ಪರಿಯ ಕಪ್ಪಾನೆ ಕತ್ತಲೇಲಿ
ಆ ಪಾಪಿಯನು ನಂಬಿ ಈ ಪಾಪಿಯೊಡಬಂದು
ನಾ ಪಾಪಿಯಾವೆ ಹರನೆ,
ಹರನೆ, ಶರಣು ವಿಮಲೆಯ ಚರಣಕೆ— ೧

ಭೋಜನವ ಬಿಟ್ಟೆದ್ದೆನು
ದ್ವಿಜನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದನು ಮತ್ತುಂಡೆನು
(ಆಯ್ಯಯ್ಯೊ) ಯಂಜಲನು ನಾ ತಿಂದೆನು
ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡಿದನು ಯಂಜಲಿನ ನೀರಿನಲಿ
ಸೋಜಿಗವಿಧಾಯ್ತು ಜಗಕೆ, ಹರನೆ,
ಶರಣು ವಿಮಲೆಯ ಚರಣಕೆ—

ತಂಬುಲವ ತಿಂದುವಾಯ್ತು
ಕುಂಭಮದ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಮುಕುಟಮಾಯ್ತು
ತಂಬಿಗೆಯ ಅರಳ್ಹಿಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಯ್ತು
ಕಂಬುಕಂಧರಿಯೆಂದು ನಂಬಿ ನಾನೀ
ಪರಿಯ ಕಷ್ಟಕೀಡಾದೆ ಹರನೆ,
ಹರನೆ, ಶರಣು ವಿಮಲೆಯ ಚರಣಕೆ— ೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಿಜಯಂ

ಮಿಸುನಿಯ ಪೂವೆಸಳ್ವೆರಸು ಕುಂಕುವಸೇಸೆಯ ಸೂಸಿತಾಗಳು
ಣ್ಮಿಸಿ ಪೊಸಪೊನ್ನ ಪೂಗಿಡುವ ಪೂಮಳೆ ಸೂಸಿತು ಬೆಳ್ಳಿವೂಗಳಂ
ದೆಸೆದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಜೆಲ್ಲಿದುದು ಘೊಮ್ಮನೆ ಬಾಂದಳಕೇರಿ ಕೆಂಬರಲ್
ಪಸುರ್ವರಲೆಂಬಿವಂ ಸುರಿದುದೋವಿದ ಸೇವಕನಂತೆ ಪಾವಕಂ

ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿ

ನೊಗವನೆತ್ತಿನ ಕೊರಳೊಳಿಡುವ ಪಾಡಿಲ್ಲ
ಬಿಗಿದ ಕುದುರೆಯ ಹೂಡುವಾಯಾಸವಿಲ್ಲ
ಮಿಗೆ ಕಾಯ್ದ ನೀರ ಹಬೆಯಿಂದ ಬಲುಬೇಗ
ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿಯು ನೋಡು ಹೋಗುತಿಪುದೀಗ ೧

ಸೋಲಿಪುದು ಗಾಳಿಯನು ಬಹುವೇಗದಿಂದ
ಮೇಲೆ ಹೊಗೆಯುಗುಳಿ ಬಿಡುವುದು ಕೊಳವೆಯಿಂದ
ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಕಂಬಿಗಳ
ಮೇಲೆ ಹರಿದೈದುವುದು ದೂರದೂರುಗಳ ೨

ದಾರಿಯೊಳು ಕಳ್ಳಕಾಕರ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲ
ಮೀರಿ ಬಹ ಮಳೆಬಿಸಿಲುಗಳ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ
ದೂರದೇಶದ ಬೆಳಸನೊಯ್ದು ತರಬಹುದು
ಯಾರಿಗಿವರುಪಯೋಗಗಳ ಹೊಗಳಲಹುದು ೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುವಾದಿತ ಬಿಡಿಗವಿತೆಗಳು

ಆರ್ಯಮಹಿಮಾದರ್ಶ

ಅನಿಬರಂಮಾತ್ಮಜೀವಿತಮನುತ್ತಮಮೆಂದೆನಿಸಲ್ಕಮಕ್ಕುಮೀ
ತನುವಿನ ಪೋದ ಪಿಂಬಡಿನೊಳೊಡ್ಡುವ ಕಾಲಮೆನಿಪ್ಪ ಸೈಕತಾ
ವನಿಯೊಳಗೊತ್ತಿ ಪಜ್ಜೆಗುರುಪಂ ನೆಲೆಗೆಯ್ಯಲುಮಕ್ಕುಮೆಂಬಿದಂ
ನೆನೆಯಿಪುದಲ್ತೆ ಪುಣ್ಯಚರಿತಂ ಭುವನಸ್ತುತಮಾರ್ಯಪರ್ಯರಾ

ಉತ್ತಮರಾಜ್ಯ

''ಕಂದ ಕೇಳುತ್ತಮದ ರಾಜ್ಯ ಒಂದಿಹುದು ;
ಮುಂದಿ ಎಲ್ಲವು ಸುಖದಿ ಬಾಳುತ್ತಲಿಹುದು ;
ಎಂದು ನೀನಾಡುವಾ ರಾಜ್ಯ ಎಲ್ಲಿಹುದು ?
ಕಂದನಲಿ ಕರುಣಿಸುತ ಇಂದು ತಿಳಿಸಮ್ಮಾ.'' ೧

''ಕಿತ್ತಿಳೆಯ ಮರಗಳಲಿ ಹೂಗಳರಳುತ್ತ,
ಎತ್ತಲೂ ಮಿಂಚುಹುಳು ಚಿಮ್ಮಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ
ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿಹ ದೇಶದೊಳಗಿಹುದೆ ? ತಾಯೆ''
''ಅತ್ತಲಿಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಅತ್ತಲಿಲ್ಲಣುಗಾ !'' ೨

''ತಾಳೆಗಳು ಬೆಳೆದು, ಖರ್ಜೂರದಲಿ ಹಣ್ಣು
ಜೋಲುತಿಹ, ಬಿಸಿಲ ಸೀಮೆಯಲಿ ನೆಲಸಿಹುದೆ
ಆಲಿಗಳಿಗಚ್ಚಹಸುರಾಗಿ ಸೊಗಸುತ್ತ
ಸಾಲುಸಾಲಾಗೆಸೆದು ಸಾಗರದ ನಡುವೆ ?'' ೩

''ಹಳುವಗಳ ಪರಿಮಳವ ಗಾಳಿಗೊಪ್ಪಿಸುತ,
ಹಲವು ಬಣ್ಣದ ಗರಿಯ ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲದಿ
ತೊಳಗುವಾ ದ್ವೀಪಂಗಳಲ್ಲಿಹುದೆ ? ತಾಯೆ !''
''ಎಲೆ ಮಗುವೆ! ಕೇಳತ್ತಲಿಲ್ಲತ್ತಲಿಲ್ಲ.'' ೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

"ಹೊಳೆವ ಹೊನ್ನಿನ ಮರಳ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆ ಹರಿವ,
ತೊಳಗುತಿಹ ಕೆಂಪುಗಳ ಕೆಂಬೆಳಗನುಗುಳ್ವ
ತಳತಳಿಪ ವಜ್ರಗಳ ಗಣಿಗಳಿಂದೆಸೆವ
ತಿಳಿಮುತ್ತುಗಳ ನಗೆಯ ಬೆಳಕಿಂದ ಹೊಳೆವ ೭

ಜಲದೊಳಗೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಹವಳಗಳ ಕಳೆಗೆ
ತಳಿರ ಬಣ್ಣವ ತಳೆದ ಸಾಗರದ ನಡುವೆ
ಹೊಳೆವ ದ್ವೀಪಂಗಳಲಿ ನೆಲಸಿಹುದೆ ? ತಾಯೆ !"
"ಎಲೆ, ಮಗುವೆ ! ಕೇಳತ್ತಲಿಲ್ಲತ್ತಲಿಲ್ಲ." ೮

"ಅದರ ಸೊಗಸಿನ ಸಿರಿಯ ಕಣ್ಣು ಕಂಡಿಲ್ಲ.
ಅದರ ಗಾನದ ಸವಿಯ ಕಿವಿ ಅರಿದುದಿಲ್ಲ.
ಅದರಂದವನು ಕನಸು ಕಂಡರಿದುದಿಲ್ಲ.
ಅದರ ನೆಲೆಯನು ಸಾವುನೋವರಿದುದಿಲ್ಲ." ೭

"ಎಂದೆಂದುಮಾ ಪರಮರಾಜ್ಯವಿಭವಗಳು
ಕುಂದು ಕೊರತೆಗೆ ಸಿಲುಕದೊಂದೆ ತೆರವಿಹವು
ಕಂದ ! ಕೇಳದು ಸಾವಿನಿಂದತ್ತಲತ್ತ
ನಿಂದು ತಾನನುಗಾಲ ಎಸೆದೊಪ್ಪುತಿಹುದು." ೮

ಕುರುಡ ಹುಡುಗ

ಆಲಿಸುವುದೆಲೆ ಮಿತ್ರರಿರ ! ಬಹು
ಕಾಲಮಾದೊಡಮೆನಗರಿಯಲನು
ಕೂಲವಾಗದ ಬೆಳಕಿನಿಪ್ಪುದು ವಸ್ತುವಾವುದದು
ಪೇಳಿರೈ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕಿಪ
ಮೇಲೆನಿಪ ಫಲಮಾವುದದ ಕರು
ಣಾಳುಗಳಿರಾ ಪೇಳಿರೀ ಬಡಕುರುಡನಾದೆನಗೆ ೧

ಒರೆವಿರಾ ಆವುದೊ ವಿಚಿತ್ರದ
ಪರಿಪರಿಯ ವಸ್ತೂತ್ಕರಂ ಗೋ
ಚರಿಪುದೆಂದತಿಶಯದೆ ಪೊಳೆವಾ ಸೂರ್ಯನೆಂದೆನಿಪ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪರಮವಸ್ತುವದಾವುದೆನಗದ
ನೊರೆಯಿರೆನಗದು ಬಿಸಿಲೆನಿಸಿ ಗೋ
ಚರಿಪುದದರಿಂದೆಂತು ಪಗಲಿರುಳಕ್ಕುಮೋ ಪೇಳಿಂ ೨

ಪಗಲುಮಿರುಳುಂ ನೋಡೆ ಮದಧೀ
ನಗಳಲಾ ನಾನಾಡುವಾಗಲೆ
ಪಗಲು ನಿದ್ದೆಯ ಮಾಡುವಾಗಲೆ ರಾತ್ರಿಯೆನಿಸುವುದು
ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಿನದಂಗಳಿಂದಾ
ವಗಮುಮೆಚ್ಚರಗೊಂಡು ನಿದ್ದೆಯ
ನುಗಿಯ ಬಲ್ಲವನೆನಿಸಿದೊಡೆ ನಾಂ ಪಗಲೆ ನನಗಂದು ೩

ಪರಮಮಿತ್ರರೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗು
ಮಿರದೆ ಭಾಗ್ಯವಿಹೀನನೆಂದೆನಿ
ಸಿರುವ ನನ್ನ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದೇನೆಂಬೆನಕಟಕಟ
ಮರುಗುವಿರಿ ನಾನಾದೊಡೆಂದಿಗು
ಮರಿಯಲರಿದಾದೆನ್ನ ಕೊರತೆಯ
ನುರುತರ ಮನಸ್ಥೈರ್ಯಬಲದಿಂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನು ೪

ಅದು ನಿಮಿತ್ತದಿನೆಂದಿಗುಂ ದೊರೆ
ಯದುದು ನನ್ನಯ ಮನದ ಶಾಂತಿಯ
ಚದುರಿಸುವುದೇಕಾವಗಂ ಸಂತಸದೊಳಿಹ ನಾನು
ಉದಿಸಿದುದು ಮೊದಲಾಗಿ ಮದ್ಭಾ
ಗ್ಯದ ವಿಪಾಕದ ಬಡಕುರುಡನೆನಿ
ಸಿದೊಡಮೀ ಜಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಾಗಿರ್ಪೆನೈ ಸಖರೇ ೫

ಕೋಗಿಲೆ

ಎಲೆ ಕೋಗಿಲೆ ನಿನ್ನ ದನಿಯ ಕೇಳಿಹೆ ನಾನು
ನಲಿಯುತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುವೆನು
ಚೆಲುವ ಹಕ್ಕಿಯೊ ನೀನಲ್ಲದೆ ಸುತ್ತಲು
ಸುಳಿವ ಬರಿಯ ಸವಿದನಿಯೋ ೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗರುಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಾನು ಕೇಳುವೆ
ನೆರಡು ಬಗೆಯ ನಿನ್ನ ದನಿಯ
ಗಿರಿಯಿಂದ ಗಿರಿಗೆ ಲಂಘಿಸಿ ಕೇಳಿಸುವುದದು
ನೆರೆಯೊಳಗಂತೆ ದೂರದೊಳು ೧

ಹೂವಿನ ಸಿಂಗರದಿಂದಲೊಪ್ಪುವ ವನ
ದೇವಿಯ ಮುಂಗಡೆ ಹಾಡಿ
ನಾವು ಬಾಲ್ಯದಿ ಮನದಲಿ ಬಣ್ಣವಿಕ್ಕಿದ
ಭಾವಕೆ ಬಣ್ಣವೇರಿಸುವೆ ೨

ಬಾರೊ ಬಸಂತದ ಕಂದ ಬಾಬಾ ಬಾರೊ
ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ ನೀನಲ್ಲ
ಸಾರುವ ದನಿ ಮಾಯದ ಗಂಟು ಕಣ್ಣಿಗೆ
ತೋರದ ಪುರುಳಾಗಿ ಸುಳಿವೆ ೩

ಶಾಲೆಯೊಳೋದುವ ಕಾಲದಿ ನಲಿದು ನಾ
ನಾಲಿಸಿ ದೆಸೆದೆಸೆಯಲ್ಲಿ
ಆಲಿಯ ಸುಳಿಸುತ ಪೊದರಲಿ ಮರದಲಿ
ಮೇಲೆಯಾಗಸದಲಿ ನೋಡಿ ೪

ಹುಡುಕುತ ನಿನ್ನನು ಬನದಲಿ ಬಯಲಲಿ
ಯೆಡೆವಿಡದಲೆದೆನು ನಾನು
ಪಡೆಯದ ಬಯಕೆ ಕೈಗೂಡದ ಪ್ರೀತಿ ಕ
ಣ್ಗಡೆಯಾಗದೊಲಪಾದೆ ನೀನು ೫

ಈಗಳು ಹಸಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಿನ್ನ
ಕೂಗನಾಲಿಸಿ ನಲಿನಲಿದು
ಆಗಳಿನಾನಂದದಿಂಪಿನ ಸೊಂಪನು
ರಾಗದಿ ಸವಿವೆನು ಮತ್ತೆ ೬

ಎಲೆ ಕೋಗಿಲೆ ನೀನೆ ಧನ್ಯನು ನಿನ್ನುಲಿ
ಗಿಳೆ ತನ್ನ ಬಿರುಸನು ತೊರೆದು
ತಳೆದಿಂದ್ರಲೋಕದ ಸವಿಸೊಬಗನು ನಿನ್ನ
ನೆಲೆಗೆ ತಕ್ಕರಮನೆಯಹುದು ೭

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

'ಚಂಡಮಾರುತ'ದ ಪದ್ಯಗಳು

ಕಣಲ ತಳದೊಳು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು
ಕೆಡೆದಿಹನು; ಮೇಣವನ ಮೂಳೆಯ
ಗಡಣವಿದೆ ಹವಳಂಗಳಾದವು, ಕಣ್ಣು ಮುತ್ತಾಯ್ತು
ಒಡಲೊಳಗೆ ಕೆಡುವೆಲ್ಲ ವಸ್ತುಗ
ಳೊಡನೆ ಕಡಲ್ಕೈಸಿರಿಗೆ ಸಲ್ವುವು
ಪಡೆದಪವು ಪೊಸತಪ್ಪ ಸಂಪ(ದ)ದೊಂದು ಪೆರ್ಚುಗೆಯಾ ೧

ಅವನ ಚರಮಶ್ಲೋಕವನು ಪಾ
ಡುವದಿದೇ ನಾಗಾಂಗನಾಜನ
ವವಿರತಂ ಬಾಜಿಸುವ ಘಂಟೆಯ ಘಣಘಣಾರಾವ
ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಜಿನುಗುವುದು ನಾನಾ
ರವವನಿದೆ ಕೇಳುವೆನು ಕೇಳ್ ಕೇಳ್
ಕವಿದು ಮುತ್ತುವ ಘಂಟೆಗಳ ಘಣಘಣಘಣಧ್ವನಿಯಂ ೨

* * *

ಕಿರಿಯ ತುಂಬಿಗಳುಂಬ ಹೂವಿನ
ಹೊರಳಿಯಲಿ ಜೇನುಂಡು ನಲಿವೆನು
ಕೊರಲ ಸರವನು ತೋರಿ ಗೂಗೆಗಳುಲಿವ ಕಾಲದಲಿ
ಬಿರಿದ ನೆಯ್ದಿಲ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳು ನಾ
ನೊರಗುವೆನು ಮೇಣಾ ಬಸಂತದ
ಹರಹಿನಲಿ ನಲಿನಲಿದು ಕಬ್ಬಕ್ಕಿಗಳ ನುಣ್ಗರಿಯಾ ೩

ಏರುವೆನು ಮನಬಂದ ತಾವಿಗೆ
ಹಾರುವೆನು ಪರಿಮಳದ ಸುಗ್ಗಿಯ
ಸೂರೆಗೊಡುತಿಹ ಮರದ ಕೋಡಿನ ತುದಿಯ ಹೂಗಳನು
ಸಾರುವೆನು ಮೇಣವರ ನೆಳಲನು
ಸೇರುವೆನು ನಾನಲ್ಲಿ ಹರ್ಷದ
ಪಾರಿನಿಧಿಯೊಳು ಮೂಡಿ ಮುಳ್ಕಾಡುತ್ತೆ ಬಾಳುವೆನು ೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಕ್ಷತ್ರ

ಮಿರುಮಿರುಗುವ ಹಾ
ಕಿರುತಾರಗೆಯೇ
ಅರಿಯೆನು ನಾನೆಲೆ ನೀನಾರೋ
ಧರೆಗಿಳಿಯದೆ ನೀ
ನಿರುತಿಹೆ ದೂರದಿ
ನೆರೆ ಹೊಳೆಯುವೆ ವಜ್ರದ ತೆರದಿ ೧

ತೊಳಗುವ ಸೂರ್ಯನು
ಮುಳುಗಿದ ಕಾಲದಿ
ಬೆಳಕೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಕಾಣಿಸದು
ಇಳೆಯೊಳು ಜನರಿಗೆ
ಬೆಳಕನು ತೋರುತ
ಸಲೆ ಮಿಣುಕುತ್ತಿರು ರಾತ್ರಿಯೊಳು ೨

ಮೀರಿದ ಕತ್ತಲೆ
ಸೇರಿದ ಸಮಯದಿ
ದಾರಿಯ ನಡೆವವರೀ ಬೆಳಕ
ಸಾರುತೆ ನುತಿಪರು
ತೋರದೆ ನೀನಿರೆ
ದಾರಿಗರಿಗೆ ದೆಸೆ ಕಾಣುವುದೇ ೩

ಬಿಡುವು

ಬಾರೋ ನಾವಾಡುವ ಬಾರೋ,
ಸಾರಿತು ಸುಗ್ಗಿಯ ತಿಂಗಳಿದೋ,
ಸಾರುವ ನಾವಿಂದಿನ ದಿನದಿ
ದೂರದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಗಡೆಗೆ ೧

ಭಲರೇ ಬಿಡುವಾಗಿಹುದಿಂದು
ತೊಳಲುತ ವನದಲಿ ತಪ್ಪಲಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೆಳಲಲಿ ಬಿಸಿಲಲಿ ನಲಿದಾಡಿ
ಸುಳಿವೆವು ದೂರದ ಬೆಟ್ಟದಲಿ ೨

ಹೂಗಿಡದಲಿ ಹೂವರಳಿಹುದು,
ಆಗಸ ತೊಳೆದಂತೆಸೆದಿಹುದು,
ಕೂಗುವುವೆತ್ತಲು ಹಕ್ಕಿಗಳು,
ಸಾಗುವೆವಾ ಬೆಟ್ಟದ ಬಳಿಗೆ ೩

ಯಾರೊಬ್ಬರು ಹಿಂದುಳಿಯದಿರಿ,
ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಹಸುಳೆಗಳ,
ಸಾರುವೆವೆಳಗಾಳಿಗಳಲೆಪ
ದೂರದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಗಡೆಗೆ ೪

ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತು

ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುತ್ತಲಿದೆ
ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಲಿದೆ
ಎತ್ತಲೂ ಕಾಗೆಗಳು ಗೂಡ ಬಳಿಗೆ
ಮತ್ತೆ ಕಾಯೆಂದು ಕೂ
ಗುತ್ತಲಾಗಸವೆ ಹಾ
ರುತ್ತಲಿವೆ ಮಲಗುವಾ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ೧

ಹಗಲು ಕಳೆದುದು ತಾವ
ರೆಗಳಿಸಲು ಮುಚ್ಚುತಿವೆ
ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂವುಗಳು ಮೊಗವ ಮುಸುಕಿ
ಬಿಗಿದ ನಿದ್ದೆಯೊಳಿಹವು
ಮಗುವೆ ಅದರಿಂದ ಹಾ
ಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವಾ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ೨

ಬಲುನಿದ್ದೆಯಿಂದೆರಕೆ
ಗಳ ಮುಚ್ಚಿದುವು ಚಿಟ್ಟೆ
ನಿಲಿಸಿದುವು ಹಾಡುಗಳ ತುಂಬಿ ಹಕ್ಕಿ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕೆಲಸವನು ಮುಗಿಸಿ ಮರಿ
ಗಳಿಗೆ ಗುಟುಕನು ಕೊಟ್ಟು
ವೆಲೆ ಮಗುವೆ ಮಲಗುವಾ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ೩

ಅದೊ ಮಂದೆಯಿಂದೆ ಬಂ
ದುದು ಕರುಗಳಿಗೆ ಹಸು
ಆದೊ ಹಾಸಿದಾ ಹುಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು
ಮುದದೆ ಮೆಲುಕಿಕ್ಕಿ ಮಲ
ಗಿದುದು ಕರುಗಳ ಕೂಡಿ
ಇದೊ ಕಂದ ಮಲಗುವಾ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ೪

ಒಳ್ಳಿತಾಗಲಿ ನಿನಗೆ
ಒಳ್ಳಿತಾಗಲಿ ನಿನಗೆ
ಒಳ್ಳಿತಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ಬೆಳಗುತನಕ
ಒಳ್ಳೆ ಕನಸುಗಳು ಕ
ಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಲಿ ಮಗುವೆ
ಉಲ್ಲಸದಿ ಮಲಗುವಾ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ೫

ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು

ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು
ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು
ತೊರೆಯದಿರು ಪೊದಲು ಕೈಗೂಡದಿರಲು
ಭರದಿ ಧೈರ್ಯವ ತಾಳು
ತೊರೆಯದಿರು ತೊರೆಯದಿರು
ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ೧

ಒಂದು ಸೂಳಲಿ ಕೆಟ್ಟೆ
ತೆಂದು ಬೆದರದೆ ಮಾಡು
ಕುಂದಿಲ್ಲ ಕೈಗೂಡದಪ್ಪರಿಂದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೊಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮರಳಿ
ಮುಂದೆ ಯತ್ನವ ಮಾಡು
ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದದು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ೨

ಕೆಲಸವಿದು ಕಷ್ಟವೆಂ
ದಳುಕಿ ಬಿಡದಿರು ಮಾಡು
ಫಲಗಳನು ಕೊಡುವುದದು ಕೊನೆಗೆ ನಿನಗೆ
ಸುಲಭವಹುದಾ ಕೆಲಸ
ಫಲಿಸುವುದು ಹುಲಿಸುವುದು
ನೆಲೆಗಿತವೆ ಯತ್ನವನು ಮಾಡು ಮಗುವೆ ೩

ಸಭಾಪರ್ವದ ನಾಂದಿ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳು

ವಂದಿಸಿ ನಾರಾಯಣನಂ
ವಂದಿಸಿ ನರವರ್ಯನಪ್ಪ ನರನಂ ಬಳಿಯಂ
ವಂದಿಸಿ ವಾಣೀವಧುವಂ
ವಂದಿಸಿ ಬಯಸನುಮನೊಡನೆ ನುಡಿವುದು ಜಯಮಂ ೧

ಎರಡನೆಯ ಪರ್ವಮಿದರೊಳ್
ದೊರೆಕೊಳ್ವುದು ಮೊದಲ ಪರ್ವದಿಂವೆಯುಮಿನಿದಾ
ಗಿರೆ ರಸಮೀ ಭಾರತದೊಳ್
ಪರಿವರ್ಧಿಪುದಲ್ತೆ ಪರ್ವಪರ್ವದೊಳಮೃತಂ ೨

ಸೂರ್ಯಕಿರಣ

ಆರಮನೆಯೆಂದೆನ್ನುತ ನೆಲೆನಿಲ್ಲದೆ
ತರಗಿನ ಮನೆಯೆಂದೆನ್ನುತ ತೊರೆಯದೆ
ಸರಿತೂಕದೆ ನೋಡುತಲೆಲ್ಲರ ಸುಖಸಂಪದವಾಗಿರುವೆ
ಹರಹುವೆ ನೆಲವೆನ್ನದೆ ಜಲವೆನ್ನದೆ
ಹಿರಿದಹ ಸಮ್ಮೋದವನೆಲೆ ಸೂರ್ಯನ
ಕಿರಣವೆ ನಿನಗೆಣೆಯಹುದಾವುದು ಭೂಮೀತಲದೊಳಗಿಹುದು ೧

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅಲೆಗಳ ತಲೆಯಲಿ ನೀನಡಿಯಿಟ್ಟರೆ
ಜಲಜಲಿಸುತ ಸಾಗರವೇ ನಗುವುದು
ತೊಳಗುವುದದರೊಳು ಗಣನೆಗೆ ಸಿಲುಕದನಂತದ್ವೀಪಗಳು
ಹಳಚನೆ ಹಡಗುಗಳಿಸೆಪುವು ಬಿಳ್ಳನೆ
ಬೆಳುನೊರೆ ಹೊಳೆವುದು ನಾವಿಕರೆಲ್ಲರು
ತಳೆವರು ಹರುಷವ ನಂಟರ ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿದ ತೆರದಿಂದ ೨

ಬೆಟ್ಟದ ತಲೆಯಲಿ ಮಂಜು ಮುಸುಕಿ ಕ
ಬ್ಬಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತಿದ ತೆರದಲಿ ತೋರುತ
ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಂದದಿ ಕಡುಕರ್ಕಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು
ಹುಟ್ಟಿದೆ ಕಿರಣವೆ ನೀನದ ತೊಟ್ಟನೆ
ಮುಟ್ಟಿದೆಯದು ಪೊಸವಜ್ರಕಿರೀಟವ
ನಿಟ್ಟಾ ಬೆಟ್ಟಕೆ ಹೊಸಹೊಂಬಟ್ಟೆಯ ಹೊದಿಸಿದ ತೆರನಾಯ್ತು ೩

ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಹಟ್ಟಿಯ ನೋಡಿದರದು
ದುಕ್ಕದಿ ಮಂಡೆಗೆ ಕಂಬಳಿಯನು ಮುಸು
ಕಿಕ್ಕುತ ಮೌನದೆ ಮೂಗಾದಂದದೆ ತೋರಿತು ಕಂಗಳಿಗೆ
ಇಕ್ಕಿದೆ ನೀನತ್ತಲೆ ಕಣ್ಣಳನದು
ಸಿಕ್ಕಿತು ನಿನ್ನಯ ಮಂತ್ರಕೆ ಕೂಡಲೆ
ನಕ್ಕುದು ಭರದಿಂದುಕ್ಕುವ ಸುಮ್ಮಾನದ ಹೊಸ ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ ೪

ಎಲೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವೆ ಭೂ
ತಲದೊಳು ನಿನಗಾವುದು ಸರಿಯೆಪ್ಪುದು
ನೆಲಕೆಲ್ಲಕೆ ಸುಖ ಜಗಕೆಲ್ಲಕೆ ಸಂತಸ ನೀನಾಗಿರಂಪೆ
ನೆಲದೊಳು ನಿನ(ಗೆಣೆ)ಯಹುದೊಂದಿಹುದದು
ಹುಲುಮಾನಸನನು ಪರಮಪದದ ನಿ
ಶ್ಚಲತೇಜದೆ ಕೂಡಿಸುತಿಹುದವೆ ಜಗದೀಶ್ವರಪದಭಕ್ತಿ ೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುಬಂಧಗಳು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೧. ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತಂ

ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕ

ಇದುವೇ ಪೂರ್ವಕವೀಂದ್ರರ
ಪದಕೆ ನಮಸ್ಕಾರವೆಂದು ನುಡಿವೆವು ಬಳಿಕಂ
ಪದಪಿಂದೆ ನಮಿಪೆವಾ ಶಾ
ರದೆಯಂ ಪರಮಾತ್ಮಕಲೆಯನನಪಾಯಿನಿಯಂ ೧

ಸೂತ್ರಧಾರ—(ನಾಂದಿಯ ಬಳಿಕ, ಸಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಸಭೆಸೇರಿರುವ ಪೂಜ್ಯರಿರಾ! ಶ್ರೀ ಕಾಳಪ್ರಿಯನ ಯಾತ್ರೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯಿರುವದು; ಅದನ್ನು ತಾವು ಲಾಲಿಸಿ ಕೇಳಬೇಕು. ಕಶ್ಯಪಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನನಾಗಿ ಪದವಾಕ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಜ್ಞನಾದ ಶ್ರೀಕಂಠ ಭವಭೂತಿಯೆಂಬ ಮಹಾಕವಿಯು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿರುವನಲ್ಲವೆ—

ಆ ವಿಪ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯೊಳ
ಗೀ ವಾಗ್ವಧು ವಶ್ಯೆಯಾದವೋಲ್ ಬಳಿಸಲ್ವಳ್
ಕೋವಿದತಿಲಕನವಂ ಪೇ
ಳ್ದಾವುತ್ತರರಾಮಚರಿತಮಂ ಕನ್ನಡಿಪೆಂ ೨

ಕವಿಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನು ಆಗಲೇ ಅಯೋಧ್ಯಾದೇಶದವನೂ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸಮಕಾಲದವನೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೆನು. (ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಎಲೆಲಾ! ರಾವಣವಂಶಧೂಮಕೇತುವಾದ ಮಹಾರಾಜ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಈ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅದೇನು, ಈಗ ರಾಜಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುಗಳ ಸದ್ದೇ ಕಾಣದಿದೆ?

(ನಟನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ನಟ—ಎಲೈ ಆರ್ಯನೆ, ಮಹಾರಾಜ ರಾಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಲಂಕಾ ಸಮರಸಹಾಯಿಗಳಾದ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮರನ್ನೂ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ನಾನಾ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ ರಾಜರ್ಷಿಗಳೂ ಸ್ವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಅವರುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದುವರೆಗೂ ಮಹೋತ್ಸವವು ಬೆಳೆಯಿತು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸೂತ್ರಧಾರ—ಆಹುದು; ನ್ಯಾಯ. ಇದು ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣ.

ನಟ—ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾರಣವುಂಟು. ಅದೇನೆಂದರೆ—

ಆರಸನ ಮಾತೆಯರುಂ ತಾ
ಮರುಂಧತೀಸತಿಯನಿರದೆ ಮುಂಕೊಂಡು ವಸಿ
ಷ್ಠರ ಕಾಪಿನೊಳಾ ಜಾಮಾ
ತರನಾಶ್ರಮದೆಡೆಗೆ ಯಾಗಕೇಗಳೆ ಸಾರ್ದರ್ ೩

ಸೂತ್ರಧಾರ—ನಾನು ಪರಸ್ಥಳದವನಾದುದರಿಂದ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ; ಜಾಮಾತೃವೆಂಬವರು ಯಾರು ?

ನಟ—

ಪಡೆದಂ ದಶರಥನರಪತಿ
ಕೊಡಗೂಸುಂ ಶಾಂತೆಯೆಂಬಳಂ ಮೇಣವಳಂ
ಪಡೆದ ಮಗಳಂತೆ ನೀಂ ಕಾ
ಪಿಡೆನುತ್ತುಂ ರೋಮಪಾದನೃಪತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂ ೪

ಆಕೆಯನ್ನು ವಿಭಂಡಕಪುತ್ರನಾದ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆತನೇ ಈಗ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕ ಸತ್ರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿರುವನು. ತನ್ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಮಹಾ ಮಾತೃಶ್ರೀಗಳು ಪೂರ್ಣಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಜಾನಕೀದೇವಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು.

ಸೂತ್ರಧಾರ—ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಮಗೇನು ? ಬಾ, ನಮ್ಮ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಮೇರೆ ರಾಜದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡೋಣ.

ನಟ—ಹಾಗಾದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ರಾಜಸೇವಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ನೀವೇ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು.

ಸೂತ್ರಧಾರ—

ನುಡಿಯಲಿವೇಳ್ಕುಂ ನುಡಿವುದ
ನೆಡೆಯೊಳ್ ಪರಿಶುದ್ಧಮೆಂಬ ಮಾತೆಲ್ಲಿರ್ಕುಂ
ನುಡಿಗಳ ಗುಣದೊಳಗೆಂತಾ
ಮಡದಿಯ ಗುಣದೊಳಗಮಂತೆ ಲೋಕಂ ದುಷ್ಟಂ ೫

ನಟ—ಅತಿದುಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ

ದೇವಿಯೊಳವನೀಜೆಯೊಳಂ
ಭಾವಿಸುವುದು ಪಳಿವನಹಹ ರಾಕ್ಷಸಗೃಹದೊಂ
ದಾವಾಸಮೆ ನೆಪಮಕ್ಕುಂ
ಪಾವಕಸಂಶುದ್ಧಿ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕಿಡೆಯಲ್ಲಂ ೬

ಸೂತ್ರಧಾರ—ಈ ಜನವಾರ್ತೆ ಮಹಾರಾಜನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಟ—ಋಷಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವರು.

ಸೂತ್ರಧಾರ—(ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು) ಎಲೈ, ಈಗ ಮಹಾರಾಜರವರು ಎಲ್ಲಿರುವರು ? (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು) ಜನರು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವರು :

ಜನಕಂ ಪ್ರೀತಿಯೊಳೋಲಗಿಪ್ಪ ಬಗೆಯಿಂದೈತಂದು ತಾನಿನ್ನೆಗಂ
ಮನಮೊಲ್ದಿರ್ದು ವಿದೇಹಕಿಂದೆ ಮಗುಳ್ದಂ ಪೋತಂದನಾ ದೂಸರಿಂ
ಮನಮಂ ಚಿಂತೆಗೆ ಪಕ್ಕುಗೆಯ್ದಿನಿಯಳಂ ಸಂತೈಸಲೆಂದೆಳ್ದು ತೊ
ಟ್ಟನೆ ಧರ್ಮಾಸನದಿಂದೆ ಬಂದು ಪುಗುವಂ ಶುದ್ಧಾಂತಮಂ ರಾಘವಂ ೭

(ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

[ಬಳಿಕ ರಾಮನೂ ಸೀತೆಯೂ ಕುಳಿತು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂತೈಸಿಕೋ, ಸಂತೈಸಿಕೋ. ಗುರುಜನಗಳೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರರು. * ಆದರೆ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಅವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಆಹಿತಾಗ್ನಿಗಳಾದ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ೮

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನೆ ! ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೂ ಬಂಧುಜನವಿಯೋಗವು ಸಂತಾಪವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು.

ರಾಮ—ಹೀಗೆಯೇ. ಸಂಸಾರವೇ ಹೃದಯವನ್ನು ಕೊಯ್ದಿಕ್ಕುವುದು. ಆದರಿಂದಲೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಸಂಸಾರಭೀತಿಯಿಂದ ಸರ್ವಕಾಮವಿಮುಖರಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಸುಖವನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು.

(ಕಂಚುಕಿಯ ಪ್ರವೇಶ)

ಕಂಚುಕಿ—ಜಯವಾಗಲಿ ರಾಮಭದ್ರ (ಎಂದು ಆರ್ಧವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ); ಜಯವಾಗಲಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ.

ರಾಮ—(ನಸುನಗೆಯೊಡನೆ) ಗುರುಜನದ ಪರಿಜನರು ನನ್ನನ್ನು ರಾಮಭದ್ರ ಎಂದು ಕರೆ

---

* ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗ ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾಗಿದೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದರೆ ಸಾಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವೋ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಕಂಚುಕಿ—ಋಷ್ಯಶೃಂಗಾಶ್ರಮದಿಂದ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಋಷಿಗಳು ದಯೆಮಾಡಿಸಿರುವರು.

ಸೀತೆ—ವಿಲಂಬವೇತಕ್ಕೆ ?

ರಾಮ—ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ಕಂಚುಕಿ—ಅಪ್ಪಣೆ (ಎಂದು ಹೋಗುವನು).

(ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ—ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ರಾಮ—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಅಭಿವಂದಿಸುವೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಬೇಕು.

ಸೀತೆ—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯಮ್ಮನವರೂ ಅಳಿಯಂದಿರೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದಾರೆಯೆ ?

ರಾಮ—ಪೂಜ್ಯರಾದ ಋಷ್ಯಶೃಂಗಭಾವನವರು ಕ್ಷೇಮವೇ? ಅವರ ಯಜ್ಞವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ ? ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಶಾಂತಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಕುಶಲವೇ ?

ಸೀತೆ—ನಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆಯೆ ?

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ— (ಕುಳಿತುಕೊಂಡು) ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ವದಾ ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವರು. ದೇವಿ, ಪೂಜ್ಯರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರುವರು :

ನಿನಗೆ ಧರಿತ್ರಿಯೇ ಪಡೆದ ತಾಯ್ ಪರಮೇಷ್ಠಿಗೆ ಸಾಟಿಪೋದನಾ
ಜನಕನೃಪಾಲನೇ ಜನಕನಿಂ ಪೆರತಾಪುದೊ ಪುತ್ರಿ ನೀನುಮಾ
ಜನಪರ ಗೇಹದಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯಾದೆಯದಾವ ನೃಪಾಲವಂಶಕಾ
ದಿನಪನುಮಾಮುಮೊಲ್ದು ಗುರುವಾದುದರಿಂದೆ ನೆಗಳ್ತೆ ಸಂದುದೋ ೯

ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಹರಸತಕ್ಕುದೇನಿದೆ—ನೀನು ವೀರರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಪವಳಾಗು!

ರಾಮ—ದೇವಿ, ನಾವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆವು.

ಪರಿಕಿಸೆ ಲೌಕಿಕಸಾಧುಗ
ಳೊರೆವಾ ನುಡಿ ನಡೆದುಪೋಪುದರ್ಥದ ಬೆನ್ನೊಳ್
ದೊರೆವಡೆದರ್ಥಮೆ ತಡೆಯದೆ
ಪರಿದೋಡುವುದಾದ್ಯಋಷಿಯರುಕ್ತಿಯ ಬೆನ್ನೊಳ್ ೧೦

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ—ಮಹಾರಾಜನೆ, ಲಾಲಿಸಬೇಕು. ವತ್ಸೆ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ; ಅವಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಬಯಕೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಅರುಂಧತೀದೇವಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಮಾತೃ ಶ್ರೀಯವರೂ ಒಕ್ಕಂದಿರೂ ಸಾರಿಸಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮ—ಈಕೆಯೇನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡಿಸಿಕೊಡುವೆನು.

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ—ವತ್ಸ, ಸೀತಾದೇವಿ ! ನಿಮ್ಮ ಭಾವಂದಿರು ಋಷ್ಯಶೃಂಗರು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿರುವರು. ವತ್ಸೆ ! ಪೂರ್ಣಗರ್ಭಿಣಿಯೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ರಾಮಭದ್ರನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿವು. ಸೋಗಿಲ ಮಗುವನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಬಂದು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವೆವು.

ರಾಮ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತ) ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಪೂಜ್ಯರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ನನಗೆ ಏನನ್ನೂ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ—ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಕೇಳಬೇಕು.

ಅಳಿಯನ ಮಾಳ್ಪಧ್ವರಕಾ
ಮುಳಿದೆವು ನೀಂ ಬಾಳನಪ್ಪೆ ರಾಜ್ಯಂ ಪೊಸತೀ
ಯಿಳೆ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ನಡೆವುದು
ತಿಳಿ ಜಸವೇ ನಮಗೆ ಪರಮಧನವೆನಿಸಿರ್ಕುಂ ೧೧

ರಾಮ—ಪೂಜ್ಯರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಇಳೆಯಂ ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆಡೆಯೊಳ್
ಕೆಳೆಯಂ ದಯೆಯಂ ಸುಖಿಂಗಳಂ ಮೇಣ್ ಮನದ
ನ್ನಳೆನಿಪ್ಪೀ ಜಾನಕಿಯುಮ
ನುಳಿವೊಡಮೆನ್ನೆರ್ದೆಗೆ ನೋವು ಸಮನಿಸದು ವಲಂ ೧೨

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ರಘುಕುಲಧುರಂಧರನಾಗಿರುವೆ.

ರಾಮ—ಎಲಾ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇದ್ದೀರಿ. ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಾಗುವಂತೆ ಉಪಚರಿಸಿರಿ.

ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ—(ಎದ್ದು) ಇದೋ, ವತ್ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬಂದನು (ಎಂದು ಹೋಗುವನು).

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಆರ್ಯನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಆರ್ಯನೆ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆರ್ಜುನನೆಂಬ ಚಿತ್ರಕಾರನು ತಮ್ಮ ಚರಿತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವನು. ದಯೆಮಾಡಿ ಆಲೋಕಿಸಬೇಕು.

ರಾಮ—ವತ್ಸ, ಇದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತೆಯಾದ ದೇವಿಯ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯಿಸಿದುದೆಂದು ನೀನೂ ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ. ಈಗ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬರೆದಿದೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಆರ್ಯೆಯ ಅಗ್ನಿಶುದ್ಧಿಯವರೆಗೂ ಬರೆದಿದೆ.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ರಾಮ—ನಾರಾಯಣ, ನಾರಾಯಣ, (ಎಂದು ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು)

ಜನಿಯಿಂದೆ ಶುದ್ಧೆಯೆನಿಸಿದ
ಜನಕಜೆಗಿನ್ನಾವ ಶುದ್ಧಿಯೇವುದೊ ಸಲೆ ಪಾ
ವನತೀರ್ಥವಾರಿಗಂ ಮೇ
ಣನಲಂಗಂ ಬೇರೆ ಶುದ್ಧಿ ಬೇಡಿರ್ದಪುದೇ ೧೩

ದೇವಿ, ದೇವಯಜನಸಂಭವೆ, ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗು. ನಿನಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ನೊಂದ ಜನಂಗಳಂ ಕುಲಜನಂಗಳ ಸಂತಯಿಸಲ್ಕೆವೇಳ್ಕುಮಾ
ವೆಂದುದಮಂಗಳೋಕ್ತಿಯಿದು ಪೊಲ್ಲದು ಸಲ್ಲದು ನಿನ್ನೊಳೊರ್ವೆಯುಂ
ಕಂದದ ಕಂಪುವೆತ್ತ ಕುಸುಮಂ ತಲೆಯೊಳ್ ನೆಲಸಲ್ಕೆ ಸಾಜದಿಂ
ಸಂದಪುದಕ್ಕುಮಲ್ಲದೆ ಪದಾಪತಿಗಕ್ಕಟ ತಕ್ಕುದಕ್ಕುಮೇ ೧೪

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಆ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ; ತಮ್ಮ ಚರಿತವನ್ನು ನೋಡೋಣ. (ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಹೋಗುವರು.)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೋ, ಇದೇ ಚಿತ್ರಪಟವು.

ಸೀತೆ—(ನೋಡಿ) ಇವರು ಯಾರು ? ಮೇಲುಗಡೆ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಆರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂತಿರುವರು ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇವೇ ಸಮಂತ್ರಕಗಳಾವ ಜೃಂಭಕಾಸ್ತ್ರಗಳು. ಇವು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಭೃಶಾಶ್ವರಿಂದ ಕೌಶಿಕಋಷಿಗಳಿಗೆ ಬಂದುವು. ಅವರು ತಾಟಕಾವಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಆರ್ಯನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಈ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸು.

ಸರಸಿಜಸಂಭವಾದಿಗುರುಗಳ್ ಪಿರಿಯರ್ ಜಗತೀಹಿತಂಗಳಂ
ದೊರೆಯಿಸಲೆಂದು ನಿಂದು ತಪದೊಳ್ ಕೃಪೆಯಿಂದೆ ಪರಸ್ಸಹಸ್ರವ
ತ್ಸರಮನನಂತರಂ ನಿಜತಪೋಮಯದೇಹದ ನೈಜತೇಜದಂ
ತಿರೆ ಮೆರೆವೀ ಮಹಾಸ್ತ್ರಕುಲವಂ ನಲವುರ್ಮೈರೆ ಕಂಡರಾಗರೇ ೧೫

ಸೀತೆ—ಈ ಅಸ್ತ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸುವೆನು.

ರಾಮ—ಇವುಗಳು ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರುವುವು.

ಸೀತೆ—ಅನುಗೃಹೀತಳಾದೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೇ ಮಿಥಿಲೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ಸೀತೆ—ಆಃ, ಇಲ್ಲಿ–

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವಿದಳಿತನೀಲನೀರರುಹಮೇಚಕಮಂಜುಲಮಾಂಸಳಾಂಗಮಂ
ಪದಪಿನೊಳೆಮ್ಮ, ಪೌರತತಿ ನಿಶ್ಚಳನೇತ್ರದೆ ನಾಡೆ ನೋಳ್ಪಿನಂ
ಪದುಳಿಸಿ ನಿಂದು ಚಂದ್ರಧರಚಾಪಮನಶ್ರಮಮೊತ್ತಿ ಭಂಗದೊಳ್
ಪುದುಗಿಸಿದಾರ್ಯಪುತ್ರನ ಶಿಖಿಂಡಿಕಮಂಡಿತಚಿತ್ರಮೊಪ್ಪುಗುಂ* ೧೬

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಮಾತೆ ವಿಲೋಕಿಸು ನಿನ್ನಯ
ತಾತಂ ಪೂಜಿಸುಗುಮಿಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಗಳಂ
ಈ ತೆರದೆ ಜನಕ ಗುರುವೀ
ಗೌತಮನಿದೆ ಪೂಜಿಕುಂ ವಸಿಷ್ಠರನಿತ್ತಲ್ ೧೭

ರಾಮ—ಇದೀಗ ಅನುರೂಪವಾದ ಸಂಬಂಧವು.

ಜನಕರ ರಘುಗಳ ನಂಟ
ರ್ತನಮಾವನ ಮನಕೆ ಮುದವನೊದವಿಸದಿರ್ಕುಂ
ಮನಮೊಲ್ಲು ಕುಡುವನುಂ ಕೊ
ಳ್ವನುಮೊರ್ವನೆ ಕುಶಿಕತನಯನೆನಲೊರೆದಪುವೇಂ ೧೮

ಸೀತೆ—ಇದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಗೋದಾನಮಂಗಳವನ್ನು ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ನೀವು ನಾಲ್ವರು ಸಹೋದರರೂ ವಿವಾಹದೀಕ್ಷಿತರಾಗಿ ನಿಂತಿರುವಿರಿ ! ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಈಗ ನನಗೆ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ !

ರಾಮ—ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ.

ಸುಮುಖಿ ಮನೋಜ್ಞಮಪ್ಪ ಮಣಿಕಂಕಣದಿಂ ಕಮನೀಯಮಾಗಿ ಗೌ
ತಮಗುರುವಿಂದಮೆನ್ನ ಕರಕರ್ಪಿತಮಾಗಿ ಮಹೋತ್ಸವಂ ಶರೀ
ರಮನೊಲವಿಂದೆ ತಾಳ್ದುದೆನೆ ರಂಜಿಪ ನಿನ್ನಯ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವಂ
ಪ್ರಮದಮನಿತ್ತ, ಮಂಗಳಮುಹೂರ್ತಮೆ ಬಂದಪೊಲಿಂದು ತೋರುಗುಂ ೧೯

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೇ ಆರ್ಯೆಯ ಚಿತ್ರವು. ಈಕೆಯೇ ಆರ್ಯೆ ಮಾಂಡವಿ. ಈಕೆ ವಧು ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ.

ಸೀತೆ—(ನಸುನಗೆಯೊಡನೆ) ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಈಕೆ ಯಾರು ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ಲಜ್ಜೆಯೊಡನೆ ನಸುನಕ್ಕು ಆತ್ಮಗತವಾಗಿ) ಆರ್ಯೆಯು ಊರ್ಮಿಳೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಳು. ಆಗಲಿ; ಮುಂದೆ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ) ಆರ್ಯೆ! ನೋಡತಕ್ಕುವು ಇನ್ನೂ ಬಹಳವಿರುವುವು. ಇದೋ, ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಪರಶುರಾಮನು.

ಸೀತೆ—ಅಮಮ ! ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಡುಗಿಹೋದೆನು.

---

* ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ರಾಮ—ಋಷಿಯೇ, ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಆರ್ಯ, ಇತ್ತ ನೋಡಬೇಕು. ಇದೊ, ಈತನು ಆರ್ಯನಿಂದ—

ರಾಮ—(ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ) ವತ್ಸ ! ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕುವುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ತೋರಿಸು.

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರ ! ಈ ವಿನಯಮಪಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೋ, ನಾವು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದೆವು.

ರಾಮ—(ಕಣ್ಣೀರೊಡನೆ) ಆಃ ! ನಾನು ಇನ್ನೂ ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನು :

ತಂದೆಗಳುಂ ಜೀವಿಸುತಿರೆ
ಸುಂದರಿಯೊಳ್ ನೇಹವೆಮಗೆ ಪೊಸತಾಗಿರೆಯ
ಮ್ಮಂದಿರೊಲವಿಂವೆ ಸೀಯನೆ
ಸಂದಾ ದಿವಸಂಗಳಿನ್ನದೇಂ ಬಂದಪುವೇ ? ೨೦

ಆಗ ಈ ಜಾನಕಿಯೂ ಕೂಡ

ಪನೆಯ ಕಳಲ್ದ ತಾಣವೊಳಗೊಯ್ಯನೆ ಬೆಳ್ಮುಗುಳೊತ್ತುತಿರ್ಪ ಪ
ಲ್ನನೆಗಳ ಮುದ್ದುನೋಟಗಳ ಮುಗ್ಧಮುಖಾಬ್ಜದ ಬಾಲೆಯೀಕೆ ಚಂ
ದ್ರನ ತಿಳಿದಿಂಗಳಂತೆಸೆವು ನೈಜವಿಲಾಸದೊಳೊಂದಿ ಸಂದು ಕ
ಣ್ಗಿನಿವೆನಿಪಂಗಕಂಗಳಿನವೇನೆರ್ದೆಗಾಗಿಸಿದಳ್ ಪ್ರಮೋದಮಂ ೨೧

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೇ ಮಂಥರೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ರಾಮ—(ಬೇಗನೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿ) ದೇವಿ, ವೈದೇಹಿ.

ಇಂಗುದಿಯ ಮರನಿದೆ ನೋ
ಡಂಗನೆ ಮುಂ ಶೃಂಗಿಬೇರಪುರದೊಳಗೆಮ್ಮೊಳ್
ಸಂಗಳಿಸಿತಿವರ ಮೊದಲೊಳೆ
ಸಂಗಮಸುಖಮಾ ಗುಹಂಗೆ ಕೆಳೆತನದೊಳ್ಪಿಂ ೨೨

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ನಕ್ಕು) ಎಲೆಲ ! ಆರ್ಯನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮರಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು !

ಸೀತೆ—ಇದೇ ಜಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಸುತರೊಳ್ ನಿರಿಸುತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ನತಿವೃದ್ಧರ್ ಪಿರಿಯರೆಸಗಿದಾರಣ್ಯಕಮುಂ
ವ್ರತಮುಂ ಬಾಲ್ಯದೊಳೇ ಸ
ನ್ಮತಿಯುಂ ಕೈಕೊಂಡು ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿದನಾರ್ಯಂ ೨೩

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸೀತೆ— ಇವಳೇ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಪುಣ್ಯಸಲಿಲವ್ಳಳ್ಳ ಭಾಗೀರಥಿಯು.

ರಾಮ— ಭಾಗೀರಥಿ, ರಘುಕುಲದೇವತೆ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಸಗರಮಹೀಶನಧ್ವರದ ವಾಜಿಯನಂದರಸಲ್ಕೆ ಭೂಮಿಯಂ
ಬಗಿದೊಳಪೊಕ್ಕು ರುಷ್ಟ ಕಪಿಲರ್ಷಿಯ ತೇಜದೆ ಬೆಂದ ನಂಟರಂ
ಸುಗತಿಗೆ ಸಾರ್ಚಲೆಂದು ತಪದಿಂ ತನುವಾಗಿ ಭಗೀರಥೋರ್ವಿಪಂ
ಭಗವತಿ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಜಲಶೀಕರಸೇಕದಿನಲ್ತೆ ಸಾರ್ಚಿದಂ ೨೪

ಮಾತೆ, ನೀನೂ ಅರುಂಧತೀದೇವಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನೇ ಹಾರೈಸುತ್ತಿರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೇ ಚಿತ್ರಕೂಟಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಂದೀತಟದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ಯಾಮವೆಂಬ ವಟವೃಕ್ಷವು. ಇದನ್ನೇ ಆಲ್ಲವೆ ಭರದ್ವಾಜರು ಗುರುತಾಗಿ ಹೇಳಿದುದು?

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದೆ ?

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಮರೆವೆನು ?

ಲಳಿತಗತಂಗಳಿಂ ನಡೆದು ನೀನಲಸಂಗಳುಮಂತೆ ಮಂಜುಳಂ
ಗಳುಮೆನೆ ಸಂದ ತಳ್ಕ ಬಿಗಿಯಪ್ಪುಗಳಿಂ ಸೊಗವಾಂತ ನಾಡೆಯುಂ
ಪಿಳಿದ ಮೃಣಾಳನಾಳಮೆನೆ ಕಂದಿದ ನಿನ್ನಯ ಕೋಮಳಾಂಗಕಂ
ಗಳನೊಲವಿಂದಮೆನ್ನೆರ್ದೆಯೊಳಿಕ್ಕಿ ಮಲಂಗಿದುದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲವೇ ೨೫

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೇ ವಿಂಧ್ಯಾರಣ್ಯದ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಧನ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ಸೀತೆ—ಇದು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಓಲೆಯ ಬೀಸಣಿಗೆಯು ನೆಳಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಹೋದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಾಂತಕವಾದ ದಕ್ಷಿಣಾರಣ್ಯಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ನೋಡುವೆನು.

ರಾಮ— ಇದೆ ಮುಂ ಕಂಡ ತಪೋವನಂ ಗಿರಿಸುರಪ್ರಾಂತಾವನೀಜಾತಮೂ
ಲದೆ ವೈಖಾನಸರರ್ಪರಿಲ್ಲಿ ಪಲಬರ್ ನೀವಾರಮಂ ನೋಯಲೀ
ಯದೆ ತಂದೊರ್ಪಿಡಿಯನ್ನಮಂ ಪಚಿಸುತುಂ ಸತ್ಕಾರಮಂ ಮಾಡುತುಂ
ಮುದದಿಂದಿಲ್ಲಿ ಯಮಿಂದ್ರರಪ್ಪ ಗೃಹಿಗಳ್ ಮಾಳ್ಕುಂ ಸುಖಾವಾಸಮಂ ೨೬

ಸೀತೆ— ಇದೋ ಇಲ್ಲಿ ಹೂಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕಡವದ ಮರದ ಮೇಲೆ ನವಿಲು ಕುಳಿತಿದೆಯಲ್ಲ, ಇದು ಯಾವ ಪರ್ವತ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಇದೇ ಜನಸ್ಥಾನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸ್ರವಣ ಪರ್ವತವು. ಆರ್ಯೆ ! ಈ ಪರ್ವತದ ಕಣಿವೆಯ ನೋಡು. ಅಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಡುಗಳು ಗೋದಾವರಿಯ ಮುಖಕಂದರವನ್ನೇ ಮರಸಿರುವುವು. ಇದರ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶಿಖಿರವನ್ನು ನೋಡು! ಯಾವಾಗಲೂ ಕವಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಕರ್ರಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ರಾಮ— ನೆನೆವೋ ಸಲ್ಲಲಿತಾಂಗಿಯಾ ಶಿಖಿರಿಯೊಳ್ ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂದಂದು ಬೇ
ರೆನೆ ತಂದಿತ್ತ ಸಪರ್ಯೆಯಿಂದೆ ನಲವಾಂತಾವಿರ್ದ ಕಾಲಂಗಳಂ
ನೆನೆವೋ ಮೇಣ್ ತಿಳಿದಿಂಪುವೆತ್ತು ಪರಿವಾ ಗೋದಾವರೀಪೂರಮಂ
ನೆನೆವೋ ತತ್ತಟದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಲಿದಾ ನಾನಾವಿನೋದಂಗಳಂ ೨೭

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ—

ಸಡಿಲದಪ್ಪೊಲ್ ತೊಡಂಕಿ ಭುಜದಂಡವೊಳೀ ನಳಿತೋಳ್ ಕದಂಪಿನೊಳ್
ತೊಡರೆ ಕದಂಪು ಸೋಲ್ತು ಸವಿಸೂಸುವ ಮೆಲ್ನುಡಿಯಾವುದಾವುದಂ
ತಡತಡಮಕ್ಕಮಂ ನುಡಿಯುತಾಪೊಲವಿಂ ನಲಿವನ್ನಮಾಗಡಾ
ಗಡೆ ನಡೆಗೊಂಡ [ಯಾ]ಮದರಿವಿಲ್ಲೆನೆ ಪಿಂಗಿದುದಲ್ತೆ ರಾತ್ರಿಯೇ ೨೮

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೇ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ಸೀತೆ—ಹಾ! ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೇ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವು.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಈಗಲೂ ಹೀಗೆ ವಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕೆ? ಇದು ಚಿತ್ರವಲ್ಲವೆ?

ಸೀತೆ—ಇದು ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ. ದುರ್ಜನರು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವರು.

ರಾಮ—ಪ್ರಿಯೆ! ಆ ಜನಸ್ಥಾನದ ವೃತ್ತಾಂತವು ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದಿರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಆಹಹ! ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಸ್ಥಾನವು ಶೂನ್ಯವಾದ ಬಳಿಕ,

ಟಕ್ಕಿನ ಪೊನ್ನ ಪುಲ್ಲಿವರಿಯಂ ನೆಪಗೊಂಡು ಕಠೋರಕರ್ಮಿಗಳ್
ರಕ್ಕಸರಂದು ಮಾಡಿದುದನಾ ಪರಿ ತೀರ್ಚಿಯುಮಿಂದು ನೋಯಿಕುಂ
ದುಕ್ಕದಿನಾರ್ಯನಂದು ವಿಕಲೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ನೆಗಳ್ದ ಚರ್ಕದಿಂ
ದಕ್ಕಟ ಕಲ್ಲುಮಳ್ತಪುದು ಸೀಳ್ದು ಸಿಡಿಲ್ದಪುದುಗ್ರವಜ್ರಮುಂ ೨೯

ಸೀತೆ— (ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಮನದಲ್ಲಿ) ಆರ್ಯೋ! ನನಗಾಗಿ ದಿನಕರಕುಲಾನಂದನನಾದ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ವೃಥಾ ಎಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ) ಆರ್ಯ! ಇದೇನು?

ಉಡಿಯೆ ಕಳಲ್ದ ಮುತ್ತಿನ ಸರಂಬೊಲೆ ಕಣ್ಬನಿ ಸೂಸಿಸೂಸಿ ಮೆ
ಯ್ಯೊಡೆದು ಸಿಡಿಲ್ದು ಭೂತಳದೆ ಬಿಳ್ದಪುದುರ್ಬಿ ಮರಲ್ವ ಮೂಗುಮೀ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನಡಕುಮನಾಂತ ಬೆಳ್ದುಟಿಯುಮುರ್ಬುವ ನಿನ್ನ ವಿಶಾಲವಕ್ಷಮುಂ
ನುಡಿದಪುವಿಕ್ಕಿ ಪೆಟ್ಟಿದೊಡನೊತ್ತುವ ತಾವಕಲೋಕವೇಗಮುಂ ೩೦

ರಾಮ—ವತ್ಸ,

ಅಂದೆನಗಾದ ಕಾಂತೆಯ ವಿಯೋಗಕೃಶಾನು ಕಠೋರಮಾದೊಡಂ
ಕಂದದೆ ಸೈಸಲಾರ್ತೆನರಿಯಂ ಪರಿಮರ್ದಿಸಿ ತೀರ್ಚುವಿಚ್ಚೆಯಿಂ
ಇಂದದು ಮತ್ತಮುರ್ವಿ ಪರಿಪಾಕದೆ ಕೊರ್ವಿ ಪೊದಳ್ದು ಪರ್ವಿ ಕೂ
ರ್ಪಿಂದುರೆ ನೋವನೀವುದಕಟಾ ನೆರನೊಳ್ ದೊರೆಕೊಂಡ ಪುಣ್ಣವೋಲ್ ೩೧

ಸೀತೆ—ಛೆ ! ಇದೇನು ! ನಾನು ಮಿತಿಮೀರಿ ಭಯಪಟ್ಟ ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಂದ ಆಗಲಿದವಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—(ಆತ್ಮಗತ) ಆಗಲಿ. ಬೇರೆ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಮರಸುವೆನು.
(ಪ್ರಕಾಶ) ಆರ್ಯೆ ! ಇತ್ತ ನೋಡಬೇಕು, ಇದೇ ಮನ್ವಂತರಪುರಾಣರಾದ ಗೃಧ್ರ ರಾಜ ಜಟಾಯುತಾತನವರ ಪರಾಕ್ರಮಪ್ರದರ್ಶನವು.

ಸೀತೆ—ಹಾ ! ತಾತ ! ನಿಮ್ಮ ಅಪತ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಸಫಲವಾಯಿತು.

ರಾಮ—ಹಾ ! ತಾತ ! ಕಾಶ್ಯಪ ! ಪಕ್ಷಿರಾಜ ! ನಿಮ್ಮಂತಹ ಹಿತೈಷಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳ ಸಮಾಗಮವಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇದೊ ! ಇದೇ ಜನಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕುಂಜವಂತವೆಂಬ ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ಭಾಗವು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ದನುವಿನ ಕಬಂಧವು ಬಿದ್ದಿರುವುದು. ಇದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮತಂಗಾಶ್ರಮಸ್ಥಾನವು. ಈಕೆಯೇ ಶ್ರಮಣೆ ಎಂಬ ಶಬರಸಿದ್ಧೆಯು. ಇದೊ, ಇದೇ ಪಂಪಾಸರಸ್ಸು.

ಸೀತೆ—ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಕೋಪವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಮರೆತು ಕೊರಳೆತ್ತಿ ಅತ್ತುದು.

ರಾಮ—ದೇವಿ, ಈ ಪದ್ಮಸರೋವರವು ರಮಣೀಯವಾದುದು.

ಇದರೊಳ್ ಮದಕಲಹಂಸದ
ಮೃದುಪಕ್ಷಾನಿಲನೊಳೊಲೆವ ತಾವರೆಯಂ ಪೊ
ಣ್ಮೆದ ನೈದಿಲುಮಂ ಕಂಡೆಂ
ಪೊದಳ್ದು ನೆಗೆವುಗುವ ಕಣ್ಬನಿಗಳಿಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ ೩೨

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಈತನೇ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಹನುಮಂತನು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸೀತೆ—ಈತನೇ ಅಲ್ಲವೆ ಚಿರಕಾಲದಿಂದ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಜನವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಮಹೋಪಕಾರಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು.

ರಾಮ—ಭಾಪು ! ಭಾಪು !

ಈತನೆ ಜಗತೀತಳವಿ
ಖ್ಯಾತಮಹಾಬಾಹುಸತ್ತ್ವನಂಜನೆಯಣುಗಂ
ಈತನ ಬೀರದೆ ನಾಮುಂ
ಭೂತಲಮುಂ ನಾಜೆ ಧನ್ಯರೆನಿಸಿದೆವಲ್ತೇ ೩೩

ಸೀತೆ—ಆ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ಕದಂಬವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನವಿಲು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ ; ಆದು ಯಾವ ಪರ್ವತ ? ಆಲ್ಲಿ ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಾತ್ರಶೇಷನಾದ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಬರೆದಿರುವುದು ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಆರ್ಯೆ,

ನೀಲನವೀನನೀರದವಿರಾಜಿತಕೂಟದೆ ನೋಟಕರ್ಕಳಂ
ಸೋಲಿಸಿ ಗಂಧವತ್ಕಕುಭದಿಂ ಮೆರೆವಾ ಗಿರಿ ಮಾಲ್ಯವಂತಮಾ
ಶೈಲದೊಳಾರ್ಯನಂದು—

ರಾಮ—

ಬಿಡು ಮಾಣುಳಿ ನಾಂ ಕ್ಷಮನಲ್ಲೆನಕ್ಕಟಿ
ನ್ನಾಲಿಸಲಾರೆನಯ್ಯೊ ವಿರಹಂ ಮಗುಳ್ದುಂ ದೊರೆದಂತೆ ನೊಂದಪೆಂ ೩೪

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆರ್ಯನ ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಕವಿರಾಕ್ಷಸರುಗಳ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಆದ್ಭುತವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಬರೆದಿವೆ. ಆರ್ಯೆಯು ಬಳಲಿರುವಳು. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವೆನು.

ಸೀತೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಈ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೊಂದು ಭಯಂಕೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಆದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ರಾಮ—ಆದೇನು ? ಆಜ್ಞಾಪಿಸು.

ಸೀತೆ—ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮಹಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ವಿಹರಿಸಬೇಕು, ಪುನಃ ಪವಿತ್ರವಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಶೀತಲಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನನಗೆ ಭಯಂಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಮ—ವತ್ಸ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ; ಈ ರೀತಿಯಾದ ಭಯಂಕೆಗಳನ್ನು ಒಡನೆ ನಡಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಈಗ ತಾನೆ ಗುರುಜನರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ? ಆದುದರಿಂದ ಕುಲುಕದೆ ಅಲುಗದೆ ಇರುವ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ತೇರನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ.

ಸೀತೆ—ತಾವೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಬರಬೇಕು.

ರಾಮ—ಎಲೆ ಕಠಿನೆ, ಇದನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕೆ ?

ಸೀತೆ—ಇದೀಗ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತೆ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವೆನು. (ಎಂದು ಹೋಗುವನು)

ರಾಮ—ಪ್ರಿಯೆ, ಈ ಚಿಕ್ಕಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊ, ನಡೆ.

ಸೀತೆ—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನನಗೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಾಕಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಬರುವಂತಿರುವುದು.

ರಾಮ—ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮಲಗಿಕೊ.

ಐಂದವರುಚಿ ಮುದ್ದಿಸೆ ಜಲ
ಬಿಂದುವನುಗುವಿಂದುಮಣಿಯ ಸರವೆನೆ ಬೆಮರಿಂ
ದೊಂದಿದ ನಳಿತೋಳಂ ದಯೆ
ಯಿಂದಂ ಪೊರೆವಂತಿರಿಪ್ಪ ನನ್ನಯ ಕೊರಲೊಳ್ ೩೫

(ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ, ಆನಂದಪಟ್ಟು) ಪ್ರಿಯೆ, ಇದೇನು ?

ತಿಳಿಯಲ್ಬಾರದಿದಿಂತುಟೆಂದು ಸುಖಮೋ ಮೇಣ್ ದುಃಖಮೋ ಮೋಹದೊ
ರ್ಬುಳಿಯೋ ನಿದ್ರೆಯೊ ನಂಜಿನೊಂದು ಕಡುಪೋ ಮೇಣೇಂ ಮದೋದ್ರೇಕಮೋ
ತಳದಿಂ ಸೋಂಕಲೊಡಂ ತ್ವದಂಗಲತೆಯಂ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂ ಮೋಹಮಂ
ತಳೆಗುಂ ನನ್ನೆರ್ದೆಯುಂ ಕರಂ ಭ್ರಮಿಸುಗುಂ ಮತ್ತಂ ಸಮುನ್ಮೀಲಿಕುಂ ೩೬

ಸೀತೆ—ನೀವು ಸ್ಥಿರಪ್ರಸಾದರು ; ಇನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ ?

ರಾಮ—ಪ್ರಿಯೆ, ಮಧುರವಾಣಿ,

ಬಾಡಿ ಸುರುಳ್ದ ಜೀವಕುಸುಮಕ್ಕೆ ವಿಕಾಸಮನುಂಟುಮಾಡುಗುಂ
ನೀಡುಗುಮಂತೆ ತೃಪ್ತಿಯನೊಡರ್ಚುಗುಮಿಂದ್ರಿಯಕೊಂದು ಮೋಹಮಂ
ಆಡುವ ನಿನ್ನ ನಲ್ನುಡಿಗಳಿಂತಮೃತಪ್ಲವಮಂ ಕೊಡಂಕೆಯೊಳ್
ಕೂಡುಗುಮೆನ್ನ ಮಾನಸಮನೂಡುಗುಮೊಲ್ದು ರಸಾಯನಂಗಳಂ ೩೭

ಸೀತೆ—ಪ್ರಿಯವಾದೀ ; ಸಾಕು, ದಯೆಮಾಡು ; ನಿದ್ರೆಮಾಡೋಣ. (ಎಂದು ತಲೆದಿಂಬನ್ನು ಹುಡುಕುವಳು)

ರಾಮ—ಪ್ರಿಯೆ, ಏನನ್ನು ಹುಡುಕುವೆ ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮದುವೆವಿಡಿದಿಂದುವರೆಗಂ
ಸದನದೆ ಕಾನನದೆ ಬಾಲ್ಯದೊಳ್ ಯೌವನದೊಳ್
ಪದೆದು ಪರವನಿತೆಯಂ ಸೋಂ
ಕದ ರಾಮನ ತೋಳೆ ನಿನಗೆ ತಲೆಗಿಂಬಕ್ಕುಂ ೩೮

ಸೀತೆ—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. (ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ) ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಆರ್ಯಪುತ್ರ.

ರಾಮ—ಇದೇನು ! ಪ್ರಿಯವಾದಿನಿಯು ನನ್ನ ವಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಹೋಗಿಯೇಬಿಟ್ಟಳು ? (ಪ್ರೇಮದೊತೆನೆ ನೋಡಿ)

ಇವಳೇ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿವಳೇ ಪೀಯೂಷಮೆನ್ನಕ್ಷಿಗ
ಳ್ಗಿವಳೀ ಸೋಂಕಿದ ಸೋಂಕೆ ಚಂದನರಸಾಲೇಪಂ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮೇಣ್
ಇವಳೀ ಬಾಹುವೆ ಕಂಠದಲ್ಲಿಳಿದಾ ನುಣ್ಮುತ್ತಿನೊಳ್ಹಾರಮಿಂ
ತಿವಳೊಳ್ ವಿಪ್ರಿಯಮಾವುದುಂಟು ವಿರಹಂ ತಾನೊಂದಣಂ ದುಸ್ಸಹಂ ೩೯

ಪ್ರತೀಹಾರಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ದೇವ, ಬಂದಿತು ; ಬಂದಿತು.

ರಾಮ—ಏನು ಬಂದಿತು ?

ಪ್ರತೀಹಾರಿ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಮ್ಮುಖದ ಪರಿಚಾರಕನಾದ ದುರ್ಮುಖನೆಂಬ ಆಳು.

ರಾಮ—(ಸ್ವಗತ) ಅಂತಃಪುರದ ಆಳು ದುರ್ಮುಖನೆ ? ; ಅವನನ್ನು ಗೂಢಚಾರನಂತೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಒಳಗೆ ಬರಲಿ.

ಪ್ರತೀಹಾರಿ—ಆಪ್ಪಣೆ. (ಎಂದು ಹೋಗುವಳು)

(ದುರ್ಮುಖನ ಪ್ರವೇಶ)

ದುರ್ಮುಖ—(ಸ್ವಗತ) ಅಕಟಾ ! ಈಗ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಈ ಅಚಿಂತನೀಯವಾದ ಜನಾಪವಾದವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಲಿ ! ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದ ನನ್ನ ನಿಯೋಗವೇ ಈ ರೀತಿಯಾದುದು.

ಸೀತೆ—(ಕನವರಿಸುತ್ತಾ) ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಸೌಮ್ಯ, ಎಲ್ಲಿರುವೆ ?

ರಾಮ—ಎಲೆಲ ! ದೇವಿಗೆ ಚಿತ್ರದರ್ಶನದಿಂದುಟಾದ ವಿರಹಭೀತಿಯೇ ಕನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ತಲೆಯೆತ್ತಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. (ಆಕೆಯ ಮೈಯನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ)

ಅಡಸಿದವಸ್ಥೆಯೆಲ್ಲವರೊಳಂ ಸುಖದುಃಖದ ಸಾಮ್ಯಮೆಲ್ಲಿಯಾ
ವೆಡೆ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಮಮದಾವೆಡೆ ಮುಪ್ಪೆಡೆಗೊಂಡೊಡಂ ರಸಂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಉಡುಗದದೆತ್ತಲೆಯ್ದಿ ಚಿರಕಾಲದ ಸಲ್ಗೆಯಿನೊಲ್ದೆ ತೋರ್ಕೆಯುಂ
ಪಡೆದಪುದಾ ನೆಗಳ್ತೆಯ ಸುಮಾನುಷಕಾವಗಮಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಂ ೪೦

ದುರ್ಮುಖಿ—(ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) ಜಯವಾಗಲಿ ! ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ.

ರಾಮ—ಏನು ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಬಂದಿತು, ಹೇಳು.

ದುರ್ಮುಖಿ—ರಾಮಚಂದ್ರನು ದಶರಥಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಮರೆತುಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವನು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಊರೇ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವುದು.

ರಾಮ—ಇದು ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿ. ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ ; ದೋಷವಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ದುರ್ಮುಖಿ—(ಕಣ್ಣೀರು ಚೆಲ್ಲಿ)ಮಹಾರಾಜನೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವೆನು(ಎಂದು ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ).

ರಾಮ—ಅಕಟಕಟ ! ಈ ಕರ್ಣಕಠೋರವಾದ ಮಾತು ವಜ್ರದಂತೆ ಅತಿಕ್ರೂರವಾದುದು (ಮೂರ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ).

ದುರ್ಮುಖಿ—ಮಹಾರಾಜನೆ ! ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಾಮ—(ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡು)

ಅಕ್ಕಟ ಸೀತೆಗಂದು ಪರಮಂದಿರವಾಸದೆ ಬಂದ ನಿಂದೆಯುಂ
ನ್ಯಕ್ಕರಿಪಂತಿರದ್ಭುತದುಪಾಯಶತಂಗಳಿನಿಕ್ಕಿ ಪೆಟ್ಟೆಯುಂ
ಅಕ್ಕಟ ಮತ್ತೆ ಬೆಂದ ಬಿದಿಯಿಂ ಪೊರಪೊಣ್ಮಿತು ಪೈತ್ಯಮಣ್ಮಿದಾ
ಕುಕ್ಕುರದೆಂಜಲಿಂದೊಗೆದ ನಂಜಡಗಿರ್ದು ಜಲಕ್ಕನೇಳ್ವವೋಲ್ ೪೧

ಆಯ್ಯೋ, ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದ ನಾನು ಈಗ ಏನುಮಾಡಲಿ ? ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇನಿದೆ ?

ಎಂತುಂ ಲೋಕಂ ಸಮ್ಮತಿ
ಪಂತೆಸಗುವುದಲ್ತೆ ಸುಜನಸಮ್ಮತಕಾರ್ಯಂ
ಅಂತೆ ಗಡ ನೆಗಳ್ದು ತಾತಂ
ತಾಂ ತೊರೆದಂ ನನ್ನುಮಂ ನಿಜಪ್ರಾಣಮುಮುಂ ೪೨

ಈಯಂ[ಶ]ವನ್ನು ವಸಿಷ್ಠರೂ ಕೂಡ ಈಗತಾನೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವರು.

ರವಿವಂಶಜಾತರೆಂದೆನಿ
ಪವನೀಶರ ವಿಮಲಸಾಧುಶೀಲಕ್ಕೆನ್ನಿಂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸವನಿಸೆ ನಿಂದಾದೋಷಂ
ಬುವಿಯೊಳಗೆನ್ನಿಂದೆ ಕಷ್ಟರಪ್ಪರಾಮುಂಟೇ ೪೩

ಹಾ ! ದೇವಿ, ದೇವಯಜನಸಮ್ಭವೆ. ನೀನು ಅವತರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯು ಪವಿತ್ರವಾಯಿತಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಶೀಲವನ್ನು ಅಗ್ನಿವಸಿಷ್ಠಾರುಂಧತಿಗಳು ಕೊಂಡಾಡಿ ದಣಿಯರಲ್ಲ. ಹಾ! ರಾಮಮಯಜೀವಿತೆ! ಹಾ! ದಂಡಕಾರಣ್ಯಪ್ರಿಯ ಸಖಿ, ಹಾ ಪ್ರಿಯವಾದಿನಿ. ಅಯ್ಯೋ ! ನಿನ್ನಂಥವಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪರಿಣಾಮ ವಾಯಿತೇ ? ಅಯ್ಯೋ ! ಮುಂದೇನು ಗತಿ ?

ನಿನ್ನಿಂ ಪುಣ್ಯಂ ಲೋಕಂ
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಜನೋಕ್ತಿಯಕಟ ನಾಡೆಯಪುಣ್ಯಂ
ನಿನ್ನಿಂ ಸನಾಥಮಿಾ ಲೋ
ಕನ್ನೀಂ ಕೇಡಿಂಗನಾಥೆಪೋಲ್ ಗುರಿಯಪ್ಪಯ್ ೪೪

ದುರ್ಮುಖಿ, ನೀನು ಹೋಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ—ನಿಮ್ಮ ಹೊಸ ದೊರೆಯಾದ ರಾಮನು ಹೀಗೆ ಅಚ್ಚಾಪಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳು. (ಎಂದು ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ)

ದುರ್ಮುಖಿ—ಮಹಾರಾಜನೆ, ಅಗ್ನಿಶುದ್ಧಳಾಗಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ರಘುಕುಲಸಂತಾನವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ದೇವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ದುರ್ಜನರು ಏನೋ ಆಡಿಕೊಂಡರೆಂದು ಹೀಗೆ ಅನುಚಿತವಾಗಿ ನಡಸಬಹುದೆ ?

ರಾಮ—ಸಾಕು ! ಸಾಕು ! ಏನು ಹೇಳಿದೆ ? ನಮ್ಮ ಪೌರರೂ ಜನಪದದವರೂ ದುರ್ಜನರೆ ?

ಜನಕಭಿಮತಮಿಾ ದಿನಕಾಂ
ತನ ವಂಶಂ ವಿಧಿಯಿನಕಟ ! ನಿಂದಾಸ್ಪದಮಾ
ಯ್ತನವದ್ಯಶುದ್ಧಿ ಸಮಯದ
ಘನಕಾರ್ಯಂ ದೂರಮಾಯ್ತುದಂ ನಂಬುವರಾರ್ ೪೫

ದುರ್ಮುಖಿ, ನೀನು ಹೋಗು.

ದುರ್ಮುಖಿ—ಹಾ ! ದೇವಿ ಜಾನಕಿ ! (ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು)

ರಾಮ—ಹಾ ! ಕಷ್ಟ ಕಷ್ಟ ! ನಾನು ಮಹಾಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಯಾದೆನು ! ಘಾತುಕನಾದೆನು !

ಕೊಡಗೂಸುತನದ ದಿನದಿಂ
ನಡಪಿದ ನನ್ನಿನಿಯಳಂ ಮದೇಕಾಶ್ರಯಳಂ
ಕುಡುವೆಂ ಮೃತ್ಯುಗೆ ಪೋಸದೆ
ಕುಡುವಂತಿರೆ ಸೌನಿಕಂಗೆ ಸಲಪಿದ ಗಿಳಿಯಂ ೪೬

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾದ ನಾನು ದೇವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಏಕೆ ಆಕೆಯ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಿ ?
(ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸೀತೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು)

ಅನುಪಮಿತಕರ್ಮಚಂಡಾ
ಲನನೆನ್ನಂ ಕಳೆದು ನೂಂಕು ಮುಗುದೇ ನೀಂ ಚಂ
ದನವೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂ ಸಾ
ರ್ದೆ ನಿತಾಂತಂ ಕ್ರೂರಮಪ್ಪ ವಿಷಭೂರುಹಮಂ ೪೭

(ಎದ್ದು) ಈಗ ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಈ ಜೀವಲೋಕವೇ ಬೀ[ರೆಯಾ]ಯಿತು. ಇಂದಿಗೆ ರಾಮನ ಜೀವಿತವ ಪ್ರಯೋಜನವು ತೀರಿಹೋಯಿತು. ಈಗ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತೇ ಜೀರ್ಣಾರಣ್ಯದಂತೆ ಶೂನ್ಯವಾಯಿತು. ಸಂಸಾರವೇ ಅಸಾರವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಶರೀರವು ಕಡ್ಡಿಗೂ ಕಡೆಯಾಯಿತು. ಈಗ ಅನಾಥನಾದೆನು. ಏನುಮಾಡಲಿ? ಗತಿಯೇನು? ಎಲ್ಲಿ ತೊಲಗಿ ಹೋಗಲಿ? ಆಯ್ಯೋ !

ಮರುಗಲ್ಕೆಂದೇ ಮಗುಳ್ದಂ
ದೊರೆಕೊಂಡುದು ರಾಮನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯಂ ಸು
ಸ್ಥಿರಮಕ್ಕುಂ ಹರಣಂಗಳ್
ನೆರನೊಳ್ ಬೆಟ್ಟಿರ್ಪ ಬಜ್ಜರದ ಮೊಳೆಗಳವೋಲ್ ೪೮

ಹಾ ! ತಾಯೆ ಅರುಂಧತಿ, ಹಾ ! ಪೂಜ್ಯರೆ ವಸಿಷ್ಠ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೆ! ಹಾ ! ಅಗ್ನಿ ದೇವನೆ ! ಹಾ ! ದೇವಿ! ಭೂಮಾತೆ ! ಹಾ ! ತಾತ ! ಜನಕಮಹಾರಾಜ ! ಹಾ! ತಾತ! ಹಾ! ಮಾತೆ ! ಹಾ ! ಹಾ ! ಪ್ರಿಯಸಖಿಸುಗ್ರೀವ ಮಹಾರಾಜ! ಸೌಮ್ಯ ಹನುಮಂತ, ಹಾ ! ಮಹೋಪಕಾರಿ ! ಲಂಕಾಪತಿ ವಿಭೀಷಣಾ, ಸಖೀ ತ್ರಿಜಟೇ ! ಆಯ್ಯೋ! ಈ ನೀಚನಾದ ರಾವಣನು ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದನು ; ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಈಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಹೆಸರೆತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಯಾರು ?

ಆ ಮಹನೀಯರ ಪಾವನ
ನಾಮಾಕ್ಷರಮುಂ ಕೃತಘ್ನನೀಚನೆನಿಪ್ಪೀ
ರಾಮನ ಬಾಯೊಳ್ ಬಂದಂ
ದಾ ಮಹಿತರನಘಪೆಸೋಂಕಿದಂತೆಪೊಲಕ್ಕುಂ ೪೯

ಆಯ್ಯೋ ! ನಾನು ಎಂತಹ ಪಾಪಿಯಾದೆನು!

ನಂಬುಗೆವೆತ್ತು ನನ್ನೆರ್ದೆಯೊಳಂಗವನರ್ಪಿಸಿ ನೆಮ್ಮಿ ನಿದ್ರಿಪೀ
ಯಂಬುಜವಕ್ತ್ರೆಯಂ ಪ್ರಿಯೆಯನೆಮ್ಮಯ ಗೇಹದ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತುಂಬಿ ಪೊಡರ್ಪ ಗರ್ಭಗುರುಭಾರದೆ ಬಾಡಿದಳಂ ನೃಶಂಸನಾಂ
ನಂಬಿಸಿ ರಕ್ಕಸಂಗೆ ಬಲಿಯಿಕ್ಕುವಪೋಲ್ ಪೊರಗಿಕ್ಕಲಿರ್ದಪೆಂ ೫೦

(ಸೀತೆಯ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು)
ದೇವಿ ! ರಾಮನಿಗೆ ಇದೇ ನಿನ್ನ ಕೊನೆಯ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶನವು (ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾನೆ).
(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ) ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ! ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು !

ರಾಮ—ಅದೇನು ಕೂಗು ! ವಿಚಾರಿಸಿರಿ. (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ)

ಯಮುನಾತೀರದೆ ವಸಿಯಿಪ
ಯಮಿಂದ್ರರಾ ಲವಣದನುಜಭಯದಿಂದಾತ್ಮ
ಶ್ರಮಮಂ ತೊರೆದೀಗಳ್ ಭೂ
ರಮಣಾ ನಿನ್ನಿಡೆಗೆ ಮರೆವುಗಲ್ ಬಂದಿರ್ಪರ್ ೫೧

ರಾಮ—ಏನು ! ಇನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸರ ಕಾಟ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೇ ? ಈ ನೀಚನಾದ ಕುಂಭೀನಸೀ ಪುತ್ರನನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಘ್ನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವೆನು.

(ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗಿ, ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು)

ಹಾ! ದೇವಿ! ಅಯ್ಯೋ ! ನೀನು ಹೀಗೆ ಕಾಡುಪಾಲಾಗುವೆಯಾ? ಎಲೌ ಪೂಜ್ಯಳೆ, ಭೂಮಿದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಲೋಕಮಾನ್ಯಳಾದ ಮಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡು.

ಜನಕರ ರಘುಗಳ ಗೋತ್ರ
ಕ್ಕನೂನಮಂಗಳಮನೀಕೆಯಂ ನಿನ್ನೊಡಲೊಳ್
ಆನಘತರ ದೇವಯಜನದೆ
ಜನಿಸಿದಳಂ ಪುಣ್ಯಶೀಲೆಯಂ ಪೊರೆ ತಾಯೇ ೫೨

(ಎಂದು ಅಳುತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು)

ಸೀತೆ—(ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿ) ಸೌಮ್ಯ, ಆರ್ಯಪುತ್ರ, ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? ಇದೇನಿದು ! ದುಸ್ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನದಿಂದ ಕಾತರಳಾಗಿ ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಂದ ಅಗಲಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. (ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ಇದೇನು ? ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಹೊರಟುಹೋಗಿರುವನು ! ಇರಲಿ. ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾದರೆ ಈ ಸಲ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಆರಲ್ಲಿ ?

ದುರ್ಮುಖ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ದೇವಿ ! ಕುಮಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವನು—ರಥವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡಹೇಳಿರುವನು.

ಸೀತೆ—ಇದೊ ! ಬರುವೆನು. (ಎಂದು ಹೊರಟುಬರುವಳು)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದುರ್ಮುಖಿ—ಹೀಗೆ ದಯಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ರಥವು.

ಸೀತೆ—ಇಗೋ ಹತ್ತುವೆನು. ನನ್ನ ಗರ್ಭವು ಅಲುಗುವುದು. ರಥವು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯಲಿ. ರಘುಕುಲವೇವತೆಗಳಿರಾ ! ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ತಪೋಧನರಿರಾ ! ನಿಮಗೆ ತಲೆಬಾಗುವೆನು.

(ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು)

ಎರಡನೆಯ ಅಂಕ

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ) ತಾಪಸಿಗೆ ಸುಖಾಗಮನವೇ ?

(ಬಳಿಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕವೇಷದ ತಾಪಸಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು)

ತಾಪಸಿ—ಇದೋ ವನದೇವತೆಯು ಫಲಕುಸುಮಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪಲ್ಲವಾರ್ಘ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಕಡೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರುವಳು.

ವನದೇವಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು) ಎಲೌ ಪೂಜ್ಯಳೆ,

ನಿಮಗುಪಭೋಗ್ಯಮಕ್ಕೆ ಬನಮಿಂ ದಿನಮೇ ಸುದಿನಂ ಮಹಾತ್ಮರೊಳ್
ಸಮನಿಪುದಲ್ತೆ ಸಜ್ಜನಕೆ ಸಂಗತಿ ಸಂಚಿತಪುಣ್ಯಪಾಕದಿಂ
ದ್ರುಮದ ನೆಳಲ್ಗಳಂ ಪೊಳೆಯ ನೀರ್ಗಳನಿಂಪಿನ ಕಂದಮೂಲಮಂ
ನಿಮಗೆ ತಪಕ್ಕೆ ಸಲ್ವ ಪೆರವಪ್ಪ ಪ್ರಣಿಸಂ ನಿಮತೆಂದೆ ಸೇವಿಸಿಂ ೧

ತಾಪಸಿ—ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕುದೇನಿದೆ ?

ಹಿತಯುತಮಪ್ಪ ವೃತ್ತಿ ನಯದಿಂ ಮಿತಮಪ್ಪಿನಿವಾತು ಮಂಗಳೋ
ನ್ನತಿಗೆಡೆಯಪ್ಪ ಚಿತ್ತಮವಿಗರ್ಹಿತಮೆಂದೆನೆ ಸಂದ ಸಖ್ಯಮಾ
ಯತಿಗೊಳೆ ಮುಂತುಪಿಂತಿದೆನೆ ಭೇದಮದೊಂದದದೊಂದೆ ಪಾಂಗಿನೊಳ್
ಕ್ಷಿತಿನುತರಪ್ಪ ಸಾಧುಗಳ ನಿರ್ಮಳಮಂಗಳಶೀಲವೊಪ್ಪದೇ ೨

(ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು)

ವನದೇವಿ—ಪೂಜ್ಯಳೆ, ನೀನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ ?

ತಾಪಸಿ—ಪೂಜ್ಯಳೆ, ನನ್ನನ್ನು ಆತ್ರೇಯಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವನದೇವಿ—ಆರ್ಯೆ, ಆತ್ರೇಯಿ, ಎಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ? ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಾಪಸಿ—ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವೆನು, ಕೇಳಬೇಕು.

ಈ ಕಾಡೊಳ್ ಸಾಮಜ್ಞರ
ನೇಕರಗಸ್ತ್ಯಾದಿ ಮುನಿಗಳಿರ್ದಪರವರಿಂ
ಕೈಕೊಳೆ ವಿದ್ಯೆಯನಾ ವಾ
ಲ್ಮೀಕಿ ಮಹಾಮುನಿಗಳಾಶ್ರಮದಿನಿದೆ ಬಂದೆಂ ೩.

ವನದೇವಿ—ಆರ್ಯೆ, ಎಲ್ಲಾ ಮುನಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಾಯಣಕ್ಕಾಗಿ ಪುರಾಣಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಯಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನೀನು ಆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಷ್ಟುದೂರ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?

ತಾಪಸಿ—ಅಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ವಿಘ್ನವುಂಟಾದುದರಿಂದ ಈ ದೀರ್ಘವಾದ ದೇಶಾಂತರವಾಸವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ವನದೇವಿ—ಅದೆಂತಹ ವಿಘ್ನವಿರಬಹುದು ?

ತಾಪಸಿ—ಒಬ್ಬ ದೇವತೆಯು, ಆಗತಾನೆ ಎದೆಹಾಲು ಕುಡಿವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಎರಡು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಮುನಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪಶುಪಕ್ಷ್ಯಾದಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೂಡ ಸ್ನೇಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ವನದೇವಿ—ಆ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರೇನು ಗೊತ್ತಿರುವುವೆ ?

ತಾಪಸಿ—ಅದೇ ದೇವತೆಯೇ ಅವರ ಹೆಸರು ಕುಶಲವರೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು.

ವನದೇವಿ—ಅವರ ಪ್ರಭಾವವೆಂಥದಂತೆ ?

ತಾಪಸಿ—ಅವರಿಗೆ ಸಮಂತ್ರಕವಾದ ಜೃಂಭಕಾಸ್ತ್ರಗಳು ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಂತೆ.

ವನದೇವಿ—ಹಾಗಾದರೆ ಅವರ ಪ್ರಭಾವವು ಅದ್ಭುತವಾದುದೇ ಸರಿ.

ತಾಪಸಿ—ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳೇ ದಾದಿಯಂತೆ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದರು. ಚೌಲಮಂಗಳವನ್ನು ನಡಸಿ ವೇದವೊಂದು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಮೂರು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಕಲಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಹತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಿಧಾನದಿಂದ ಉಪನಯನವನ್ನು ಬೆಳಸಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಮಾಡಿಸಿದರು. ಮಹಾಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಅಂಥವರೊಡನೆ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಸಹಾಧ್ಯಯನವೆಂದರೇನು ?

ಜಾಣನನೆಂತುಟಿಗ್ಗನುಮನಂತುಟಿ ಸದ್ಗುರು ತಿರ್ದಿ ಬೋಧಿಪಂ
ಮೇಣಿಸಗಂ ಗಡಂತವರ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ ವೃದ್ಧಿಯನಂತೆ ಹಾನಿಯಂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕಾಣಿಕುಮಾದೊಡಂ ಫಲದೆ ಭೇದಮದಂತುಟಿ ಮಾರ್ನಿಳಲ್ಗಳಂ
ಸಾಣೆಯೊಳಿಟ್ಟ ವಜ್ರಮೊಳಕೊಳ್ವುದು ಕೊಳ್ವುವೆ ಮಣ್ಣ ಮುದ್ದೆಗಳ್

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ವಿಘ್ನವು. ಇನ್ನೂ ಒಂದುಂಟು.

ವನದೇವಿ—ಇನ್ನೊಂದು ಯಾವುದು ?

ಆತ್ರೇಯಿ—ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಒಂದು ದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ತಮಸಾನದಿಗೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಜತೆಯಾಗಿದ್ದ ಕ್ರೌಂಚಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಬೇಡನು ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಮುಖದಿಂದ

ಮಾ ನಿಷಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ತ್ವಮಗಮಶ್ಶಾಶ್ವತೀಸ್ಸಮಾಃ
ಯತ್ಕ್ರೌಂಚಮಿಥುನಾದೇಕಮವಧೀಃ ಕಾಮಮೋಹಿತಂ ॥

ಎಂದು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅನುಷ್ಟುಬ್ಛಂದೋರೂಪದಿಂದ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯು ಅವತರಿಸಿದಳು.

ವನದೇವಿ—ವೇದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಛಂದೋವತಾರವಾದುದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವು.

ಆತ್ರೇಯಿ—ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹಾಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಮೈತ್ರೇರಿಯ ಕೂಡಲೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಚತುರ್ಮುಖನು ಬಂದು-"ಋಷಿಯೇ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞನಾಗಿರುವೆ. ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಸ್ಸು ಉನ್ಮೀಲಿತವಾಯಿತು. ನೀನೇ ಪ್ರಥಮಕವಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಆಬೇಲೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳು ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮದ ಪ್ರಥಮಾವತಾರರೂಪವಾದ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

ವನದೇವಿ—ಭಾಪು ! ಭಾಪು ! ಈಗಲೀಗ ಸಂಸಾರವು ಸಾರವಾಯಿತು.

ಆತ್ರೇಯಿ—ಆದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ವನದೇವಿ—ಅಹುದು, ಒಪ್ಪತಕ್ಕುದು.

ಆತ್ರೇಯಿ—ಆರ್ಯೆ, ನನಗೆ ಶ್ರಮಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು. ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮದ ಮಾರ್ಗವು ಯಾವುದು ತಿಳಿಸು.

ವನದೇವಿ—ಇದೇ ಪಂಚವಟಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಈ ಗೋದಾವರೀತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡು.

ಆತ್ರೇಯಿ—(ಕಣ್ಣೀರುಸೂಸಿ) ಏನು ! ಇದು ತಪೋವನವೆ ? ಇದೇ ಪಂಚವಟಿಯೆ ? ಈ ನದಿ ಗೋದಾವರಿಯೆ ? ಇದೇ ಪ್ರಸ್ರವಣಪರ್ವತವೆ ? ನೀನೇನು ಜನಸ್ಥಾನ ದೇವತೆಯಾದ ವಾಸಂತಿಯೊ ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವನದೇವಿ—ಅಹುದು. ನೀನು ಕೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಹುದು.

ಆತ್ರೇಯಿ—ಹಾ ವತ್ಸೆ ! ಜಾನಕಿ,

ಇವಿವೇ ನೀಂ ನಡಪಿದ ತರು
ನಿವಹಂಗಳ್ ನಾಮಶೇಷಗಳಿನಿಸಿದ ನಿನ್ನಂ
ಅವಯವದೆ ತಂದು ಕಣ್ಣೊಳ್
ಕವಿಸುವವೊಲ್ ತೋರ್ಪುವಕಟ ಜನಕತನೂಜೇ ೬

ವನದೇವಿ—(ಭಯದಿಂದ ಸ್ವಗತಂ) ಹಾ ! ಇವೇನು ನಾಮಶೇಷಳಾದೆಯೆಂದಳು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಆರ್ಯೆ, ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಏನಪಾಯವುಂಟಾಯಿತು ?

ಆತ್ರೇಯಿ—ಅಯ್ಯೋ, ಅಪಾಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ; ಅಪವಾದವೂ ಉಂಟಾಯಿತು.

(ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವಳು).

ವನದೇವಿ—ಅಹಹ ! ವಿಧಿಯು ವಜ್ರದಂತೆ ಕ್ರೂರವಾದುದು(ಎಂದು ಮೂರ್ಛಿಸುವಳು).

ಆತ್ರೇಯಿ—ಸೈರಿಸು ಸೈರಿಸು.

ವನದೇವಿ—(ಸಂತೈಸಿಕೊಂಡು) ಹಾ ಪ್ರಿಯಸಖಿ, ಹಾ ಮಹಾಭಾಗೆ, ನಿನ್ನ ಪಾಡು ಹೀಗಾಯಿತೆ ? ಹಾ ರಾಮಭದ್ರ ! ಆಥವಾ ನಿನ್ನಿಂದ ಇನ್ನೇನು. ಆರ್ಯೆ ಆತ್ರೇಯಿ, ಹೇಳು. ಹಾಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಬಳಿಕ ಏನಾಯಿತು ? ಹೇಳು. ಪ್ರಿಯಸಖಿಯ ಸಮಾಚಾರವೇನಾಯಿತೆಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವರು, ತಿಳಿಸು.

ಆತ್ರೇಯಿ—ಏನೂ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ.

ವನದೇವಿ—ಅಹಹ ! ಕಷ್ಟಕಷ್ಟ ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ಅರುಂಧತೀವಸಿಷ್ಠಾದಿಗಳು ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೂ ವೃದ್ಧರಾದ ರಾಣಿಗಳು ಜೀವಿಸಿದ್ದೂ ಇದು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು ?

ಆತ್ರೇಯಿ—ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರೊಬ್ಬರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಋಶ್ಯಶೃಂಗರ ದ್ವಾದಶವಾರ್ಷಿಕ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಆ ಯಜ್ಞವು ಪೂರ್ತಿಯಾಯಿತು. ಋಶ್ಯಶೃಂಗನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅರುಂಧತೀದೇವಿಯು ಸೀತೆಯಿಲ್ಲದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲೊಲ್ಲೆನೆಂದಳು. ರಾಮನ ಜನನಿಯರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗಾದರೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಇರುವೆವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಸಿಷ್ಠಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದರು. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿರುವರು.

ವನದೇವಿ—ಎಲೌ, ಆ ರಾಜನಾದ ರಾಮನು ಈಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ?

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆತ್ರೇಯಿ—ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ತೊಡಗಿರುವನು.

ವನದೇವಿ— ಛೆ ! ಛೆ ! ಮದುವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆ ?

ಆತ್ರೇಯಿ—ಇಲ್ಲ; ಇಲ್ಲ.

ವನದೇವಿ—ಹಾಗಾದರೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ ಯಾರು?

ಆತ್ರೇಯಿ—ಹಿರಣ್ಮಯವಾದ ಸೀತಾಪ್ರತಿಕೃತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವನು.

ವನದೇವಿ—ಅಹಹ !

ಕ್ರೂರಂ ಸಿಡಿಲಂತಿರೆ ಸುಕು
ಮಾರಂ ಕಣ್ದೆರೆವ ಕುಸುಮದಂತಿರೆನಿಪ್ಪಾ
ಧೀರರ ಲೊಕೋತ್ತರರ ಗ
ಭೀರಮೆನಲ್ ಸಂದ ಮನಮನಾರರಿದಪರೋ ೭

ಆತ್ರೇಯಿ—ವಾಮದೇವನ ಆನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವರು. ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅಶ್ವರಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಪುತ್ರನಾದ ಚಂದ್ರಕೇತುವೇ ಗೊತ್ತುಗಾರನಾಗಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗೋಪಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿರುವರು.

ವನದೇವಿ—(ಸಂತೋಷದೊಡನೆ) ಭಾಪು ! ಬದುಕಿದೆನು ! ಕುಮಾರಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದರೆಂದು ಕೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ ! ಭಾಪು ! ಭಾಪು!

ಆತ್ರೇಯಿ—ಈ ನಡುವೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಸತ್ತ ಮಗನನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎದೆಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವೆಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟನು.

ವನದೇವಿ—ಆಮೇಲೆ ?

ಆತ್ರೇಯಿ—ಅದನ್ನು ನೋಡಿ. ರಾಜರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುವುಂಟಾಗದೆಂದು ರಾಮಭದ್ರನು ನೊಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೋಷವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೀಗೆಂದು ಆಶರೀರವಾಣಿಯಾಯಿತು.

ಖಿಲನಾ ಶಂಬೂಕಂ ನಿ
ಶ್ಚಲಮನನಿಳಿಯಲ್ಲಿ ತಪಮನೆಸಗುತ್ತಿರ್ಕುಂ
ತಲೆಗೊಯ್ದವನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಕುಲವರ್ಧನನಂ ಬರ್ದುಂಕಿಪುದು ರಘುವೀರಾ ೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ ವಿಮಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿ ದಿಕ್ಕು ವಿದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಶೂದ್ರತಾಪಸನನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವನು.

ವನದೇವಿ—ಹೊಗೆಬತ್ತಿ ಸೇದುವ ಶಂಬೂಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಶೂದ್ರತಾಪಸನು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ವೇಳೆ ರಾಮಭದ್ರನು ಪುನಃ ಈ ವನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವನೋ ಏನೊ !

ಆತ್ರೇಯಿ— ಭದ್ರೆ, ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.

ವನದೇವಿ—ಆರ್ಯೆ, ನೀನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಿಸಿಲೇರಿತು. ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಮಂದಿಸಿರ್ಪಾನೆಗಳುರ್ದೆ ಕಂಪಿಪ ತರುವ್ರಾತಂ ಬಿಸಿಲ್ಪೇಗೆಗಾ
ರದೆ ಬೀಳ್ತರ್ಪಲರಿಂದೆ ಪೂಜಿಸುಗುಮಿಾ ಗೋದಾವರೀಪೂರಮಂ
ಪುದಿದೀ ತಣ್ಣೆಳಲಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ ಪುಳುವಂ ತೋಲುರ್ಚುಗುಂ ನಾಡೆ ಬಾ
ಡಿದ ಪಾರಾವತಮುಂ ಪದಾಯುಧಮುಮಿಾ ನೀಡಂಗಳೊಳ್ ಪಾಡುಗುಂ ೯

ಶುದ್ಧ ವಿಷ್ಕಂಭಕ

(ಬಳಿಕ ಪುಷ್ಪಕಸ್ಥನಾದ ರಾಮನು ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ರಾಮ— ಎಲೆ ಬಲಗಯ್ಯೆ ಸಾವಡಸಿದಾ ದ್ವಿಜಪುತ್ರನ ಪೋದ ಜೀವಮಂ
ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲ್ಕೆ ಶೂದ್ರಮುನಿಯಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕು ಕರಾಳಖಡ್ಗದಿಂ
ನೆಲಸಿವ ಗರ್ಭಭಾರದೊಳೆ ಕಂದಿವ ಸೀತೆಯನುಯ್ದು ಕಾಡಿನೊಳ್
ನಿಲಿಸಿದ ರಾಮನಂಗವಲೆ ನೀಂ ನಿನಗಂ ದಯೆಯೆಂಬುದಿರ್ಕುಮೇ ೧೦

(ಮನವಲ್ಲದ ಮನವಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ) ಈಗಲೀಗ ರಾಮನಿಗೆ ಸದೃಶವಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹುಡುಗನು ಬದುಕಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೊ ?

(ದಿವ್ಯಪುರುಷನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಅಭಯಮನಾಂತ ವಿಪ್ರಶಿಶು ಮತ್ತೆ ಬದುಂಕಿದುದತ್ತಲಿತ್ತಲೀ
ವಿಭವಕೆ ಸಂದೆನಾಂ ಮೊದಲ ಶಂಬುಕನೆಂ ಭವದಂಘ್ರಿಪದ್ಮದೊಳ್
ಅಭಿನತಿಗೈದಪೆಂ ತಿಳಿಯೆ ಸಜ್ಜನರತ್ನಖನಿನಾದ ಮಿತ್ತುವುಂ
ವಿಭವಕೆ ಮೂಲಮಪ್ಪುದೆನೆ ಬಣ್ಣಿಪುದೇಂ ಸುಜನಪ್ರಭಾವಮಂ ೧೧

ರಾಮ—ಎರಡೂ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದೆ. ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ತಪಃಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನಾಗು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆಪೆಡೆಯಾನಂದಂ ಮೇ
ಣಾವಡೆ ಮೋದಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪದ್ವಿಭವಂ
ಆವಿರ್ಭವಿಸಿ ಪೊದಳ್ದಪ್ಪು
ವಾ ವೈರಾಜದೊಳೆ ನಿನಗೆ ಸೊಗಮಕ್ಕನಿಶಂ ೧೨

ಶಂಬೂಕ—ತಮ್ಮ, ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹಿಮೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದೇನು ? ಅಥವಾ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಮಹೋಪಕಾರವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ :

ಶರಣೆಂದೀ ಲೋಕಮೇ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳನರಸುತ್ತಿರ್ಪಿನಂ ದೇವ ನೀಮಿಂ
ತರಸುತ್ತೀ ಶೂದ್ರನಂ ಭ್ರಷ್ಟನನಿನಿವಿರಿದುಂ ದೂರಮಂ ಬಂದುದೆಂತುಂ
ದೊರೆಕೊಂಡತ್ತಕ್ಕುಮಾಂ ಮಾಡಿದ ತಪದೊದವಿಂದಲ್ಲದಂದಾ ಅಯೋಧ್ಯಾ
ಪುರಪೆತ್ತಲ್ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ನಡುವಳುವಂ ನಿಮ್ಮ ಸಾರ್ವಂದಮೆತ್ತಲ್ ೧೩

ರಾಮ—ಏನು ! ಇದು ದಂಡಕಾರಣ್ಯವೇ ? (ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಏನಿದಾಶ್ಚರ್ಯ !

ಒಂದೆಡೆ ಕರ್ಕಶರ್ಕನೆಯದೊಂದೆಡೆ ನೋಳ್ಪೊಡೆ ತಿಣ್ಣತಿಣ್ಣನಂ
ತೊಂದೆಡೆ ನಿರ್ಝರಾವಳಿಯ ರಘಾತ್ಯತದಿಂದುರೆ ಬೆಟ್ಟವೆಟ್ಟನೆಂ
ತಂದಿನ ನಮ್ಮ ಕಂಡರಿದ ದಂಡಕೆ ತನ್ನೊಳೆ ನಿಂದಗಸ್ತ್ಯನಿಂ
ಸಂದ ಝರಂಗಳಿಂ ಗಿರಿಗಳಿಂ ಮಡುವಿಂ ಗಿಡುವಿಂದಪೊಪ್ಪುಗುಂ ೧೪

ಶಂಬೂಕ—ಅಹುದು ! ಇದೇ ದಂಡಕಾವನವು. ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ವಾಸಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ,

ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಸಾಸಿರಮುಂ
ಪದಿನಾಲ್ಕೆನಲೆತ್ತಿವಂದ ರಕ್ಕಸಪಡೆಯಂ
ಮದವತ್ಖರದೂಷಣಮುಖಿ
ಕದರ್ಯರಂ ಪಿಂದೆ ಕೊಂದ ತಾಣವಿದಲ್ತೇ ೧೫

ಆ ರೀತಿ ತಾವು ಆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದರಿಂದಲ್ಲವೆ, ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಈ ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯನೂ ಕೂಡ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಬಹುದಾಯಿತು.

ರಾಮ—ಏನು ! ಇದು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಸ್ಥಾನಪ್ರದೇಶವೇ ?

ಶಂಬೂಕ—ಅಹುದು. ಇದೇ ಜನಸ್ಥಾನವು. ಈ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು. ಅಬ್ಬಬ್ಬ ! ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೊ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕಾಡ ಮೃಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಪರ್ವತಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ದೀರ್ಘಾರಣ್ಯಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಹಾಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುವು. ವಿಲೋಕಿಸಬೇಕು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ—

ಉಲಿಯುಡಗಿರ್ಪುದೊಂದೆಡೆಯುದೊಂದೆಡೆ ಸತ್ತ್ವಕತೋರನಾದದಿಂ
ದುಲಿವೆರೆದಿರ್ಪುದೊಂದೆಡೆ ಮಲಂಗಿದ ಭೋಗಿಯ ಘಾತ್ಯತಂಗಳಿಂ
ಜ್ವಲಿಪುದು ಕಿಚ್ಚದೊಂದೆಡೆ ಜಲಂ ಕಿರುವಳ್ಳಿದೆ ತೋರ್ಪುದತ್ತಲಾ
ಸ್ಥಲದೊಳಹೀಂದ್ರಘರ್ಮಜಲಮಂ ತೃಷೆಯಿಂ ಕೃಕಲಾಸಮೀಂಟುಗುಂ
೧೬

ರಾಮಂ—ಅಹುದು ! ಸಂದೇಹವೇನು ?

ಕಂಡಪುದು ಜನಸ್ಥಾನಂ
ಕಂಡಪುದಂದಾದ ಖಿರನ ಗೇಹಮುಮೊಡಲಂ
ಕೊಂಡುದೊ ಪಿಂತಣ ಕತೆಯೆನೆ
ಕಂಡಪೆನನುಭವಿಪೆನಂದಿನೆಸಕಮನೆಲ್ಲಂ ೧೭

(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಅಹಹ ! ಸೀತೆಯು ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಪರಮಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು. ಇವೇ ಅಲ್ಲವೆ ಅವಳಿದ್ದ ಕಾಡುಗಳು ! ಅಮಮ ! ಇವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಭಯಂಕರವಾದುದೊಂದುಂಟೊ ?

ನಾನುಂ ನಿನ್ನೊಡನಿರ್ಪೆಂ
ಜೇನಿಂ ಮಗಮಗಿಸುವಲರ್ಗಳಡವಿಯೊಳೆನುತುಂ
ಜಾನಕಿಯೀಯೆಡೆ ಸುಖಿಮಂ
ತಾನುಂಡಳ್ ನೇಹಮವಳದಾ ಪರಿಯಕ್ಕುಂ ೧೮

ಒಂದುಮನೆಸಗದೊಡಂ ತನ
ಗೊಂದಿದ ಸುಖದಿಂದೆ ದುಃಖಿಮಂ ಮಾಣಿಸುಗುಂ
ಸಂದಾ ಪ್ರಿಯಜನಮೆಂದೊಡ
ದೆಂದು ಪ್ರಿಯಜನಕೆ ರನ್ನದನ್ನಮದಲ್ತೇ ೧೯

ಶಂಬೂಕ—ಮಹಾರಾಜನೇ ! ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಸುಖಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆನೆನೆನೆದು ಹಂಬಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಕಳೆದುಹೋದುವು ಮರಳಿ ಕೈಗೂಡುವುವೇ? ಅವುಗಳ ಹಂಬಲವನ್ನು ತೊರೆದು ಇತ್ತ ವಿಲೋಕಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಹಾರಣ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿವೆ. ಅದೋ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಮದಿಸಿದ ನವಿಲುಗಳ ಕೊರಳಿನಂತೆ ಎಷ್ಟಂದವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದೆ. ನೋಡಬೇಕು. ಈ ಕಡೆ ಮರಗಳು ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಗೆಡೆಗುಡದೆ ಕರ್ರಗೆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಂತೆ ನೆರಳು ಹಾಕುತ್ತಿವೆ!

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕಟಾಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಇದೋ, ಈ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಡ ಮೃಗಗಳು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿವೆ ; ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ಇದರೊಳ್ ಮತ್ತಪತತ್ರಿಪಕ್ಷಪವನವ್ಯಾಲೋಲವಾ ನೀರದಿಂ
ದುದಿರ್ವಾ ಪೂಗಳ ಕಂಪನಾಂತಮಳಮಾಗೊಪ್ಪಿರ್ಪ ಶೀತಾಂಬುವಿಂ
ಪುದಿದೀ ನಿರ್ಝರರಾಜಿ ಪಣ್ದುರುಗಲಿಂ ಕರ್ಪಾದ ನೇರಿಲ್ಗಳೊ
ಳ್ವೊದರಿಂ ಭೋರೆನೆ ಪಾಯ್ದು ಪಾಯ್ದು ಭರದಿಂ ಬೀಳ್ಗುಂ
ಧರಾಭಾಗದೊಳ್ ೨೦

ಇತ್ತ ನೋಡಬೇಕು,

ಗವಿಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಗೊರ್ವಿ ಋಕ್ಷಪ್ರಸರಮೆಸಗುವಂಬೂಕೃತಧ್ವಾನಮೆತ್ತಂ
ಕವಿತರ್ಕುಂ ಪೊಣ್ಮುವಾ ಮಾರ್ದನಿವೆರಸು ಕರಂ ತಿಣ್ಣಮೆಂಬಂತಿರೀಗಳ್
ಕವಳಂಗೆಯ್ಯಲ್ಕೆನುತ್ತುಂ ಕರಿ ಪಿಡಿದುಡಿದಾ ಸಲ್ಲಕೀಗ್ರಂಥಿಯಿಂದಂ
ಕವಿತರ್ಕುಂ ಕೈಪೆಯುಂ ಮೇಣ್ ತೊವರುಮೆನೆ ಪೊನಲ್ವಾಯ್ವ
ನಿಷ್ಕಂದಪೂರಂ ೨೧

ರಾಮ – (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಆವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತು, ಬಳಿಕ) ಎಲೈ ದಿವ್ಯಪುರುಷನೇ ! ದೇವಯಾನ ಪಥಗಳು ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ. ಇನ್ನು ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳುವವನಾಗು.

ಶಂಬೂಕ—ಪುರಾಣಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಸಂದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಾಶ್ವತ ಪದಕ್ಕೆ ತೆರಳುವೆನು. (ಎಂದು ಹೋಗುವನು)

ರಾಮ— ಇದನೀಗಳ್ ಮಗುಳ್ದುಂ ವಿಲೋಕಿಪಪೊಲಾಂ ಪೋಪೊವೊ ಮುನ್ನಿಲ್ಲಿ ನಾಂ
ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಬರಿಸಂಗಳುಂ ವಸತಿಯುಂ ಗೆಯ್ವಾಗಳಾರಣ್ಯಕರ್
ಮೊದಲಲ್ಲಿಂ ಬಳಿಯಂ ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತರ್ ಸಂಸಾರಸೌಖ್ಯೈಕಕೋ
ವಿದರಪ್ಪಾ ಗೃಹಮೇಧಿಗಳ್ ವಲಮೆನಲ್ ಸಂದರ್ದೆವೀ ಕಾಡಿನೊಳ್ ೨೨

ಮತ್ತು

ಇವಿವೇ ಕೇಗುವ ಸೋಗೆವಿಂಡಿನುಲಿಯಿಂ ತೀವಿರ್ಪ ಶೈಲಂಗಳಿಂ
ತಿವಿವೇ ಚಂಗನೆ ಪೊಂಗಿ ಪಾಯ್ವೆರಳೆಯಿಂ ತಳ್ತಿರ್ಪ ಕಾಂತಾರಮಿಂ
ತಿವಿವೇ ಮಂಜುಳಮಂಜುಕೂಜಿತದೆ ಕರ್ಣಾನಂದಮಂ ನೀಡುತೊ
ಪ್ಪುವ ನೀರಂಧ್ರನಿರೂಢನೀಪನಿಚುಳಪ್ರಾಂತಂ ನದೀತೀರದಾ ೨೩

ಮುಗಿಲ ಕುಲದಂತೆ ಮುಂಗಡೆ
ಬಗೆಗೊಳ್ವಾ ಶೈಲರಾಜಿಯೇ ಪ್ರಸ್ರವಣಂ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬಗೆವುಗೆವ್ವದದರ ಕಟಕದೆ
ನೆಗಳ್ದಾ ಗೋದಾವರೀಸ್ರವಂತಿಯ ಪೂರಂ ೨೪

ಇದರತ್ಯುನ್ನತಕೂಟದೊಳ್ ವಸಿಕುಮಾ ಗೃಧ್ರೇಂದ್ರನಿಂತೀ ಗಿರೀಂ
ದ್ರದ ಸಾನುಸ್ಥಳಿಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಣಕುಟಿಯೊಳ್ ನಾಂ ಗೆಯ್ದೆವಾವಾಸಮಂ
ಇದೆ ಗೋದಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ತೊಳಗುವೀ ಶ್ಯಾಮಾವನೀಜಾತದಿಂ
ಪ್ರದಿದೋರಂತೆ ಕರಂಗಿ ಪಕ್ಕಿಯುಲಿಯಿಂ ರಂಜಿಪ್ಪರಣ್ಯಸ್ಥಳಂ ೨೫

ಆ ಪಂಚವಟಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಹುಕಾಲವಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ನಮ್ಮ ವಿಲಾಸಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯಾದ ವಾಸಂತಿಯೆಂಬ ವನದೇವತೆಯೂ ಪಾಸ ಪೂಡುತ್ತಿರುವಳು. ಆಯ್ಯೊ ! ಆಕಟಾ ! ಈಗ ರಾಮನಿಗೆ ಏನು ಕಷ್ಟ ಬಂದೊದಗಿತು ! ಈಗ,

ಚಿರಕಾಲಂಬಿಡಿದುರ್ವಿ ತೊಟ್ಟನೊಡಲಂ ದಾಹಿಪ್ಪ ಕೂರ್ನಂಜೊ ಮೇಣ್
ಭರದಿಂ ತಾಂಗಿದೊಡಂಗದೊಳ್ ಚಲಿಸುವತ್ಯುಗ್ರಾಸ್ತ್ರಖಿಂಡಂಗಳೋ
ಪಿರಿದುಂ ಗಂಟಿಡುತುರ್ವಿ ಕೊರ್ವಿ ಬಿರಿವಾ ಹೃನ್ಮರ್ಮದುಗ್ರವ್ರಣೋ
ತ್ಕರವೋ ಎಂಬಿನವಿಂದುಮಂದಿನಳಲೇ ನೂತ್ನಂಬೊಲೇಂ ನೋಯಿಕುಂ ೨೬

ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತಗಳಾದ ಈ ವನಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡುವೆನು. (ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಭೂತಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿರವೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ ! ಅಮಮ !

ಪೊಳೆಗಳ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಪುಳಿನಂ ಪುಳಿನಂ ನೆಲಸಿರ್ದ ತಾಣದೊಳ್
ಪೊಳೆಗಳರಣ್ಯಮಿರ್ದೆಡೆ ಬಯಲ್ ಬಯಲಿರ್ದೆಡೆ ತಳ್ತರಣ್ಯಮಿಂ
ತಳವಡೆ ಪಿಂತೆ ಕಂಡ ಪಳುವುಂ ಪೊಸತೆಂಬಿನಮಿರ್ಪೊಡಂ ಮಹಾ
ಚಳಕುಳದಿಂದೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಪ್ಪುದು ದಂಡಕೆಯಿಂತಿದೆಂಬುದಂ ೨೭

ಆಕಟಕಟಾ ! ತೊರೆದು ಹೋಗುವೆನೆಂದರೂ ಕೂಡ ಪಂಚವಟೀಸ್ನೇಹವು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದೆಳೆವಂತಿರುವುದು.

ಎಲ್ಲಿ ದಿನಂಗಳಂ ಪ್ರಿಯೆಯೊಡಂ ಕಳೆದೆಂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂದವೋ
ಲೆಲ್ಲಿಯ ಸೊಂಪುವೆತ್ತ ಕತೆಯಿಂ ನಲಿದಾಂ ನಿಡುವೊಳ್ತನೊತ್ತಿದೆಂ
ನಲ್ಲಳನೊಕ್ಕ ಪಾಪಿಯೆನದೊರ್ವನೆ ಪೋದಪೆನೀಗಳೆಂತು ನಾ
ನಲ್ಲಿಗೆ ಮೇಣದೆಂತು ಪರಿಭಾವಿಸದಕ್ಕಟ ಬಿಟ್ಟು ಪೋದಪೆಂ ೨೮

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶಂಬೂಕ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ದೇವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಗಮನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ತಿಳಿದು ತಮಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರುವರು : "ಎಲೈ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾದೇವಿಯು ಮಂಗಳೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಕಾದಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಅನಂತರ ವೇಗವಾದ ಪುಷ್ಪಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದು."

ರಾಮ—ಪೂಜ್ಯರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ.

ಶಂಬೂಕ—ಮಹಾರಾಜನೆ ! ಹೀಗೆ ಬಿಜಯಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮ—(ಪುಷ್ಪಕವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ) ಎಲೌ ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಪಂಚವಟಿ, ಗುರುಜನರ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವ ರಾಮನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮನ್ನಿಸುವಳಾಗು.

ಶಂಬೂಕ—ಮಹಾರಾಜನೆ, ವಿಲೋಕಿಸಬೇಕು.

ಕುತ್ತುರ್ಗೊಂಡುಲಿಗೈವ ಗೂಗೆಯುಲಿಯಿಂ ವೇಣ್ ಕೀಚಕಾರಾವದಿಂ
ದೆತ್ತಂ ಕಾಗೆಗೆ ಮೌನಮಂ ಸಲಿಸುವೀ ಕ್ರೌಂಚಾವತಾದ್ರೀಂದ್ರದೊಳ್
ಸುತ್ತುತ್ತಿರ್ಪ ಶಿವಿವ್ರಜಕ್ಕಳರುತುಂ ಜೀರ್ಣಾವನೀಜಾಗ್ರಮಂ
ಪತ್ತಿರ್ಪುಗ್ರಭುಜಂಗಪುಂಗವಕುಲಂ ಸಂತಾಪದಿಂ ಕಂಪಿಕುಂ ೨೯

ಇವೆ ಗೋದಾವರಿಯೊಂದು ಘೋಷಣದೆ ಘೂರ್ಮಿಪ್ಪಾ ಗುಹಾನೀಕದಿಂ
ನವಮೇಘಾವೃತಶೃಂಗದಿಂ ಪೆರೆಗುಮಿಂತೀ ದಕ್ಷಿಣಾದ್ರಿವ್ರಜಂ
ಕವಿತಂದೊಂದಿ ಪಳಂಚಿ ಘೂರ್ಣಿಸಿ ಕೆರಳ್ದುರ್ಬೆಳ್ದು ಕಲ್ಲೋಲದಾ
ರವದಿಂದಂ ಮಡುಗೊಂಡುವಿಂತಿವೆ ವಲಂ ಪುಣ್ಯಂ ನದೀಸಂಗಮಂ ೩೦

ಮೂರನೆಯ ಅಂಕ

(ತಮಸೆ, ಮುರಳೆ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ನದೀದೇವತೆಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ತಮಸೆ—ಸಖಿ ಮುರಳೆ, ಅದೇನು ಇಷ್ಟೊಂದು ತ್ವರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವೆ ?

ಮುರಳೆ—ಎಲೌ ಪೂಜ್ಯಳೇ, ಪೂಜ್ಯರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರಾದೇವಿಯು ಗೋದಾವರೀದೇವಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕಳುಹಿಸಿರುವಳು : ಎಲೌ ಗೋದಾವರಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ತೊರೆದಂದುಮೊದಲು ಗೊಂಡು

ಒಳಗಡಗಿ ನೆಲಸಿ ನೋಟ
ಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ತೀವ್ರಮಪ್ಪ ಯಾತನೆಯಂ ಕೈ
ಕೊಳಿಸುತೆ ರಾಮನ ಶೋಕಂ
ತಳೆದುದು ಪ್ರಟಪಾಕದಲ್ಲಿ ಸಾಟಿಯನಕಟಾ ೧

ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟಜನವಿಯೋಗದಿಂದುಂಟಾದ ದುಃಖದಿಂದ ರಾಮಭದ್ರನು ಕೊರಗಿ ಬಡವಾಗಿಹೋಗಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮಹಾಭಾಗನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೊರಡುವಾಗ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ತಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನೋಡುವನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವಧೀರನಾದ ಆತನಿಗೂ ಕೂಡ ದುಃಖೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಪ್ರಮಾದವಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಮಭದ್ರನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಪಾಯವುಂಟಾದರೆ--

ತೆರೆಗಳ ತಣ್ಪುವೆತ್ತ ತನಿಸೀರ್ಪನಿಯುಂ ತಳೆದೆತ್ತಿ ತಳ್ತ ತಾ
ವರೆಗಳ ನುಣ್ಪುವೆತ್ತ ನರುವೂವುಡಿಯಂ ತೆಗೆದೆತ್ತಿ ತಾಳ್ದ ಬಿ
ಣ್ಪೊರೆಗೆ ಕುನುಂಗಿ ತೀಡುವೆಳಗಾಳಿಯನಾಗಳುಮಟ್ಟಿಯಟ್ಟಿ ತೆ
ಪ್ಪರಿಪುದು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ರಘುನಾಯಕನಾವೆಡೆ ಮೂರ್ಛೆವೋಪೊಡಂ ೨

ಆದು ಕಾರಣ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ತಮಸೆ—ನ್ಯಾಯ ; ಈ ವಿಧವಾದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವು ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದುದು. ಈಗ ರಾಮಭದ್ರನನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಸಂಜೀವನವೇ ಕರಗತವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಚಾರಗಳು ಯಾತಕ್ಕೆ ?

ಮುರಳೆ—ಹಾಗೆಂದರೇನು, ನನಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸು.

ತಮಸೆ—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ತಪೋವನದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಆಕೆಗೆ ಪ್ರಸವವೇದನೆಯೆತ್ತಿತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಮಿತಿಮೀರಿದ ದುಃಖದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಳು. ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೆತ್ತಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿದೇವಿಯೂ ಗಂಗಾದೇವಿಯೂ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ರಸಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ತಲಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆ ಶಿಶುಗಳು ಹಾಲು ಕುಡಿವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಳು.

ಮುರಳಿ—(ಆಶ್ಚರ್ಯದೊಡನೆ)

[ಅಸಮಗ್ರ.]

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೨. ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧

ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಸನಾಗಮಂ

ಈ ಕೃತಿಯ ಆಕರ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು (ಜುಲೈ, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೫೩). ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ ಸ್ವತಃ ಬರೆದಿರುವ ಆರಂಭದ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ :

> ಇದು ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಮಿತ್‌ನೆಂಬ ಹೂಣಕವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ದಿ ಹರ್ಮಿಟ್ ಎಂಬುದರ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಂತರವು.
>
> ಕಥಾಂಶ : ಒಬ್ಬ ಧನಿಕನಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತರುಣನಿಗೂ ಪರಸ್ಪರಾನುರಾಗವು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆಕೆಯು ಧನಮದದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಜನಸಹಜವಾದ ಚಾಂಚಲ್ಯದಿಂದಲೋ ಆತನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದಳು. ಆತನು ಮನೋವ್ಯಥೆಯಿಂದ ವನಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಋಷಿಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಆಕೆಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಗಿ ಆತನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಕಾಣದೆ ಪುರುಷವೇಷವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನಸ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ವಿರಹಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸಂಧಿಸಿದರು. ವೇಷಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗುರುತು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂತೆಂದಳು :

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ (೧೯೧೧) ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಯ ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಆಗಿರುವಂತೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. Reprint from Karnataka Granthamala ಎಂಬುದಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. 'ಪ್ರವೇಶ' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ "ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಡೆದ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಈ ಸಣ್ಣ ಕಾವ್ಯವು ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಎಂಬ ಹೂಣ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ದಿ ಹರ್ಮಿಟ್ ಎಂಬುದರ ಪದ್ಯಾನುವಾದವು. ಇದೊಂದು ಶೃಂಗಾರರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಾವ್ಯವು"—ಎಂಬುದಾಗಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಯಶಃ ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೇ ಬರೆದಿರುವುದು ಸಂಭವನೀಯ.

ಈ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ 'ಪ್ರಿಂರೋಜ ವಿಜಯಂ' ಎಂಬ ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಕವಿಯ Vicar of Wakefield ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ (ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ-೩೭, ಮೈಸೂರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೧೯೧೩) ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಹೊರತಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (೮ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ, ಪು. ೪೪-೪೯). ''ಇದು ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯಾನುವಾದವು'' ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ನೀಳ್ಗವಿತೆಯ ಛಂದಸ್ಸು ಕಂದಪದ್ಯ. ಪದ್ಯ ೩೬ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಪಾದ ''ತಿರೆ ಗೈದಂ ನಾಂ ತದರ್ಥಮಂತುಟೆ ಗೈವೆಂ'' ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಪ.೩೯ರಲ್ಲಿ ೩ನೆಯ ಪಾದದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ಎ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ೧೮೯೩ರ ಪರಿಷ್ಕರಣದಲ್ಲಿದೆ.

೨

ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ

ಈ ಕೃತಿಯ ಆಕರ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು (೧೮೯೭). ಈ ಕೃತಿಯೂ ಇದರ ಭಾಗಗಳೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಆಗಾಗ ನಿಯಮಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಈ ಕೃತಿಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ ಸ್ವತಃ ಬರೆದಿರುವ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ :

> ಮಹಾಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ರಘುವಂಶವು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಇದು ಪದಲಾಲಿತ್ಯದಿಂದಲೂ ಶಯ್ಯಾಮಾಧುರ್ಯದಿಂದಲೂ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದಲೂ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ರತ್ನಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕೇವಲ ಕವಿಸಮಯ ಕಲ್ಪಿತಗಳಾದ ವರ್ಣನಾವೈಖರಿಗಳೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಅಲಂಕಾರಾಡಂಬರಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಭವಗೋಚರವಾಗುವ ವಿಷಯಗಳೇ ಸ್ವಭಾವೋಚಿತವಾಗಿಯೂ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿಯೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
>
> ಈ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಪುವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಕನ್ನಡಿಸಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಕುಂದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದರ ಮೊದಲು ಮೂರು ಸರ್ಗದ ಕಥೆಯಾದ ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಕುಸುಮ ಷಟ್ಪದಿಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿದೇನೆ.
>
> ಇದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವಾದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವಿದೆ.
>
> ಇದನ್ನು ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ತತ್ಸಂಪಾದಕರಾದ ಮು॥ ರಾ॥ ಎಮ್. ಶಾಮರಾವ್, ಎಂ. ಎ. ಯವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದೇನೆ.

೩

ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ

ಈ ಕೃತಿಯ ಆಕರ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ-೨೫, ಮೈಸೂರು (೧೯೦೦). ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಬರೆದಿರುವ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ, ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ ಬರೆದುದು. ಅದು ಹೀಗಿದೆ :

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶ್ರೀ ಕಾಳಿದಾಸ ವಿರಚಿತವಾದ ರಘುವಂಶದ ಮೊದಲು ಮೂರು ಸರ್ಗಗಳಿಗೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪದ್ಯಾನುವಾದರೂಪವಾದ ದಿಲೀಪ ಚರಿತವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಿಸಿದೆನಷ್ಟೆ. ಈಗ ಆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ-ಎಂದರೆ ರಘುವಂಶದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸರ್ಗದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಿಂದ ಏಳನೆಯ ಸರ್ಗದ ಕಡೆಯವರೆಗೆ-ದೊರೆವ ಅಜ ನೃಪ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಭಾವಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕರ್ಣಾಟ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು. ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಿದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾಸಂಪಾದಕರ ಉಪಕಾರವು ನನಗೆ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರೇ ತೋರಿಸಿರುವ ಶೋಧನಪತ್ರದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅಚ್ಚಿನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಸಲ ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ.

೪

ಆಕಳು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ: ಸಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು, 'ಬಾಲಬೋಧೆ,' ಭಾಗ ೨, ೧೯೧೪ (೯ನೆಯ ಮುದ್ರಣ). ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ರಚನೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ "ರಾಗ ಕಮಾಚ್, ಆಟತಾಳ" ಎಂದು ರಾಗ ತಾಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

'ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ'

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಎಲ್. ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ ಗೌಡ, ಸುರಭಿ, ೧-೫, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೬೬, ಪು. ೫೯-೬೦. ಇದರಲ್ಲಿ ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ೧೮-೫ಳ, ೫೫ (ಮಾರ್ಚ್, ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೧೩)ರ ಸೂಚಿಕೆಗಳ ರಕ್ಷಾಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಈ ಪದ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು, ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹುಶಃ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು.

ಕಾಮುದಹನದ ಹಾಡು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಡಿ. ವಿ. ಜಿ., 'ಸಾಹಿತ್ಯೋಪಾಸಕರು' (ಜ್ಞಾಪಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ-೩, ೧೯೭೦, ಪು. ೪೫). ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಒಂದೇ ನುಡಿ. ಆದಾದರೂ ನೆನಪಿನಿಂದ ಎತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು. ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತ, ಡಿ. ವಿ. ಜಿ. ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಎಂದರೆ :

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಮುದಹನದ ಹಬ್ಬಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹಾಡು ಕಟ್ಟಿದರು. ಆ ಹಾಡು ಆ ಕಾಲದ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿತ್ತು...ಇವರು ಆ ಹಾಡಿನ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಆ ಹಾಡು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಈ ಹಾಡಿನ ವಿಷಯ ತಿಳಿದದ್ದು ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತೀರಿಕೊಂಡ ಬಹುದಿನಗಳ ಮೇಲೆ. ಆದದ್ದರಿಂದ ಹಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಸಂಪಾದಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರ ಒಂದು ಚರಣ ಕೂಡ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೇಳಿದ ಹರಕು ಮುರುಕುಗಳಿಂದ ಆ ಹಾಡು ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿದೆ, ಹೀಗೆ...

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಬಹುಶಃ ೩-೪ರ ಮಾತ್ರಾಲಯದ್ದು ; ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಂಧಲಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲಿಯದು.

ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು, 'ಬಾಲಬೋಧೆ,' ಭಾಗ ೨, ೧೯೧೪ (೯ನೆಯ ಮುದ್ರಣ). ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರದೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಯದ ಮೊದಲ ನುಡಿ ಒಂದು ಕಂದಪದ್ಯ ; ಮುಂದಿನ ಭಾಗ ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರುವಂತಿದೆ. ಕಂದಪದ್ಯದ ಬಳಿಕ "ರಾಗ ಶ್ಯಾಮ ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಆದಿ ತಾಳ" ಎಂದು ರಾಗತಾಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ' ೨-೧ (ಜನವರಿ ೧೯೯೪) ರಲ್ಲಿ, ಪು. ೨೫ ರಲ್ಲಿ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಪಸ್ತುವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕವಿತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಕರ್ತೃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸೂಚನೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಕಾಲದ ಬೆಲೆ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ: ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ 'ಪ್ರಬಂಧಾವಳಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ(ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ-೩೭, ಮೈಸೂರು, ೧೯೦೪)'ಕಾಲದ ಬೆಲೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತ.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳ ಕರ್ತೃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ ಆಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಈ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ : (i) ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಬಂಧದ ಭಾಗವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಬಂದಿದ್ದು, ಇವು ಆರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು "ಕಾಲವನ್ನು ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ನಷ್ಟವನ್ನು 'ಕಾಲಃ ಪಿಬತಿ ತದ್ರಸಂ' (ಕಾಲವು ಆದರ ರಸವನ್ನೇ ಹೀರಿಬಿಡುತ್ತದೆ) ಎಂಬ ಕವಿವಾಕ್ಯವೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವಿದ್ದು, ಆ ಕವಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕವಿವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪುಷ್ಟೀ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕರಿಸುವ ಹಂಚಿಕೆ ಪ್ರಬಂಧಕಾರರಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. (ii) ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪದ್ಯಗಳು ಉದ್ಧೃತವಾಗಿರಬೇಕು; ಅನ್ಯಕರ್ತೃಕವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಚಿಹ್ನೆ ಹಾಕಿರುವುದು ಅನ್ಯಕರ್ತೃಕವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲೆಂದೇ ಇರಬಹುದು. (iii) "ಪ್ರಬಂಧರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಮು॥ ರಾ ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ" ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಹೀಗೆ ಪದ್ಯ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವುದೂ ಸಂಭವನೀಯವೇ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬೇರೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. (iv) ಪದ್ಯಗಳ ಕಾವ್ಯಸತ್ತ್ವ, ಬಂಧಗುಣ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದವಾಗಿದ್ದು ಆಂತಸ್ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಬೇರೆ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಇವು ಹೋಲಬಹುದಾಗಿವೆ. (v) ಈ ಪದ್ಯಗಳ ಭಾವವೂ ಸಂದೇಶವೂ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯೂ ಅವರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ 'ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಭಾವ, ಸಂದೇಶ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತವೆ.

ಪದ್ಯಗಳ ಛಂದಸ್ಸು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿ.

ಕಾವೇರಿ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, 'ಕನ್ನಡದ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು', ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೦೬, ೪೮ನೆಯ ಪಾಠ, ಪು. ೪೮; ಇದು ೧೯೦೮ರ 'ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದೆ.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ೪ ಮಾತ್ರೆಗಳ ಮಾತ್ರಾಗಣಛಂದಸ್ಸು. ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಂಧಲಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲಿಯದು. ಕವಿತೆಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ "ರಾಗ ಸುರಟಿ. ಆದಿತಾಳ ('ಆರತಿಯೆತ್ತಿರೆ' ಎಂಬಂತೆ)" ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಗೋವಿನ ಚರಿತ್ರೆ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ, ಭಾಗ ೩–ಸಂಚಿಕೆ ೬, ಜೂನ್ ೧೯೨೫ (ಪದ್ಯ ೨ರಲ್ಲಿ 'ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮರುಳಾವೆ' ಎಂದೂ ೪ರಲ್ಲಿ 'ಒಂದು' ಎಂದೂ ಇರುವುದು ಬಹುಶಃ ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷಗಳಿರಬಹುದು.)

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜನಪ್ರಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಬಾಲಬೋಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಂಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಕುಸುಮ ಷಟ್ಪದಿ. ಆದರೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚತುಷ್ಪದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗೋವಿನ ಬಾಳು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : 'ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು', ಆರುವತ್ತಾರನೆಯ ಪಾಠ, ಪು. ೬೭–೬೯. 'ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ' (೧೯೦೦), 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ' (೧೯೧೪) ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಪದ್ಯಪಾಠ ಸ್ವಲ್ಪಪಾಠಭೇದಗಳೊಡನೆ ೧೯೩೯ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಕನ್ನಡ ನೂತನ ಪಾಠಮಾಲೆ' ಯ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ (ಸಂ. ಎಂ. ರಾಮನ್ ನಂಬ್ಯಾರ್, ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್, ದಾಮೋದರ ಬಾಳಿಗ, ಮಂಗಳೂರು) ೧೯೬೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯ 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ. 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ' ಯೊಳಗಿನ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ 'ಗೋವಿನ ಚರಿತ್ರೆ' ಯಾವಾಗ ಈ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ 'ನೀತಿಗಳ ನೆಲಗಟ್ಟು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ (೧೯೨೬), ಪರೋಪಕಾರ ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಪು. ೧೭೯-೮೦) ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಸವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಂದ್ರ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಬಿ. ಎ., 'ಕನ್ನಡದ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು', ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೦೬ (೪ನೆಯ ಮುದ್ರಣ), ೮೪ನೆಯ ಪಾಠ, ಪು. ೮೯.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ರಚನೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಭೋಗ ಷಟ್ಪದಿ.

ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಮರಣವಾರ್ತೆ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್, 'ಕವಿಸಮಯಂ', ಪ್ರಥಮ ಭಾಗ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ-೪೭, ಮೈಸೂರು, ೧೯೦೮, ಪು. ೬೬-೬೭.

ಈ ಪದ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಬರೆದಿದೆ: "...ಈಗಿನ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ತಂದೆಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರವೊಡೆಯರವರು ಗತಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಗಳಾಗುವುದು."

ಈ ಮೊದಲೇ ಎಂ. ಶಿಂಗ್ರಯ್ಯನವರ 'ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಚರಿತ್ರೆ' (೧೯೦೫) ಯಲ್ಲಿ ೧೮ನೆಯ ಉಪಸಂಹಾರವೆಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಸೇರಿದ್ದುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯಗಳ ಕೊನೆಗೆ S. G. N. ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಸೂಚನೆಯಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉಪೋದ್ಘಾತಭಾಗದಲ್ಲಿ "ಮೈಸೂರು ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರೀ ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತರಾದ ಮಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಉಪಸಂಹಾರಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವಂತೆ ಕರುಣೆಸಿ ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ...." ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ (೪ನೆಯ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೨೬, ಪು. ೨೫೩-೫೪).

ಪದ್ಯಗಳ ಛಂದಸ್ಸು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ.

ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಎಂ. ಶಿಂಗ್ರಯ್ಯ, 'ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರ ಚರಿತ್ರೆ' (೧೯೦೫), ೧೮ನೆಯ 'ಉಪಸಂಹಾರ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯ (೪ನೆಯ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೨೬. ಪು. ೨೫೯-೬೦).

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು S. G. N. ಎಂಬುದಾಗಿ ಪದ್ಯಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ೧ ಕಂದ; ೨ ರಿಂದ ೫ ಮತ್ತು ೮, ೯ ಚಂಪಕಮಾಲಾ ವೃತ್ತಗಳು ; ಪ. ೬ ಉತ್ಪಲಮಾಲಾವೃತ್ತ.

ನೇಗಿಲು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು', ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಪಾಠ. ೧೯೩೭. (ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ, ೧೯೧೪, ಪು. ೪೦-೪೧).

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿ.

ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲವೇ ಬಲ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ: ಸಂ. ಎಂ.ಎಲ್. ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ ಗೌಡ, 'ಸುರಭಿ', ಸಂಪುಟ ೧– ಸಂಚಿಕೆ ೪, ಜುಲೈ ೧೯೯೬, ಪು. ೪೭.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕರ್ತೃ ಎಸ್.ಜಿ.ನ. ಅವರೇ ಆಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಇದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಆಕರಗಳಿಂದ ತರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ: (i) 'ಸುರಭಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ಸೂಚನೆಯಿರುವ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು ೧-೫.೬ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಮೊದಲು ೧-೪ ರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ಬರೆದು, ಹೆಸರುಕೊಡದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಲೂ ಬಹುದು. (ii) ಪದ್ಯದ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿಗಳು ಎಸ್. ಜಿ.ನ. ಅವರ ಬೇರೆ ಪದ್ಯಗಳ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯ ಮುದ್ರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. (iii) ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಭಾವ ಉಕ್ತಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರದೆಂದು ನಾವು ತರ್ಕಿಸಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ರುವ ಪದ್ಯಗಳ ಭಾವ ಉಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ಕಾಲದ ಬೆಲೆ' ಪದ್ಯದ ಮೊದಲನೆಯ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಈ ಪದ್ಯದ ಆರನೆಯ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ' ಪದ್ಯದ ಮೂರನೆಯ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಈ ಪದ್ಯದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಬಹುದು; ಅದೇ ಪದ್ಯದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಈ ಪದ್ಯದ ಐದನೆಯ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ.

'ಭಗವದ್ಗೀತಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಕೀರ್ತನಂ' ಆರಂಭಪದ್ಯ

ಅಜ್ಞಾತಕರ್ತೃಕ 'ಭಗವದ್ಗೀತಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಕೀರ್ತನಂ' ಗ್ರಂಥದ ಉಪೋದ್ಘಾತ ಸಂಪಾದಕೀಯವಾದುದು. ಸಂಪಾದಕರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಮತ್ತು ಮಂ. ಆ. ರಾ. ಆವರು. ಈ ಉಪೋದ್ಘಾತದ ಕೊನೆಗಿರುವ ಪದ್ಯ ಎಸ್.ಜಿ.ನ. ಆವರದೆಂದು ತೊರುತ್ತದೆ. ಕವಿತೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂ. ಆ. ರಾ. ಆವರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಆವರ ನೆರವು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ವಿದಿತ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಂ.ಆ.ರಾ. ಆವರ ಕವಿತೆಗಳಾವುವೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ.

ಮಳೆಗಾಲ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು, 'ಬಾಲಬೋಧೆ,' ಭಾಗ ೨, ೧೯೧೪ (೯ನೆಯ ಮುದ್ರಣ).

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿ.

ಶರಣು ವಿಮಲೆಯ ಚರಣಕೆ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ, 'ದುರ್ಗೇಶನಂದಿನಿ', ೧೮೮೫ (ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ), ಪು. ೫೪. ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ (ಮೈಸೂರು, ೧೯೧೦) ಲೇಖಕರು " ಪಂಡಿತವರ್ಯರಾಗಿ ಸ್ವನಾಮಾಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು" ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ 'ವಿಜ್ಞಾಪನೆ' ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಆಧುನಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಹಾಡಿನ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಿಜಯಂ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ: ಸಂ. ಎಂ.ಎಲ್. ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ ಗೌಡ, 'ಸುರಭಿ', ಸಂಪುಟ ೧-ಸಂಚಿಕೆ ೬, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೪೬, ಪು. ೭೦.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು 'ಮ॥ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆ 'ವಿಜಯದಶಮಿ' ಎಂಬ ಲೇಖನದ ಭಾಗ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸಕಲ ಪೃಥ್ವೀಪಾಲರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಿದ್ದಂತಿರುವ ಈ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ವಿಜಯೋತ್ಸವದ ವೈಭವವಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೂ ಸುರಭಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು.

ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು, ಮೊದಲು ಎ. ಲಿಂಗರಾಜ ಅರಸಿನವರು, ನಂ. ಅನಂತ ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಎ. ಲಿಂಗರಾಜ ಅರಸಿನವರು, ಸುರಭಿ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚ್ಚುಮಾಡಿದೆ. ಆರನೆಯ ಪದ್ಯ ಎಸ್.ಜಿ.ನ. ಅವರದು. ೭ ಮತ್ತು ೮ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವೋತ್ತಮ ಜೋಯಿಸರು ಮತ್ತು ಎ. ಲಿಂಗರಾಜ ಅರಸಿನವರದು. ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮಂದಿನ ಪುಟಗಳು ಹರಿದಿವೆ.

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಚಂಪಕಮಾಲಾವೃತ್ತ.

ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : 'ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕ', ಎಪ್ಪತ್ತೈರಡನೆಯ ಪಾಠ. ಪು ೭೫. ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕನ್ನಡ ೧ನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' ಇಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪದ್ಯವಿದ್ದು, ಛಂದಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪದ್ಯಪಾಠ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಚಿನ ಪರಿಷ್ಕರಣದ ಪಾಠವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ರಚನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಎಸ್.ಜಿ. ನ. ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' ಎಂಬ ಪಠ್ಯಗ್ರಂಥದ ೪೪ನೆಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ (ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿಯ ಹಾದಿ) ಬರುವ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಈ ಪದ್ಯದ ಆಶಯವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಗದ್ಯವಾಕ್ಯಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ (ಪು. ೧೧೧-೧೨) ಕರ್ತೃತ್ವ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ''ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕುದುರೆಯಾಗಲಿ ಎತ್ತಾಗಲಿ ಎಳೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಬೆಗಾಡಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಮೃಗವೂ ಎಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ.... ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸುಲಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಳ್ಳಕಾರರು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಇದ್ದರು....ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಂದ ದವಸಗಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.''

೫

ಆರ್ಯಮಹಿಮಾದರ್ಶ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ: 'ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ', ೧೩-೯, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೦೪, ಪು.೧೯೬. ಅನ್ಯಕರ್ತೃಕವಾದ 'ಆರ್ಯಮಹಿಮಾದರ್ಶ' ಎಂಬ ಲೇಖನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸೇರಿರುವ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುವಾದಿತ ಪದ್ಯವಿದು. ಈ ಸೂಚನೆ ಆಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ : ''ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರ್ ಮಾ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೂಣಕವಿಯಾದ ಲಾಂಗ್‌ಫೆಲೋ ಎಂಬವನ ಪದ್ಯಾನುವಾದ''. ಇದು H. W. Longfellow (1807-82) ರಚಿಸಿರುವ A Psalm of Life ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಒಂದು ನುಡಿಯ ಅನುವಾದ.

ಛಂದಸ್ಸು ಚಂಪಕಮಾಲಾವೃತ್ತ.

ಉತ್ತಮ ರಾಜ್ಯ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾವ್, 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ', ೧೯೨೫.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಕರ್ತೃ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರೆಂದು ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ('ಪಂಜೆಯವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ', ಪು. ೭). ಆದರೆ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರಿಗೆ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಬರೆದ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ (೯-೮-೧೯೫೧) "ಉತ್ತಮ ರಾಜ್ಯ ಮೊದಲು Marsden Reader ಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದನ್ನು ಎಸ್.ಜಿ ಯವರು ಬರೆದುದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪಂಜೆಯವರ ಮಗ ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ಕೊಯಮತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಿಳಿಸಿದರು."—ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವರೆಂದು ಈಚೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ (ಎಸ್. ಆನಂತನಾರಾಯಣ, 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ', ೧೯೭೬, ಪು. ೫೧). ಇದು ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ ಕರ್ತೃತ್ವಸೂಚನೆಯಿದೆ. ಪಂಜೆಯವರು ಬರೆದವುಗಳಿಗೆ 'ಕವಿಶಿಷ್ಯ' ಎಂಬ ಅವರ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. 'ಉತ್ತಮ ರಾಜ್ಯ' ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕರ್ತೃತ್ವಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪದ್ಯ ಪಂಜೆಯವರದಲ್ಲ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಈಚೆಗೆ ಓರಿಯೆಂಟ್ ಲಾಂಗ್‌ಮನ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಪಂಜೆಯವರ ಕೃತಿಗಳು—ಸಂಪುಟ ೧' ರಲ್ಲಿ (೧೯೭೩) ಪು. ೬೯ ರಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಪಂಜೆಯವರದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ತಿಳಿಯುವವರೆಗೆ ಈ ಪದ್ಯದ ಕರ್ತೃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿರಲಾರದೆಂದು ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ.

ಈ ಪದ್ಯ Mrs. F. Hemans ಅವರ The Better Land ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿತೆಯ ಅನುವಾದ.

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ನಡುಗನ್ನಡದ ಮಾತ್ರಾಚೌಪದಿ.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕುರುಡ ಹುಡುಗ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ', ಪು. ೪-೫. ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು 'ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆಲ್ಲದೆ ಕವಿಚರಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಆಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ, "ಇವರು ಮೈಸೂರು ಗವರ್ನ ಮೆಂಟು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರಾಗಿದ್ದು 17 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ (1907ರಲ್ಲಿ) ಗತಿಸಿದರು. ದಿಲೀಪ ಚರಿತ್ರೆ, ಆಜನೃಪ ಚರಿತ್ರೆ, ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ."—ಎಂಬಂದಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಆಕರಗ್ರಂಥ ಬಹುಶಃ ೧೯೨೪-೨೫ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮುಖಪುಟ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ (ನಂ. ೩೭೨೦. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಂಶೋಧನವಿಭಾಗ).

ಈ ಪದ್ಯ Colley Cibber (1671-1757) ಕವಿಯ The Blind Boy ಎಂಬುದರ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ. ಪದ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ್ಯನಾಮವೂ ಕೆಳಗೆ 'ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ' ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯೂ ಇದೆ. ಪಾಠಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಕುರುಡ ಹುಡುಗ (ಹಳೆಯ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ)" ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ.

ಕೋಗಿಲೆ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ', ಪು. ೮೪-೮೫. William Wordsworth (1770-1850) ಕವಿಯ To the Cuckoo ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿತೆಯ ಅನುವಾದವಿದು.

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಸಾಂಗತ್ಯ.

'ಚಂಡವಾರುತ'ದ ಪದ್ಯಗಳು

ಈ ಪದ್ಯಗಳ ಆಕರ : ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾವ್, 'ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಮಹಾಕವಿಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೊಂದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಥೆಯ ಭಾಷಾಂತರವು', ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ-೧, ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೩, ಪು. ೧೦, ಪು. ೨೩.

ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರನ್ನು "ಮಃ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಕೃತಃ" ಎಂಬುದಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಗುರುತಿಸಿದವರು ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣ ಅವರು ('ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ,' ೧೯೭೬, ಪು. ೫೧-೫೨).

ಪದ್ಯಗಳ ಛಂದಸ್ಸು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ. ಮೊದಲ ಎರಡು ಷಟ್ಪದಿಗಳು W. Shakespeare (1564-1616) ಕವಿಯ The Tempest ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಏರಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಲ್ ಹಾಡುವ "Full fathom five thy father lies" ಎಂಬ ಗೀತದ (Act I Scene 2) ಹಾಗೂ ಅನಂತರದ ಎರಡು ಷಟ್ಪದಿಗಳು ಅದೇ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪಾತ್ರ ಹಾಡುವ "Where the bee sucks, there suck I" ಎಂಬ ಗೀತದ (Act V Scene 1) ಅನುವಾದಗಳಾಗಿವೆ.

ನಕ್ಷತ್ರ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಸಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್, 'ಬಾಲಬೋಧೆ', ಭಾಗ ೨, ೧೯೧೪ (೯ ನೆಯ ಮುದ್ರಣ). ಈ ಶಿಶುಗೀತೆ Twinkle Twinkle Little Star ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಶುಗೀತದ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಈ ಗೀತವು Ann Taylor (1782-1866) ಮತ್ತು Jane Taylor (1783-1824)ಇವರ ರಚನೆಯೆಂದೂ ಇದು 'Original Poems for Infant Minds : By Several young persons' (1804) ಸಂಕಲನದೊಳಗಿನದೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ (ಈಯಂಶವನ್ನು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದವರು ಎಂ. ಎನ್. ವಿ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು).

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಶರಷಟ್ಪದಿ. ಕವಿತೆಯ ಮೊದಲಿಗೆ 'ರಾಗ ಮೋಹನ, ನೋಟ್ ಶರಷಟ್ಪದಿ' ಎಂದಿದೆ.

ಬಿಡುವು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ: ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಪಾಠ, 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' ೧೯೩೭(ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೧೪),ಪು. ೪೮-೪೯. ಇದರ ಮೂಲ ತಿಳಿಯದು.

ಚತುರ್ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳ ಹೊಸ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ, ಭಾಗ ೨೨-ಸಂಚಿಕೆ ೭, ಜುಲೈ ೧೯೧೪, ಪು.೧೪೯. ಇದು 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು' ೧೯೩೭ (ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೧೪) ಪು. ೬೦-೬೧ ರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ.

ಎಂ. ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಬರೆದ 'ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತು' ಎಂಬ ಗದ್ಯಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯ ಉದ್ಧೃತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಿದೆ : "An adaptation from Tom Hood's 'Bed-Time' by S. G. Govindaraja Iyengar." ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಿಂದಾಗಿ ಕರ್ತೃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರ ಸೋದರರಾಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದರಾಜ್ಯೆಂಗಾರ್ಯರೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂ. ಎ. ಆರ್. ಅವರು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ತಮಗೆ ಬಂಧುಗಳೇ ಆದುದರಿಂದ, ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯಿರುವುದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸಹಜವೇ. ಹೀಗಿದ್ದು ಸಹ, ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಯಿಂದ ಈ ರಚನೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರದೆಂದೇ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರು ೧೯೦೭ ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಅವರ ಸೋದರರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಪದ್ಯವನ್ನು, ಅವರ ಸೋದರರ ಪದ್ಯವನ್ನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ಅದೇನೂ ತೀರ ಅಸಂಭವವಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದೇ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರದೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಂದೇಹವೇನೋ ಉಳಿಯಂತ್ತದೆ. ಸದ್ಯ, ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಕರ್ತೃತ್ವಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಶೋಧನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿ.

ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಪಾಠ, 'ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು', ೧೯೩೭ (ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೧೪), ಪು. ೩೧. ಕರ್ತೃತ್ವ ಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲ. ರೂಢಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ರಚನೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಈಚೆಗೆ 'ಪಂಜೆಯವರ ಕೃತಿಗಳು' ಮಾಲಿಕೆಯ ಪದ್ಯಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ (೧೯೭೩), ಪು. ೧೧ ರಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪದ್ಯ 'ಸ್ಥಿರಪ್ರಯತ್ನ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಂಜೆಯವರ ರಚನೆಯೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ರಚನೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಲವ ಕಾಶವಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯ "ಫಲಿಸುವುದು ಹುಲಿಸುವುದು" ಎಂಬ ಮಾತು ಗಾರಿಕೆ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರದು.

ಈ ಪದ್ಯವು Try Try Try Again ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ್ಯದ ಅನುವಾದ ವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಸಭಾಪರ್ವದ ನಾಂದಿ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳು

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ : ಎಂ. ಎ. ಆರ್. ಮತ್ತು ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರ ಸಂಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥವಾದ 'ಮಹಾಭಾರತ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ (ಸಭಾಪರ್ವ)', ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೨ (೨ನೆಯ ಮುದ್ರಣ), ಪು. ೧, ೯೬.

ಕರ್ತೃ ಎಸ್. ಜಿ. ನ. ಅವರೇ ಆಗಿರುವುದು ಸಂಭವನೀಯ. ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯ ಮಹಾಭಾರತದ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕವಾದ "ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ..." ಎಂಬುದರ, ಎರಡನೆಯದು ಪಂಚತಂತ್ರದ "ಇಕ್ಷೋರಗ್ರಾತ್ ಕ್ರಮಶಃ..."(೨-೩೯) ಎಂಬುದರ (ಭಾಗಶಃ) ಅನುವಾದ.

ಸೂರ್ಯಕಿರಣ

ಈ ಪದ್ಯದ ಆಕರ: 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ,' ಪು.೨೭-೨೮. ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

'ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಆಕರ ಗ್ರಂಥ ಬಹುಶಃ ೧೯೨೪-೨೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮುಖಪುಟ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ (ನಂ. ೩೭೨೦, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಂಶೋಧನವಿಭಾಗ). ಈ ಪದ್ಯವೂ ಒಂದು ಅನುವಾದಿತ ಕವನವಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಪದ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸು ಪರಿವರ್ಧಿನೀಷಟ್ಪದಿ (ಪದ್ಯದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕೆಳಗೂ ಈ ಸೂಚನೆಯಿದೆ). ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮೇಲೆ Sun-Beam ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ್ಯನಾಮವಿದೆ. ಪಾಠಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಸೂರ್ಯಕಿರಣ (ಹಳೆಯ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ)" ಎಂಬುದಾಗಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಕೆ. ಜಿ. ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದ್ ತಮಗೆ ದೊರೆತ ಜೀರ್ಣವಾದ 'ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವು 'ನಾಲ್ವತ್ತಾರನೆಯ ಪಾಠ'ವಾಗಿ 'ಸೂರ್ಯಕಿರಣವು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಶಕಟರೇಫಘಟಿತವಾಗಿರುವ ಪದಗಳು ಶಕಟರೇಫಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು(ಪು. ೬೬-೬೭) ; ೧೯೨೪-೨೫ರ 'ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 'ಹಳೆಯ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ' ಎನ್ನುವುದು ಇದೇ ಇದ್ದರೂ ಇದ್ದೀತು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೩. ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳು

೧. ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು (೧೪)

ಅಜನೃಪ ಚರಿತೆ (ಅನು.)
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ- ೨೫, ೧೯೦೦

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ದೀಪ (ಕಥೆ)
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ೧೮೯೯

ಆದಿಪುರಾಣಂ – ಪಂಪ (ಸಂ.)
ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೦೦

ಈಸೋಪನ ನೀತಿಕಥೆಗಳು (ಕಥೆ)*
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ೧೯೦೦

ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತಂ (ನಾಟಕ ; ಅಸಮಗ್ರ)
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಸಂ. ೮, ೯, ೧೯೦೦-೦೧

ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತಕವು*
ಮೆಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂಪನಿ, ೧೯೦೮

ಗಯ್ಯಾಳಿಯನ್ನು ಸಾಧುಮಾಡುವಿಕೆ *
(?)

ಗಲಿವರನ ದೇಶಸಂಚಾರ (ಕಥೆ)*
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ೧೯೦೦

ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯಂ– ರುದ್ರಭಟ್ಟ (ಸಂ.)
ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೦೪

ದಿಲೀಪ ಚರಿತೆ (ಅನು.)
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ– ೧೩, ೧೮೯೭

ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಸಮಾಗಮಂ (ಅನು.)
ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ೧೮೯೩, ೧೯೧೧ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)

ಭಾರತವೀರ ಚರಿತ
ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್, ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೨೬, ೧೯೩೬

ಭಾರವಿ*
(?)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಕುಂದಮಾಲೆ*

(?)

೨. ಸಹಕರ್ತೃಕ ಕೃತಿಗಳು (೭)

ಕನ್ನಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು

ಸಹಕರ್ತೃ : ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ; ಮೆಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂ. ಮುಂಬಯಿ, ೧೯೯೭

ಕನ್ನಡ ಆರನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು*

ಸಹಕರ್ತೃ : ಇ. ಮಾರ್ಸ್‌ಡೆನ್ ; ಮೆಕ್‌ಮಿಲನ್ ಕಂ. ಮುಂಬಯಿ, ೧೯೦೨

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ–ಸಂಪುಟ ೧

ಸಹಕರ್ತೃ : ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೦೭

ಪದ್ಯಸಾರ–ಭಾಗ ೧

ಸಹಕರ್ತೃ : ಪಠ್ಯನಿಯಾಮಕ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ; ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆ, ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೦೩, ೧೯೨೪

ಬಾಲ ಭೂವಿವರಣೆ

ಸಹಕರ್ತೃ : ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾವ್ ; ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇನ್ಸ್‌ಟ್ರಕ್ಷನ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೧೧, ೧೯೨೪, ೧೯೨೭

ಮಹಾಭಾರತ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ (ಸಭಾಪರ್ವ)

ಸಹಕರ್ತೃ : ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್, ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೨ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)

ಹಿಂದೂದೇಶದ ನಾಗರಿಕ ತಾತ್ಪರ್ಯಸಹಿತವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ (೨ನೆಯಭಾಗ)*

ಸಹಕರ್ತೃ : ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾವ್, ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೦೨

[ನಕ್ಷತ್ರ ಚಿಹ್ನೆಯವು ಈ ಸಂಪಾದಕನ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.]

೩. ಸಹಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು (೪೦)

(ಅ) ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಮೈಸೂರಿನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು (೨೪) :

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣಂ-ಮುದ್ರಣ ೧೪, ೧೮೯೬ ; ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರಚರಿತಂ-ತಿರುಮಲಾರ್ಯ ೮, ೧೮೯೩ ; ಉದಯಾದಿತ್ಯಾಲಂಕಾರಂ-ಉದಯಾದಿತ್ಯ ೬, ೧೮೯೪ ; ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವಂ-ಆಂಡಯ್ಯ ೨, ೧೮೯೩ ; ಕರ್ಣಾಟಕ ನಿಘಂಟು-ಅಜ್ಞಾತಕರ್ತೃಕ ೩, ೧೮೯೩ ; ಕರ್ಣಾಟಕ ಪಂಚತಂತ್ರಂ-ದುರ್ಗಸಿಂಹ ೨೩, ೧೮೯೮ ; ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದ ಸಾರಂ-ಅಜ್ಞಾತಕರ್ತೃಕ ೧೮, ೧೮೯೭ ; ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಜೀವನಂ-ಶೃಂಗಾರಕವಿ ೧೬, ೧೮೯೬ ; ಕಾವ್ಯಸಾರಂ-ಅಭಿನವ ವಾದಿವಿದ್ಯಾನಂದ ೨೦, ೧೮೯೮ ; ಕೃಷ್ಣಗೋಪೀ ವಿಲಾಸಂ-ಅಜ್ಞಾತಕರ್ತೃಕ ೧೦, ೧೮೯೪ ; ಗದಾಯುದ್ಧಂ-ರನ್ನ ೧೨, ೧೮೯೫ ; ಚತುರಾಸ್ಯ ನಿಘಂಟು-ಚತುರಾಸ್ಯ ಬೊಮ್ಮರಸ ೫, ೧೮೯೩ ; ಚಿಕದೇವರಾಜ ವಿಜಯಂ-ತಿರುಮಲಾರ್ಯ ೧೭, ೧೮೯೬ ; ಚಿಕದೇವರಾಯ ವಂಶಾವಳಿ-ತಿರುಮಲಾರ್ಯ ೧೩, ೧೮೯೫ ಜಯನೃಪಕಾವ್ಯಂ-ಮಂಗರಸ ೧೯, ೧೮೯೭ ; ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣಂ-ನಾಗಚಂದ್ರ ೧೧, ೧೮೯೫ ; ಮಿತ್ರವಿಂದಾ ಗೋವಿಂದ ನಾಟಕಂ-ಸಿಂಗರಾರ್ಯ ೭, ೧೮೯೩ ; ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕಂ ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರಶತಕಂ-ರತ್ನಾಕರ. ೧, ೧೮೯೩; ಲೀಲಾವತಿ-ನೇಮಿಚಂದ್ರ ೨೧, ೧೮೯೮ ; ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರಂ-ಕವಿಕಾಮ ೯, ೧೮೯೪ ; ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ-ಮುದ್ರಣ ೧೫, ೧೮೯೭ ; ಸುಭಾಷಿತ ಮುಕ್ತಕ ಶತಕಂ-ಸಂಕಲಿತ ೨೨, ೧೮೯೮ ; ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ-ಸಂಚಿಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ೪, ೧೮೯೩.

(ಆ) ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಮೈಸೂರಿನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು (೧೬) :

ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ-ಚೌಂಡರಾಜ ೯, ೧೯೦೨ ; ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ್ರ ಕಥೆ-೧೧, ೧೯೦೩ ; ಕನ್ನಡ ವಚನ ಕಾದಂಬರಿ-ಅಜ್ಞಾತಕರ್ತೃಕ ೩, ೧೯೦೧ ; ಕವಿ ಕಂಠಹಾರ-ಸೂರ್ಯಕವಿ ೮, ೧೯೦೨ ; ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣಂ-ಹರಿಹರ ೪, ೧೯೦೫ ; ಚಂದ್ರಪ್ರಭಪುರಾಣಂ-ಆಗ್ಗಳ ೫, ೧೦, ೧೯೦೧-೦೩ ; ಚಿಕದೇವರಾಜ ಬಿನ್ನಪಂ-ಚಿಕದೇವರಾಯ ೧೫, ೧೯೦೫ ; ಚಿಕದೇವೇಂದ್ರವಂಶಾವಳಿ-ವೇಣುಗೋಪಾಲವರಪ್ರಸಾದ ೬, ೧೯೦೧ ; ನಂದಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ-ಗೋಪಕವಿ ೧೭, ೧೯೦೭ ; ನಳಚರಿತ್ರೆ-ಕನಕದಾಸ ೧೮, ೧೯೦೬ ; ಭಗವದ್ಗೀತಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕ ಕೀರ್ತನಂ-ಅಜ್ಞಾತಕರ್ತೃಕ ೧೬, ೧೯೦೫ ಭಾವಚಿಂತಾರತ್ನಂ-ಗುಬ್ಬಿ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ ೨, ೧೯೦೦ ; ವತ್ಸರಾಜನ ಕಥೆ (೧)-ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ೧೨, ೧೯೦೪ ; ವರ್ಷವರ್ಧಂತೀ ಶತಕಂ-ಶ್ರೀವಾಸ ೪, ೧೯೦೧; ಶ್ರೀಗೀತಗೋಪಾಲಂ-ಚಿಕದೇವರಾಯ ೧೭, ೧೯೦೫; ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ-ಮುದ್ರಣ ೬, ೧೯೦೧ .

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೪. ಚರಿತ್ರ ವಸ್ತುಕೋಶ

೧

ಮೈಸೂರು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರೇರಿಯನ್ ಮಾ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ನಡಿಸಿರುವ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತದೀಪವೆಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆವಿಗೂ ಆದರವಾಗಿ ನೋಡಲಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟು ಕಥೆಯೂ 90 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಆಯಾಯಾ ಕಥಾಭಾಗವು ಸೂಚನೆಯಾಗುವಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ 48 ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಓದಲು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವರು. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಸಚಿತ್ರವಾದ, ಮನೋಹರವಾದ, ಸುಲಭವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಜುಯೇಟ್ಸ್ ಪೈಸ್ಸಿನವರು ಮುದ್ರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿರುವುದು ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದುದು.

ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ, ಆಗಸ್ಟ್, ೧೮೯೯.

೨

We are in receipt of an excellent translation in Canarese of the 'Story of Aladdin and the Wonderful Lamp' belonging to 'Books for the Bairns' series. The translation is by Mr. S.G. Narasimha Chary, Librarian, Government Oriental Library, Mysore. The book is written in very simple and chaste Canarese and is very well suited for home reading. It is very neatly printed and the illustrations have come off very well.

The Madras Standard (Quoted in the text)

೩

ಗ್ರಂಥವಿಮರ್ಶೆ

Books for the Bairns III

'ಗಲಿವರನ ದೇಶಸಂಚಾರ'

ರಾ. ರಾ ॥ ಎಸ್. ಜೀ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮೈಸೂರಿನ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಜಿ. ಟಿ. ಪಿ. ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು. ಡೆಮ್ಮಿ ಅಷ್ಟಪ್ರತಿ 70 ಪುಟಗಳು.

ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶಕರು ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಾವು ಆನಂದದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಓದಿ ನೋಡಿದೆವು; ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿರುವ "Gulliver's travels" ಎಂಬ ಮನೋಹರವಾದ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಣ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಟದಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಇತ್ತಲಾಗಿನವರೆಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪುಸ್ತಕಗಳಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬೀ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೋಗಗೊಳಿಸ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ರಾ. ರಾ ॥ ಎಲ್. ಜಯರಾವ್ ಬಿ. ಏ. ಇವರ ಈ ಉದ್ಯೋಗವು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ, ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುವೆವು.

63ನೆಯ ಪುಟದ 17 ನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಪ್ಪುಬಿದ್ದು ಅರ್ಥ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಕರು ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಗೊಳಿಸುವರೆಂದು ನಂಬುವೆವು. ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಜಿ. ಟಿ. ಪಿ. ಪ್ರೆಸ್ ಮೆನೆಜರರಿಗೆ ಬರೆದು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸುವಾಸಿನಿ, ಮಂಗಳೂರು, ಪುಸ್ತಕ ೧-ಅಂಕ ೩. ಸಪ್ತಂಬರ ೧೯೦೦, ಪು.೪೮.

೪

ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಾವಳಿ

ಮೈಸೂರು ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಈಗ ಪೂರ್ವದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಚ್ಚಾಗಲು ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥವಾದ ಪಂಪವಿರಚಿತ ಆದಿಪುರಾಣವು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜೀ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ರಾ॥ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಅಚ್ಚಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ರೂ. 2-8ಆಣೆ ಬೆಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಕಡಮೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕವಾದ 'ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ'ವು ಈಗ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಸುವಾಸಿನಿ, ಪುಸ್ತಕ ೧- ಅಂಕ ೧೦, ಎಪ್ರಿಲ್ ೧೯೦೧, ಪು. ೧೯೨.

೫

ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಗಳು

ಮಂ॥ ರಾ॥ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉತ್ತರೋನ್ನತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವಿಶೇಷವಾದ ಕುತೂಹಲವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ವಾರ್ಷಿಕಸಭೆ ಕೂಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತೋತ್ತೇಜಕವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢವಾದ ಒಂದು ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಭಿಕರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದರು.

ಮಾ॥ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಮಾತನಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದವರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳತಕ್ಕ ಹಲವು. ಅಂಶಗಳಿದ್ದುವು – ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ೫ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ.

(೧) ಮೈಸೂರಿನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪಂಡಿತ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಮದರಾಸ್ ಎಮ್. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಷ್ಟು ಕಠಿನವಾಗಿದೆ. ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿಸಲು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡದ ಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚುವುದು.

(೨) ಮೈಸೂರಿನವರು ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಬಂಗಾಳೀಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಧಾರವಾಡದವರು ಮರಾಟೀ, ಗುಜರಾತೀ, ಉರ್ದು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು.

(೩) ಕನ್ನಡ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ, ಜನೋದಾಹರಣೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ (Lyrics and Folklore) ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರುಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಇರುವಷ್ಟು ಸೌಕರ್ಯವು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

(೪) ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ನೂತನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮತ್ತು ರಚಕರುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಾಗ್ಭೂಷಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಇವನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು.

(೫) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಊರ್ಜಿತಾವಸ್ಥೆಗೆ ತರಲು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಇದು ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮಾತ್ರವೇ. ಲಿಂಗಾಯತರಿಗೆ ಇದು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಮತಭಾಷೆಯೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತರುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಅವರುಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿವೆ.

ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ, ೯-೬, ಜೂನ್ ೧೯೦೧, ಪು. ೧೧೫-೧೭ (ಎಡಿಟರಪರ ನೋಟ್ಸ್)

೬

ವಿಶೇಷ ವಿಷಯಾವಳಿ

ನಮ್ಮ ಸನ್ಮಾನ್ಯಮಿತ್ರರಾದ ಮಾ। ಎಸ್. ಜೀ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ "ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ" ಎಂಬ ಮಾಸಪುಸ್ತಕವು ಕೆಲವು ಕಾಲದಿಂದೀಚೆಗೆ ಪ್ಲೇಗಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪುನಃ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊರಡಲಾರಂಭವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುವೆವು. ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ಒಂದೇ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಒಂದಾದ ಈ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಮಹಾಜನಗಳು ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸುವಾಸಿನಿ, ಪುಸ್ತಕ ೧-ಅಂಕ ೧೨, ಜೂನ್ ೧೯೦೨, ಪು. ೨೪೦.

೭

ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ಣಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ (೧೯೦೦ ಅಕ್ಟೋಬರ್—೧೯೦೧ ಮಾರ್ಚ್) ವರ್ಷದ ಚರಿತ್ರೆವನ್ನು ಆತ್ಯಾದರದಿಂದ ಓದಿ ನೋಡಿದೆವು....ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (೯ನೇ ಮೇ, ೧೯೦೨) ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರವು ಪಂಡಿತಪ್ರಂಗವರುಗಳಾದ ಮು॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರನ್ನೂ ಮು॥ ಪುತ್ತೂರು ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರವರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸುವಾಸಿನಿ, ಮಂಗಳೂರು, ಜೂಲೈ ೧೯೦೨

೮

ಎಡಿಟರವರ ಸ್ವಹಸ್ತದಲ್ಲಿ

ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಂತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಬರೆಯುವೆವು .... (೬) ಆಜನ್ಮಪಚರಿತೆ ಮು. ರಾ. ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ

ಸುವಾಸಿನಿ, ಆಗೊಸ್ತು ೧೯೦೨.

೯

'ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿ' ಎಂಬ ಸಭೆಯವರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವು ತಿದ್ದುಪಾಡುಗಳು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಸಭಾಸಾಮಾಜಿಕರಾದ ಎಂ. ಶಾಮರಾಯರವರು, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು, ಇವರುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಉಪಸಭೆಯಾಗಿ ಸೇರಿ ತಿದ್ದುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಉಪಸಭೆಯವರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ.

'ಕನ್ನಡದ ೧ನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು'—ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ

(ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮುದ್ರಣ-೧೯೦೬)

೧೦

ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ವರ್ತಮಾನವು

(ಈ ಬಾತ್ಮಿ ಬರೆದ ಮೆ ॥ ಎಸ್. ಶಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್, ಆ ॥ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ, ರೀಡಿಂಗ್‌ರೂಂ, ಮೇಲ್ಕೋಟೆ ಇವರಿಗೆ ಈ ವಾರದ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆವೆ.)

ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ವಾಚಕಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಸಾರಾಂಶ :

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಈಗಿನ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ರಾಜ ಕೀಯ, ವಿದ್ಯಾವಿಷಯ, ನಾಗರಿಕತೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೃಷಿ, ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯ, ವೈದ್ಯುತ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಉಪಯುಕ್ತಾಂಶಗಳು ನಮ್ಮ ಭರತಖಂಡದ ಸಹೋದರ ಭಾರತೇಯರಲ್ಲಿಯೂ ಪರದೇಶದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಹ್ಯಾಗೆ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನೈದುತ್ತಲಿವೆಯೆಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ನೀತಿಬೋಧಕವಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಐತಿಹಾಸಿಕಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸೇರಿ ೧೯೦೬ನೇ ನವಂ ಬರ್ ತಾ॥ ೨೫ ನೆ ಭಾನುವಾರ ಒಂದು ವಾಚಕಶಾಲೆ(ರೀಡಿಂಗ್ ರೂಂ) ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ದರು.

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಈ ವಾಚಕಶಾಲೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇನು ? ಇದರಿಂದ ಉಪಯೋಗವೇನು ? ಇತರ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಸಮಾ ಚಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಉಪಯೋಗ ಉಂಟಾಗಲಾರದೆ ? ಇವೇ ಮೊದ ಲಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನವಂಬರ್ ತಾ॥ ೩೦ನೇ ಶುಕ್ರವಾರ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಭೆಯು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಸಭೆಗೆ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರಾದ ಮೆ ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ, ಇಲ್ಲಿನ ವೈದಿಕ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜ್ ವಿದ್ವಾ ಪಚ್ಚಿ ತಿರುನಾರಣ್ಣೈಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೂ, ತಿರುಪತಿ ಪೇಷ್ಕಾರ್ರವರೂ, ಎ. ವಿ. ಸ್ಕೂಲ್ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಮೆ॥ ಯಂ. ಜಿ. ಶಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೂ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೇಷ್ಕಾರ್ರೂ ಮತ್ತು ಪ್ಲೀಡರ್ ಶಿಂಗ್ಲಾಚಾರ್ರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ವೈದಿಕ ಲೌಕಿಕ ಮಹನೀಯರೂ ಈ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಮಹದಾನಂದವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಪಡಿಸಲು ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದ ರು. ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ, ಇತರ ಮಹನೀಯರನೇಕರೂ ಸಹ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಈ ಶಾಲೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಸಭಿಕರ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಮೆ ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದರ ಮೇರೆ ಅವರು ಆಗ್ರಾಸನವನ್ನು ವಹಿಸಿ ದೇಶಾ ಟನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆ ಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ತ್ರಿಗುಣಾಧಿಕವಾದ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತೆಂದೂ ಇತರ ದೇಶದ ನಾಗರೀಕತೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದಂಶಗಳು ತಿಳಿದು, ನಾವೂ ಅವ ರಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಏಳಿಗೆಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿ, ಈ ಶಾಲೆಯು ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದ ಬೇಕೆಂದು ಆಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ "ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಭ್ಯಾಸ'' ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ರಮಣೀಯವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

* * *

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೂ ಸಭಿಕರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದರ ಮೇಲೆ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಈ ಶಾಲೆಯು ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಸಭಾವಿಸರ್ಜನವಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ವೃತ್ತಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆ, ೨೦-೧೨-೧೯೦೭

೧೧

ಕರ್ಣಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷೆಯೂ

ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಅರ್ವಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಗ್ರಂಥಸಂಶೋಧನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಚರಿತ್ರಲೇಖನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರಿಂದ ಘನಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲವು. . . .

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕವಿಚರಿತೆಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಪದಗಳ ಕೋಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಎಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ದಿವಂಗತವಾಗಿರುವ ''ಸುವಾಸಿನಿ'' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1903ನೆಯ ಜೂನ್ ಮಾಸವಲ್ಲಿ ''ಸಂಪಗೆ'' ಎಂಬ ಮಾರ್ವೆಸರಿನಿಂದೊಬ್ಬರು ''ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೈಪಿಡಿ ಬೇಕು'' ಎಂಬ ಶಿರೋಲೇಖನದ ಕೆಳಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದರು. ಇದು ಮ॥ ರಾ॥ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, M. A. ಯವರನ್ನೂ ಮ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತೆಂದು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪುನಃ ಜ್ಞಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ಫಲವುಂಟಾದೀತೋ ನೋಡಬೇಕು. . . .

ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿ, ೧-೭, ಮೇ ೧೯೦೭, ಪು. ೨೩೩–೩೪

೧೨

''ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ'' (ಬೆಲೆ 3 ರೂ.) ಏಲಾಸ : ಮ ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರ್, ಎಜ್ಯುಕೇಷನಲ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್. ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿ, ೧–೮, ಜೂನ್ ೧೯೦೭, ಪು. ೩೦೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೧೩

ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಮಾ॥ ರಾ ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಭಾಷಣದ ಅನುವಾದವನ್ನು ಮುಂದಣ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಿಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೂ, ಈಗಣ ಅದರ ಶೋಚನೀಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುವು. ''ಅತಿಮಧುರ''ದಂತೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೆ ಕಹಿಯಾಗಿ ತೋರಿ, ಸವಿಯುತ್ತ ಸವಿಯುತ್ತ ಮಧುರವಾಗಿ ತೋರುವ ನಮ್ಮ ಒಡ ಕನ್ನಡಬಾಸೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರೆಲ್ಲ ಬಹುಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದೋದುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಕ್ಲೋಸ್‌ಪೇಟೆಯ ಮಾ॥ ರಾ॥ ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು ಕಳುಹಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷಭಾಷಣದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಂಧುವಾದ ''ಮೈಸೂರ್ ಸ್ಟಾರ್'' ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕಳಿಹಿದ್ದೇವೆ. ''ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಸೇವಕ'' ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನದಿಂದ ಕಳಿಹಿದ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಈ ವಿಷಯದ ಲೇಖನವನ್ನೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ''ನಡೆಗನ್ನಡಿ''ಗೆ ಕಳಿಹಿದ್ದೇವೆ.

ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಮಾ॥ ರಾ॥ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಪಾಚಾರ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಅನುವಾದ...

'ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿ', ೧-೮, ಜೂನ್ ೧೯೦೭, ಪು. ೨೭೦-೭೬;
೧-೯, ಜುಲೈ ೧೯೦೭, ಪು. ೩೨೪-೩೦

೧೪

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಬಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಷತ್ತು ಧಾರ್ವಾಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯು

(ಒಬ್ಬ ಬಾತ್ಮೀದಾರರಿಂದ)

ಈ ತಿಂಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ವಾಡದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಸೇರಿ ನಡಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘವೆಂದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವದು

* * *

ಜೂನ್ ೨ನೆ ತಾ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸಂಘದ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಹಾಸಭೆ ನಡೆದು, ಹಿಂದಿನ ವರುಷದ ವರದಿಯು ಓದಲ್ಪಟ್ಟಮೇಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನ ಸಭಾಸದರ ಹೆಸರುಗಳು ಗೊತ್ತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆಮೇಲೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಂಮೇಲನವು ಕೂಡಿತು. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮಾ॥ ರಾ॥ ಕರಿಗುದಿರಿ, ಬಿ. ಎ. ಎಲ್ ಎಲ್. ಬಿ. ಯವರು ಸಭಿಕರ ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣವನ್ನೂ, ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಸಭಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು. ಸಭಿಕರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್ ಮಾ॥ ರಾ॥

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಅಗ್ರಾಸನವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಬಹು ಸರಸವಾಗಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ವೃತ್ತಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆ ೧೩-೬-೧೯೦೭

೧೫

ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಪ್ರಥಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವರದಿ

—K. R.

ಸಭಿಕರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಮೈಸೂರ್ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರ್ ಮಹಾರಾಜೇಶ್ರೀ ಯಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಅಗ್ರಾಸನವಹಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಬಹುಸರಸವಾಗಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ನೆರೆದಿದ್ದ ಸಭಿಕರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು...

ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ, ಭಾಗ ೧೫-ಸಂಚಿಕೆ ೬, ಜೂನ್ ೧೯೦೭,ಪು. ೧೨೬-೨೯

೧೬

ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಾ। ರಾ। ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು

ಮಾ। ರಾ। ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಕ್ಟೋರಿಯ ವೈದ್ಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂಬ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಕರವಾದ ಸಂಗತಿ, ಈ ಸಂಚಿಕೆ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿತು. ಇವರು ಇಹಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಉಂಟಾದ ನಷ್ಟವು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಈ ಚಂದ್ರನು ಅಸ್ತಮಿಸಿದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ದಟ್ಟವಾದ ಮಬ್ಬು ಕವಿದಂತಾಯಿತು. ಭಾಷಾಮಾತೆಗೆ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿದ್ದ ಇವರು ದಿವಂಗತರಾದುದರಿಂದ ಭಾಷಾಮಾತೆ ನಿರಾಧಾರೆಯಾದಳು. ಕರ್ನಾಟಕಪಂಡಿತರೆಂಬ ಮುಕ್ತಾಹಾರಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯ ರತ್ನಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಮರೆಯಾದುದರಿಂದ ಅಂಧಕಾರವು ಆವರಿಸಿದಂತಾಯ್ತು. ಭಾಷಾತರುಣಿಯ ಈ ತಿಲಕವು ಅಳಿಸಿಹೋದುದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಮುಖತೇಜಸ್ಸು ಕುಂದಿದಂತಾಯ್ತು. ಇವರು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋಗುವರೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ದೈವಗತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಮನುಷ್ಯಪ್ರಯತ್ನವೇನಿದೆ ? ಮಹಾನುಭಾವರು ! ಕಡೆಗೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟಿರು ! ಈ ದುಃಖವು ಶಮನವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೋ ತಿಳಿಯದು. ಇವರ ಅಕಾಲ ಮರಣದಿಂದುಂಟಾದ ಅಪಾರದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಯಿಲ್ಲದ ಈ ದುರ್ದೈವವು ಇವರ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರರಿಗಾದರೂ ಕೊಡಲೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಈ ಭಾಷಾಪೋಷಕರು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರಂತರಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಈ ಭಾಷಾಸಹಾಯಕರು, ಮು॥ ರಾ॥ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ಸಹಲೇಖಕರಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಗ್ರಂಥಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಈ ಭಾಷಾಪೋಷಕರು ಇಷ್ಟು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಗಳನ್ನು ಅಗಲಿದುದು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿತಾಪಜನಕವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಂಪೂರ್ಣಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಬಿ. ಎ. ಮೊದಲಾದ ಪಟ್ಟಗಳೂ ದಿವಾನ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಬಿರುದುಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಇವರು ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ನಿಗರ್ವಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಇವರಿಗೆಯೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು.

ಸಂ. ಎಚ್. ಚಿನ್ನಕೇಶವ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್,
'ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿ', ಮದರಾಸು, ನವೆಂಬರ್–ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೦೭

೧೭

ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರಾಗಿಯೂ ಗವರ್ಮೆಂಟ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖಾ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ವೇ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ರು ಕಳೆದ ವಾರ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲುಘಣಿ ಆಗಿ ಕಾಲವಾದರೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯವರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅನೇಕ ಸ್ಕೂಲ್‌ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈ ಪಂಡಿತರು ರಚಿಸಿಯೂ ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಇವರೂ ವೇ॥ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ರೂ ಏಕೀಭವಿಸಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅವರಷ್ಟು ಸುಲಲಿತವಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬರೆಯತಕ್ಕವರು ಸದ್ಯ ಅಪರೂಪವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ೫೦ ವರುಷ ತುಂಬಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೃತ್ತಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆ. ೨-೧-೧೯೦೮

೧೮

ಮೈಸೂರ ಸರ್ಕಾರವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಾವ ಮು॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರು ಕಳೆದ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಾಲಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವಿಷಾದಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು. ಇಡೀ ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೇ ಇವರ ಮರಣವು ಕೆಡಕನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಉಭಯಭಾಷಾವಿಶಾರದರಾದಿವರು "ದಿಲೀಪ-ಅಜಚರಿತ್ರೆ"ಗಳ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳಾಗಿಯೂ "ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ-ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ"ಗಳ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿಯೂ, "ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ"ಯ ಸಹಾಯಕಲೇಖಕರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಕೀರ್ತಿದೇಹಿಗಳಾಗಿ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟರು. ಇವರನ್ನೇ ನಂಬಿದ್ದ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರ ಶೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಶಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿ, ಉಡುಪಿ, ಸಂಪುಟ ೩, ಸಂಚಿಕೆ ೧, ಜನವರಿ ೧೯೦೮, ಪು. ೩೨.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

೧೯

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಅಕಾಲಮರಣ : ೨೨-೧೨-೧೭

ಅಯ್ಯೋ ! ಕರ್ಣಾಟಸರಸ್ವತಿಯೇ ! ಕನ್ನಡದೇಶಜೀವಾತುವೇ ! ನಿನ್ನ ಅಭಿಮಾನಪುತ್ರನ ಅಳಿವಿನಲ್ಲಿ ನೀನಿಷ್ಟು ಶೋಕಿಸುವುದುಚಿತವೇ ? ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೊಂದಿದ್ದರೆ ಈ ದೇಶಮಾತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯೇನು? ಆ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಆವಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯೇನು ? ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಆ ದುಃಖದಿಂದ ಇಷ್ಟು ಕೊರಗುವಂತಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ; ಆ ದುಃಖವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಂಕುಮಾಡಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿವೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಪುತ್ರರಾದ ನೃಪತುಂಗ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದನುಗ್ರಹಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿ ಅವರ ತೇಜಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬೆಳಕನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಚದುರಿಸಿ, ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರೀ ಪರ್ಯಂತವಿರುವ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ತೌರುಮನೆಯನ್ನು ಉಚ್ಚ್ರಾಯಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು, ಅವಳನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಳನ್ನಾಗಿ ಮೆರೆಯಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ? ಈಗ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡದೆ ಕ್ಲೇಶ ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಬಹುಶಃ ಆ ಕಾಲದ ರಾಜರುಗಳು ನಿನ್ನ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಾವೂ ಸೇರಿ, ನಿನ್ನ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಳೆದು, ಪ್ರಬಲರಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ ಚಾಲೂಕ್ಯ ನೃಪರೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯೇ ತಮ್ಮ ಉಜ್ಜೀವನಹೇತುವೆಂದು ತಿಳಿದು, ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ, ರನ್ನರೆಂಬ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನರತ್ನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರಲ್ಲವೆ ? ಆ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು ಸರ್ವತ್ರ ಕಂಗೊಳಿಸುತಿದ್ದಿತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಾಙ್ಮಯತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರ ಸಹೋದರರಿಗೆ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ದೇಶಮಾತೆಯ ಮೆಯ್ಸಿರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಪೌರುಷಾದಿಗಳು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಕಾಳು ಮಳೆ ಬೀಳಲು ಚಿಗುರಿ ಫಲೋನ್ಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಉದ್ವಿನ್ನವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಫಲೋನ್ಮುಖವಾಯಿತು. ಆಗಲ್ಲವೆ ದೇಶಮಾತೆಯು ಪುತ್ರವತಿಯಾಗಿ "ವೀರಪ್ರಸೂಃ" ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಅದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆ ? ಎಂಥ ಮಹನೀಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಆಪತ್ತೆಂಬುವುದುಂಟು. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಮಾಡತಕ್ಕುದ್ದೇನು ? ಧೈರ್ಯವೇ ಸಾಧನಸಂಪತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾಫರೆಂಬ ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಮೇಘವು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮಾಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ರಾಜರೂ ಕೂಡ ನಿರಾಶರಾಗಿ ಈ ದೇಶವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯಗಂಧವಿಲ್ಲದ ದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಿನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು. ನೀನೂ ಕೂಡ ಆ ವರ್ಷಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಹೋಗುವೆ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ನೆಂದು ತಿಳಿದೋ, ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರವು ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಂಜದೆ ಅವರಿಗೆ ವಾಙ್ಮಯಶರೀರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರೊಡನೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬಡಬಗ್ಗರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿಕೊಂಡೆ? ಅಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡುದುದು ಸಮಯನಿರೀಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಸ್ಥಿರವಿಲ್ಲ, ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ತಾಯಿಯು ಸ್ವನ್ಯಬಲವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೆಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಚವಲೆಮಕ್ಕಳಾಗಿಯೇ ಆದರು. ಅವರಿಂದ ದೇಶಮಾತೆಗೆ ಯಾವ ಗೌರವವೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸ್ಪೈರಸಂಚಾರದ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಆ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಚಿಂತೆಪಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜಸೂರ್ಯೋದಯವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಗಲು, ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆಳಗಿದುವು ; ಸಸ್ಯಗಳು ಮೊಳೆತುವು. ದ್ವಿಜರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಚರಿಸಲಾರಂಭಮಾಡಿದರು ; ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಕೂಗ ದೊಡಗಿದುವು ; ಆ ರಾಜರು ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮದ ಮಕರಂದಪಾನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ಸುಕರಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಿ, ತಾವೂ ಪ್ರವೃದ್ಧರಾಗಿ, ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಪುತ್ರರು ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗ ಜನಿಸು ವರೊ ಎಂದು ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮರ ಮನೋರಥವು ಎಂದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದು. ಅವರ ಕೈಹಿಡಿದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯು ಕಾಂತಿಗೊಂಡಳು ; ತನ್ನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಅನ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಲು ಹೊರಟಳು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದಳು. ಆಗ ನೀನು ಹೊರಟು ವಾಙ್ಮಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಸರಸ್ವತೀಭಂಡಾರವೆಂಬ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ವಿಲಾಸಭವನಗಳಿಗೆ ಕರೆತಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ನೇಮಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಪುತ್ರರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ ಆದರು. ನೀನು ನಿನ್ನ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೋಹ ಗೊಳಿಸುತ್ತ ಬಂದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೆ ಸಂಭವಿಸಿತು? ಇಂಥ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಈಗ ಏಕೆ ಮರೆತು ಚಿಂತಿಸುವಿಯೋ ಕಾಣೆ ? ಈ ಮಧ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ತುರುಷ್ಕಮೇಘವು ಬಂದು, ನಿನ್ನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕವಿಸಿ, ಆ ವಾಙ್ಮಯವಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜ್ವಾಲೆಗೆ ಆಹಾರ ಮಾಡಿತು. ಆ ದುಃಖದಿಂದ ಅತ್ಯಂತಕೃಶಳಾಗಿ ದೂಳು ಕವಿದು ಉಡಲು ಒಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರಿಕೆಯವಳಂತೆ ಆದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಈ ಮರವೆಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲಕಾಲವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಯೋಚಿಸುವೆಯೊ ? ಅಂಥ ಕಾಲವಿನ್ನೆಂದೂ ಬರಲಾರದು. ನಿನ್ನ ಸಾಕಿದ ಮಕ್ಕಳು ಅಗ್ನಿಭಯದಿಂದಲೂ ಜಲಭಯದಿಂದಲೂ ಕ್ರಿಮಿಭಯದಿಂದಲೂ ನಡುಗುವ ಕಾಲವು ಆಗಲೇ ಅಸ್ತಮಿಸಿತು. ಅವರಿರುವ ಸ್ಥಲವೊಂದು ತಿಳಿದರೇನೇ ಸಾಕು. ಹೀಗಿರಲು ಅವರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ತಿಳಿದರಂತೂ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅವರ ಪಾದ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಪಡುವರನೇಕರಿರುವರು. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಇರವೇ ಇಷ್ಟು ಸ್ಪೃಹಣೀಯವಾಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಭಯಪಡುವುದೇಕೆ ? ಆ ಮೈಸೂರು ನೃಪರೆಂಬ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಚಾಮನೃಪನೆಂಬ ಚಂದ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ಮರತೆಯಾ ? ಆತನು ತನ್ನ ಕಿರಣವೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಬೆಳಕನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಆಪಾಮರಪಂಡಿತಮಂಡಲಿಗೂ ಎರಚಲು ಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ? ಅವನಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನಗಳು ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೆ? ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಗೂ ನಿನಗೂ ಆಶ್ರಯಬಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೆದರಿದೆಯಾ ? ಆಗ ನಿನಗೆ ಸಂಗೀತಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಳಾಗಿಯೂ ಸುಮುಖಿಳಾಗಿಯೂ ವೀರಮಾತೆಯಾಗಿಯೂ ಕಲಾಕುಶಲೆಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಆಂಗ್ಲೇಯ ಮಾತೆಯ ಹಸ್ತಾವಲಂಬನವೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಿತಲ್ಲವೆ ? ಅವಳ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಶ್ಯಾಮಚಂದ್ರನು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಾಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ಅವಳ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಸೌಜನ್ಯವೂ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆ ? ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಗೂಳಿಯಂತೆ ಬಸಪ್ಪನೆಂಬುವನು ನಿನ್ನ ಪೋಷ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ಆಗಲೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯಾ ? ಅವನೊಬ್ಬನಿಂದೇನಾದೀತು ? ಅವನ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಗಳೆಂಬ ಸೆರೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತ ಶತ್ರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೆನೆನೆನೆಸಿ ಧೈರ್ಯಗುಂದಿದೆಯೊ ? ಹಿಂದಿನ ಮಕ್ಕಳಷ್ಟು ಈಗಿನ ಮಕ್ಕಳು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದೋ ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದು ? ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆಹೋದ ಆಂಗ್ಲೇಯಮಾತೆಯ ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ಇವರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಷ್ಟು ಶಕ್ತರಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿಯೋ ಈ ಕೊರತೆ ? ಶ್ಯಾಮಚಂದ್ರನೂ ಅಸ್ತಮಿಸಿದ ನಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಕೊರತೆಯೊ ? ಬಹುಶಃ ಆ ಕೊರತೆಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಲಾರದೆಂಬುದಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರಶಾಯಿಯಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನೇ ಈಗ ಹುಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲವೆ ? ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಭೆಯೇ ಇಷ್ಟು ಆಹ್ಲಾದಕವಾಗಿರುವಾಗ ಆ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಾಪವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಇರಬಹುದು. ಹೀಗಿರಲು ಕೊರತೆಯೇಕೆ ? ಆ ಪೂರ್ವಜಪುತ್ರರ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ನಿನ್ನ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು ? ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನರರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹನಾದ ನೃಸಿಂಹನೆಂಬ ಈ ಪುತ್ರನು ನೀಗಾಡಲೆತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ? ಆ ಯತ್ನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ದೇಶಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೇಮಾನುರಾಗದೊಡನೆ ''ಬಾ.ಬಾ !''ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ ಭಾಭನ ಹಸ್ತಾವಲಂಬವು ಅವನಿಗೆ ದೊರಕಿತಲ್ಲವೆ ? ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನ ಬಲದಿಂದ ಯತ್ನಿಸಿ ''ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಪುಷ್ಪ ಮಂಜರಿ''ಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಸಲಿಲ್ಲವೆ ? ಆ ಮಂಜರಿಯು ''ಕಲಾನಿಧಿ''ಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ? ಆ ಕಲಾನಿಧಿಯ ಬೆಳಕು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿತಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರ ವಾಙ್ಮಯಶರೀರವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತಿತಲ್ಲವೆ ? ಆ ಪೂರ್ವಜರು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಧೃತಕಂತರಾಗಿ ವಾಙ್ಮಯಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೆದರದೆ ತಮ್ಮ ಆಗಿನ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, ಆಗಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಆಗಿನ ದೇಶಮಾತೆಯ ಉಚ್ಚ್ರಾಯತೆಯನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುತಲೂ, ಈಗಿನವರಲ್ಲಿ ಆಡಗಿರುವ ಉತ್ಸಾಹದ ಮೊಳಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾಗ್ವರ್ಷದಿಂದ ಸಸ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಇರುತ್ತಾರಲ್ಲವೆ ? ಅವರ ನಾಟಕವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿಲ್ಲವೆ ? ಆದನ್ನು ನೋಡುತಿದ್ದರೂ ಈ ಕೊರತೆ ಏಕೋ ಕಾಣೆ? ಆ ನೃಸಿಂಹನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮೂಡಿದ್ದ ತೇಜಸ್ಸು ಪಕ್ವವಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಕೊರತೆಯೋ ? ಆ ಕೊರತೆಗಾಗಿ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಚಿಂತೆಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಜನೃಪಚರಿತೆಯೂ, ದಿಲೀಪಚರಿತೆಯೂ, ಮುಕುಂದ ಮಾಲೆಯೂ, ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತೆಯೂ, ಭಾರವಿಯೂ ಇರುವಾಗ ಆ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದೇ ಆತನ ಬುದ್ಧಿಕೌಶಲವನ್ನೂ ವಾಙ್ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನೂ ಇತರ ಸಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿಲ್ಲದ ನಿನ್ನ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜ ಪುತ್ರರಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯವಾದ ಮೇಲ್ಮೈಯೊಂದನ್ನು ಆತನಲ್ಲಿ ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ ? ಆತನು ಆಂಗ್ಲೇಯಸರಸ್ವತಿಯ ನವೀನಹಾವಭಾವಗಳನ್ನೂ, ಹರಮಿಟ್ (Hermit) ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಮೇಯ್ಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ? ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಆತನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುತ್ರರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಮಾತೆಯ ಅತಿಶಯವನ್ನೂ, ಆಂಗ್ಲೇಯ ಸರಸ್ವತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಶೋಭೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದವನಲ್ಲವೇ ? ಆದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡೋ ನೀನು ದುಃಖಪಡುವುದು ? ಅಂಥ ದುಃಖಿಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆತನ ಛಾಯಾನುವರ್ತಿಗಳು ನಿನ್ನನುಗ್ರಹವೊಂದಿದ್ದರೆ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಬಾರದು ? ಹುಟ್ಟದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲಕಾಲದ ಸಂಭವವು ಇಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಂಥ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಒಯಸಿ ಬರುವರನೇಕರುಂಟಾಗುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಯೋಚಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಾವೀಗ ಕೊರತೆಪಡಬೇಕು. "ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠನಾದವನ ಸಹಾಯವೂ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ! ನಮಗೆ ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುವನು ಹೋದನಲ್ಲಾ ! ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದವನು ಮಾಯವಾದನಲ್ಲಾ ! ನಮ್ಮ ಶರೀರಸ್ಥಿತಿಗೂ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೂ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೂ ಸಹಜವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ತನ್ಯದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದನಲ್ಲಾ ! ಆ ಯತ್ನವು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಣಮಿಸಿತೇ !" ಎಂದು ನಾವೀಗ ದುಃಖಿಪಡಬೇಕು. ಈಗೀಗ ಸರ್ವತ್ರ ನಿನ್ನ ವಾಕ್ಕೆಂಬುವ ಬೆಳಕೇ ನಮ್ಮವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಳಕೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತ ಬರುವರು. ಆ ಬೆಳಕಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞರಾದ ಸಹೋದರರ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಉನ್ಮೀಲನ ಮಾಡುವುದು ಸುಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತ ಬರುವರು. "ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈತನು ಗತಿಸಿದನಲ್ಲಾ ! ಇವನಷ್ಟು ಸಮರ್ಥನಾದವನು ಹುಟ್ಟಲು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟುಕಾಲ ಬೇಕೋ ?—ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನೀನು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಚಿಂತೆಯೇನೋ ಸರಿ ; ಅಂಥ ಚಿಂತೆಯು ಸಹಜ. ಆದರಿಂದ ಕೊರ

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗುವೆಯಾದರೆ ಯುಕ್ತ. ಅದೇ ನಿನ್ನ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಆತನು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಧಾರ್ವಾಡದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಾಗ ನಿನಗೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಹೇಳು. ಆತನು ಆಗ ತನ್ನಂತನೇಕರಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲವೆ ? ಅಂಥವರು ನಿನ್ನನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆತನಂತೇಕೆ ಬೇಗನೆ ಆಗಬಾರದು ? ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದವರನ್ನು ಪಾತ್ರರನ್ನಾಗಮಾಡು. ನಮಗೆ ಈಗ ನರಸಿಂಹನ ವಿಯೋಗದಿಂದುಂಟಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು ! ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ವದಂತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸು ! ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಸಹಾಯವು ನಮಗೆ ಒದಗಲಿ !

M. A. R.

ವಿದ್ಯಾದಾಯಿನಿ, ಭಾಗ ೧೬, ಸಂಚಿಕೆ ೧, ಜನವರಿ ೧೯೦೮

೨೦

IN MEMORIAM

ನೆನಪು

ಮೆರೆವಾ ಪ್ಲವಂಗಸಂವ
ತ್ಸರದೊಳಗುರು ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಕೃಷ್ಣ ತೃತೀಯಾ
ವರ ರವಿವಾಸರದಿರುಳದು
ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯಮಣಿಯನಪಹರಿಸಿದುದೇ ! ೧

ಶರದಿಂದುಮನಲೆಗಳೆಯುತೆ,
ಧರೆಯೊಳ್ನೆರೆ ಮೆರೆವ ಯಶಮನೊಂದಿದ, ಯಸ್. ಜೀ.
ನರಸಿಂಹಾರ್ಯ ಕವೀಂದ್ರನ
ನರರೇ ! ಸುರಸತಿಯರೊಲ್ದು, ಸೆಳೆದುಯ್ದರೆ ! ಹಾ ! ೨

ಅಮಮಾ ! ಈ ಕವಿಯರಿಮೆಯ
ನಮರಾಧಿಪನರಿದು, ತನ್ನ ಸಭೆಗೀಳ್ದನೊ ! ಮೇಣ್,
ಕಮಲಭವನೀರ್ಷ್ಯೆಯಿಂ, ನಿಜ
ರಮಣೀಹೃದಯೇಶನೆಂದು, ಸುಟ್ಟುರಿಪಿದನೋ ! ೩

ರಸಿಕರ ತಲೆವಣಿಯಳಿದುದು !
ಮುಸುಕಿಟ್ಟಳ್ ಮೊಗಕೆ 'ಪಟ್ಟದೀ' ಕಾಮಿನಿಯುಂ !
ಪೆಸರ್ವಡೆದ ಕಬ್ಬಿಗರ್ಕಳ
ಪೊಸಭಾಗ್ಯಂ ಬೆಂದುದಕಟ ! ಕನ್ನಡನಾಡೊಳ್ ೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಕನ್ನಡವೆಣ್ಗೆಸೆದಿರ್ದಾ
ರನ್ನದ ತಾಟಂಕಮಯ್ಯೊ ! ಪುಡಿಯಾದುದೆ ? ಹಾ !
ಇನ್ನೇವೆನೆಲೆಲೆ ! ಕವಿತಾ
ಕನ್ಯೆಯ ಮೆರೆವೈ(ರದಾ)ಳಿ ಪರಿದುದು ನೆಲನೊಳ್ ! ೫

N. Srikanta Shastri
Palace Pandit, Mysore

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿ, ಉಡುಪಿ,
ಸಂಪುಟ ೩—ಸಂಚಿಕೆ ೩, ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೦೮, ಪು. ೮೯.

೨೧

A SAD MESSAGE

ದಿವಂಗತ ವೃತ್ತಾಂತ

ಗಗನಶಶಿ(ನಿ)ಧಿಹಿಮಾಂಶು—
ಪ್ರಗಣಿತ ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದಮಾಸದಶಕದೊಳಿರ್ಪ—
ತ್ರಿಗೆ ಮೇಲಪ್ಪಮದಿನದೊಳ್,
ಜಗಮಂ ಶ್ರೀರಂಗಸಾಮಿಯುಳಿದಂ ;—ಕಳಿದಂ. ೧

ಕುಲಮಂ ಪೇಳ್ವೊಡೆ, ಪೂತಗೌತಮಕುಲಂ ; ಚಾರಿತ್ರಮಂ ಪೇಳೆ, ನಿ
ರ್ಮಲಚಾರಿತ್ರಮುದಾತ್ತದಭ್ಯುದಯಮಂ ಪೇಳಲ್ಕೆ, ಕರ್ಣಾಟಮಂ
ಡಲಕರ್ಣಾಟಕಸತ್ಕವೀಶ್ವರವರಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹಾರ್ಯಸೂ
ನು ಲಸದ್ರಂಗನಿವಾಸಭಕ್ತನೆನಲಿನ್ನೀ ರಂಗನಂ ಪೊಲ್ವರಾರ್ ? ೨

ನುಡಿವೆಣ್ಣೊಲೆಯ ಭಾಗ್ಯವೋಸರಿಸಿದತ್ತಯ್ಯೊ ! ಬಿನ್ನಾಣದು
ಪ್ಪುಡುಗಿತ್ತಸ್ತಮಿಸಿತ್ತು ಶಾಂತತೆ ; ನಿಗರ್ವಂ ಗರ್ವಗುಂದಿತ್ತು ; ಸಂ
ಗಡಿಗರ್ಗಿಂಪುರೆ ಜಾರಿದತ್ತು ; ಪಸೆನಿಂದಾ ಪೆಣ್ಣ ತಾಟಂಕಮಿಂ
ಪುಡಿವೋದತ್ತಯೊ !-ರಂಗಸಾಮಿ !-ಬಿದಿ ನಿನ್ನಂ ಕೊಂಡುಪೋಗಲ್, ಪಲಂ ೩

ಅರಿವಿಲಿಯಾಗಿ ನೂರು ಬರಿಸಂಬರಮಿರ್ದೊಡಮೇನೊ ? ಗಾನಮಿ
ಧರೆಯೊಳಗುಳ್ಳ ಕಾಲದೊಳೆ ಬಿಜ್ಜೆಯನಾರ್ಜಿಸುತೊಲ್ದು, ಧರ್ಮಮಂ
ತರಮರಿತಾಗಿಸುತ್ತೆ, ಹರಹಾಸನಿಭಾರ್ಜುನಕೀರ್ತಿಯಿಂ ದಿಗಂ
ತರಮನೆ ಬೆಳ್ಪನಾಗಿಸಿದ ರಂಗನೆ ! ನಿನ್ನೊಲಿರ್ದೊಡೊಪ್ಪದೇ ? ೪

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಒಂದೆರಡಕ್ಕ್ಷರಂಗಳನೆಯೂಳ್ವವರೆಮ್ಮವೊಲಾರುಮಿಲ್ಲಮೆಂ
ಬೊಂದಭಿಮಾನದಿಂ ಬೆರೆತು ಬೀಗುವರಿರ್ಕ್ಕೆಮ ! ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಯಂ
ಚೆಂದದೆ ಬಲ್ಲೊಡಂ, ಬರಿದೆ ಬಿಂಕಮನಾನದೆ. ಪೋನಮಿರ್ದ್ದ ನಿ
ನ್ನೊಂದೆಸಕಂ ನಿಗುಂಬಿಪುದು ಕುಂಭಿನಿಯೊಳ್, ವರ ರಂಗಸಾಮಿ! ಕೇಳ್! ೫

ವಿನಯಂ ವಿದ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕುದಾಯ್ತು ; ನಯದಿಂದಂ ಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧಿ ಸಂ
ಜನಿಸಿತ್ತುತ್ತಮಯೋಗ್ಯತಾತಿಶಯದಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷಂ ದಿನಂ
ದಿನಮುಂ ವರ್ಧಿಸಿದತ್ತು ; ವಿತ್ತದೊದವಿಂ ಧರ್ಮಂ ಪೊದಳ್ದತ್ತು ; ರಂ
ಗನಿವಾಸಾಜ್ಞೆಯೊಳಯ್ಯ ! ನಿನ್ನೊಳಿನಲಿಂ, ನೀನೇ ಬಲಂ ಮಾನ್ಯನಯ್! ೬

ಕೊರಲನವುಂಕುತಿಪ್ಪ ಕಫವಾತದ ಬಾಧೆಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ, ವಿ
ಸ್ಮರಣೆಯುಮಿಲ್ಲದಂತೆ,—ತನುವಂ ಹರಣಂ ನೆರೆ ದಾಂಟುವನ್ನೆಗಂ,
ಹರಿಯ ಗುಣಾಳಿಯಂ ನೆನೆಯುತುಂ, ಹರಿಪಾದಸರೋಜತೀರ್ಥಮಂ
ಶಿರದೊಳಗಾನುತುಂ, ಹರಿಪದಕ್ಕಿರದೆಯ್ದಿದ ನೀನೆ ಧನ್ಯನಯ್ ! ೭

ಅನಿತಿನಿತೆಂದು ಲೆಕ್ಕಮಿಡಲಾನರಿಯೆಂ ;—ಭವದೀಯ ವಿದ್ಯೆಯಂ,
ವಿನಯಮನೊಳ್ಗುಣಂಗಳ, ನಿಗರ್ವವ, ನೇಹವ ಪೆಂಪನೊಲ್ಮೆಯಂ,
ಜನಹಿತಕಾರಿಯಪ್ಪ ನಿನತಿಷ್ಟಿಯನಾ ವರಧರ್ಮರಕ್ತಿಯಂ
ನೆನೆನೆನೆದಾವಗಂ, ಮರುಗುತಿರ್ದ್ದಪುದೆನ್ನಯ ಚಿತ್ತಮಕ್ಕಟ ! ೮

ಫಳವಿಷಯಾಶಾವಿಧುರತೆ
ಯೆಳವೆಯೊಳೇ ಪೊಳೆತುದಯ್ಯ ! ನಿನ್ನೊಳ್. ನಿನ್ನೊಂ
ದಳಘುಗುಣಂಗಳ ಬಣ್ಣಿಸ
ಲಳವಲ್ತೆನ್ನನ್ನರಪ್ಪ ಮಂದಗ್ಗಿಂದುಂ ೯

ಧರೆಯೊಳಗಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ
ಬರಿಸಮೆ ಪರಮಾಯುವಾಯ್ತು ; ನಿನಗಾದೊಡಮಿಾ
ತರದೊಳ್ಗುಣಮಂ ತಳೆದರ
ನರಿಯೆಂ ನಾಂ—ನಿನ್ನನುಳಿದು ಪೆರರೊರ್ವರುಮಂ ೧೦

"ಕಳಿದರಿಗಾಮಗಂ ಮರುಗಲಾಗದು ; ಬಂಧುಗಳಳ್ಕೊಡಂತರಿಂ
ದಲೆವಡುವರ್ ವೆರಂ ಕಳಿದರೆಂಬ" ಮಹಾತ್ಮರ ನೀತಿವಾಕ್ಯಮಂ
ಗಳಿಲನೆ ಚಿತ್ತದೊಳ್ನೆನೆದು, ನೂಂಕುತುಮೆನ್ನಯ ಶೋಕವೇಗಮಂ,
"ಕಳಿದನಿಗೀಯ ! ರಂಗವಿಭು! ಸದ್ಗತಿಯಂ" ಗಡೆನುತ್ತೆ ಬೇಳ್ಪೆನಾಂ ೧೧

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆಳಿವೊಡಲನುಳಿದು, ಕೀರ್ತ್ಯು
ಜ್ವಳದೇಹಮನಾಂತ ರಂಗಸಾಮಿಯ ಗುಣಸಂ
ಕುಳಮೆರ್ದೆಗೊಂಡುದರಿಂದಂ,—
ನಲವಿಂದೀ ತೆರದೊಳುಸಿರ್ದನೊರ್ವಂ ಕೆಳಿಯಂ. ೧೨

—An Admirer

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೧೦, ಪು. ೩೫೮-೫೯
(ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಪುತ್ರ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ನಿಧನರಾದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿಕವಿತೆ)

೨೨

'ಶ್ರೀ ರಾಮಚರಿತೆ' ವಿಜ್ಞಾಪನೆ

" ಶ್ರೀ ಕಾಳಿದಾಸಮಹಾಕವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ರಘುವಂಶದ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಎಂಟು ಸರ್ಗಗಳ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿಯ ದಿಲೀಪಚರಿತೆಯೆಂದೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವನ್ನು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯ ಅಜನೃಪಚರಿತೆಯೆಂದೂ ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನಸ್ಲೇಟರಾಗಿದ್ದು ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ಮಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರುವುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ.

ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ರಘುವಂಶದ ಇತರ ಸರ್ಗಗಳು ಇದುವರಿವಿಗೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮ ಚರಿತೆಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸರ್ಗದಿಂದ ಏಳು ಸರ್ಗಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕಾಸಂಧಿಯು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲೂ ಮಿಕ್ಕ ಆರು ಸಂಧಿಗಳು ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲೂ ಬರೆದು ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ..."

ಎಂ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ,
'ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತೆ', ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ೬೨,
ಮೈಸೂರು, ೧೯೧೩.

೨೩

'ರಘುಪತಿಚರಿತಂ' ಅವತರಣಿಕೆ

"ಶ್ರೀ ಮಹಾಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸ ವಿರಚಿತ ರಘುವಂಶ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮಾ॥ ರಾ॥ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಬರೆಯಲುಪಕ್ರಮಿಸಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದುದರಿಂದ 'ರಂಗನ ಮುಂದೆ ಸಿಂಗನೆ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟೆನು. ಅವರು ದಿಲೀಪ ಚರಿತ್ರೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿ, ಎಂಟನೆಯ ಸರ್ಗದವರೆಗೂ ಬರೆದರು.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಂದಕ್ಕೂ ಅವರೇ ಬರೆದು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಲು ದೈವಸಂಕಲ್ಪವಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸರ್ಗದಿಂದ ಮೊದಲುಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಸರ್ಗಗಳನ್ನು 'ರಘು ಪತಿಚರಿತ' ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಿಸಿರುವೆನು."

ಕೆ. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ,
'ರಘುಪತಿ ಚರಿತಂ', ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ,
ಮೈಸೂರು, ೧೯೧೮

೨೪

'ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಸೂರಿಚರಿತಂ'

ಇವರ್ ಕೈಕೊಂಡ ಕಜ್ಜಂ ಫಲೋನ್ಮುಖಮಪ್ಪ ಸಮಯದೊಳ್ ಮುಗಿಲಿಲ್ಲದ ಗಗನದಿಂ ಬರಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತೆ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯನೊಳ್ಗಿಳಿಯಂ ಕುಶಾಗ್ರಮತಿಯುಂ ಕರ್ಣಾಟಕವಿತಾರಸಾಸ್ವಾದಲೋಲುಪನುಂ ಕವಿತಾವಧೂಟೀವರನುಮಪ್ಪ ನರಸಿಂಹಾ ಚಾರ್ಯಂ ಪರಾಸುವಾಗಲೊಡಂ ಕನ್ನಡಜಾಣೆ ಶೋಕಭಾರದಿಂ ಕುರ್ಗಿದಳ್ ; ಕಂದಿ ಕುಂದಿದಳ್. ಕನ್ನಡಿಗರುಂ ಮುಂದಂಗಾಣದೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟರ್. ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟನೋದ್ಯಮದೊಳ್ ತನಗೆ ದಕ್ಷಿಣಭುಜದಂತಿರ್ದೀ ವಿದ್ವದ್ವರನಕಾಲದೊಳ್ ಕಾಲಾಧೀನಮಾಗೆ ರಾಮಾನುಜಾ ಚಾರ್ಯನುತ್ಸಾಹಮುಮುತ್ಸಾರಿತಮಾದುದು.

ಎಸ್. ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್,
'ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಸೂರಿಚರಿತಂ', ಕಸಾಪ.
೫೧-೧, ೨, ಜೂನ್-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೬, ಪು. ೫

೨೫

(i) "ನನಗೆ ಬಂದ ಮೊದಲನೆಯ ಅನುಭವವೆಂದರೆ—ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡವಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆ ಇಲ್ಲ ದಿರುವುದು. ಆಗ ನನಗೆ ತೀರ ಹೊಸದೊಂದು ವಿಚಾರ ಜಗ್ಗನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅದೇ ನೆಂದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕವ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳ ಏಕರೂಪತೆ ಉಂಟಾಗದೆ ಕನ್ನಡದ ಉದ್ಧಾರವಾಗ ದೆಂಬ ಮಾತು. ತಟ್ಟನೆ, ೧೯೦೭ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಮ್ಮೇಲನವನ್ನು ಹೂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ನಿಂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರೆಂದರೆ ನರಗುಂದಕರ ರಾಮರಾಯರು. ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮೊದಲನೆಯ ಸಮ್ಮೇಲನಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು."

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ii) "ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕೀಕರಣದ ಕಲ್ಪನೆ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಂಥ ಕನ್ನಡದ ಕಟ್ಟಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆಪನಿಗೆ ಅದು ಅಸಂಭವವಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ಅದೇ ವರ್ಷ, ಅಂದರೆ ೧೯೦೭ ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯ ಮೇ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಕೂಡಿದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಮ್ಮೇಲನದ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರು, ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶವು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿದೆ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಕೊನೆಗೆ "ಅದು ಪುನಃ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ತೆಗೆದ ಉದ್ಗಾರದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು."

ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯ,

'ನನ್ನ ಜೀವನಸ್ಮೃತಿಗಳು', ಉತ್ತರರಂಗ,
ಪು. ೧೮೪-೮೫

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

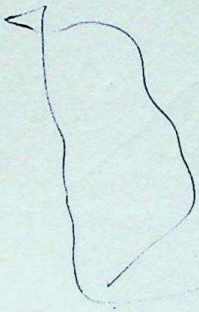

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಡಾ॥ ಟಿ. ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು (ಜನನ : ೧೯೩೩) ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ ನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾ ಪಕರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ, ನಿಘಂಟು ರಚನೆ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ವಿದ್ವತ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಮರಣ ಮತ್ತು ಸಂಭಾವನ ಗ್ರಂಥ ಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ; ವಿದ್ವತ್ ಸಮಾವೇಶ ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ (೧೯೭೭), ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ' ಯೋಜನೆಯ ಸಂಪಾದಕರೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ, ಸಹಕರ್ತೃವಾಗಿ ಈವರೆಗೆ ಶ್ರೀಯುತರು ಸುಮಾರು ೪೦ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ', 'ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸು', 'ಶ್ರೀವತ್ಸ ನಿಘಂಟು', 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಥನ', 'ಕನ್ನಡ ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ', 'ಕನ್ನಡ ಛಂದಃಸ್ವರೂಪ', 'ಶಬ್ದಾರ್ಥ ವಿಹಾರ' —ಇವು ಅವರ ಗಮನಾರ್ಹ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಹುಮಾನಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಪ್ರಸ್ತುತ, 'ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕವಿತೆಗಳು' ಈ ಮಾಲೆಗೆ ಸೇರಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ತ್ವದ ಗ್ರಂಥ.

IBH

ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ

ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು 560 009

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri